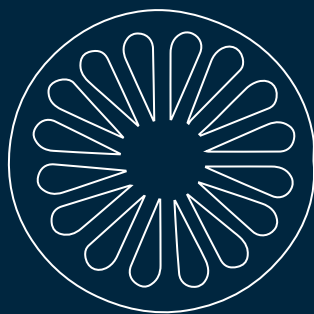
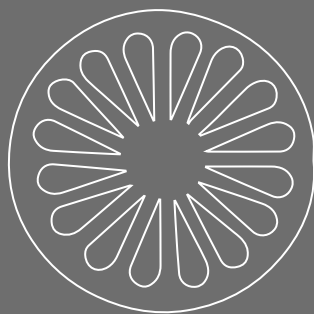

50 PUVESČ
DĂM BIBLIJĂ
ȘĂ

EVANĐELJE DĂ PĂ
LUKA

50 PUVESČ
DĂM BIBLIJĂ
ȘĂ

EVANĎELJE DĂ PĂ
LUKA

Pregled dă sadržaj

50 Puvešč dăm Biblijă	2
Evandjelje dă pă Luka	71
Rječnik	157

50 Puvešč dām Biblijā

Open Bible Stories

unrestricted visual Bible stories

50 key stories of the Bible, from Creation to Revelation, in text, audio, and video, in any language, for free.

This work is a translation of unfoldingWord. Open Bible Stories. The original work by unfoldingWord is available from <https://openbiblestories.org>.

If you would like to notify unfoldingWord regarding your translation of this work, please contact us at <https://unfoldingword.org/contact/>.

Published 2021 by Romska Biblija (RomBib) for South Slavic Ardilean Bayash version.
www.rombib.com

Cover Design: OM EAST, east.om.org

eBooks for download:

east.om.org/ebooks

This is a joint production by Romska Biblija (RomBib) and OM EAST.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit
(English) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode#languages>
(hrvatski) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.hr>
or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

50 Puvešč dām Biblijā

1. Puvešči: Stvaralala

Puvešči dām Biblija

dām: Stvaralala 1–2

1^{1A} a āj kum su apukat stvaralala dā kutotu. Dimizov u fākut svemiru šā kutotu ām šasā (6) zālji. Dā pā aje Dimizov u fākut pāmāntu kari are āntunjerik šā gol, šā njimika nu ave, nu ave formā. Ali Duhu alu Dimizov are sus pā apā.

² Atunšje Dimizov u zās: “Lasā fijā luminā!” Šā u fost luminā. Dimizov u vāzut kā lumina are benji šā ju pus numi “zuva”. Jāl u lot āndārat dā la āntunjerišemi, alu kari ju dat numi “nopče”. Dimizov u fākut lumina ām elši zuva dā stvaralala.

³ Pā zuva dovā (2) dā stvaralala, Dimizov u zās šā u stvorulit noru pā dasupra dā pāmānt. U stvorulit noru aša u lot āndārat apilje dā pā dasupra dā apilje dā pā žos.

⁴ Pā zuva tri (3), Dimizov u zās šā u lot āndārat apa dā la lok uskat. Loku uskat u čimat ku numi “pāmānt”, a pā apilje u čimat “more”. Dimizov u vāzut kā aje šje u stvorulit are benji.

⁵ Atunšje Dimizov u zās: “Lasā pā pāmānt sā kraskā dām totā vrsta dā ljemnji, šā biljkur.” Šā aša u fost. Dimizov u vāzut kā aje šje u stvorulit are benji.

⁶ Pā zuva patru (4) dā stvaralala, Dimizov u zās šā u stvorulit Sori, Lunā, šā Ščeljilje. Dimizov lju stvorulit sā đe luminā pā pāmānt šā sā označalaskā zuva šā nopče, sezonurlje šā aji. Dimizov u vāzut kā aje šje u stvorulit are benji.

⁷ Pā zuva šinšj (5), Dimizov u zās šā u stvorulit kutotu šje plivalešči ām apā šā pā vrābujilje. Dimizov u vāzut kā āj benji, šā lju blagoslovulit.

⁸ Pā zuva šasā (6) dā stvaralala, Dimizov u zās: “lasā fijā dām totā vrsta dā životinjur pā pāmānt!” Šā aša u fost kum u zās Dimizov. Orikići asre domači životinjur, orikići sā trāje pā pāmānt, šā orikići asre divljā. Šā Dimizov u vāzut kā aje āj benji.

⁹ Atunšje Dimizov u zās: “La sā fāšjenj pā ominj pā slika anostrā sā fijā ka noj. Jej ur ave autoritet pā pāmānt šā pā toči životinjurle.”

¹⁰ Aša Dimizov u lot cārā pāmānt, šā u fākut forma dā om, šā u suflat

kust ām jāl. Numilje alu asta om are Adam. Dimizov u sāmānat gard hundi Adam puće kusta, šā lu pus pā jāl akulo sā bažji sama dā gardula.

¹¹ Ām miržuku dā gardula, Dimizov u sāmānat dovā specijalnā ljemnji–ljemnu dā kust šā ljemnu dā kunušćeri dā benjilje šā reljilje. Dimizov u zās alu Adam kā poči sā mănāšji dām tot ljemnu ām gard numa nu dā pā ljemnu dā kunušćeri dā benjilje šā reljilje. Dākā Adam u mānka dā pā ljemnusta, jāl u muri.

¹² Atunšje Dimizov u zās: “Nuj benji pāntru om sā fijā sāngur.” Ali njiš una dām životinjur nu puće sā fijā ažutoru alu Adam.

¹³ Aša, Dimizov u pus pā Adam sā kadā ām adānk somn. Atunšje u lot Dimizov una kostā dā la Adam šā u fākut dām koste mujeri šā u adusu la Adam.

¹⁴ Kānd u vāzutu Adam pā je, jāl u zās: “Aku āj benji! Asta āj ka šā ju! La sā sā sā čemi ‘Mujeri’ kā je are fākutā dā la Om.” Daje omu u lasā pā tatusu šā pā mumāsa šā āj una ku mujere aluj.

¹⁵ Dimizov u stvorulit pā om šā pā mujere pā forma aluj. Lju blagoslovulit šā lju zās: “Avec mulc kupij šā unošj šā umpljec pāmāntu!” Šā Dimizov u vāzut kā kutotu šje jāl u stvorulit are

tari benji, šā are tari zadovoljan ku kutotu.

¹⁶ Kānd u vinjit zuva šapći (7), Dimizov u vigzit lukru aluj. Aša Dimizov su uđunjit dām kutotu šje u fākut. U blagoslovulit zuva šapći (7) šā u svāncātu, daje kā pā asta zuva jāl sā uđunje dā kutotu lukru. Asta āj kum Dimizov u stvorulit svemiru šā kutotu ām nontru.

2. Puvešči: Grehu vinji pā pāmānt

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 3*

2¹ Adam šā Mujere aluj asre tari fāloš kum kusta ām māndru gardu kari Dimizov u fākut pāntru jej. Njiš unu dām jej nu purta colji, šā daje nu lji are rušanji, daje kā nu are greh pā pāmānt. Jej pā đes umbla ām gard šā svite ku Dimizov.

² Akulo are lukavā šarpi šje fišje relji ām gard. U āntribat pā Bāšāčā: “Anume cu zās Dimizov sā nu mănānš njiš dā pā unu ljemn ām gard?”

³ Mujere ju āntors vorba: “Dimizov nju zās anovā kā pučenj sā mānkānj dā pā tot ljemnu numa nu dā pā ljemnu dā kunušćeri dā benjilje šā reljilje. Dimizov nju zās: ‘Dākā vic mānka plod ili sā punjec māna, voj vic muri.’”

⁴ Šarpilje pā aje u zās alu mujere: “Aje nuj anume! Voj nac muri. Dimizov šcijā kā kānd ac mānka, voj ac fi ka Dimizov šā ac prišjepi benjilje šā reljilje ka šā Jāl.”

⁵ Mujere u vāzut plodu kā are māndru šā sāmāna dulši. Šā je gānde sā fijā mārđolā šā u akuljes dām plodurljelje šā u mānkat. Atunšje u dat šā alu bārbatu alji kari are ku je a jāl u mānkat dām aje ka šā je.

⁶ Dām turdatā, oči alor as re dāsvākuc, šā ur vāzut kā as re goj. Jej ur ānšjirkat sā āš stupi telurlje alor, šā ur kārpit frunz una šā u fākut dām elje colji.

⁷ Atunšje omu šā mujere aluj or auzāt pā Dimizov kum umblā pām gard. Amāndoj sur askuns dā la Dimizov. Atunšje Dimizov lu čimat pā Adam: “Hunđi ješč?” Adam u āntors vorba: “Am auzāt kā umblji pām gard šā mi are frikā, daje kā mes gol. Kapu mam askuns.”

⁸ Atunšje Dimizov u āntribat: “Šjinji cu zās kā ješč gol? Aj mānkat dām plodurlje dā kari vam zās sā nu mānkāc?” Adam u āntors vorba: “Tu maj dat pā mujerasta, šā je mu dat plod.” Atunšje Dimizov u āntribatu pā mujere: “Šje āj

fākut?”, mujere u āntors vorba: “Šarpilje mu ānšjiljit.”

⁹ Dimizov u zās alu šarpi: “Tu ješč blāstāmatā! Tu či tārāji pā injimac šā vi mānka pāmānt. Tu šā mujere ata nu vic plašji una pā alt, šā kupiji atej su māržāli una pā alt. Eje kari ur vinji dā pā mujera ata cu sparži kapu, šā tu lji fašji ranā la kālkāju alor.”

¹⁰ Dimizov ju zās alu mujere: “Ju kuj da tari mari duruminči kānd vi fāta. Tu ci kivinji pā bārbatuc atov, a jāl u vladali ku činji.”

¹¹ Dimizov u zās alu om: “Tu aj pus ureči la mujere ata ša nu maj pus pā minji ureči. Aku āj pāmāntu blāstāmat, šā tu vi trābuji ku činjalā sā lukri sā ac kraskā mānkari. Atunšje vi muri, šā tela ata su āntoršji ām pāmānt.” Omu u pus numi alu mujere aluj “Eva”, šje značalešči “Aje kari dā kust” daje kā je u fi mama alu totā lume. Šā Dimizov lju āmbrākat pā Adam šā pā Eva ku pelji dā životinjur.

¹² Atunšje Dimizov u zās: “Aku kānd lume ās ka noj šā šcijā benjilje šā reljilje, alor nuj slobut dat sā mānāšji plodu dā pā ljemnu dā kust šā sā kušči dā erikeš.” Aša Dimizov lju mānat pā Adam šā

pā Eva afarā dām gardu māndru.
Dimizov u pus la ušā dā gardula
bālor anđal sā pāzaskā njime sā
nu mānāšji plodurlje dā pā ljemnu
dā kust.

3. Puvešči: Poplavā

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 6–8*

3¹ Dā pā lungā vremi, pā ala
svet kusta mulc ominj. Jej as
re tari ubraznjiš šā sālñjiš. Aša dā
urāt are dā Dimizov su āngāndit
sā uništilaskā āntreg svetu ku
mari poplavā.

² Ali Noa u aflat milā la Dimizov.
Jāl are om đirept, šje kusta āntri
lumi rej. Dimizov ju spus alu Noa
dā poplava šje gāndešči sā māji.
Jāl u zās alu Noa sā fakā mari kar
pā apā.

³ Dimizov ju zās alu Noa sā fakā
kar pā apā 140 metara dā lung, šā
23 metara dā lat, šā 13,5 metara
dā nalt. Noa trābuje sā fakā kar dā
apā dām ljemnji šā sā fakā tri katur
šā mulči soba, krov, šā ublok. Karu
dā apā cānje pā Noa, familije aluj,
šā dām totā vrsta dā životinjā pā
pāmānt dā vreme dā poplavā.

⁴ Noa lu pus ureči pā Dimizov. Jāl
šā tri fišjori aluj ur fākut karu dā
apā aša kum lju zās Dimizov. Mulc
ej lju trābujit, daje kā are mari.
Noa upozurule pā lumi dā poplava

šje u vinji, šā lji zāšje sā sā āntorkā
la Dimizov, ali jej nu ānkride.

⁵ Dimizov u naredilit alu Noa šā
alu familije aluj sā akuljagā dāstul
mānkari pāntru jej, šā pāntru
životinjur. Kānd are kutotu gata,
Dimizov u zās alu Noa kā āj vreme
pāntru jāl šā pāntru bāšāca aluj,
tri fišjori aluj, šā bāšācālje alor,
sā mergā ām karu dā apā–opt (8)
lumi kutotu ām gārmadā as re.

⁶ Dimizov u mānat muško šā
žensko dām totā životinja šā
vrabujā la Noa sā potā sā mergā
ām karu dā apā šā sā fijā pā bun lok
dā vremi dā poplavā. Šā Dimizov u
mānat šapči (7) životinjur muško
šā žensko kari u puće sā fijā dā
žrtvur. Kānd asre toc jej ām karu
dā apā, Dimizov u ānčis uša.

⁷ Atunšje su apukat sā kadā
plojā, šā pluva, šā pluva. U pluvat
četrdeset zālji šā nopc fārdā sā vi
stat! Apa aša jiše dām pāmānt.
Āntreg pāmāntu are astupat ku
apa, čak šā helj maj nalči planinur.

⁸ Šā kutotu šje kusta pā pāmānt u
murit, numa lume šā životinjurlje
šje asre ām karu dā apā. Karu
dā apā are pā dasupra dā apā šā
kutotu pām nontru are pā bun lok
sā nu fijā ām poplavā.

⁹ Dā pā šje u stat ploje, karu
dā apā are dasupra dā apā dā
šinšj (6) lunj, šā dā vreme apilje
sur tārājīt žjos. Atunšje ām una

zuva karu dā apā u stat sus pā planinā, ali pāmāntu are inka astupat ku apa. Dā pā tri lunj maj, sā viđe planinurlje.

¹⁰ Dā pā četrdeset zālji, Noa u mānat vrabuji šje sā čima gāgārškā sā vadā dākā su uskat pāmāntu. Gāgāraške zburā afarā šā ām napoj pā karu dā apā šā kuta pāmānt uskat, ali nu puče sā āl aflji.

¹¹ Majānkulje Noa u mānat pā vrabuje šje sā čima grlica. Ali njiš je nu puče sā aflji pāmānt uskat, šā u vinjit ām napoj la Noa. Dā pā una saptāmānā napoj u mānatu pā grlice šā su āntors ku list dā maslinā ām gurā! Apa sā tārāje, šā jarba krišće ām napoj!

¹² Noa u ašciptat maj una saptāmānā šā u mānat pā grlice mar pā treči rāndur. Asta undatā šu aflat lok šā maj mult nu su āntors ām napoj. Apa su uskat!

¹³ Dā pā dovā lunj Dimizov u zās alu Noa: “Tu šā familije ata šā toči životinjurlje lāsac karu dā apā aku. Avec mulc kupij, šā unošj šā umpljec pāmāntu.” Aša Noa šā familije aluj ur jāšāt afarā dām karu dā apā.

¹⁴ Dā pā šje u jāšāt afarā dām karu dā apā, jāl u fākut oltar šā u žrtvovalit dām totā vrsta dā životinjur kari puče sā fijā dā žrtvā. Dimizov are fālos ku žrtve

šā u blagoslovulit pā Noa šā pā familije aluj.

¹⁵ Dimizov u zās: “Ju ac igiresk kā niti undatā nu maj uj blāstāma pāmāntu pāntu relji stvarurlje šje fašji lume, ili sā uništilesk lume šā cara ku poplava, makar kā as re lume grešnā šā kānd as re kupij.”

¹⁶ Dimizov u fākut elši dugā ka znak dā igirala aluj. Kānd gođ are duga pā nor, Dimizov sā āngānde šje lju igirit aša lume aluj sā sā āngāndaskā.

4. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku Abraham

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 11–15*

4 ¹ Mulc aj dā pā poplavā, mulc lumi kusta jarā pā pāmānt. Šā jej toc svite ku una ljimbā. Ām lok sā umplji pāmāntu kum Dimizov lju zapovjedalit, jej sur akuljes una šā ur fākut varuš.

² Jej as re tari ānkristac, šā jej nu bāga sama šje u zās Dimizov. Jej sur apukat sā fakā mari zgradā sā ažungā la nor. Dimizov u vāzut kā dākā ur nastavali una sā fakā relji, jej ar puče sā fakā mulči grehur.

³ Aša Dimizov lju ščimbat ljimbiļje ku mulči vrstur dā ljimb, šā u rāsāpit lume pā tot pāmāntu. Varušu šje sur

apukat sǎ fakǎ sǎ čima Babel, šje značalešči, “zubunjit”.

⁴Sto ej majānkulje, Dimizov u svitit alu om šje sǎ čima Abram. Dimizov ju zǎs: “Fužj dām pāmāntuc šǎ lasǎc pǎ familije ata, šǎ duči ām pāmāntu hunđi cuj arǎta ju. Ju cuj blagoslovuli, šǎ dām činji uj fašji mari sǎmānca. Ju uj fašji numilje atov mari. Ju uj blagoslovuli pǎ eje kari čī blagoslovulešči, šǎ uj blǎstāma pǎ eje kari čī blastāmǎ. Toči familijurlje pǎ pāmānt ur fi blagoslovulic pāntru činji”.

⁵Aša Abram lu pus ureči pǎ Dimizov. Jǎl šu lot bǎšǎca aluj pǎ Saraja, una ku toči slugurlje šǎ kutotu šje are aluj, šǎ u mers pǎ pāmānt šje ju arǎtat Dimizov, pāmāntu Kanaan.

⁶Kānd Abram u ažuns ām Kanaan, Dimizov u zǎs: “Ujtǎci pǎ lǎngǎ činji. Ju cuj da cijǎ šǎ alu eje šje ur vinji dǎ pǎ činji kutotu pāmāntu šje poc viđe šǎ aje u fi baština ata.” Atunšje Abram u mers pǎ pāmāntula.

⁷Una zǎ, Abram su aflat ku Melkisedek, popa dǎ Dimizov Maj Mari. Melkisedek lu blagoslovulit pǎ Abram šǎ u zǎs: “Dimizovu Maj Mari alu kari āj domnu šǎ dǎ nor šǎ dǎ pāmānt la sǎ blagoslovulaskǎ pǎ Abram.” Atunšje Abram ju dat

alu Melkisedek desetina dǎ kutotu šje ave.

⁸Mulc aj ur trikut, ali Abram šǎ Saraja inka nu ave fišjor. Dimizov u svitit ku Abram šǎ ju igirit ām napoj kǎ jǎl u ave fišjor šǎ multǎ sǎmānca dǎ pǎ jǎl ka ščeljilje ām nor. Abram u ānkrizut la igirala alu Dimizov. Dimizov u zǎs kǎ Abram āj đirept daje kǎ jǎl ānkriđe ām igirala alu Dimizov.

⁹Atunšje Dimizov u fǎkut savez ku Abram. Savez ām āntri dovǎ stranur. Dimizov u zǎs: “Ju cuj da fišjor dām tela ata. Ju dov pāmāntu Kanaan alu sǎmānca ata.” Ali Abram inka nu ave fišjor.

5. Puvešči: Fišjoru dǎ igirala

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 16–22*

5¹Zešji (10) ej dǎ pǎ šje Abram šǎ Saraja ur ažuns ām Kanaan, jej tot nu ave kupil. Aša bǎšǎca Saraja alu Abram ju zǎs: “Kānd mar Dimizov nu mu dat sǎ am kupij šǎ aku kānd mes bǎtǎrnǎ sǎ am kupij, ajišje āj sluškinja ame Hagara. Ānsorǎči ku je aša je sǎ ajvi kupil pāntru minji.”

²Aša Abram su lot una ku Hagara. Hagara u avut fišjor, šǎ Abram ju pus numi Jišmael. Ali Saraja su apukat sǎ fijǎ jalnjikǎ pǎ

Hagara. Kānd are Jišmael trinaest ej dā bātārn, Dimizov jarā u svitit ku Abram.

³ Dimizov u zās: “Ju mes Dimizov maj bālor. Ju uj fašji savez ku činji.” Atunšje Abram su pus ām đinuc pā pāmānt. Dimizov maj antunšje u zās alu Abram: “Tu vi fi tata alu multā carā šā lumi. Ju cuj da cijā, šā alu sāmānca ata pāmāntu Kanaan šā Ju uj fi Dimizovu alor dā erikeš. Vi trbuji pā tot fišjoru sā fašj obrezanje ām familija ata.”

⁴ “Bāšāca ata Saraja, u fāta fišjor. Jāl u fi fišjoru dā igiralā. Čimācāl Izak. Ju uj fašji savez ku jāl, šā dām jāl u fi mari narod. Ju uj fašji mari nacija dām Jišmael, ali savezu amnjov u fi ku Izak.” Atunšje Dimizov u ščimbat numilje Abram ku numilje “Abraham”, šje značalešči “Tata alu mulc” Dimizov aša u ščimbat šā numilje alu Saraja, ku numilje “Sara”, šje značalešči “Princeza”.

⁵ Ām aje zuva Abraham u fākut obrezanje pā toc fišjori ām kasa aluj. Unu an dā zālji dā pā aje, kānd are Abraham sto āj dā bātārn šā Sara devedeset aj. Sara u fātat pā fišjoru alu Abraham. Sā čima Izak, kum lju zās Dimizov sā puji numi.

⁶ Kānd are Izak fišjor tānār, Dimizov lu ānšjirkat ām vjerā pā Abraham aša dā u zās: “Jel pā Izak, fišjoru atov unu, šā amorā sā fijā žrtva pāntu minji.” Abraham ām napoj lu pus ureci pā Dimizov šā u fākut kutotu sā žrtvovalaskā pā fišjorūš.

⁷ Kum umbla Abraham ku Izak pā loku šje lu đires sā fakā žrtvā pāntu Dimizov, Izak u āntribat: “Tatā, noj avenj ljemnji pāntu žrtvā, a hundi āj birka?” Abraham ju zās pā aje: “Dimizov u sirizi žrtvā dā birkā pāntu fišjoru amnjov.”

⁸ Kānd ur ažuns pā lokula dā žrtvā, Abraham u ljigat pā fišjoru aluj Izak šā lu pus pā oltar. Šā Abraham su lotā la fišjorūš aluj sāl amori, antunšje Dimizov ju zās: “Staj! Nu fā njimika alu kupilu! Aku ščuv kā ci frikā dā minji daje kā nu caj cānut kupilu dā la minji.”

⁹ Apropi lāngā jej u vāzut Abraham vakā kari are apukatā ām tufā. Dimizov u dat vakā sā fijā pusā pā oltar ām loku alu Izak. Abraham ku fālušājā u žrtvovalit pā vake.

¹⁰ Atunšje Dimizov ju zās alu Abraham: “Daje kā tu vujej sā ām daj kutotu, šā fišjoru unu šje aj, ju ac igiresk kā čuj blagoslovuli. Potomci atej ur fi maj mulc dā kit

ščeljlilje ām nor. Daje kā tu maj pus ureči, šā toči familijurlje atelji pā pāmāntusta ur fi blagoslulvulic.”

6. Puvešči: Dimizov bagā sama dā Izak

*Puvešči dām Biblija dām:
Stvaralala 24,1–25,26*

6¹ Kānd are Abraham tari bātārn, fišjoru aluj, Izak u kriskut šā jāl are mar bārbat. Aša Abraham u mānat pā slugurlje aluj ām napoj ām pāmāntu hundi njamu aluj kusta sā adukā bāšācā pāntru fišjoru aluj, Izak.

² Dā pā lungā putuvulalā pā pāmānt hundi njamu alu Abraham kusta, Dimizov pā sluga lu dus la Rebeka. Je are unoka alu fračisu alu Abraham.

³ Rebeka u stat pā aje sā lašji pā familije alji, šā sā mergā ām napoj ku sluga alu Izak akasā. Izak su ānsurat ku je kum u ažuns.

⁴ Dā pā lungā vremi, Abraham u murit, šā kutotu igiralurlje šje Dimizov u dat aluj ām savez, sur dat alu Izak. Dimizov u igirit kā Abraham u ave nasljednjiš dā nu su puće umāra, ali bāšāca alu Izak, Rebeka nu puće sā ajvi kupij.

⁵ Izak su arugat pāntru Rebeka, šā Dimizov lju dat sā fijā gārjonā ku žeminj. Doj kupiji sā murkuće una ku alt inka kānd asre ām injima

alu Rebeka, aša Rebeka lu āntribat pā Dimizov dā šje āj aje aša.

⁶ Dimizov ju zās alu Rebeka: “Dovā plemenur vinji dām doj fišjori atej šje ās ām činji. Jej sur murkuči una ku alt, šā māj bātārn fišjor lu služuli pā māj tānār.”

⁷ Kānd sur avut kupiji alu Rebeki, fišjoru maj bātārn u jišāt afarā rošu šā pljin dā pār, šā jur pus numi Ezav. Atunšje maj tānār fišjor u jišāt afarā kum sā cānje dā pišjoru alu Ezav, šā jur pus numi Jakov.

7. Puvešči: Dimizov blagoslovulešči pā Jakov

*Puvešči dām Biblija dām:
Stvaralala 25,27–33,20*

7¹ Kum kupiji krišće, Jakov plāšje sā rāmāji akasā, ali Ezav plāšje sā apušji životinjur. Rebeka maj tari plāšje pā Jakov, a Izak maj tari plāšje pā Ezav.

² Una zā, Ezav u vinjit akasā dām pāduri, šā are tari flāmānd. Ezav u zās alu Jakov: “Mā arog la činji, dām sā mānānk dām mānkare šje aj fākut.” Jakov u āntors vorba: “Elši dām prava ata dā fišjoru maj bātārn.” Aša Ezav ju dat alu Jakov kutotu pravurlje kari ave ka fišjoru maj bātārn. Atunšje ju dat Jakov mānkari alu Ezav.

³ Izak gānde sā đe blagoslov alu Ezav. Ali majnti dā šje u murit,

Rebeka šā Jakov lur ānšjiljit pā jāl aša kā Jakov sā fāšje kā āj Ezav. Izak are bātārņ šā nu maj puče sā vadā. Aša Jakov u pus coljilje alu Ezav šu u pus pelji dā kecā pā gāt šā pā māj.

⁴ Jakov u vinjit la Izak šā u zās: “Ju mes Ezav. Am vinjit sā mā blagoslovulešč.” Kānd Izak u sāmcāt pelje dā kecā šā u mirusat coljilje, jāl gānde kā āj Ezav šā lu blagoslovulit.

⁵ Ezav lu zamārzālit pā Jakov daje kā ju furat pravurlje kari ari fišjoru maj bātārņ, šā blagoslovu aluj. Aša šu fākut plan sā āl amori pā Jakov dā pā šje u muri tatusu alor.

⁶ Ali Rebeka u auzāt planurlje alu Ezav. Aša je šā Izak lu mānat pā Jakov sā kušči ku njamu alji.

⁷ Jakov u kustat ku njamu alu Rebeka mulc ej. Šā ām aje vremi jāl su ānsurat šā ave dvanaest fišjor šā feči. Dimizov lu fākut tari gāzduk.

⁸ Dā pā dvadeset ej šje u kustat āndārāt dā la kasa aluj ām Kanaan, Jakov su āntors ku familije aluj šā ku slugurlje, šā ku toči žvotinjurle aluj.

⁹ Jakov are tari frikos daje kā Ezav inka gānde sā āl amori. Aša u mānat mulči žvotinjur alu Ezav ka poklon. Slugurlje šje ur adus pā žvotinjurle la Ezav

jur zās: “Sluga atov Jakov ac dā žvotinjurlešče cijā. Jāl maj šjeva šā u vinji.”

¹⁰ Ali Ezav mar u jirtat alu Jakov, šā jej as re fāloš kā sā veči ām napoj. Jakov kusta ām putuljalā ām pāmāntu Kanaan. Atunšje Izak u murit, šā Jakov šā Ezav lur āngrupāt. Savez dā igiralurle šje ju dat Dimizov alu Abraham ur mers dā pā Izak pā Jakov.

8. Puvešči: Dimizov spasalešči pā Josip šā pā familije aluj

*Puvešči dām Biblija
dām: Stvaralala 37–50*

8¹ Mulc ej dā pā aje, kānd Jakov are om bātārņ, jāl u mānat pā fišjoru šje ji are maj drag pā Josip sā vadā šje fāšji fraci aluj kari bāga sama dā žvotinjur.

² Fraci alu Josip āl māržāle pā jāl kā tatāsu alor āl plāšje pā jāl maj tari šā daje kā Josip u ānvisāt somn kā jāl u fi vladaru alor. Kānd u ažuns Josip la fraci aluj, jej lur furat šā lur vāndut la ominj šje vindi po ominj.

³ Majnti dā šje sur āntors fraci alu Josip akasā, jej ur rupt colu alu Josip šā ur bāgatu ām sānžji dā kecā. Atunšje jej ur arātāt colula la tatāsu alor aša sā gāndaskā jāl kā lu amurāt pā Josip divljā žvotinjā. Jakov are tari trist.

⁴ Ominji šje vinđe pā robur lu dus pā Josip ām Egipat. Egipat are larg šā bālor pāmānt āntri apa šje kurā Nil. Ominji šje vinđe robur lor vāndut pā Josip ka pā rob la om stāpān šje lukrā ām vladā. Josip benji āl askulta pā gazda aluj, šā Dimizov lu blagoslovulit pā Josip.

⁵ Bāšāca alu stāpānu aluj u ānšjirkat sā sā kulšji ku Josip, ali Josip nu gānde dām ala rānd kā are greh protiv dā Dimizov. Je su mirgišit pā jāl šā ju pus skurnā alu Josip aša dā lor apukat šā lor bāgat ām čemicā. Šā ām čemicā, Josip maj pādāparči āl punji ureci pā Dimizov šā Dimizov lu blagoslovulit.

⁶ Dā pā doj āj, Josip are inka ām čemicā, makar kā nu are duvinā. Una nopci, Faraon kari are šje Egipcānji čima kralj, u avut doj somnur, šje pā jāl tari āl činje. Njiš unu dām savetnici aluj nu puče sā āj spujā šje značale somnurlje.

⁷ Dimizov ju dat alu Josip dar sā ščiji sā spujā šje značalešči somnurlje, aša Faraon lu čimat pā Josip la jāl dām čemicā. Josip ju spus šje značale somnurljelje šā ju zās: “Dimizov u māna šapci ej dā bunā žetvā, šā dā pā aje šapci ej dā fomi.”

⁸ Faraon are tari ānkristat ku Josip šā lu pus sā fijā maj bālor om ām Egiptu āntreg dā pā jāl!

⁹ Josip u zās alu lumi sā pujā āndārāt multā mānkari kit as re aji dā bunā žetvā. Atunšje Josip u vāndut mānkari dā šapci ej kānd u vinjit aji dā fomi, aša sā ajvi dāstul sā mānāšji.

¹⁰ Mari are fomi nu numa ām Egipat, mar šā ām Kanaan hundi kusta Jakov šā familije aluj.

¹¹ Aša Jakov u mānat pā fišjoru aluj maj bātārn ām Egipat dā pā mānkari. Fraci nu lor kunuskut pā Josip kānd or stat ām nenče aluj sā kumpiri mānkari. Ali Josip lju kunuskut pā jej.

¹² Dā pā ānšjirkalā dā fraci alor sā vadā dakā sor ščimbat, Josip lju zās alor: “Ju mes fračilje avostru Josip! Nu vā fijā frikā. Voj ac ānšjirkat sā fāšjec relji kānd mac vāndut ka pā rob, ali Dimizov u āntors relji pā benji! Hajdec šā kustāc ām Egipat aša sā pot sā bag sama pāntu voj šā familijurlje avoštri.”

¹³ Kānd sur āntors fraci alu Josip akasā šā ur spus alu tatāsu alor Jakov, kā Josip āj inka ām kust, jāl are tari fālos.

¹⁴ Makar kā Jakov are om bātārn, jāl u fužjit ām Egipat ku familije aluj sā kušči, šā jej toc kusta akulo. Majnti dā šje Jakov u murit, jāl u blagoslovulit pā toc fišjori aluj.

¹⁵ Savezu dā igiralur šje u dat Dimizov alu Abraham ur mers pā Izak, atunšje pā Jakov šā dā pā aje

pā dvanaest fišjor šā pā familijurlje alor. Nasljednici dā dvanaest fišjor ur fost sā fijā dvanaest sāmānc alu Izrael.

9. Puvešči: Dimizov čamā pā Mojsije

Puvešči dām Biblijā dām: Jišala 1–4

9 Dā pā šje u murit Josip toc dām njamu aluj ur rāmas ām Egipat. Jej šā nasljednici alor māj pā dāpārči kusta mulc āj šā ur avut mulc kupij. Jej sā čima Izraelci.

² Dā pā sto ej, tari mulc as re Izraelc. Egipcāni maj mult nu sā āngānde dā Josip šā dā kutotu šje benji u fākut pāntru jej. Sur apukat sā fijā frikoš dā Izraelci daje kā as re atice. Aša Faraon kari are ām aje dobā ām Egipat ljur fākut pā Izraelci sā fijā robur alu Egipcānjilor.

³ Egipcāni ljur pus ku sālā pā Izraelci sā fakā mulči zgradur šā varušulje āntrežj. Lukru gre, kusturlje alor as re bijednā, ali Dimizov lju blagoslovulit, šā jej ur avut maj mulc kupij.

⁴ Faraon u vāzut kā Izraelci ave mulc kupij, aša u dat vorba pučernjikā sā amori pā toc fišjori

alu Izraelcilor aša sā lji vārljaskā ām apa šje kurā Nil.

⁵ Una Izraelkā u fātat fišjor. Je šā bārbatu alji ur askuns pā kupil kit gođ puće.

⁶ Kānd nu maj puće sā āl askundā, lor bāgat ām korpā šā lur askuns la dunga dā apā šje kurā Nil sā āl spasalaskā sā nu āl amori. Sorāsa maj bātārnā āl pratale sā vadā šje u fi ku jāl.

⁷ Fata alu Faraon u vāzut košare šā su ujtat ām nontru. Kānd u vāzut pā kupilula, je lu lot ka pā fišjoru alji. Je u lot pā Izraelkā sā āl rānjaskā fār da šje je šcije kā aje are mumāsa alu kupilula. Kānd are kupilula dāstul da bātarn šā nu maj trābuje lapčilje alu mumāsa, je lu āntors la fata alu Faraon, kari ju pus numi Mojsije.

⁸ Ām una zā, kānd Mojsije u kriskut, jāl u vāzut pā Egipcān kari bači pā sluga Izraelac. Mojsije u ānšjirkat sā spasalaskā pā urtaku Izraelac.

⁹ Kānd u sāmčāt Mojsije kā njime nu āl viđe, jāl lu amurāt pā Egipcāninula šā lu āngrupāt. Ali šjinjiva u vāzut šje u fākut Mojsije.

¹⁰ Kānd u auzāt Faraon šje u fākut Mojsije, jāl u ānšjirkat sā āl

amori. Mojsije u skāpat dām Egipt
ām pustinjā hundi are pā bun lok
āndārāt dā la kātānjilje alu Faraon.

¹¹ Mojsije pāze životinjur ām
pustinjā dāparci dā la Egipt. Jāl u
āmiritatu pā mujeri dām lokula šā
ave doj fišjor.

¹² Una zā kānd bāga sama Mojsije
dā biršilje aluj, jāl u vāzut tufa
kum arde. A tufe nu arde sā vi
ars. Mojsije u mers kitrā tufe sā
vadā maj benji. Kum u vinjit maj
apropi, graju alu Dimizov u zās:
“Mojsije dāskulcāči. Tu staj pā
pāmānt svānt.”

¹³ Dimizov u zās: “Ju am vāzut
patnjurlje alu lume ame. Ju čuj
māna la Faraon aša sā skoc pā
Izraelci afarā dām Egipt. Ju uj
da pāmāntu Kanaan, pāmāntu šje
am igirit alu Abraham, Izak šā
alu Jakov.”

¹⁴ Mojsije u āntribat: “A šje dakā
lume ur gāndi sā ščiji šjinji mu
mānat, šje sā zāk?” Dimizov u
zās: “JU MES KARI MES. Aša zālji
alor, JU MES mu mānat la voj.”
Isto aša zālji alor: “Ju mes Jahve,
Dimizovu alu ominji bātārnj
avoštri, Abraham, Izak, šā Jakov.
Asta āj numilje amnjov dā erikeš.”

¹⁵ Mojsije are frikos šā nu gānde
sā mergā la Faraon daje kā gānde
kā no puće sā svitaskā benji, aša
Dimizov lu mānat pā fračilje alu
Mojsije, Aron, sā āj ažuči. Dimizov

ju zās alu Mojsije šā alu Aron kā
Faraon nu su da aša numa.

10. Puvešči: Zešji kugur

Puvešči dām Biblijā dām: Jišala 5–10

10¹ Mojsije šā Aron ur mers
la Faraon. Šā ur zās: “Lasā
pā lume ame sā fugā!” Faraon nu u
pus ureči maj ām lok sā lji slābodā
pā Izraelci, jāl lju pus ku sāla sā
lukri maj tari!

² Faraon maj pā dāparci nu
gānde sā laši pā lume sā fugā,
aša Dimizov u mānat kugur pā
Egipt. Pām kugurlješče, Dimizov
u arātat alu Faraon kā jāl āj maj
bālor dā Faraon šā dā toc dimizeji
ām Egipt.

³ Dimizov u āntors apa šje kurā
Nil ām sānži, ali Faraon inka nu
lāsa pā Izraelci sā fugā.

⁴ Dimizov u mānat brošč pām tot
Egiptu. Faraon sā aruga la Mojsije
sā lji je āndārāt pā broščilje. Ali
dā pā aje šje broščilje ur murit,
alu Faraon su āntārit sufljitu šā nu
maj gānde sā slābodā pā Izraelci sā
fugā dām Egipt.

⁵ Aša Dimizov u mānat kuga dā
cāncar. Šā maj u mānat kugā dā
mušč. Faraon lu čimat pā Mojsije
šā pā Aron šā lju zās, kā dakā
ur sta ku kugurljelje, Izraelci ur
puće sā fugā dām Egipt. Kānd su
arugat Mojsije, Dimizov u mānat

afarā toči muščilje dām Egiptat. Ali Faraon šu āntārit sufljitu šā nu gānde sā laši pā lumi sā fugā.

⁶ Dā pā aje, Dimizov u fākut toči životinjurlje alu Egiptānjilor sā āmbičizaskā šā sā mori. Ali sufljitu alu Faraon are āntārit, šā nu gānde sā slābodā pā Izraelci sā fugā.

⁷ Atunšje u zās Dimizov alu Mojsije sā vārljaskā šinušā ām nor ām nenće alu Faraon. Kānd u fākut jāl aje, sur nāstāmit čirur pā pelji la toc Egiptānji, ali pā Izraelc nu. Dimizov u āntārit sufljitu alu Faraon, šā Faraon nu lāsa pā Izraelci sā fugā.

⁸ Dā pā aje, Dimizov u mānat točā šje u iđizit kutotu šje krišće pām poljur šā pā toc kari jiše afarā ām Egiptu āntreg. Faraon lu čimat pā Mojsije šā Aron lju zās: “Ju am zgrešilit Voj pučec sā fužjec.” Aša Mojsije su arugat, šā toča nu maj kāde dām nor.

⁹ Ali Faraon jarā u fākut greh, šā ju su āntārit sufljitu. Jāl nu lāsa pā Izraelci sā fugā.

¹⁰ Aša Dimizov u mānat skakavcur sā vijā pā Egiptu āntreg. Ešće skakavcur ur mānkāt kutotu šje krišće ām poljā, a šje toča nu uništilit.

¹¹ Atunšje Dimizov u mānat āntunjirišemi šje u fost tri zālji. Aša are āntunjerik dā Egiptānji nu

puće sā fugā dām kasa alor. Ali are luminā pā lok hundī Izraelci kusta.

¹² Šā dā pā ešće novi kugur, Faraon inka nu slābuze pā Izraelci sā fugā. Kānd mar Faraon nu punji ureči, Dimizov u fākut plan sā mājī maj una kugā. Asta u ščimba gāndu alu Faraon.

11. Puvešči: Pasha

*Puvešči dām Biblijā
dām: Jišala 11,1–12,32*

11 ¹ Dimizov ju zās ām nenči alu Faraon kā dakā no lāsa pā Izraelci sā fugā, kā atunšje jāl u amurā pā toc kupiji fišjori šje sur avut elši, šā pā životinjur. Kānd u auzāt Faraon asta, jāl inka nu gānde sā ānkradā alu Dimizov šā sā āl pujā ureči.

² Dimizov u aflat kalji kum sā spasalaskā pā fišjori elši alu toc kari ānkriđe ām jāl. Totā familije trābuje sā akuljagā maj bunā birkā šā su amori.

³ Dimizov u zās alu Izraelcilor sā pujā cārā dām sānžilje alu birke pā la štoku dā ušā dā kasa alor, šā su frigā karnje šā pāfriš sā u mānāšji, una ku pita šje ur fākut fārdā kvas. Šā lju zās sā fijā gātac sā fugā dām Egiptat dā pā šje ur mānka.

⁴ Izraelci ur fākut kutotu šje lju zās Dimizov sā fakā. Ām miržuku

dā nopći, Dimizov u mers pām
āntreg Egiptu šā amure pā tot
fišjoru elši.

⁵ Toči kášālje alu Izrael ave sānži
pā lāngā uš, aša Dimizov u fužjit
numa pā lāngā elje káš. Toc kari ās
re ām nontru ās re pā lok bun. Jej
as re spasalic dā rānd dā sānžilje
alu birkā.

⁶ Ali Egipcāni nu ānkriđe alu
Dimizov njiš nu punje ureći la
aje šje lji zāšje. Aša Dimizov nu
trikut pāšči kášālje alor. Dimizov
u amurāt pā tot fišjoru elši
alu Egipcānjilor.

⁷ Tot kupilu elši alu Egipcānjilor
u murit, dā la kupilu elši ām
čemicā, pān la fišjoru elši alu
Faraon. Multā lumi ām Egipt
plānže šā cāngre dā žalje mari.

⁸ Ām aje nopći, Faraon lu čimat
pā Mojsije šā pā Aron šā u zās: “Jec
pā Izraelci šā fužjec dām Egipt
pāfriš!” Egipcānji isto aša ur fākut
sālā alu Izraelci sā fugā pā friš.

12. Puvešči: Jišala

*Puvešči dām Biblijā dām:
Jišala 12,33–15,21*

12 ¹ Izraelci ku mari vojā
fužje dām Egipt. Jej
maj mult nu ās re robovur. Šā
jej māržje ām Pāmāntu Igitrit!
Egipcānji ur dat alu Izraelcilor šje
gođ ur šjirut, šā aur šā aržjint, šā

alčilje stvarur vredni. Šjeva ka alta
lumi dā alčilje nacijur ānkriđe ām
Dimizov šā ur mers una ku Izraelci
kānd ur fužjit dām Egipt.

² Dimizov lji dušje ku mari oblak
kari māržje ām nenće alor dā
zuva, a dā nopći are stup dām fok.
Dimizov are ku jej, šā lji arāta
kalje. Kutotu šje trābuje sā fakā
are sā mergā dā pā Jāl.

³ Dā pā una skurtā vremi, Faraon
šā lume aluj šur ščimbat gāndurlje,
šā gānde pā Izraelci sā fijā ām
napoj roburlje alor. Dimizov lu
fākut pā Faraon sā fijā ku kap
tari, aša sā vadā lume kā jāl āj ala
Unu Āirept Dimizov, šā sā prišjepi
kā jāl, Jahve, āj maj bālor dā kit
Faraon šā dimizeji aluj.

⁴ Aša Faraon šā kātānjilje aluj sor
lot dā pā Izraelci sā lji fakā robur
ām napoj. Kānd ur vāzut Izraelci
kā vinji kātānjilje alu Egipcānjilor,
jej ur vāzut kā jej ās re apukac
āntri kātānjilje alu Faraon lāngā
More delj Rošā. Jej ās re tari frikoš
šā sor apukat sā plāngā: “Adišje anj
lāsāt Egiptu? Noj toc unj muri!”

⁵ Mojsije lju zās alu Izraelci:
“Nu fijec frikoš! Dimizov su baći
pāntu voj astās šā vu spasali.”
Atunšje Dimizov u zās alu Mojsije:
“Zā alu lumi sā mergā kitrā Apa
Mari Rošā.”

⁶ Atunšje Dimizov u maknulit
oblak dām stup šā lu pus āntri

Izraelci šā Egiptānġi, aša dā Egiptānġi nu puće sā vadā pā Izraelc.

⁷ Dimizov u zās alu Mojsije sā rādiši māna pā dasupra dā Apa Mari šā sā u fākut sā mergā ām dovā pārc. Atunšje Dimizov u fākut vāntu sā māji apa ām apilje mar pā leva šā pā desna parċi, aša dā su fākut kalji āntri more.

⁸ Izraelci ur trikut pām More ka pā loku uskat, ku fal dām apā pā dovā pārc.

⁹ Atunšje Dimizov u maknult oblaku ām āndārāt dām kalji aša sā potā Egiptānġi sā vadā pā Izraelci kum skāpa. Egiptānġi sor lot dā pā jej sā lji njirgilaskā.

¹⁰ Aša sor lot dā pā Izraelci pā kalje pām more, ali Dimizov lju bāgat pā Egiptānġi ām panikā šā lju fākut karurlje alor sā antrupčaskā pā lok. Jej mužje: “Skāpāc āndārāt! Dimizov sā baći pāntru Izraelci!”

¹¹ Dā pā šje Izraelci ur ažuns pā lok bun pā alta parċi dā more Dimizov ju zās alu Mojsije sā lunžjaskā māna ām napoj. Kānd u pus ureċi, apa u kāsut pā kātānjilje alu Egiptānġi šā su āntors pā loku šje are. Toċi kātānjilje alu Egiptānjilor sor āntupit.

¹² Kānd ur vāzut Izraelci kā Egiptānġi ās morc, jej ur ānkrizut ām Dimizov šā ur ānkrizut kā Mojsije āj proroku alu Dimizov.

¹³ Izraelci sor ānfālušāt daje kā Dimizov lju spasalit dām morċi šā dām ropstvo! Jej ās re aku slobodni sā služulaskā alu Dimizov. Izraelci ur kāntat mulċi kānċiš sā slavalaskā nova sloboda alor, šā sā slavalaskā pā Dimizov daje kā lju spasalit dā kātānjilje alu Egiptānjilor.

¹⁴ Dimizov u zās vorba pučernjikā alu Izraelcilor sā slavalaskā Pasha ām tot anu aša sā āngāndaskā kum lju dat Dimizov pobjedā dā Egiptānġi šā lju spasalit dām aje sā nu maj fijā robur. Jej ur slavalit aša dā ur amurāt maj bunā birkā, šā u mānka ku pitā šje are fākutā fār dā kvas.

13. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku Izrael

*Puvešči dām Biblijā
dām: Jišala 19–34*

13 ¹ Dā pā šje Dimizov lju dus pā Izraelci pām More Rošā, jāl lju dus pām pustinjā la đal mari šje sā čima Sinaj. Asta are

ista đal la kari Mojsije u vāzut tufa šje arđi. Lume šor pus šatrurlje dapropi dā planinur.

² Dimizov u zās alu Mojsije šā alu lume alu Izrael: “Dakā vic fi dā vorba šā dakā vic cānje savezu amnjov voj vic fi maj vrednā, kraljevstva dā pop ša nacija svāntā.”

³ Tri zālji dā pā aje, dā pā šje lume sor gātāt duhovno, Dimizov u vinjit žos dā pā planinā Sinaj, ku menk, skripalā, fum, šā tari graj dā trubā. Numa Mojsije are slobud sā mergā sus pā planinā.

⁴ Atunšje Dimizov lju dat savez šā u zās: “Ju mes Jahve, Dimizov avostru, kari vu spasalit dām Egipat hundī as rec robur. Nu slavalec pā alci dimizej.”

⁵ “Nu fāšjec idolur ša nu vā arugāc la jej, daje kā ju Jahve mes ljubomorān Dimizov. Nu loc numilje amnjov dām bobići. Bāgāc sama sā cānjec Šabat ka pā zuva svāntā. Ku alčilje vorbi, lukrācāvā lukrurlje ām šasā zālji, kā pā zuva šapći āj zuva pāntru voj sā vā uđunjec šā sā vā gāndec dā minji.”

⁶ “Poštivalec pā tata avostru, šā pā mama avostrā. Nu amurāc. Nu fāšjec preljub. Nu furāc. Nu mišjinjec. Nu vā kivinjec cāgānka alu susjedu avostru, kasa aluj, ili alt šjeva šje āj aluj.”

⁷ Atunšje Dimizov u skris ešće zešji vorbi pučernjiši pā dovā tablur dām petri šā lju dat alu Mojsije. Dimizov u dat isto aša mulći alčilje pravilur sā sā cāji. Dakā lume ur punji ureći la zakonurlješće, Dimizov lju igitr kā lju blagoslovuli, šā lju pāzā. Dakā nor punji ureći, Dimizov lju kaznali.

⁸ Dimizov isto aša u dat alu Izraelcilor ām detaljur opisu dā šatra šje jāl gānde sā fakā. Sā čima Šatoru dā Sastankur, šā ave dovā sob, šje ās re āmpārcāči ku largā zavjesā. Numa maj mari popā are slobud sā mergā ām sobe dā pā zavjesā, daje kā Dimizov kusta akulo.

⁹ Šinji gođe nu punji ureći la zakonu alu Dimizov puće sā adukā životinjā la oltar ām nenće dā Šatra dā Sastankur ka žrtva alu Dimizov. Popa amure pā životinjur šā lji arđe pā oltar. Sānžilje alu životinje are žrtvovalitā sā astupi grehurlje alu osobe, šā u fišje pā osobe čistā ām oči alu Dimizov. Dimizov u akuljes pā fračisu alu Mojsije, Aron, šā nasljednici alu Aron sā fijā pop.

¹⁰ Totā lume su ligizit sā puajā ureći la zakonurlje kari Dimizov lji dāđe alor, sā slavalaskā numa pā Dimizov šā sā fijā posebnā

lume aluj. Ali skurtā dobā dā pā šje ur igirit alu Dimizov, jej ur zgřešilit tari.

¹¹ Mulči zālji Mojsije are pā planinā Sinaj šā svite ku Dimizov. Lume asre huščunjic dā aščiptari sā sā āntorkā. Aša ur adus auru la Aron šā āl tražale sā fakā dām aurula idol.

¹² Aron lju fākut idol dām aur ām forma dā vicel. Lume sor apukat sā sā klanjalaskā la idolu šā sā adukā žrtvur! Dimizov are tari mirgiš pā jej, daje ku grešilit, šā su gātāt sā lji idizaskā. Ali Mojsije su arugat pāntru jej, šā Dimizov u pus ureči la aruguminče aluj šā nu lju uništilit.

¹³ Kānd u ažuns Mojsije žos dā pā planinā šā u vāzut idol dā aur, jāl are aša dā mirgiš dā lju zdrubit petrilje pā kari Dimizov u skris Zešji zapovijedur.

¹⁴ Atunšje Mojsije u zdrubit pā idolula ām prov, u vārljit provu ām šjeva ka apa šā lju pus pā lumi sā be ape. Dimizov u mānat kugā pā lumi šā mulc dām jej ur murit.

¹⁵ Mojsije u fākut novi tablji dām petri, pāntru Zešji zapovijedur sā fijā ām loku dā elje kari as re sparči. Atunšje jarā su urkat pā planinā ām napoj šā su arugat la Dimizov sā jerči alu lumi. Dimizov u pus ureči la Mojsije šā lju jirtat.

Mojsije u vinjit žos ām napoj dā pā planinā ku Zešji zapovijedur pā novi pločur. Atunšje Dimizov lju dus āndārāt pā Izraelci dā la planina Sinaj kitrā pāmāntu Igirit.

14. Puvešči: Lutulala pām pustinjā

*Puvešči dām Biblijā dām: Jišala
16–17; Brojurlje 10–14; 20;
27; Ponovljeni zakon 34*

14 ¹ Dā pā šje u zās Dimizov alu Izraelcilor kā zakonurlje šje trābuje sā pužā ureči la savezu kari u dat alor, jej ur fužjit dā la planina Sinaj. Dimizov su apukat sā lji dukā la pāmāntu Igirit, kari sā čima Kanaan. Oblaku u mers ām nenči dā jej kitrā Kanaan šā jej ur mers dā pā jāl.

² Dimizov u igirit alu Abraham, Izak, šā alu Jakov kā lju da pāmānt Igirit alu nasljednici alor, ali akulo multā lumi kusta. Jej sā čima Kanaanci. Kanaanci nu slavale njiš nu punje ureči pā Dimizov. Jej slavale pā dimizej mišjinoš, šā fāšje mulči relji.

³ Dimizov u zās alu Izraelcilor: “Voj trābā sā mānāc pā Kananc dām pāmāntu Igirit. Nu fāšjec putuljalā ku jej šā nu vā ānsurac dā pā jej. Voj trābā sā uništilec toči

idolurlje alor. Dakā nu vic punji ureči, voj vic slavalī pā idolurlje alor a nu pā minji.”

⁴ Kānd Izraelci ur vinjit la granicā dā Kanaan, Mojsije u izabralit dvanest bārbec, unu dām totā sāmānca dām Izrael. Alu bārbec u dat uputur sā mergā sā pratalaskā pāmāntu sā vadā kum āj akulo. Aša jej pratale pā Kanaanc sā vadā kitā pučere alor dā kātānj.

⁵ Dvanest bārbec ur putuvulit ām Kanaan četrdeset zālji šā atunšje sor āntors ām napoj. Jej ur zās alu lumi: “Pāmāntu āj sānātos šā mulči krešči pā jāl.” A zešji bārbec ur zās: “Varušurlje ās tari bālori, šā lume ās ka div! Dākā anj napadali, jej njar pobjedili, šā njar amurā!”

⁶ Dām turdatā Kaleb šā Jošua, šā heje doj ominj ur zās: “Anume āj kā lume dā Kanaan ās nalc šā bālor, ali noj lji pučenj pobjedili! Dimizov su boruli pāntru noj!”

⁷ Ali lume nu punje ureči la Kaleb šā la Jošua. Jej sur apukat sā fijā mirgiš pā Mojsije šā pā Aron šā ur zās: “Adišje njaj adus pā lokusta urāt? Trābujenj sā rāmānjenj ām Egiptat maj benji dā kit sā fijenj amurāc ām asta borbā šā bāšācālje anoštri šā kupiji anoštri sā fijā fākuc robur.” Lume gānde sā izabralaskā pā vođā sā lji dukā ām napoj ām Egiptat.

⁸ Dimizov are tari mirgiš šā u vinjit la Šatra dā Sastankur. Dimizov u zās: “Daje kā vac āntors protiv dā minji, totā lume ur trābuji sā lutalaskā ām pustinjā. Numa Jošua šā Kaleb, toc kari ās dvadeset ej šā maj bātārnj ur muri akulo, šā nikad nor tuna ām pāmāntu Igit.”

⁹ Kānd ur auzāt lume asta, lor lji are žalji kā ur zgrešilit. Jej šor lot šje ur avut šā ur mers sā napadalaskā pā lume ām Kanaan. Mojsije lju zās ām nenči sā nu mergā kā Dimizov nu āj ku jej, ali jej nu lur pus ureči pā jāl.

¹⁰ Dimizov no mers ku jej ām asta borbā, aša as re pobjedilic šā mulc dām jej ur fost amurāc. Atunšje sor āntors Izraelci āndārāt dā la Kanaan šā ur lutalit pām pustinjā četrdeset ej.

¹¹ Ām četrdeset ej kānd lume lutale ām pustinjā, Dimizov u bāgat sama dā jej. Jāl lji dāde pitā dām nor, šje sā čima “mana”. Jāl aša māna šā karnji dā prepelicur aša sā ajvi karnji dā mānkāt. Dimizov ām aje vremi isto aša pāze coljilje šā sandalurlje sā nu sā rupā kit gođ lutale.

¹² Dimizov aša isto lju dat apā šje kura dām petri. Ali tod daje, lume alu Izrael sā bunule šā gumunje protiv dā Dimizov šā dā Mojsije.

Ali šă antunșje, Dimizov inka să cănje dă igirala šje u dat alu Abraham, Izak šă alu Jakov.

¹³ Ali kănd lume nu ave apă, Dimizov u zăs alu Mojsije: “Sviteșci alu petri, šă apa u jăšă afară dăm petră.” Ali Mojsije no pus ureci la Dimizov šă ăm nence alu toc, jăl u luvit pășci petră ăm dovă răndur ku bota ăm lok să vi zăs. Apa u jișăt afară dăm petră păntu toc să be, ali Dimizov are mirgiș pă Mojsije, šă ju zăs: “Tu nu vi tuna ăm pământu Igitrit.”

¹⁴ Dă pă šje Izraelci ur litalit ăm pustinjă četrdeset aj, toc kari sor ăntors protiv dă Dimizov ăs re morc. Atunșje Dimizov lju dus pă lumi ăm napoj la kolcu dă pământu Igitrit. Mojsije aku are mar tari bătărŋ, așă Dimizov lu akuljes pă Joșua să ăj ažući să vodulaskă pă lume. Dimizov ju igirit alu Mojsije kă una ză, jăl u măna altu prorok ka Mojsije.

¹⁵ Atunșje Dimizov u zăs alu Mojsije să mergă pă maj nalt lok dă planină așă să potă vide pământu Igitrit. Mojsije u văzut pământu Igitrit alu Dimizov ali nu lu lăsat să tunji akulo. Atunșje Mojsije u murit, šă Izraelci ur plăns dă jăl dă trideset zălji. Joșua are nov vođa alor. Joșua are bun vođa, daje kă ănkriđe šă punje ureci la Dimizov.

15. Puveșci: Pământu Igitrit

Puveșci dăm Biblijă dăm: Joșua 1–24

15 ¹ U vinjit vreme păntu Izraelc să tunji ăm Kanaan, Pământu Igitrit. Joșua u mănăt pă doj ominj ăm varușu alu Kanaan Jerihon kari are păzăt ăm bălori falur. Ăm ala varuș akulo kusta una prostitutkă šje să čima Rahaba, kari u askuns pă ominji šă majănkulje lJOR ațutat să skepi. Je u făkut asta daje kă ănkriđe alu Dimizov. Jej ur igirit kă ur băga sama dă Rahaba šă dă familije alji kănd Izraelci ur uniștili Jerihon.

² Izraelci trăbuje să mergă pășci apa šje kură Jordan să tunji ăm pământu Igitrit. Dimizov u zăs alu Joșua: “Lăsăcăl pă popă să mergă elși.” Kănd su apukat popa să pășaskă ăm apa šje kură Jordan, apa u stat să kuri numa Izraelci să potă să mergă pășci pă alta parci dă mal hundī ăj uskat.

³ Dă pă šje lume ur mers pășci apa šje kură Jordan, Dimizov ju zăs alu Joșua kum să napadalaskă bălor varușu Jerihon. Lume ur pus ureci pă Dimizov. Kătănjilje šă svečenicici umbra okolo pă lăngă varușu Jerihon un dată pă ză, șasă zălji kum Dimizov lju zăs să fakă.

⁴ Atunșje pă zuva șapci, Izraelci ur umblat pă lăngă varuș șapci răndur maj. Kum umbra pă lăngă

varuš zadnji put, kātānjilje mužje a svečenici sufla dām truburlje alor.

⁵ Atunšje falurlje okolo dā Jerihon ur kązut žos! Izraelci ur uništilit kutotu ām varuš kum lju zapovjedalit Dimizov. Numa nor amurātu pā Rahaba šā familije alji, kari u vinjit ām parće alu Izraelcilor. Kānd alta lumi šje kusta ām Kanaan ur auzāt kā Izraelci ur uništilit Jerihon, jej as re ānfrikušac kā Izraelci lJOR napadali šā pā jej

⁶ Dimizov u dat zapovjed alu Izraelcilor sā nu fakā ligizalā dā putuljalā ku njiš una sāmānca dām Kanaan. Ali una dām sāmānca Kanaan, kari sā čima Gibeonci, ur mišjinjit alu Jošui šā ur zās kā ās re dām lok dā parci dām Kanaan. Jej ur āntribat pā Jošua sā fakā ligizalā dā putuljalā ku jej. Jošua šā Izraelci nor āntribat pā Dimizov dā hundi ās Gibeonci, aša Jošua u fākut ligizalā dā putuljalā ku jej.

⁷ Izraelci as re tari mirgiš kānd ur auzāt kā Gibeonci lJOR ānšjiljit, ali jej cānje pā askuns ligizala šje ur fākut ku jej daje kā jej ave igiralā ām nenće ku Dimizov. Ām una dobā majānkulje, kralju alu alta sāmānca dām Kanaan, Amorejci, ur auzāt kā Gibeonci ur fākut ligizalā dā putuljalā ku Izraelci, aša jej ur pus una kātānjilje alor

šā ur fākut mari gārmadā dā kātānj šā ur napadalit pā Gibeonci. Gibeonci ur mānat vorba alu Jošui sā lji ažući.

⁸ Aša Jošua šu akuljes kātānj alu Izraelcilor šā jej ur umblat totā nopće sā ažungā la Gibeonci. Āminjaca dā rākori jej ur napadalit pā kātānjilje alu Amorejci.

⁹ Dimizov sā borule pāntru Izrael ām zuve. Jāl lju zābunjat pā Amorejci šā u mānat mari točā kari u amurāt pā mulc.

¹⁰ Dimizov aša u fākut šā sorilje sā šće pā unu lok ām nor aša Izraelci sā ajvi dāstul vremi sā lji pobjedilaskā pā toc Amorejci. Ām zuve Dimizov u kāpātāt mari pobijedā pāntru Izrael.

¹¹ Dā pā šje Dimizov u pobjedilit pā kātānjilje, mulci alčilje sāmāncur dā Kanaanc sor akuljes una sā napadalaskā pā Izrael. Jošua šā Izraelci lJOR napadalit šā lju pobjedilit.

¹² Dā pā asta borbā, Dimizov u dat alu totā sāmānca alu Izrael dio dā pāmāntu Igit. Atunšje Dimizov u dat alu Izrael putuljalā pā toči granicurlje alor.

¹³ Kānd are Jošua om bātārn, jāl u čimat pā totā lume ām Izrael. Jošua lju adus ām firi pā lume dā obavezā alor sā pujā ureći la savez šje Dimizov u fākut ku Izraelci la

planina Sinaj. Lume ur igirit kā ur rāmānje vjerni alu Dimizov šā ur ispunuli zakonurlje aluj.

16. Puvešči: Spasitelj

Puvešči dām Biblijā dām:

Kenvijā dā Suci 1–3; 6–8

16¹ Dā pā šje u murit Jošua, Izraelci nu maj punje ureči pā Dimizov šā nor mānat pā hejelanc Kanaanc ili sā vi pus ureči la zakonurlje alu Dimizov. Izraelci sor apukat sā slavalaskā pā Dimizeji alu Kanaanc ām lok pā Jahve, pravā Dimizov. Izraelci nu ave kralj, aša toc fāšje šje jej gānde kā āj benji pāntru jej.

² Daje kā Izraelci maj pā dāparci nu punji ureči la Dimizov, jāl lju kaznalit aša dā u lāsāt pā dužmanj sā lji pobjedilaskā. Ešče dužmanj ur furat stvarur dā la Izraelci, ur uništilit šje ave, šā ur amurāt pā mulc dām jej. Dā pā mulc ej, šje nu punje ureči la Dimizov šā šje ās re bātuc dā la dužmanji alor, Izraelci sor ānkājīt šā lor šjirut pā Dimizov sā lji spasalaskā.

³ Atunšje Dimizov u dat pā spasitelj kari lju skos da la dužmanji alor šā u adus putuljalā am pāmānt. Ali atunšje lume ur mujtat pā Dimizov šā sor apukat

sā slavalaskā pā idolur ām napoj. Aša Dimizov u lāsāt pā Midijanci a pā dužmanji alor u dat sā lji pobjedilaskā.

⁴ Midijanci ur lot kutotu šje krišče pā pāmānt alu Izraelcilor šapci (7) ej. Izraelci as re aša dā frikoš: dā sor askuns ām pečinur sā nu lji aflji Midijanci, šā jej ur mužjit la Dimizov sā lji spasalaskā.

⁵ Ām una zā om dām Izrael šje sā čima Gideon āš akuljižje sāmānca pā askuns aša sā nu furi Midijanci. Anđalu alu Jahve u vinjit la Gideon šā u zās: “Dimizov āj ku činji, bālor ratnik. Duči šā spasalešči pā Izraelci dā la Midijanci.”

⁶ Tatāsu alu Gideon ave oltar pāntru idol. Dimizov ju zās alu Gideon sā āl zdrukaskā oltarula. Ali alu Gideon ji are frikā dā lumi, aša u aščiptat pān ām nopci. Atunšje u rāstunat oltaru šā lu zdrukbit ām dārābelji. Jāl u fākut alu Dimizov nov oltar apropi dā oltaru kari lu zdrukbit, šā u fākut žrtvā pāntru Dimizov pā oltarula.

⁷ Hajelantā điminjacā lume ur vāzut kā šinjiva u rāstunat šā u iđizit oltaru, šā jej as re tari mirgiš. Jej ur mers la kasa alu Gideon sā āl amori, ali tatāsu alu Gideon u zās: “Adišje ānšjirkāc sā ažutāc alu Dimizovu avostru? Dakā jāl

āj dimizov, lasā sā sā pāzaskā sāngur!” Daje kā jāl aša u zās, lume nu or amurāt pā Gideon.

⁸ Atunšje Midijanci ur vinjit ām napoj sā furi dā la Izraelci. Atic ās re dā nu sā puče umāra. Gideon u čimat pā Izraelci una sā sā batā protiv dā jej. Gideon lu šjirut pā Dimizov sā āj đe dovā znakur sā šćiji kā Dimizov lu koristili sā spasalaskā Izrael dā la Midjanc.

⁹ Dā elši znak, Gideon u pus pā pāmānt pelji dā birkā šā u āntribat pā Dimizov sā kadā mrazu numa pā pelje dā birkā a nu pā pāmānt. Dimizov u fākut aje. Hajelantā nopći, jāl u šjirut pāmāntu sā fijā ud, a pelje dā birkā uskatā. Dimizov u fākut šā aje. Ešće dovā znakur lor āmbālurit pā Gideon kā Dimizov lu koristili sā spasalaskā Izrael dā la Midijanci.

¹⁰ 32.000 kātānj dā Izraelc ur vinjit la Gideon, ali Dimizov ju zās kā as mulc. Aša Gideon u mānat akasā 22.000 kari ās re frikoš sā sā batā. Dimizov u zās alu Gideon kā jāl ari inka mulc ominj. Aša Gideon lju mānat pā toc akasā numa šu lāsāt 300 kātānj.

¹¹ Ām aje nopći Dimizov ju zās alu Gideon: “Dući žos la kampu alu Midijanci šā kānd vi auzā šje ari sā zākā, maj mult nu cu fi frikā.” Aša ām nopće, Gideon u mers žos la kamp šā u auzāt pā kātana

alu Midijancilor kum spunje alu urtakuš dā šjeva šje u ānvisat. Urtaku ju zās: “Asta vis, značalešći kā kātānjilje alu Gideon u pobjedili pā kātānjilje alu Midijanci!” Kānd u auzāt Gideon asta, jāl u slavalit pā Dimizov.

¹² Atunšje Gideon su āntors la kātānjilje aluj šā lju dat alu totā kātana rog, šā čigajā dām glinā, šā bakljā ku fok. Jej ur okuljit kampu hundī sā kulka kātānjilje alu Midijanci. 300 dā kātānj alu Gideon ave bakljur ku fok šā čigāj dām glinā, aša dā Midijanci nu puče sā vadā lumina dā bakljā.

¹³ Atunšje toči kātānjilje alu Gideon ur zdrubit čigājilje šā dām turdatā, kum ur dāskupirit fokurlje dā bakljur. Jej ur suflat ām rog šā ur mužjit: “Maču pāntru Jahve šā Gideon!”

¹⁴ Dimizov lju zābunjīt pā Midijanci, aša dā sor apukat sā sā amori una pā alt. Dām turdatā hejelanc Izraelc šje as re akulo as re čimac dām kāšālje alor sā vijā sā ažući sā mājā pā Midijanci. Jej ur amurāt pā mulc dām jej, šā lju aljirgat pā hejelanc afarā dām pāmāntu alu Izraelcilor. 120.000 dā Midijanci ur murit ām zuve. Dimizov u spasalit pā Izrael.

¹⁵ Lume gānde sā fakā pā Gideon sā fijā kralju alor. Gideon nu lju lāsāt sā fakā aje, ali u šjirut dām

virižilje šje ur lot dā la Midijanci.
Lume ur dat mult aur alu Gideon.

¹⁶ Atunšje Gideon u koristilit auru sā fakā colji ka kum nalc pop portā. Ali lume sor apukat sā slavalaskā kā kum ar fi idol. Aša Dimizov lju kaznalit pā Izraelc ām napoj daje kā slavale idolur. Dimizov u lāsāt pā dužmanji alor sā lji pobjedilaskā. Jej jarā ur šjirut pā Dimizov sā lji ažući, šā Dimizov lju mānat altu spasilelj.

¹⁷ Aša u fost ām maj mulći rāndur: Izraelci zgrešile, Dimizov lji kaznale, jej sā ānkāje, šā Dimizov ar vi mānat pā spasilelj sā lji spasalaskā. Mulc ej ur trikut, Dimizov u mānat mulc spasilelj kari ur spasalit Izrael dā la dužmanji alor.

¹⁸ Lume dā pā kutotu, or šjirut pā Dimizov sā lji dē kralj ka kum ave šā alčilje nacijur. Jej gānde kralj kari u fi nalt šā bālor, šā kari lju dušji ām bātājā. Alu Dimizov asta šjiralā nu su vāzut, ali lju dat kralj ka kum or šjirut.

17. Puvešči: Savezu alu Dimizov ku David

Puvešči dām Biblijā dām: 1. Kenvija alu Samuel 10; 15–19; 24; 31; 2.

Kenvija alu Samuel 5; 7; 11–12

17 ¹ Šaul are elši kralj ām Izrael. Jāl are nalt šā tari

māndru, kum lume kivinje. Šaul are bun kralj, dām elši orikići ej kum vladale ām Izrael. Ali atunšje su apukat sā fijā om rov kari nu punji ureći la Dimizov, aša Dimizov u akuljes ām una zā om kari u fi kralj ām loku aluj.

² Dimizov u akuljes pā unu tānār Izraelac kari sā čima David sā fijā kralj dā pā Šaul. David are fišjor šje pāze životinjurlje ām varušu Betlehem. Jāl pāze biršilje alu tatāsu, David u amurāt šā pā lav, šā pā medved kari napadale pā biršilje. David are ponizan šā đirept om kari ānkriđe šā punje ureći la Dimizov.

³ David u kriskut sā fijā mari kātanā šā vođā. Kānd are David inka fišjor tānār, jāl su bātut protiv dā div kari sā čima Golijat. Golijat are trenārzāt kātanā, tari bālor šā maj šjeva tri metri dā nalt! Ali David ku ažitore alu Dimizov lu amurāt pā Golijat šā u spasalit pā Izrael. Dā pā aje, David u kápātāt mulći bātāj protiv dā dužmanji alu Izrael dā šje lume āl slavale pā jāl.

⁴ Šaul su apukat sā fijā ljubomoran daje kā ominji plāšje pā David. Šaul u ānšjirkat ām mulći rāndur sā āl amori, aša David su askuns dā la Šaul. Una zā, Šaul āl kuta pā David aša sā āl potā amurā. Šaul u mers ām pečinā hundi David sā askunde da

la Šaul, ali Šaul nu lu văzut. David are tari dapropi dă Šaul šă puće šă ăl amori, ali nu lu amurăt. Ăm lok dă aje, David u tijet unu dărab dă coljilje alu Šaul să areci kă nu lar amură să fijă jăl kralj.

⁵ Dă pă aje, Šaul u murit ăm bitkă, šă David u fost kralju alu Izrael. Jăl are bun kralj, a lume ăl plăšje. Dimizov lu blagoslovulit pă David šă lu făkut rănăkos. David u bătut mulci bătăj šă Dimizov ăj ažuta să pobjedilaskă pă dužmanji alu Izrael. David u lot varušu Jeruzalem šă lu făkut să fijă glavni varuș kit gođe David vladale, Izrael u rămas bălor šă găzduk.

⁶ David gănđe să fakă Hram ăm kari Izraelci ar puće să slavalaskă pă Dimizov šă să fakă žrtvur. Dă 400 dă ej, lume slavale pă Dimizov šă ăj dușje žrtvur la Šatra dă sastankur šje u făkut Mojsije.

⁷ Ali Dimizov u mănăt pă prorok Natan la David ku vorba: “Daje kă tu ješč om dă tabără, tu nu vi fașji Hramu păntru minji. Fișjoru atov u fașji. Ali ju čuj blagoslovuli tari. Unu dăm nasljedniku atov u vladali ka kralju dă lume ame pă lumi dă erikeš!” Numa unu nasljednik alu David kari puće să vladalaskă dă erikeš ăj Mesija. Mesija are akuljes dă la Dimizov kari u spasali pă lumi dă pământ dăm grehurlje alor.

⁸ Kănd u auzăt David eșce vorbi, jăl dăm turdată u dat hvală šă ăl slavale pă Dimizov daje kă jăl u igirit alu David asta mari čast, šă mulci blagoslovur. David nu ščije kănd Dimizov u fașji eșce stvarur. Ali kum šă u fost, Izraelci ur trăbuji să așčepci dă lungat, majnti dă šje Mesija u vinji, hunđiva šă 1.000 ej.

⁹ David u vladalit ku điriptači šă ku vjernost mulc ej, šă Dimizov lu blagoslovulit pă jăl. Kum are mar pri kraju dă kustu aluj, jăl u zgrešilit urăt protiv dă Dimizov.

¹⁰ Una ză, kănd toči kătănjilje ăș re dă parci dă la kăšălje alor ăm bătajă, jăl su ujtat afară dăm palača aluj, šă u văzutu pă măndră mujeri kari să skălda. Je să čima Bat–Šeba.

¹¹ Ăm lok să vi ujtat ăndărăt, David u mănăt pă šjinjiva să mergă šă su adukă la jăl. Jăl su kulkat ku je, šă u mănatu ăm napoj akasă. Nu dă mult dă pă aje Bat–Šeba u mănăt vorba alu David kă je ăj gărjonă.

¹² Bărbatu alu Bat–Šeba šje să čima Urija, are unu dăm maj bună kătănă. David lu čimat pă Urija ăm napoj dăm bătajă šă ju zăs să mergă să fijă ku băšăcaș. Ali Urija nu gănđe să mergă akasă kănd toči alčilje kătănj As re ăm tabără. Așa David lu mănăt pă Urija ăm napoj ăm tabără šă ju zăs alu general să

āl puǵā pā lok hunđi as re duǵmanji maj bālor aša sǎ āl amori.

¹³ Dǎ pā šje u fost Urija amurāt, David su ānsurat ku Bat–Šeba. Majānkulje je u fātāt fišjor alu David. Dimizov are tari mirgiš pā David dǎ šje u fākut, aša lu mǎnat pā prorok Natan sǎ zǎkā alu David kit dǎ rov grehu aluj āj. David su ānkājīt dǎ grehu aluj šǎ Dimizov ju jirtat. Kit gođ kusta David, jāl āl punje ureći pā Dimizov šǎ ām gre vremi.

¹⁴ A kazna alu David pāntru grehu aluj, kupilu aluj u murit. Aša are borbur šǎ ām familije alu David kit gođe u kustat, šǎ pučere alu David u slābit. Makar kā David nu fost vjeran alu Dimizov, Dimizov inka u rāmas vjeran la igiralurlje aluj. Dǎ pā aje, David šǎ Bat–Šeba ur avut altu fišjor, šǎ jej jur pus numi Salomon.

18. Puvešči:

Āmpārcātā Kraljevstva

Puvešči dām Biblijā dām: 1.

Kenvija alu Kraljur 1–6; 11–12

18 ¹ Dǎ pā mulc ej, David u murit, šǎ fišjoru aluj Solomon su apukat sǎ vladalaskǎ pā Izrael. Dimizov u svitit alu Solomon šǎ lu āntribat šje gāndešči maj tari. Kānd u šjirut Solomon mudrost, Dimizov are zadovoljan

ku aje šǎ lu fākut maj tari mudar om pā pāmānt. Solomon su ānvācat mulči stvarur šǎ are mudar sudac. Dimizov lu fākut šǎ tari gǎzdak.

² Ām Jeruzalem Solomon u fākut Hram kari tatāsu David planārze šǎ akuljiže materijalur. Lume aku slavale pā Dimizov šǎ aduše žrtvur la Hram ām lok dǎ Šatra dǎ Sastanak. Dimizov u vinjit šǎ are ām Hram, šǎ jāl kusta akulo ku lume aluj.

³ Ali Solomon plāšje mujer dām alčilje pāmāntur. Jāl nu lu pus ureći pā Dimizov aša kānd u ānsurat mulči mujer, maj šjeva šǎ 1.000 dǎ jelji! Mulči dām mujerilješče vinje dām alčilje pāmāntur šǎ ur adus pā dimizeji alor ku jelji šǎ maj pā dǎ parči lji slavale. Kānd Solomon are bātārn, šǎ jāl slavale dimizeji alor.

⁴ Dimizov are mirgiš pā Solomon šǎ kazna pāntru aje šje Solomon nu lu pus ureći, jāl u igirit kā u āmpārcǎ nacijurlje alu Izrael ām dovǎ kraljevstvur dǎ pā morče alu Solomon.

⁵ Dǎ pā šje Solomon u murit, fišjoru are Rehoboam, jāl u fost kralj. Rehoboam are om fārdǎ firi. Totǎ lume alu Izrael ur vinjit una sǎ āl fakǎ pā jāl kralj. Jej sur žalalit la jāl kā Solomon lju pus sǎ lukri mult gre lukru šǎ sǎ plāčaskǎ mult porez.

⁶ Rehoboam svite bulunzemi:
 “Voj gānḏec kǎ tata amnjov
 Solomon vu pus sǎ lukrǎc gre, ali
 ju vi fašji sǎ lukrǎc maj tari dǎ kit
 šje jǎl vu pus, šǎ ju vi kaznali maj
 tari dǎ kit šje vǎ kaznale jǎl.”

⁷ Zešji (10) sāmānc dǎ nacije
 alu Izrael sur āntors protiv dǎ
 Rehoboam. Numa dovǎ sāmāncur
 ur rǎmas ku jǎl. Ešće dovǎ sāmānc
 ur fost kraljevstva alu Juda.

⁸ Alčilje zešji (10) sāmānc dǎ
 nacijur alu Izrael kari sur āntors
 protiv dǎ Rehoboam lur pus pǎ
 om šje sǎ čima Jeroboam sǎ fijǎ
 kralju alor. Jej šur fǎkut lok dǎ
 kraljevstva alor pǎ sjeverna parći
 dǎ pāmānt šǎ sǎ čima kraljevstva
 alu Izrael.

⁹ Jeroboam su āntors protiv dǎ
 Dimizov šǎ lju fǎkut pǎ lumi sǎ
 grešilaskǎ. Jǎl u fǎkut doj idolur
 pǎntru lume sǎ slavalaskǎ ām lok
 sǎ slavalaskǎ pǎ Dimizov ām Hram
 ām kraljevstva alu Juda.

¹⁰ Kraljevstva alu Juda šǎ Izrael
 as re dužmanj šǎ pǎ ḏes sǎ borule
 una protiv dǎ alt.

¹¹ Ām nova kraljevstva alu Izrael,
 toc kraljurlje ās re rej. Mulc dām
 kraljur as re amurǎc dǎ la alci
 Izraelc kari gānḏe sǎ fijǎ kraljur
 ām loku alor.

¹² Toc kraljur šǎ multǎ lumi
 dǎ kraljevstva alu Izrael slavale
 idolur. Slavalala alor dǎ idolur pǎ

ḏes are ku seksualni nemoral šǎ
 unjer ku žrtvovalala pǎ kupij.

¹³ Kraljurlje alu Juda as re
 nasljednici alu David. Orikic
 dām kraljur ās re bunj ominj
 kari vladale ḏirept šǎ slavale pǎ
 Dimizov. A majmulc kraljur dām
 Juda as re strikac šǎ rej, šǎ jej
 slavale pǎ idolur. Orikic kraljur
 šur žrtvovalit šǎ pǎ kupiji alor la
 dimizej mišjinoš. Multǎ lumi alu
 Juda isto aša sur āntors protiv dǎ
 Dimizov šǎ slavale pǎ alci dimizej.

19. Puvešči: Proroci

Puvešči dām Biblijā dām: 1.

Kraljurlje 16–18; 2.

Kraljurlje 5; Jeremija 38

19¹ Ām vreme šje u trikut
 alu Izraelcilor, Dimizov
 lju mǎnat prorokur. Proroci auze
 vorbi dǎ la Dimizov šǎ lji spunje
 alu lumi porukur dǎ la Dimizov.

² Ilija are prorok kǎnd Ahab are
 kralj pǎ kraljevstva alu Izrael.
 Ahab are om rov kari lji āmbǎlure
 pǎ lumi sǎ slavalaskǎ pǎ dimizov
 mišjinos šje sǎ čima Baal. Ilija u
 zǎs alu Ahab: “No fi plojǎ ili rosǎ
 ām kraljevstva alu Izrael pǎn šje
 noj zǎšji ju.” Asta lu mirgišit pǎ
 Ahab tari.

³ Dimizov u zǎs alu Ilija sǎ mergǎ
 la apǎ šje kurǎ ām pustinjǎ sǎ sǎ
 askundǎ dǎ la Ahab kari gānḏe sǎ

āl amori. Ām totā điminjaca šā ām totā sara, vrābujilje adušji pitā šā karnji. Ahab šā kātānjilje aluj āl kuta pā Ilija, ali jej nu puće sā āl aflji. Suša are aša dā tari dā šā apa šje kurā dām pāmānt su uskat.

⁴ Aša Ilija u mers ām pāmānt apropi. Mujeri alu kari ju murit bārbatu šā fišjoru alji ām ala pāmānt maj šjeva ur rāmas fār dā mānkari dā rānd kā ibize plojā šā u fākut fomi. Ali jej ur bāgat sama dā Ilija, šā Dimizov u dat pāntu jej čigājilje dā fājnā šā uježilje dā uloj nu maj ās re golji. Jej ave mānkari kit gođe are fomi. Ilija u rāmas akulo orikic ej.

⁵ Dā pā tri šā žāmātaći ej, Dimizov u zās alu Ilija sā sā āntorkā ām kraljevstva alu Izrael šā sā svitaskā ku Ahab daje kā ām napoj u māna plojā. Kānd lu vāzut Ahab pā Ilija jāl u zās: “Ajiše ješč tu omulje šje fašj problemur!” Ilija ju āntors vorba ām napoj: “Tu ješč ala kari fašji problemur! Tu laj lāsāt pā Jahve, pā istinit Dimizov, šā āl slavalej pā Baal. Adā pā totā lume ām kraljevstva alu Izrael la planina Karmel.”

⁶ Totā lume dā kraljevstva alu Izrael, šā 450 dā proroc alu Baal, ur vinjit la planina Karmel. Ilija u

zās alu lume: “Kitā dobā ci ščimba gāndurlje atelji? Dakā āj Jahve Dimizov, služulešći aluj! Dakā āj Baal Dimizov, slavalešći pā jāl!”

⁷ Atunšje Ilija u zās alu proroku alu Baal: “Amorā bikan šā gatāl ka pā žrtvā, ali nu acāca foku. Ju uj fašji isto. Dimizovu kari u āntoršji vorba ku fok āj istinit Dimizov.” Aša popa alu Baal ur fākut žrtvā, li nor acācat foku.

⁸ Atunšje sor arugat proroci alu Baal la Baal: “Punji nji ureći, Baal!” Totā zuva jej sor arugat šā mužje, šā sā tije ku kucāći, ali nu are vorba āntorsā.

⁹ Mar kānd zua are gata, Ilija u pripremilit žrtvā la Dimizov. Atunšje u zās alu lumi sā verši dvanest dā mari čigāj dā apā pā žrtvā pān šje karnje, ljemnjilje, šā pāmāntu la oltar sā fijā tari ud.

¹⁰ Atunšje Ilija su arugat: “Jahve, Dimizolje alu Abraham, Izak, šā alu Jakov, aratānji astās kā tu ješč Dimizovu alu Izrael, šā kā ju mes sluga atov. Punji ureći la aruguminčilje amelji aša lume sta sā šćiji kā tu ješč istinit Dimizov.”

¹¹ Dām turdatā, foku u kāzut dām nor, šā u ars karnje, ljemnjilje, petrilje, pāmāntu, šā apa čak šje are pā lāngā oltar. Kānd ur

văzut lume aje, jej ur kăzut žjos pă pământ, šă ur zăs: “Jahve aj Dimizov, Jahve aj Dimizov!”

¹² Atunšje Ilija u zăs: “Nu lăsăc njiš pă unu dăm proroci alu Baal să skepi!” Aša lume lĳor apukat pă proroci alu Baal šă lĳor dus ăndărăt dă akulo šă lĳor amurăt.

¹³ Atunšje Ilija u zăs alu kralju Ahab: “Ăntoršjići pă friš ăm varuș, daje kă ploje vinji.” Păfriș noru sor ănturišjit, šă mari plojă su apukat să kadă. Jahve u zastavalit suša šă u arătāt kă jăl aj istinit Dimizov.

¹⁴ Dă pă vreme kănd kusta Ilija, Dimizov u akuljes pă om Elizej să fijă proroku aluj. Dimizov u făkut mulći čudur ku Elizej. Una dăm čudur u păcăt Naaman, komandant dužman, kari ave urăt bičișug pă pelji. Jăl u auzăt dă Elizej šă u mers šă lu ăntribat pă Elizej să ăl ăntremi. Elizej u zăs alu Naaman să ăntupaskă ăm šapći (7) răndur ăm apa šje kură Jordan.

¹⁵ Dăm elși Naaman are mirgiș šă nu gănde să fakă aje, daje kă sāmăna kă bulunzešći. Ali majănkulje u ščimbat găndurlje, šă su ăntupit ăm šapći (7) răndur ăm apa šje kură Jordan. Kănd u jișăt afară pă șasă rănd, pelje aluj are iscjelilită dăm pljin! Dimizov lu ăntrimat.

¹⁶ Dimizov u mănat pă maj mulc alci proroc. Jej toc ur zăs alu lumi

șă nu maj slavalaskă pă idolur šă să să apușji să areći điriptaći šă milă alu alci. Proroci lĳur zăs ăm nenci alu lume kă dakă nor sta să fakă relji šă să să apușji să pujă ureći la Dimizov, atunšje Dimizov lĳu kaznali ka kum ar fi duvină šă lĳu kaznali.

¹⁷ Multă vreme, lume nu punje ureći la Dimizov. Jej pă đes nas re bunj pă lăngă proroci šă unjer lĳi amure. Um dată prorok Jeremija are pus ăm bunar uskat, šă are lăsat akulo să moră. Jăl su ăntupit ăm čină kari are pă fundu dă bunar, ali kralju u avut milă dă jăl šă u zăs vorba pučernjikă să ăl skotă pă Jeremija afară dăm bunar majnti dă šje u muri.

¹⁸ Proroci maj pă dăparći svite păntu Dimizov makar kă lume lĳi mrzăle. Jej ur spus ăm nenci alu lumi kă Dimizov lĳu iđizi dakă nu sor ănkăji. Jej isto aša sur ăngăndit dă igirala šje Dimizov u zăs kă Mesija u vinji.

20. Puvešči: Mănala afară šă Ănturșjala

Puvešči dăm Biblijă dăm: 2. Kraljur 17; 24–25; 2. Ljetopisi 36; Ezra 1–10; Nehemija 1–13

20¹ Kraljevstva alu Izrael šă kraljevstva alu Juda ur zgrešilit protiv dă Dimizov. Jej ur

rupt savezu šje Dimizov u fākut ku jej la Sinaj. Dimizov u mānat pā prorokur sā lji spujā ām nenēi sā sā ānkājaskā ša sā āl slavalaskā pā jāl ām napoj, ali jej nu gānde sā puji ureči.

² Aša Dimizov u kaznalit āmāndovā kraljevstva ša u lāsāt dužmanji sā lji uništilaskā. Cara alu Asirija bālorā, fār dā milā narod, u uništilit kraljevstva alu Izrael. Asirci or amurāt multā lumi ām kraljevstva alu Izrael, or lot āndārāt kutotu šje ave vrednost, ša or acācat mult dām pāmāntula.

³ Asirci or akuljes una pā toc vođurlje, gāzdašj lumi, ša lumi kari šcijā mulēi ša lJOR dus ām Asirija. Numa tari sārāšj Izraelc kari nor fost amurāc or rāmas ām kraljevstva alu Izrael.

⁴ Atunšje or adus Asirci pā ominj kari nus re kunuskuc ām pāmāntu hundi kraljevstva alu Izrael are. Ominjije nu kunuskuc or đires varušurlje iđizići ša or ānsurat Izraelkur kari or fost lāsači akulo. Nasljednici alu Izraelci kar sor ānsurat dā pā ominj nu kunuskuc ās re čimac Samarijanci.

⁵ Lume ām kraljevstva alu Juda or vāzut kum Dimizov u kaznalit pā lumi dā kraljevstva alu Izrael daje kā nu ānkriđe ša nu āl punji ureči. Ali jej maj pādāparči slavale pā

idolur, ša pā dimizeji alu Kanaanc. Dimizov u mānat pā prorok sā lji spujā ām nenēi, ali jej nu gānde sā pujā ureči.

⁶ Dā 100 ej dā pā šje Asirijci or uništilit kraljevstva alu Izrael, Dimizov u mānat pā Nabukodonor, kralju alu Babiloncilor, sā napadalaskā pā kraljevstva alu Juda. Babilon are bālor Kralj. Kralju alu Juda u stat pā aje sā fijā sluga alu Nabukodonor ša sā āj plāčaskā mulc banj ām tot anu.

⁷ Ali dā pā orikic aj, kralju alu Juda su āntors protiv dā Babilon. Aša Babilonci sor āntors ām napoj ša or napadalit kraljevstva alu Juda. Jej or lot varušu alu Jeruzalem, or uništilit Hramu, ša or lot kutotu gāzdāšijilje alu varuš ša alu Hram.

⁸ Sā kaznalaskā pā kralju alu Juda pāntu aje kā su āntors protiv, kātānjilje alu Nabukodonor or amurāt pā fišjoru alu kralj, ām nenēc aluj ša atunšje pā jāl lor urbit. Dā pā aje jej lor dus pā kralj āndārāt sā mori ām čemicā ām Babilon.

⁹ Nabukodonor ša kātānjilje aluj or lot maj šjeva kutotu lume dām kraljevstva alu Juda ām Babilon ku jej, ša or lāsāt pā maj sārāšj lumi dānapoj sā seminji

poljurlje. Doba känd lume alu Dimizov ās re puš ku sāla sā laši pāmāntu Igitrit sā čamā Izgnanstvo.

¹⁰ Makar kā Dimizov u kaznalit pā lume aluj pāntru grehurlje alor, aša kā lju mānat āndārāt, jāl nu lju mujtat igirala aluj. Dimizov maj pā dāparci bāga sama dā lume aluj, šā lji svite pām proroši aluj. Jāl u igirit kā dā pā sedamdest ej, jej sor āntorši ām Pāmāntu Igitrit ām napoj.

¹¹ Dā pā hundiva sedamdeset ej majānkulje, Cirus, kralju alu Perzijancilor, or pobedilit pā cara alu Perziji šā su ščimbat cara alu Babilon. Izraelci sā čima aku Židovi šā mulc dām jej or kustat kusturlje alor āntrež ām Babilon. Numa orikic tari bātārņj židov sā āngānde dā pāmāntu alu Juda.

¹² Cara alu Perziji are bālorā ali ave milā pāntru lume pā kari lJOR pobedilit. Cārā dā pā šje Cirus u fost kralj dā Perzijanc, jāl u dat vorba bālorā kā kari gođ židov gāndešči sā sā āntorkā ām Juda poči sā fugā dām Perzije šā sā mergā ām napoj ām Juda. Jāl lju dat šā banj sā āš fakā ām napoj Hramu! Aša dā pā sedamdest ej šje ās re mānac, orkic dā Židov sor āntors ām varuš Jeruzalem ām Judeja.

¹³ Känd or ažuns ām Jeruzalem, jej or izgradalit ām napoj Hramu šā fal okolo dā varuš. Makar kā pā jej vladale alta lumi, maj undatā jej kusta ām pāmāntu Igitrit šā slavale pā Dimizov ām Hramu kari lu izgradalit.

21. Puvešči: Dimizov igirešči alu Mesija

Puvešči dām Biblijā dām: Stvaralala 3,15; 12,1–3; Ponovljeni Zakon 18,15; 2. Samuel 7; Jeremija 31; Izaija 59,16; Daniel 7; Malahija 4,5; Izaija 7,14; Miha 5,2; Izaija 9,1–7; 35,3–5; 61; 53; Psalmi 22,18; 35,19; 69,4; 41,9; Zaharija 11,12–13; Izaija 50,6; Psalmi 16,10–11

21 ¹ Dām kap, Dimizov ave ām gāndur sā mājī pā Mesija. Elši igiralā dā Mesija u vinjit dā la Adam šā dā la Eva. Dimizov u igirit kā dā la nasljedniku alu Evi u fi avut kari u zdrubi kapu alu šarpi. Šarpilje kari u ānšjiljitu pā Eva are Sotona. Igirala značale kā Mesija u pobjedili pā Sotona do kraja.

² Dimizov u igirit alu Abraham kā pām jāl toc ominji pā pāmānt or kāpāta blagoslov. Asta blagoslov u fi umpljet känd Mesija u vinji hundiva ām nenči ām vremi. Jāl

u fašji pāntru lumi kā dām totā gārmadā dā lumi pā pāmānt or fi spasalic.

³ Dimizov u igirit alu Mojsije kā ām nenči dā vremi jāl u rādika altu prorok ka Mojsije. Asta are alta igiralā dā Mesija kari u vinji majānkulje.

⁴ Dimizov u igirit alu Kralj David kā unu dām nasljednici aluj u vladali ka kralju pā lume alu Dimizov dā erikeš. Aje značale kā Mesija u fi unu dām nasljednici alu David.

⁵ Pām proroku Jeremija, Dimizov u igirit kā jāl u fašji Novā ligizalā, ali nu ka ligizala šje u fākut Dimizov ku Izrael la Sinaj. Ām Novā ligizalā, Dimizov ar skri nov zakonu pā sufljičilje alu lumi, lume ar šči pā Dimizov osobno, jej ar fi lume aluj, šā Dimizov ljar jirta grehurlje alor. Mesija ar fašji Novā ligizala.

⁶ Proroci alu Dimizov isto aša ur zās, kā Mesija ar fi prorok, popā, šā kralj. Prorok āj osobā kari audi vorbilje alu Dimizov šā atunšje spunji vorbilje alu Dimizov la lumi. Mesija pā kari Dimizov lu igirit šā u fi savršen prorok.

⁷ Popi dā Izrael fāšje žrtvur la Dimizov ām loku dā lume ka zamjenā dā kaznā dā grehurlje alor. Popa isto aša sā aruga la

Dimizov pāntru lumi. Mesija ar fi savršen maj mari popā kari ar āmbije pā jāl sāngur ka savršena žrtva la Dimizov.

⁸ Kralj āj šjinjiva kari vladalešči pā kraljevstvā šā sudulešči alu lumi. Mesija ar fi savršen kralj kari ar šāde pā tronu alu preci alu David. Jāl ar vladali pā tot pāmāntu dā erikeš, šā ar suduli alu lumi ku điriptači šā ar fašji đirepči odlukur.

⁹ Proroci alu Dimizov spunje mulči alčilje stvarur dā Mesija. Proroku Malahija u spus ām nenči kā mari prorok u vinji majnti dā šje Mesija u vinjit. Proroku Izaija u spus kā Mesija u fi fātāt dā la fatā ām pār. Proroku Mika u zās kā u fi fātāt ām varuš Betlehem.

¹⁰ Proroku Izaija u zās kā Mesija u kusta ām Galileja, u putulji pā lumi ku sufljičilje rupči, šā u spunji da slobodā kari ānčiš ša slābođi pā eje ām čemicā. Jāl aša u spus ām nenči šā kā Mesija u ozdravali pā bičež ominj šā pā eje kari nu audi, viđe, sviti, ili umbla.

¹¹ Proroku Izaija isto aša spunje kā Mesija u fi mārzałit fār dā razlog, šā u fi vārljit āndārāt. Alci proroc spunje ām nenči kā eje kari lor amurā pā Mesija or kockuli pāntru coljilje aluj šā kā urtaku lu da afarā. Prorok Zaharija u spus

ām nenči kǎ urtaku u fi plāčit ku
30 banj dām aržjint daje kǎ u dat
afarā pǎ Mesija.

¹² Proroci isto ur zās kum Mesija
u muri. Izaija u spus ām nenči kǎ
lume lor skipa, šor fašji šuf, šā lor
bači pǎ Mesija. Jej lor āmpunži
šā jāl u muri ām mari mukā šā
duremi, makar kǎ no fākut njimika.

¹³ Proroci isto ur zās kǎ Mesija u
fi savršen, fār dā greh. Jāl u muri
sā kapiči kazna dā grehurlje altuje.
Kazna aluj u adušji putuljalā āntrā
lumi šā Dimizov. Dām asta rānd,
voje are alu Dimizov sā āl amori
pǎ Mesija.

¹⁴ Proroci or spus ām nenči kǎ
Mesija u muri, šā kǎ Dimizov
lu skula dām morc. Pām morče
alu Mesija šā skulala dām morc,
Dimizov ar vigzi planu aluj sā
spasalaskā pǎ grešnici šā sar apuka
Novā ligizalā.

¹⁵ Dimizov u arātat alu proroci
mulči stvarur dā Mesija, ali Mesija
no vinjit ām vremi dā alci proroc.
Majmult dā 400 ej dā pǎ šje or
fost ešče stvarur spušā šā pǎ bunā
vremi, Dimizov ar māna pǎ Mesija
pǎ pāmānt.

22. Puvešči: Kum su avut Ivan

Puvešči dām Biblijā dām:

Evānđelje dā pǎ Luka 1

22 ¹ Kānva Dimizov svite
alu lume aluj pām ānđelj
ša prorokur. Ali atunšje 400 ej
or trikut dā kānd lju svitit. Dām
turdatā ānđal u vinjit ku vorba
nova dā la Dimizov alu bātārn popā
Zaharija. Zaharija šā bāšāca aluj,
Elizabeta, as re lumi ku Dimizov,
ali je nu puče sā fakā kupij.

² Ānđalu u zās alu Zaharija:
“Bāšāca ata u ave fišjor. Tu ji punji
numi Ivan. Jāl u fi umpljet ku
Duhu Svānt, šā lju gāta pǎ lumi
pāntru Mesija!” Zaharija u āntors
vorba: “Bāšāca ame, šā ju šcenj
bātārnj sā avenj kupij! Kum pot sā
šču kǎ asta u fi?”

³ Ānđalu u āntors vorba alu
Zaharija: “Ju am fost mānat dā la
Dimizov sā ac aduk asta māndrā
vorba. Daje kǎ tu nu maj ānkrizut,
tu nu vi puče sā svitešč pān šje
kupilu no fi fātāt.” Dām turdatā,
Zaharija nu puče sā svitaskā.
Atunšje ānđalu u fužjit dā la
Zaharija. Dā pǎ asta, Zaharija

su āntors akasā šā bāšāca aluj are gārjonā.

⁴ Kānd are Elizabeta šasā lunj gārjonā, ala isti andāl dām turdatā su nāstāmit la njamu alu Elizabeti, kari sā čima Marija. Je are fatā ām pār, šā je are pā kalji sā sā āmiriči dā om kari sā čima Josip. Andālu u zās: “Tu vi fi gārjonā šā vi fāta fišjor. Tu sāj puj numi Isus. Jāl u fi Fišjoru alu Maj Mari Dimizov šā u vladali dā erikeš.”

⁵ Marija u āntors vorba: “Kum poči asta fi, dakā mes inka fatā ām pār?” Andālu u spus: “Duhu Svānt u vinji pā činji, šā pučere alu Dimizov su slābuzā pā činji ka umbra. Aša kupilu u fi svānt, Fišjoru alu Dimizov.” Marija u ānkrizut šā u apukat benji šje andālu u zās.

⁶ Nu mult dā pā šje andālu u svitit ku Marija, je u mers la Elizabeta. Kānd u auzāt Elizabeta pā Marija kum pozdravalešči, kupilu alu Marija su apukat sā seri ām je. Mujerilješče āmāndovā sā ānfāluše dā aje šje Dimizov u fākut pāntru jelji. Dā pā šje Marija u fost la Elizabeta tri lunj, Marija su āntors akasā.

⁷ Dā pā šje Elizabeta u fātāt pā fišjoru alji, Zaharija šā Elizabeta jor pus numi Ivan, kum andālu lju zās. Atunšje Dimizov u dat alu Zaharija pučeri sā svitaskā

ām napoj. Zaharija u zās: “Slava alu Dimizov, kā jāl su āngāndīt dā lume aluj! Tu, fišjoru amnjov, vi fi čimat proroku alu Maj Mari Dimizov kari u zāšji alu lumi kum u apuka jirtala dā grehurlje alor!”

23. Puvešči: Kum su avut Isus

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evandēlje dā pā Matej 1;
Evandēlje dā pā Luka 2*

23¹ Marija are zaručulitā dā om dīrept kari sā čima Josip. Kānd u auzāt kā Marija āj gārjonā, jāl ščiye kā nu āj kupilu aluj. Jāl nu gānde sā u rāšunji pā Marija, aša u planārzāt pā pānšjet sā fugā dā la je. Majnti dā šje u putut sā fakā elje, andālu u vinjit šā ju svitit ām vis.

² Andālu u zās: “Josip, sā nuc fijā frikā sā u jej pā Marija dā cāganka ata. Kupilu kari āj ām je āj dā la Duhu Svānt. Je u fāta fišjor. Punji numi Isus (šje značalešči Jahve, spasalešči) daje kā jāl u spasali pā lumi dām grehurlje alor.”

³ Aša Josip u āmiritatu pā Marija šā u lotu pā je ku jāl akasā ka pā bāšāca aluj, ali nu su kulkat ku je pān šje no fātāt.

⁴ Kānd are vreme apropi sā fatā Marija, vlada alu Rim u zās alu toc sā sā skriji ām varušu hundī kusta preci alor. Josip šā Marije

trābuje sǎ fakǎ mari kalji dām loku hundi kusta ǎm Nazaret pǎnǎ ǎm Betlehem, daje kǎ bǎtǎrnji alor as re David kari kusta ǎm Betlehem.

⁵ Kǎnd ur ažuns ǎm Betlehem, nu are lok pǎntru jej sǎ rǎmǎji. Čar are unu lok šǎ aje lǎngǎ životinjur ǎm štalǎ. Kupilu su avut akulo ša mumǎsa lu pus ǎm valov (ka kinderbetu) dǎ hundi sǎ rǎnje životinjurlje, kǎ nu ave pat pǎntru jǎl. Jej jur pus numi Isus.

⁶ ǎm aje nopći, ǎs re pastirur šje pǎze gǎrmadǎ biršj pǎ đujtǎ apropi dǎ štalǎ. Dām turdatǎ andalu ku luminǎ su arǎtat la jej, a jej as re ǎnfrikušac. Andalu u zǎs: “Nu vǎ fijǎ frikǎ, daje kǎ am bunǎ vorba pǎntru voj. Mesija, Gospodaru, su fǎtat ǎm Betlehem!”

⁷ “Dušjecǎvǎ šǎ kutoc pǎ kupilu, šǎ vic afla ǎnvǎlit ǎm dǎrab dǎ col šǎ kum šadi ǎm valov.” Dām turdatǎ norurlje ǎs re umpljeći ku andej kari slavale pǎ Dimizov šǎ zǎšje: “Slava alu Dimizov ǎm nor šǎ putuljalǎ pǎ pǎmǎnt alu lumi pǎ kari jǎl lji plašji!”

⁸ Ominji šje pǎze biršilje pǎfriš ur ažuns la loku hundi Isus are šǎ jej lor aflat kum are pǎ spaći ǎm valov, kum lju spus andalu alor. Jej ǎs re tari fǎloš. Pastiri šje pǎze biršilje sor ǎntors pǎ đujtǎ hundi ǎs re biršilje alor, slavale pǎ Dimizov dǎ kutotu šje ur auzǎt ša u vǎzut.

⁹ Majǎnkulje, ominj mǎrđoj dām pǎmǎntur dǎparcí pǎ zapad ur vǎzut ščovǎ ǎm nor. Jej ur prišjiput kǎ nov kralj alu Židovur su fǎtat. Aša jej ur umblat mari kalji sǎ vadǎ pǎ kraljula. Jej ur vinjit ǎm Betlehem šǎ ur aflat kasa hundi Isus šǎ tatǎsu šǎ mumǎsa as re.

¹⁰ Kǎnd lor vǎzut ominji mǎrđoj pǎ Isus ku mumǎsa, jej sor pus žos pǎ đinjuc šǎ ǎl slavale. Jej ur dat alu Isus skumpi daruvur. Atunšje sor ǎntors akasǎ.

24. Puvešči: Ivan bučazǎ pǎ Isus

Puvešči dām Biblijǎ dām:

Evandjelje dǎ pǎ Matej 3;

Evandjelje dǎ pǎ Marko 1,9–11;

Evandjelje dǎ pǎ Luka 3,1–23

24 ¹ Ivan fišjoru alu Zaharija šǎ alu Elizabeta, u kriskut šǎ u fost prorok. Jǎl kusta ǎm pustinjǎ, mǎnka divlji med šǎ skakavcur, purta colji fǎkući dām pǎru alu devǎ.

² Multǎ lumi vinje ǎm pustinjǎ sǎ pujǎ ureći la Ivan. Jǎl propovijedale alor, šǎ lji zǎšje: “ǎnkǎjecǎvǎ kǎ kraljevstva alu Dimizov ǎj dapropi!”

³ Kǎnd ur auzǎt lume vorba alu Ivan, mulc sor ǎnkǎjit dǎ grehurlje alor, šǎ Ivan lju bučuzat. Mulči duhovni voður isto aša vinje šǎ fijǎ bučuzac dǎ la Ivan, ali jej

nu sǎ ǎnkǎje njiš nu priznale grehurlje alor.

⁴ Ivan u zǎs alu duhovni vođurljelje: “Voj šǎrpilor pljinj dǎ otrov! ǎnkǎjecǎvǎ šǎ ščimbǎcǎvǎ sufljitu. Tot ljemnu kari nu adušji bun plod, u fi tijet žos šǎ u fi vǎrljit ǎm fok.” Ivan u ispunulit šje proroku u zǎs: “Ujtǎci ju mǎn om šje u spunji ǎm nenći dǎ činji, kari cu đirežji kalje.”

⁵ Orikic Židov lor ǎntribat pǎ Ivan, dakǎ ǎj jǎl Mesija. Ivan u ǎntors vorba: “Ju nu mes Mesija, ali ǎj daje šjinjiva šje vinji dǎ pǎ minji. Jǎl ǎj aša dǎ mari dǎ ju nu mes vredan njiš sǎ ǎj dǎsvak sandalurlje.”

⁶ Zuva dǎ pǎ aje, Isus u vinjit sǎ fijǎ bučuzat dǎ la Ivan. Kǎnd lu vǎzut Ivan pǎ jǎl, u zǎs: “Ujtǎcǎva! Akulo ǎj Birka alu Dimizov kari u lo grehu alu totǎ lume šǎ cara pǎ pǎmǎnt.”

⁷ Ivan u zǎs alu Isus: “Ju nu mes vredan sǎ čǐ bučež pǎ činji. Tu aj trǎbuji pǎ minji sǎ mǎ bučež.” Ali Isus u zǎs: “Tu trǎbǎ sǎ mǎ bučež, daje kǎ aje ǎj benji sǎ fašj.” Aša Ivan lu bučuzat pǎ Isus, makar kǎ Isus njiš undatǎ no grešilit.

⁸ Kǎnd su skulat Isus dām apǎ, dǎ pǎ šje u fost bučuzat, Duhu alu Dimizov su arǎtat ǎm formǎ dǎ grlicǎ, šǎ u vinjit žos šǎ su uđunjǐt pǎ jǎl. ǎm ista vremi, Graju alu

Dimizov u svitit dām nor, šǎ zǎšje: “Tu ješč Fišjoru amnjov pǎ kari ju ǎl plak, šǎ ju mes tari zadovoljan ku činji.”

⁹ Dimizov u zǎs alu Ivan: “Duhu Svǎnt u vinji žos šǎ su uđunji pǎ šinjiva pǎ kari tu bučež. Aje osobǎ ǎj Fišjoru alu Dimizov”. Numa ǎj unu Dimizov. Ali kǎnd Ivan u bučuzat pǎ Isus, jǎl u auzǎt pǎ Dimizov Tatǎ kum svitešći, u vǎzut pǎ Dimizov Fišjoru, kari ǎj Isus, šǎ u vǎzut pǎ Duhu Svǎnt.

25. Puvešči: Sotona ǎnšjǎrka pǎ Isus

Puvešči dām Biblijǎ dām:

Evǎnđelje dǎ pǎ Matej 4,1–11;

Evǎnđelje dǎ pǎ Marko 1,12–13;

Evǎnđelje dǎ pǎ Luka 4,1–13

25 ¹ Da pǎ aje šje Isus u fost bučuzat, Duhu Svǎnt lu dus pǎ jǎl ǎm pustinjǎ, hunđi postule četrdeset zǎlji šǎ nopc. Atunšje Sotona u vinjit la Isus šǎ lu ǎnšjirkat sǎ grešilaskǎ.

² Sotona u ǎnšjirkat pǎ Isus aša dǎ u zǎs: “Dakǎ ješč Fišjoru alu Dimizov fǎ dām petrilješće pita aša sǎ poc mǎnka!”

³ Isus u ǎntors vorba: “Skrijǎ ǎm Vorba alu Dimizov: ‘Lume nu u kustǎ numa dām pitǎ sǎ potǎ, nego dām totǎ vorba kari vinji dām gura alu Dimizov!’”

⁴ Atunšje Sotona lu dus pā Isus ām Svānt Grad, šā āl punji pā Hram pā maj nalt lok šā u zās: “Dakā ješč tu Fišjoru alu Dimizov, vārlješčīci žos, daje kā āj skris: ‘Dimizov u zāšji vorba pučernjikā alu andēji aluj sā či cājā aša dā pišjoru atov sā nu sā luvaskā ām petrā!’”

⁵ Ali Isus u āntors vorba alu Sotona, aša u čitālit dām Karči. Isus u zās: “Ām Vorba alu Dimizov jāl u zās vorba pučernjikā alu lume aluj: ‘Nu ānšjirkāc pā Domnu Dimizovu avostru.’”

⁶ Atunšje Sotona u arātat alu Isus kutotu kraljevstvurlje pā pāmānt šā kutotu slava aluj, šā u zās: “Ju cuj da kutotu asta dakā či punji ām āndīnuc šā sā slavalešč pā minji.”

⁷ Isus ju āntors vorba: Fužji āndārāt dā la minji Sotonu! Ām vorba alu Dimizov jāl u dat vorba pučernjikā alu lume aluj, “Numa la Domnu Dimizov ām đinuc šā numa pā jāl služulecāl.”

⁸ Nu su dat Isus la kušnjurlje alu Sotona, aša Sotona lu lāsāt. Atunšje andāji ur vinjit šā ur bāgat sama dā Isus.

26. Puvešči: Isus sā apukā ku služba aluj

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evandēlje dā pā Matej 4,12–25;
Evandēlje dā pā Marko 1,14–15,
35–39; 3,13–21; Evandēlje dā
pā Luka 4,14–30, 38–44*

26 ¹ Dā pā šje u trikut kušnjurlje alu Sotona, Isus su āntors ām pučere alu Duhu Svānt la regije dā Galileja hundī kusta. Isus māržje dām lok ām lok šā ānvāca. Toc benji svite dā jāl.

² Isus u mers ām varuš Nazaret hundī kusta kānd are kupil. Pā zuva dā Šabat, jāl u mers pā lok hundī sā slavale pā Dimizov. Jej jur dat skritura ānvālitā alu proroku Izaija aša sā potā sā čitalaskā

dām aje. Isus u dāsvākut skritura ānvālitā šā u čitilit unu dio dā aje alu lumi.

³ Isus u čitilit: “Dimizov mu dat Duhu aluj aša sā pot spunji bunā vorba alu sārašj, sloboda alu hej ānkujec, ozdravljenje dā oč pāntru orb, šā slābuzalā alora kari ās ānkujec. Asta āj anu dā mila alu Domnuluj.”

⁴ Atunšje Isus u šāzut žos. Toc sā ujta pā jāl ku sama. Jej ščiye dio dā skriptā ka jāl u svitit ām but alu Mesija. Isus u zās: “Vorbilje šje am čitalit avovā sā ispunulešči aku.” Tota lume ās re āmirac, “Nuj asta fišjoru alu Josip?”, zāšje jej.

⁵ Atunšje Isus u zās: “Anume āj kā njiš unu prorok no fost apukat benji ām loku hundi kustā. Ām doba alu prorok Ilija, mulči ās re mujer vādoji ām Izrael. Ali kānd no pluvat dā tri šā žāmātači aj, Dimizov no mānat pā Ilija sā ažuči alu vādojilje dām Izrael, mar alu vādoji dām alta nacija.”

⁶ Isus maj menkulo svite: “Šā ām dobe kānd prorok Elizej kusta, are multā lumi ām Izrael ku bičišugur pā pelji. Ali Elizej nu āntrimat njiš pā unu dām jej. Jāl u āntrimat numa bičišugu pā pelji alu Naman komandantu alu dužmanji alu Izrael.” Lume kari punje ureči la Isus ās re Židovi. Aša kānd ur auzāt

kā svitešči asta, jej as re tari mirgiš pā jāl.

⁷ Lume dām Nazaret lor tārājīt pā Isus afarā dām loku dā slavalala šā lor adus la dungā dā petrā sā āl vārļjaskā žos sā āl amori. Ali Isus u umblat āntrā lumi šā u fužjīt dām varušu Nazaret.

⁸ Atunšje Isus u mers pām regije dā Galileja, šā multā gārmadā dā lumi ur vinjīt la jāl. Jej ur adus multā lumi kar ās re bičež šā invalic, šā pā eje kari nu puče sā vadā, umblji sā audā ili svitaskā, šā Isus lju iscjelilit.

⁹ Multā lumi kari ave demonur ām jej asre aduš la Isus. Pā vorba pučernjikā alu Isus, demoni jāše afarā dām lumi, šā pā đes mužje: “Tu ješć Fišjoru alu Dimizov!” Gārmadā dā lumi ās re āmirac šā slavale pā Dimizov.

¹⁰ Atunšje Isus šu akuljes pā dvanest ominj alu kari lju pus numi apostol. Apostoli u umblat ku Isus šā jej sā ānvāca dā la jāl.

27. Puvešči: Puvešče dā bun Samaritanac

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evāņđelje dā pā Luka 10,25–37*

27 ¹ Una zā, om šćut dā zakonu alu Židovur u vinjīt la Isus sā āl ānšjeršji šā zāšje:

“Učitelju šje trābā sā fak sā am kustu dā erikeš?” Isus ju āntors vorba: “Šje āj skris ām zakonu alu Dimizov?”

² Om kufiri ju āntors vorba kā zakonu alu Dimizov kari zāšji: “Plašji pā Domnu Dimizovu atov ku tot sufljitu, duhu šā pučere, šā gāndu. Šā plašji pā susjedu atov ka pā činji sāngur.” Isus u āntors vorba: “Benji aj zās! Fā asta šā tu vi kusta.”

³ Ali omu kufiri dā zakon gānde sā areci kā jāl āj dirept, aša u āntribat: “Šjinji āj susjedu amnjov?”

⁴ A Isus u āntors vorba alu omu kufiri dā zakon aša ju spus puvešči. “Are unu Židov kari umbla pā lāngā drik dām Jeruzalem ām Jerihon.”

⁵ “Kānd omula umbla, jāl u fost napadalit dā la gārmadā dā lotri. Jej ur lot kutotu šje ave šā lor bātut pān šje nu are maj šjeva mort. Atunšje ur fužjit āndārāt.”

⁶ “Odma dā pā aje, popa dā Židov umbla pā ista drik. Kānd u vāzut duhovni vođa pā om kari u fost bātut šā furat, jāl u pāšāt pā alta parci dā drik, šā no bāgat sama dā omusta lu kari trābuje sā ažuči šā maj lu lāsāt.”

⁷ “Nu lungat dā pā aje, Levit u vinjit žos pā drikula. (Leviti asre sāmānca dā Židov kari ur ažutat alu pop ām Hram.) Levit isto aša u pāšāt pā alta parci dā drik šā no bāgat sama dā omula šje u fost bātut šā furat.”

⁸ “Alta osobā šje umbla pā drik are Samaritanac (Samaritanci as re nasljednici alu Židov kari ur āmiritat pā lumi dām alta nacijur. Samaritanci šā Židovi sā māržāle una pā alt.) Ali kānd u vāzut Samaritanac pā Židov, lu apukat mari milā dā jāl. Aša u bāgat sama pāntru jāl šā ju ānvālit ranurlje.”

⁹ “Samaritanac u rāđikat pā omula šā lu pus pā māgaru aluj šā lu dus la motel lāngā drik akulo, hej kari putuvule puče akulo sā mānāšji šā sā kulšji akulo, u nastavalit sā brinulaskā dā jāl.”

¹⁰ “Alta zā, Samaritanac u trābuje sā umblji maj dāparci pā kalje aluj. Jāl u dat šjeva ka banji alu gazda dā motel šā u zās: ‘Mā arog la činji, bagā sama dā jāl, šā dākā vi čilti majmulc banj dā asta, ju cuj vratali āmnapoj kānd muj āntoršji.’”

¹¹ Atunšje lu āntribat Isus pā stručnjak dā zakon: “Šje gāndešč? Kari dām tri ominjišće are urtak

alu omu šje are furat šā bātut?”
Jāl u āntors vorba: “Ala kari
are milos dā jāl.” Isus ju zās:
“Tu dući šā fā isto aša, plašji pā
neprijateljū atov.”

28. Puvešči: Gāzduk tānār vladar

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje
dā pā Matej 19,16–30; Evandēlje
dā pā Marko 10,17–31;
Evandēlje dā pā Luka 18,18–30*

28¹ Una zā, tānār šā gāzduk
vladar u vinjit la Isus
šā lu āntribat: “Bun Učitelju, šje
trābā sā fak sā am kust dā erikeš?”
Isus ju zās aluj: “Adišje mā čem
‘Bun?’ Numa unu āj bun, a ala āj
numa Dimizov. Ali dakā gāndešć
sā aj kust dā erikeš, punji ureći la
zakonurlje alu Dimizov.”

² Jāl u āntribat: “La kari
zapovjedur trābā su puj ureći?”
Isus ju āntors vorba: “Nu amurā.
Nu fā preljub. Nu fura. Nu mišjinji.
Poštivalešćic pā mumāta šā plašji
ku ista mjerā pā susjedu atov ka
kum plašji pā činji sāngur.”

³ Ali omu tānār u zās: “Ju asta am
pus ureći la kutotu zakonurlješće
dā kānd arem kupil pān aku. Šje
maj trābā sā fak sā kust dā erikeš?”
Isus su ujtat pā jāl šā lu plākut.

⁴ Isus ju āntors vorba: “Dakā
gāndešć sā fij dirept, atunšje dući
šā vindi kutotu šje aj šā dā banji
la sārašj, šā tu vi ave gāzdāšijā ām
nor. Atunšje haj dā pā minji šā
umblā dā pā minji.”

⁵ Kānd omu tānār u auzāt šje u
zās Isus sā đe kutotu šje ari, jāl
su āntristat tari, daje kā are tari
gāzduk, šā nu gānde sā đe kutotu
stvarurlje šje ave. Jāl su āntors šā
u fužjit dā la Isus.

⁶ Atunšje Isus u zās alu učenici:
“Tari āj gre pāntru om gāzduk sā
tunji ām kraljevstva alu Dimizov!
Da, āj maj ušuri pāntru devā sā
tunji pām urečilje dā ak, dā kit
om gāzduk sā tunji ām kraljevstva
alu Dimizov.”

⁷ Kānd ur auzāt učenici šje u
zās Isus, jej tari su āmirat šā ur
zās: “Apu šjinji atunšje poći sā
fijā spasalit?”

⁸ Isus su ujtat pā učenici aluj šā
u zās: “Alu lume asta nuj moguće
sā fijā, ali ku Dimizov kutotu sā
poći fašji.”

⁹ Petar u zās alu Isus: “Noj anj
lāsāt kutotu šā anj umblat dā pā
činji. Šje u fi nagrada anostrā?”

¹⁰ Isus ju āntors vorba: “Toc kari
šor lāsāt kāšālje, fraci, sorilje, pā
tatāsu, mumāsa, kupiji ili šjeva,

pāntru benjilje ame, u kăpăta 100 rāndur majmult šā aša u kăpăta kust dā erikeš. Ali mulc kari ās elši ur fi zadnji, šā mulc kari ās zadnji ur fi elši.”

29. Puvešči: Puvešče dā sluga fār dā milā

Puvešči dām Biblijā dām:

Evāņđelje dā pā Matej 18,21–35

29¹ Una zā, Petar u āntribat pā Isus: “Gospodaru, ām kići rāndur āš trābuji sā jert alu fračilje amnjov kānd grešilešči protiv dā minji? Šapći rāndur?” Isus u zās: “Nu šapći (7) rāndur, mar šapći rāndur šā šapći!” Ku asta, Isus gāņde kā uvek anj trābuji sā jārtānj. Atunšje Isus u spus asta puvešči.

² Isus u zās: “Kraljevstva alu Dimizov āj ka kralju kari gāņde sā rešilaskā računu ku sluga aluj. Unu sluga are dator mari daturijā šje vredile ka plata dā 200.000 ej.”

³ “Kānd sluga nu puće sā plāčaskā daturije, kralju u zās: Vindī pā

omusta šā familije aluj ka pā robur sā rešilenj daturije alu omusta.”

⁴ “Sluga u kăzut pā đinuciš ām nenće alu kralj šā u zās: ‘Mā arog la činji, sā aj strpljenje ku minji, ju uj plāči kutotu šje mes dator.’ Pā kralj lu apukat mila pāntru sluga, aša ju jirtat kutotu daturije šā lu lāsāt sā fugā.”

⁵ “Ali kānd u fužjit sluga afarā dā la kralj, jāl šu aflat pā urtak sluga kari are dator patru lunj. Sluga lu apukat pā urtakuš šā ju zās: ‘Dām banji šje mi ješč dator!’”

⁶ “Altu sluga u kăzut pā đinuc šā u zās: ‘Fi strpljiv ku minji, šā ju cuj plāči kit mes dator.’ Ali ām lok dā aje, elši sluga lu vārļjit pā altu sluga ām čemicā pān šje nu puće sā plāčaskā daturije.”

⁷ “Alci slugur ur vāzut šje su dogodulit šā tari as re uznemireni. Jej ur mers la kralj šā jur spus kutotu.”

⁸ “Kralju lu čimat pā sluga šā ju zās: ‘Tu rov sluga! Ju cam jirtat daturije ata daje kā čaj arugat la minji. Šā tu trābuješ sā fašj isto

aša.’ Kralju are aša dā mirgiš dā lu vārļjit pā sluga rov ām čemicā pān šje no puće sā āntorkā daturije.”

⁹ Atunšje Isus u zās: “Asta āj šje Tata amnjov dām nor u fašji ku tot omu dām voj dakā nu vic jirta alu fraci alor dām sufljitu avostru.”

30. Puvešči: Isus rānješči pet hiljada dā lumi

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dā pā Matej 14,13–21;

Evandēlje dā pā Marko 6,31–44;

Evandēlje dā pā Luka 9,10–17;

Evandēlje dā pā Ivan 6,5–15

30¹ Isus u mānat pā apostolurlje aluj sā propovjedalaskā šā sā ānveci pā lumi ām mulci satur. Kānd sur āntors pā lok hundi are Isus, jej ur spus šje ur fākut. Atunšje Isus lju čimat sā mergā ku Jāl pā lok putuljit pašci dā apā sā sā uđunjaskā. Aša, jej ur tunat ām kar dā apā šje or mers pā alta parci dā jezero.

² Ali akulo ās re multā lumi kari lor vāzut pā Isus šā pā učenici kum fužji ām karu dā apā. Asta lumi ur aljārgat ku Jāl pā lāngā mal dā

apā sā mergā pā alta parci dā mal ām nenće alor. Aša kānd Isus šā učenici ur ažuns, multā lumi as re mar akulo, šā lji ašcripta.

³ Gārmadā ās re majmulc dā 5.000 dā lumi, akulo nu umārānj mujer šā pā kupij. Pā Isus lu apukat mari milā dā lumi. Alu Isus, asta lumi as re ka biršjilje fār dā pastir. Aša lji ānvāca šā ozravalaskā pā lumi āntri eje kari as re bičež.

⁴ Majānkulje ām zuve, učenici ur zās alu Isus: “Mar āj kasno šā nus varušur apropi. Mā arog la činji mānā pā lumi andārāt sā mergā mānāšji šjeva.”

⁵ Ali Isus u zās alu učenici: “Dādecālji voj šjeva sā mānāšji!” Jej ur zās, “Kum sā fāšjenj aje? Noj avenj numa šinšj dārābelji dā pitā šā doj pešč.”

⁶ Isus u zās ali učenici sā spuži alu ominjilor sā šadā đos pā jarbā, ām grupā dā pedeset ominj.

⁷ Atunšje u lot Isus šinšj (5) dārābelji dā pitā šā doj pešč, su ujtat ām nor, šā u dat hvalā alu Dimizov pāntru mānkari.

⁸ Atunšje Isus u rupt pita šā pešci ām dārābelji. Jāl u dat dārābeljilje alu učenici aluj sā đe alu lumi.

Učenici tot dāde mǎnkari, šā nu ibize! Totā lume ur mǎnkat šā as re sātuj.

⁹ Dā pā aje, učenici ur akuljes mǎnkare šje nu su mǎnkat šā are dāstul sā umplji dvanest dā košarur! Kutotu mǎnkare u vinjit dām šinjš dārābelji dā pitā šā doj pešč.

31. Puvešči: Isus umblā pā apā

Puvešči dām Biblijā dām:

Evāḡelje dā pā Matej 14,22–33;

Evāḡelje dā pā Marko 6,45–52;

Evāḡelje dā pā Ivan 6,16–21

31 ¹ Atunšje Isus u zās alu učenici aluj sā tunji ām karu dā apā šā sā mergā pā alta parci dā planinā dā pā šje u lāsāt pā gārmadā. Dā pā šje u lāsāt Isus pā gārmade āndārāt, Jāl u fužjit sus pā parce dā ḡal sā sā arožji. Isus are akulo sāngur, šā Jāl sā aruga pānā ām nopci.

² Kānd are Jāl akulo, učenici māržje ku karu pā apā, ali majānkulje ām nopce jej ur ažuns numa pā žāmātači dā jezero. Jej tari māna karu dā apā daje kā vāntu bāče tari protiv dā jej.

³ Atunšje Isus u vigzit ku aruguminjčilje šā u mers ām napoj la učenici aluj. Jāl umbla pā dasupra dā apā pāšci jezero kitrā karu dā apā!

⁴ Alu učenici aluj lji are frikā kānd lur vāzut pā Isus, daje kā jej gānde kā veḡi duh. Isus šcije kā alor lji are frikā, aša lji čima, šā u zās, “Nu vā fijā frikā. Kā ju mes!”

⁵ Atunšje Petar u zās alu Isus: “Gospodaru, dakā ješč tu, dām vorba pučernjikā sā vjuv la činji pā apā.” Isus u zās alu Petar: “Hajd!”

⁶ Aša, Petar u jišāt afarā dām karu dā apā šā su apukat sā umblji kitrā Isus pā dasupra dā apā. Ali dā pā šje u umblat skurtā kalji, jāl u āntors oči āndārāt dā la Isus šā sur apukat sā sā ujci la valuvur šā sā sāmci vānt bālor.

⁷ Atunšje alu Petar su apukat sā āj fijā frikā šā sā kadā ām apā. Jāl u mužjit: “Gospodaru, spasalešci mā!” Isus u vinjit odma la jāl šā lu apukat. Atunšje ju zās alu Petar: “Tu omulje ku mikā ānkriḡalā, adāšje aj sumnjalit?”

⁸ Kānd ur tunat ām karu dā apā Petar šā Isus, vāntu dām turdatā nu maj bāče šā apa su putuljit.

Učenici as re āmirac. Jej āl slavale pā Isus, šā āj zāšje: “Anume tu ješč Fišjoru alu Dimizov.”

**32. Puvešči: Isus
ozdravalešči pā om ku
demon šā pā mujeri bičagā**

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje
dā pā Matej 8,28–34; 9,20–22;
Evandēlje dā pā Marko 5,1–20;
5,24b–34; Evandēlje dā pā
Luka 8,26–39; 8,42b–48*

32¹ Una zā, Isus šā učenici aluj ur mers ām karu dā apā pāšči dā jezero ām regije kari lume dā Gerazenci kusta.

² Kānd ur ažuns pā alta parči dā jezero, om ku demonur u vinjit la Isus aljirgānt.

³ Asta om are aša dā bālor dā njime nu puće ku jāl sā biraskā. Lume pā đes āj ljiga mājilje šā pišjorilje ku lancur, ali jāl lji rupe.

⁴ Omula kusta ām marmānči. Asta om cāpa totā zuva šā nopće. Nu purta colji šā tot sā tije ku petrilje.

⁵ Kānd u vinjit omusta la Isus, jāl u kāzut pā đinuc ām nenće aluj. Isus u zās alu demonuluje: “Jašā afarā dām omusta!”

⁶ Omu ku demon ām jāl su apukat sā mužjaskā ku tari graj: “Šje ac trābā dā la minji, Isus, Fišjoru alu

Maj Mari Dimizov? Nu mā činji mā arog la činji!” Atunšje Isus lu āntribat pā demon: “Kum āj numilje atov?” Jāl u āntors vorba: “Numilje ame āj Legija, daje kā šćenj mulc.” (“Legija” are grupā dā par hiljada (1.000) ominj ām kātānjilje alu Rim.)

⁷ Demoni sā aruga la Isus: “Nu nji māna afarā dām regijasta!” Akulo are um gārmadā dā poršj šje sā rānje apropi dā đal. Aša demoni sur arugat la Isus: “Nji arugānj la činji mājā nji ām poršije!” Isus u zās: “Dušjecāvā!”

⁸ Demoni ur jīšāt afarā dām omula šā ur tunat ām poršj. Porši ur aljirgat dā pā đal ām jezero šā sur āntupit. Akulo ās re 200 hiljada poršj ām gārmade.

⁹ Kānd ur vāzut lume kari pāze poršije šje u fost, jej ur aljirgat ām varuš šā ur spus alu toc kā ur vāzut šje u fākut Isus. Lume dām varuš ur vinjit sā vadā pā om kari are ku demonur. Jāl šāde putuljit, purta colji, šā are normalnā osobā.

¹⁰ Lume as re tari frikoš šā lur šjirut pā Isus sā fugā. Aša Isus u tunat ām karu dā apā šā su gātāt sā fugā. Omu kari ave demonur sā aruga sā mergā ku Isus.

¹¹ Ali Isus ju zās: “Nu, ju gāndesk sā čī dušj akasā šā sā zāšj alu

urtašjic šā alu familija ata kutotu šje Dimizov u fākut pāntru činji šā kum u avut milā pāntru činji.”

¹² Aša omu u fužjit āndārāt šā u spus alu toc šje u fākut Isus pāntru jāl. Toc kari ur auzāt asta puvešči ās re tari āmirac.

¹³ Isus su āntors pā alta parci dā jezero. Dā pā šje u ažuns akulo, mari gārmadā su akuljes pā lāngā Jāl šā sur astrāns ām Jāl. Ām gārmade are mujeri kari are bičagā šā kura sānžilje dām je mar dā dvanaest aj. Je u dat kutotu banji la doktor aša sā u āntremi, ali numa ji re maj rov.

¹⁴ Je u auzāt kā Isus u āntrimat pā mulc bičež ominj šā sā gānde: “Ju ščuv kā dakā āj punji numa māna pā coljilje alu Isus, ju uj fi āntrimatā isto!” Aša u vinjit la Isus pā dānapoj šā u pus māna pā coljilje aluj. Kānd u pus māna pā coljiljelje aluj, nu maj kura sānžilje dām je!

¹⁵ Dām turdatā, Isus u sāmčāt kā pučere u fužjit dām Jāl. Aša Jāl su āntors šā u āntribat: “Šjinji u pus māna pā minji?” Učenici ur āntors vorba: “Atita lumi ās ajišje šā gārmadā pā lāngā činji, šā sā āmbukšešci ām činji. Adišje aj āntribat: ‘Šjinji u pus māna pā minji?’”

¹⁶ Mujere u kāzut pā đinuc ām nenće alu Isus, trāmurānt šā tari

frikosā. Atunšje ju spus šje u fākut, šā kā are ozdravalitā. Isus ju zās: “Ānkridāla ata ću āntrimat pā činji. Dući ām putuljalā.”

33. Puvešči: Puvešče dā om šje samānā

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandjelje
dā pā Matej 13,1–8, 18–23;
Evandjelje dā pā Marko 4,1–8,
13–20; Evandjelje dā pā Luka 8,4–15*

33¹ Una zā, Isus ānvāca mari gārmadā dā lumi apropi dā mal dā jezero. Aša multā lumi ur vinjit sā puajā ureči dā u trābujit Isus sā tunji ām karu dā apā šje are la mal numa lume sā ajvi lok sā potā lji svitaskā. Jāl u šāzut ām karu dā apā šā ānvāca pā lumi.

² Isus lju spus asta puvešči: “Om šje sāmānā u mers sā seminji šjeva ka sjemenkurlje. Šā kum lji vārļje dām mānā, šjeva ka sjemenkurlje kāde pā kalji, šā vrābuj ur vinjit šā ur mānkat kutotu sjemenkurlje.”

³ “Alčilje sjemenkur ur kāzut pā pāmānt pitrikos, hunđi are pucān pāmānt. Sjemenkurlje pā pāmānt pitrikos pāfriš ur iritit kā korjenu nu puće adānk sā tunji ām pāmānt. Kānd u vinjit sorilje afarā šā are kald, flancurlje sur uskat.”

⁴ “A jarā, šjeva ka alčilje sjemenkur ur kāzut ām tuf ku māršunj. Elje sjemenkur sur

apukat sǎ kraskǎ, ali mǎršunjlje ljur šugušat. Aša flancurlje šje ur kriskut dām sjemenkur pǎ loku dǎ mǎršunj no kriskut njiš no dat plod.”

⁵“Alčilje sjemenkur ur kǎzut pǎ bun pǎmǎnt. Ešće sjemenkur ur kriskut šǎ ur fǎkut 30, 60 ili 100 rǎndur majmult plod dǎ kit sjemenka šje u fost sǎmǎnatǎ. Ala kari ari ureč lasǎ audǎ!”

⁶Asta puvešči lju zǎbunjǐt pǎ učenici. Aša Isus u objasnalit: “Sjemenka ǎj vorba alu Dimizov. Kalje ǎj osoba kari auđi vorba alu Dimizov, ali nu prišjepi, šǎ vinji sotona sǎ je ǎndǎrǎt vorba alu Dimizov dǎ la osobe.”

⁷“Loku pitrikos ǎj osobǎ kari auđi vorba alu Dimizov u apukǎ ku fǎlušǎjǎ. Ali kǎnd sǎ apukǎ sǎ fijǎ gre ǎm kust ili kǎnd lji njirgǎleşči šjinjiva, osobe fužji ǎndǎrǎt.”

⁸“Loku ku mǎršunj ǎj osoba šje auđi vorba alu Dimizov, ali kum trešji vreme, brigurlje,

gǎzdǎšije, šǎ mǎndremilje dǎ kust gušulešči plǎkǎture alu Dimizov. A rezultatu dǎ ǎnvǎcala šje u auzǎt nu fašji plod.”

⁹“Ali bun pǎmǎnt ǎj osobǎ kari auđi vorba alu Dimizov, ǎnkredi, šǎ fašji plod.”

34. Puvešči: Isus ǎnvacǎ alčilje puvešč

*Puvešči dām Biblijǎ dām:
Evǎnđelje dǎ pǎ Matej 13,31–33,
44–46; Evǎnđelje dǎ pǎ Marko
4,30–32; Evǎnđelje dǎ pǎ
Luka 13,18–21; 18,9–14*

34¹ Isus u spus mulći puvešč dǎ kraljevstva alu Dimizov. Naprimjer, Jǎl u zǎs: “Kraljevstva alu Dimizov ǎj ka sjemenka gorušicǎ kari šjinjiva u sǎmǎnatu ǎm teleku alor. Šćijec kǎ sǎmǎnca dǎ gorušicǎ ǎj maj mikǎ sǎmǎnca dām toći.”

²“Ali kǎnd krešči sǎmǎnca dǎ gorušicǎ, krešči maj mari dām toći

flancurlje ām gard, aša dā mar
dā vinji vrabuj sā sā uđunjaskā
pā klangur.”

³ Isus u spus alta puvešči:
“Kraljevstva alu Dimizov āj ka
kvasu kari mujere bagā ām alot pān
šje nu sā rāsāpā ām alotu āntreg.”

⁴ “Kraljevstva alu Dimizov āj ka
gāzdāšije kari šjinjiva u askuns ām
telek. Altu om u aflat gāzdāšije šā
u āngrupatu āmnapoj. Jāl are aša
umpljet ku fālušājā dā u mers šā u
vāndut kutotu šje u avut šā u lot
banji sā kumpiri telek.”

⁵ “Kraljevstva alu Dimizov āj
isto aša savršeno ka biseru šje
vredilešči mult. Kānd u aflatu
omu šje lukrā ku biserur, jāl u
vāndut kutotu šje u avut numa sā
potā kumpāra.”

⁶ Atunšje Isus u spus puvešči alu
šjeva ka lume kari ānkriđe ām
bunji djelurlje alor, kari nu plāšje
pā alta lumi. Jāl u zās: “Doj ominj
ur mers ām Hram sā sā aroži. Unu
dām jej are poreznik, a altu are
duhovni vođa.”

⁷ “Duhovni vođa sā aruga aša:
‘Hvalā cijā, Dimizolje, kā nu mes
grešnik ka alci ominj, pljačkaš,
ominj hamiš. Preljubnik, ili ka
asta poreznik.’”

⁸ “Naprimjer, ju postulesk ām
dovā rāndur ām totā sāptāmānā,
šā dov desetak dām kutotu banji šā
benjilje šje kapāt.”

⁹ “A porezniku stāće āndārāt dā
la duhovni vođa, šā njiš nu su ujtat
ām nor. Ām lok dā aje, jāl sā bāče
pāšči čept ku pumnu šā sā aruga:
‘Dimizolje ju mā arog, aj milā
pāntru minji, kā ju mes grešnik.’”

¹⁰ Atunšje u zās Isus: “Ju vā
spuj điriptači. Dimizov u auzāt
aruguminjčilje alu poreznikula šā
u zās kā āj pravedan. Ali nu ji
sā viđe aruguminče alu duhovni
vođa. Dimizov u ponizili pā toc
kari ās pljinj dā jej sāngur, šā Jāl u
rāđika pā toc kari sur ponizili.”

35. Puvešči: Puvešče da Tatā milos

*Puvešči dām Biblijā dām:
Evāđelje dā pā Luka 15,11–32*

35 ¹ Una zā, Isus ānvāca pā
mulc poreznici šā pā alci
grešnici kari sur akuljes sā pujā
ureči la Jāl.

² Orikic duhovni vođur kari ās re
akulo ur vāzut kum Isus bagā sama
dā grešnikur ka pā urtašj, šā sur
apukat sā āl gumunjaskā āntri jej.
Aša Isus lju spus puvešči.

³ “Are om kari ave doj fišjor, maj
tānār fišjor u zās lu tatāsu: ‘Tatā
ju gāndesk nasljedstvo ame aku!
Aša tatāsu u āmpārcāt šje ave āntri
doj fišjor.’”

⁴ “No trikut lungat dā pā aje,
fišjoru tānār šu akuljes kutotu šje

u avut šā u fužjit dāparcí āndārāt
šā u čiltit kutotu banjīš pā kust
dā grešnik.”

⁵ “Dā pā aje, mari fomi u fost ām
pāmānt hundi are fišjoru tār, šā
nu ave banj sā kumpiri mānkari.
Aša u apukat unu lukru šje puće
sā aflji, sā rānjaskā poršj. Aša
are sarak šā flāmānd dā gānde sā
mānašji mānkare alu poršilor.”

⁶ Dā pā aje, fišjoru tār u zās
aluj sāngur: “Šje fak ju asta? Toči
slugurlje alu tata amnjov ari mult
dā mānkāt, a pā minji ajišje mā
mānka fome. Ju uj meržji ām napoj
la tata amnjov šā uj šjire sā fjuv
unu dām slugurlje aluj.”

⁷ “Aša fišjoru tār su apukat sā
mergā āmnapoj la kasa alu tatāsu.
Kānd are inka dāparcí, tatāsu lu
vāzut šā lu apukat mila dā jāl.
Jāl aljirga la fišjoru aluj šā lu
āngārgājet šā āl surāta.”

⁸ Fišjoru u zās: “Tatā, ju am
zgrešilit protiv dā Dimizov šā
protiv dā činji. Ju nu mes vredan
sā fjuv fišjoru atov.”

⁹ A tatāsu u zās alu unu dām
slugurlje aluj: “Dušjec pā friš šā
adušjec maj bunji colji šā punjec
pā fišjoru amnjov, punjec virigā pā

žježjitu aluj, šā punjec sandalur pā
pišjorilje aluj. Atunšje amurāc maj
bun vicel aša sā pučenj sā avenj
mari fālušājā šā sā slavalenj kā
fišjoru amnjov are mort, ali aku
āj ām kust! Jāl are pirdut, ali aku
āj aflat!”

¹⁰ “Aša lume sur apukat sā
slavalaskā. Majnti dā aje, fišjoru
tār u vinjit akasā dām lukru ām
poljā. Jāl u auzāt muzikā šā žok šā
sā āntriba šje u fost aje.”

¹¹ “Kānd fišjoru maj bātār u
vāzut kā jej slavale kā fračisu u
vinjit akasā, jāl are tari mirgiš, šā
nu gānde sā tunji ām kasa. Tatāsu
u jišāt afarā dām kasa šā sā aruga
la jāl sā vijā šā sā slavalaskā ku jej,
ali jāl nu gānde.”

¹² “Fišjoru maj bātār u zās alu
tatāsu: ‘Toči ešće ej ju am lukrat
vjerno pāntru činji! Njiš undatā nu
am fost neposlušān šā tot nu maj
dat mikā kecā aša sā pot slavali
ku urtašji amej. Ali kānd u čiltit
kutotu banjī fišjoru atov pā greh
šā u vinjit akasā tu aj amurāt maj
māndru vicel pāntru jāl!’”

¹³ “Tatāsu u āntors vorba: ‘Fišjoru
amnjov, tu ješć uvek ku minji, šā
kutotu šje am āj atov. Ali āj benji

pāntru noj sǎ slavalenj, daje kǎ fračitu are mort, ali aku āj ām kust. Jāl are pirdut, ali aku āj aflat!”

36. Puvešči: Ščimbala

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dǎ pǎ Matej 17,1–9;

Evandēlje dǎ pǎ Marko 9,2–8;

Evandēlje dǎ pǎ Luka 9,28–36

36 ¹ Ām una zǎ, Isus u lot ku Jāl pǎ tri učenici, Petar, Jakov, šǎ pǎ Ivan (Učeniku šje sǎ čima Ivan nu are ista osoba kari lu bučuzat pǎ Isus.) Jej ur mers pǎ nalt đal sǎ sǎ arožji sāngur.

² Kum Isus sǎ aruga, ubrazu aluj are pljin dǎ luminǎ aša dǎ tari ka sorilje šǎ coljilje aluj as re aša dǎ albi ka lumina, maj alb dǎ kit šje ar puće šjinjiva pǎ pāmānt sǎ lji albaskǎ.

³ Atunšje Mojsije šǎ proroku Ilija sur nǎstāmit. Ešće ominj kusta pǎ pāmānt ku sto ej majnti dǎ asta. Jej svite ku Isus dǎ morče aluj, kari u fi maj šjeva ām Jeruzalem.

⁴ Kum svite Mojsije šǎ Ilija ku Isus, Petar u zǎs alu Isus: “Benji āj pāntru noj sǎ fijenj ajiše. Lasǎ sǎ fǎšjenj tri lokur dǎ kustat unu pāntru činji, unu pāntru Mojsije, šǎ unu pāntru Ilija.” Petar nu ščije šje svitešči.

⁵ Kānd Petar svite, oblak ku mari luminǎ u vinjit žos šǎ lju

okuljulit šǎ graj u vinjit dām ala oblak: “Asta āj Fišjoru amnjov pǎ kari āl plak. Ju mes zadovoljan ku Jāl. Punjec ureči la Jāl.” Tri učenici as re ānfrikušac šǎ ur kǎzut pǎ pāmānt.

⁶ Atunšje Isus u pus mǎna pǎ jej šǎ lJOR zǎs: “Nu vǎ fijǎ frikǎ, Skulǎčǎvǎ.” Kānd sur ujtat okolo, akulo are numa Isus.

⁷ Isus šǎ tri učenici ur mers žos dǎ pǎ đal. Atunšje Isus lju zǎs alor: “Nu spunjec alu njima dǎ asta šje u fost aišje. Ju maj šjeva šǎ uj muri, šǎ āmnapoj uj fi ām kust. Dǎ pǎ aje, voj pučec sǎ spunjec alu lumi.”

37. Puvešči: Isus skula pǎ Lazar dām morc

Puvešči dām Biblijā dām:

Evandēlje dǎ pǎ Ivan 11,1–46

37 ¹ Una zǎ, Isus u kǎpǎtat vorba kǎ Lazar are tari bičag. Lazar šǎ dovǎ sorǎlje aluj, Marija šǎ Marta, as re bunj urtašj alu Isus. Kānd u auzǎt Isus asta vorba, Jāl u zǎs: “Asta bičišug no sta ām morči, asta āj pāntru slava alu Dimizov.” Isus āl plǎšje pǎ urtašjiš, ali Jāl u aščiptat akulo hunđi are dovǎ zǎlji mar.

² Dǎ pǎ šje ur trikut dovǎ zǎlji, Isus u zǎs alu učenici aluj: “Mǎrženj āmnapoj ām Judeja.” “Ali Učitelju”, ur āntors vorba

učenici, “nu dā mult lume akulo gānde sǎ či amori!” Isus u zās: “Pǎ urtaku anostru Lazar lu furat somnu, šǎ ju trǎbǎ sǎ ǎl skol.”

³ Učenici alu Isus ur ǎntors vorba: “Gospodaru, dakǎ sǎ kulkǎ Lazar, atunšje u ozdravali.” Atunšje Isus lju zās: “Lazar ǎj mort. Mijǎ mi drag kǎ nu am fost akulo, aša sǎ pućec ǎnkredi ǎm minji.”

⁴ Kǎnd u ažuns Isus la Lazar, Lazar are mort mar patru zǎlji. Marta u mers ǎm nenći sǎ sǎ aflji ku Isus, šǎ u zās: “Gospodaru, sǎ vi fost numa tu ejšje, fračilje amnjov nar vi murit. Ali ju ǎnkred kǎ Dimizov cu da šje goǎe vi šjire dǎ la Jǎl.”

⁵ Isus u ǎntors vorba: “Ju mes Skulala dām morc šǎ Kustu. Šinji goǎe ǎnkredi ǎm minji, u kusta čak šǎ dǎkǎ u muri. Toc kari ǎnkredi ǎm minji, nikad no muri. ǎnkrež ǎm asta?” Marta u ǎntors vorba: “Da, Gospodaru! Ju ǎnkred kǎ tu ješč Mesija, Fišjoru alu Dimizov.”

⁶ Atunšje u ažuns Marija. Je u kǎzut la pišjorilje alu Isus šǎ u zās: “Gospodaru, sǎ vi fost numa tu ajišje, fračiljem nu ar vi murit.” Isus lju ǎntribat pǎ jej: “Hunǎi ac pus pǎ Lazar?” Jej jur zās aluj: “ǎm gropǎ, hajd sǎ vejs.” Atunšje Isus u plǎns.

⁷ Grope are pečinǎ ku petri ǎm nenći ǎm lok dǎ ušǎ. Kǎnd u ažuns

Isus la gropǎ, Jǎl lju zās: “Loc petra ǎndǎrǎt.” Ali Marija u zās: “Jǎl ǎj mar dǎ patru zǎlji mort. Tari u pucǎ.”

⁸ Isus u ǎntors vorba: “Vam zās kǎ voj vic viǎe slava alu Dimizov dakǎ vic ǎnkride ǎm minji?” Aša jej ur lot petre ǎndǎrǎt dǎ la ušǎ.

⁹ Atunšje Isus su ujtat ǎm nor šǎ u zās: “Tatǎ, sǎ fij sǎntos kǎ mǎ auž. Ju šćuv kǎ Tu uvek puj la minji ureći, ali ju zǎk asta pǎntru lume šje stǎ ajiše, aša sǎ ǎnkradǎ jej kǎ tu maj mǎnat.” Atunšje Isus u mužjit: “Lazar, jašǎ afarǎ!”

¹⁰ Aša Lazar u jišǎt afarǎ! Jǎl are inka ǎnvǎlit ǎm colji dǎ gropǎ. Isus lju zās: “Ažutǎc sǎ je žos coljiljelje dǎ gropǎ šǎ lasǎcǎl!” Mulc Židov ur ǎnkrizut ǎm Isus pǎntru asta čudo.

¹¹ Ali duhovni voǎurlje alu Židovur ǎs re ljubomorni, aša jej sur akuljes una sǎ fakǎ planur kum lar puće amurǎ pǎ Isus šǎ pǎ Lazar.

38. Puvešči: Isus ǎj dat afarǎ

Puvešči dām Biblijǎ dām: Evandjelje dǎ pǎ Matej 26,14–56; Evandjelje dǎ pǎ Marko 14,10–50; Evandjelje dǎ pǎ Luka 22,1–53; Evandjelje dǎ pǎ Ivan 12,6; 18,1–11

38 ¹ ǎm tot anu, Židovi slavalešči Pasha. Asta are slavalala kum Dimizov u spasalit pǎ bǎtǎrnji alor dām

Egipat hundī ās re robovur dā mulči stolječur majnti. Hundīva šā tri ej dā pā šje su apukat Isus sā propovjedalaskā, šā sā ānveci javno, Isus u zās alu učenici aluj kā gāndešči sā slavalaskā asta Pasa ku jej ām Jeruzalem, šā kā Jāl u fi amurāt akulo.

² Unu dām učenici alu Isus are om šje sā čima Juda. Juda bāga sama dā saku ku banji alu apostolur, ali jāl plāšje banj šā pā đes fura banj dām sak. Dā pā šje ur ažuns Isus šā učenici ām Jeruzalem, Juda u mers la vođa alu Židovur ša lju āmbijet sā āl đe pā Isus la jej ām lok dā banj. Jāl šćije kā vođurlje alu Židovur nu priznale kā Isus āj Mesija šā kā jej sā gānde sā āl amori.

³ Vođurlje alu Židovur, kari as re vodulic dā la popa mari, u plāčit alu Juda trideset dā banj sā āl đe afarā pā Isus. Asta u fost kum šā proroci ur spus ām nenči. Juda su ligizit, u lot banji, šā u fužit āndārāt. Jāl su apukat sā koči lok hundī sā āl apušji pā Isus.

⁴ Ām Jeruzalem, Isus slavale Pasa ku učenici aluj. Kānd mānka pā Pasha, Isus u lot pitā šā u ruptu ām dovā. Jāl u zās: “Loc asta šā mānkāc asta. Asta āj tela ame, kari u fost data pāntru voj. Fāšjec asta

sā vā āngāndec dā minji.” Aša, Isus u zās kā tela aluj u fi žrtvovalitā pāntru jej.

⁵ Atunšje Isus u lot ām sus kljištaru šā u zās: “Bijec asta. Asta āj sānžilje dā Novā Ligizalā kari āj vārsatā pāntru jirtala dā grehur. Asta fāšjec sā vā dušjec ām firi kānd gođe vic bije.”

⁶ Atunšje u zās Isus alu učenici: “Unu dām voj mu da afarā.” Učenici ās re āmirac, šā sā āntriba kari u fašji dastafelje šjeva. Isus u zās: “Osoba alu kari ju dov asta dārab dā pitā āj ala kari mu da afarā.” Atunšje u dat pita alu Juda.

⁷ Dā pā šje u lot Juda pita, Sotona u tunat ām jāl. Juda u fužit šā u mers sā ažuči alu vođurlje alu Židovur sā āl apušji pā Isus. Nopče are.

⁸ Dā pā mānkare, Isus šā učenici aluj ur umblat pān la đalu dā Maslinur. Isus u zās: “Voj toc mic lāsa ām sarasta.” Skris āj: “Ju uj luvi pā ala kari pāzešči biršilje šā toči biršilje sur rāsāpi.”

⁹ Petar u āntors vorba: “Makar šā kānd toc čur lāsa, ju nu čuj lāsa!” Atunšje ju āntors vorba Isus alu Petar: “Sotona gāndešči sā vā ajvi pā toc voj, ali ju mam arugat pāntru činji, Petar, ānkriđala ata sā nu kadā. Makar, kā ām sarasta,

majnti dā šje kukošu u kukurāžā, tu mi da afarā ām tri rāndur kā nu mā kunošč.”

¹⁰ Petar u zās alu Isus: “Makar šā sā trābā sā mor, ju nikad nuj tǎgādi pǎ činji!” Šā ešće toc učenici ur zās isto aje.

¹¹ Atunšje Isus u mers ku učenici aluj pǎ lok šje sā čamā gardu dā Getsemanija. Isus u zās alu učenici aluj sā sā aroži sā nu tunji ām kušnjā. Atunšje Isus u mers sā sā aroži sāngur.

¹² Isus su arugat ām tri rāndur: “Tata amnjov, dakā poči aje sā fijā, nu mā lasā sā bjov dām kljištarusta pljin dā činur. Ali dakā nuj alta kalji pǎntru lumi sā lji fijā jirtaci grehurlje, atunšje lasā sā fijā voja ata.” Isus are tari trist šā znoju aluj are ka kapljicurlje dā sǎnži. Dimizov u mǎnat pǎ andal sā āl āmbulāraskā.

¹³ Dā pǎ totā aruguminjčilje, Isus vinje āmnapoj la učenici aluj, ali jej sā kulka. Kānd su āntors treči put, Isus u zās: “Skulāčāvā! Ajiše āj ala kari mu da afarā.”

¹⁴ Juda u vinjit ku vođurlje alu Židovur, kǎtǎnj, šā mari gǎrmadā. Jej purta mačur šā boc. Juda u vinjit la Isus šā u zās: “Fijec sǎnatoš, Učitelju,” šā lu sǎrutat pǎ Jāl. Asta are znak pǎntru vođurlje alu Židovur sā ščiji pǎ šjinji sā

apušji. Atunšje ju zās Isus: “Juda tu mā daj afarā ku surutalā?”

¹⁵ Kum lor apukat kǎtǎnjilje pǎ Isus, Petar u skos maču aluj šā ju tijet ureče alu unu dām slugurlje alu popa mari. Isus u zās: “Punji maču āndārāt! Ju aš puče sā šjov pǎ Tata amnjov pǎ kǎtǎnjā dā andelji sā mā pǎzaskā. Ali ju trābā sā puj ureči pǎ Tata amnjov.” Atunšje Isus ju ozdravljenje ureče alu omuluje. Dā pǎ šje lur apukat pǎ Isus, toc učenici ur skāpat āndārāt.

39. Puvešči: Isus āj pus pǎ sud

Puvešči dām Biblijā dām: Evandjelje dā pǎ Matej 26,57–27,26; Evandjelje dā pǎ Marko 14,53–15,15; Evandjelje dā pǎ Luka 22,54–23,25; Evandjelje dā pǎ Ivan 18,12–19,16

39¹ Ām miržuku dā nopči. Kǎtǎnjilje lur dus pǎ Isus la kasa alu popa mari sā āl ispičaskā. Petar mǎržje dā pǎ jej pǎ dǎparči. Kānd u fost Isus dus ām kasa, Petar stāče afarā šā sā ānklāze la fok.

² Ām kasa vođurlje alu Židovur lor pus pǎ sud. Jej ur adus mulc svedoš mišjinoš kari mišjinje dā Jāl. Kum gođe u fost, aje šje zǎšje jej nu sā ligize una ku alt, aša vođurlje alu židovur nu puče sā dokazalaskā kā āj dǎvinā dā bilo šje. Isus nu zǎšje njimika.

³ Na kraju popa mari su ujtat direkt pā Isus šā u zās: “Spunji tu anovā, ješč tu Mesija, fišjoru alu Dimizovu kari āj ām kust?”

⁴ Isus u zās: “Ju mes, šā tu mi viđe kum šād ku Dimizov šā kum vjuv dām nor.” Popa mari šu rupt coljilje dā mirg šā mužje pā alci duhovni voður: “Nu maj nji trābā alci svedoš! Voj ac auzāt kā zāšje kā Jāl āj fišjoru alu Dimizov. Šje āj sudu avostru?”

⁵ Vođurlje alu Židovur ur āntors vorba alu popa mari: “Jāl u zaslužulit sā mori!” Atunšje jur ljiगत oči alu Isus šā āl skipa, āl luve, šā āš fāšje šuf dām Jāl.

⁶ Kum aščipta Petar afarā la kasa, sluga lu vāzut šā ju zās aluj: “Tu isto arej ku Isus!” Petar u tāgādit. Majānkulje alta sluga u zās isto aša, šā Petar ām napoj u tāgādit. Pā zadnji, šā lume ur zās: “Noj ščijenj kā tu arej ku Isus daje kā voj ščec āmandoj dām Galileja.”

⁷ Atunšje Petar su blāstāmat šā u zās: “Blāstāmamar Dimizov, dākā āl ščuv pā omusta!” Dām turdatā kukošu u kukurzāt, šā Isus su āntors šā su ujtat pā Petar.

⁸ Petar u mers āndārāt šā tari u plāns. Ām una dobā, Juda šje lu dat afarā, u vāzut kā vođurlje alu Židovur lur osudulit pā Isus ku

morče. Juda are pljin dā žalji šā u fužjit āndārāt šā su amurāt.

⁹ Odma hajelantā điminjacā, vođurlje alu Židovur lur adus pā Isus la Pilat, Guverneru alu Rim. Jej sā nadale kā Pilat lu osuduli pā Isus ka aj duvinā šā lu kaznali ku morči. Pilat lu āntribat pā Isus: “Ješč tu kralju alu Židovur?”

¹⁰ Isus u āntors vorba: “Tu sāngur aje aj zās, ali kraljevstva ame nuj kraljevstvā dā pā pāmānt. Sā fijā, slugurlje amelji sar bači pāntru minji. Ju am vinjit pā pāmānt sā spuj điriptače dā Dimizov. Toc kari plašji điriptače mu askulta.” Pilat u zās: “Šje āj điriptače?”

¹¹ Dā pā svat ku Isus, Pilat u mers afarā la gārmadā šā u zās: “Ju nu afli njimika dā šje laš kaznali.” Ali vođurlje alu Židovur šā gārmadā mužje: “Punjil pā Krušji!” Pilat u āntors vorba: “Jāl nuj duvinā.” Ali jej šā maj tari mužje. Atunšje Pilat u zās pā treći put: “Jāl nuj duvinā!”

¹² Pilat su ānfrikušat kā gārmadā su apukat sā fakā zubunjalā aša su ligizit kātānjilje sā āl puajā pā krušji pā Isus. Kātānjilje alu Rimljanilor lur bātut ku biču pā Isus, šā jur pus ka šuba dā kralj šā u fākut krunā dām māršunj. Jej āš fāšje šuf dām jāl šā zāšje: “Ujtācāvā, Kralju alu Židovur!”

40. Puvešči: Isus āj pā Krušji

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje
dā pā Matej 27,27–61; Evandēlje
dā pā Marko 15,16–47;
Evandēlje dā pā Luka 23,26–56;
Evandēlje dā pā Ivan 19,17–42*

40¹ Dā pā šje kātānjilje šor
fākut šuf dām Isus, jej lur
pus āndārat sā āl puajā pā krušji.
Jej lur pus sā āš dukā krušji pā kari
u muri.

² Kātānjilje lur adus pā Isus pā lok
šje sā čima “Golgota” šā jur bātut
ku kujilje mājilje šā pišjorilje
pā krušji. Ali Isus u zās: “Tatā,
jartalji kā nu ščijā šje fašji.” Pilat
lju dat zapovjed sā skriji “Kralju
alu Židovur” sā puji pā krušji sus
la kapu alu Isus.

³ Kātānjilje sur kockulit ku coljilje
alu Isus. Kānd ur fākut asta, jej ur
umpljet šje proroci ur zās kā u fi:
“Jej ur āmpārcāt coljilje amelji,
una āntri alt, šā ur kockulit pāntru
coljilje amelji.”

⁴ Isus are pus pā krušji āntri doj
pljačkaš. Unu dām jej āš fāšje
šuf dām Isus, ali hālalant u zās:
“Nu ci frikā dā Dimizov? Noj
ščenj duvinā, ali omusta no fākut
njimik.” Atunšje ju zās alu Isus:
“Mā arog la činji sā či āngāndešć
dā minji ām kraljevstva ata.” Isus

ju āntors vorba: “Astās, tu vi fi ku
minji ām raj.”

⁵ Vođurlje alu Židovur, šā alta
lumi ām gārmadā āš fāšje šuf dām
Isus. Jej jur zās: “Dakā ješć tu
fišjoru alu Dimizov, haj žos dā pā
krušji šā spasalešćići! Atunšje noj
unj ānkredi.”

⁶ Atunšje noru pā āntragā regija
su āntunjirišjit, makar kā are
miržuku dā zuva. Su āntunjirišjit
dā dām njaza šā u fost āntunjerik
tri šasur.

⁷ Atunšje Isus u plāns ām graj:
“Gata āj! Tatā, ju dov duhu amnjov
ām mājilje atelji.” Atunšje u
slābuzāt kapu žos, šā u dat duhu
aluj. Kānd u murit, are mari potres,
šā mari zastor kari lji cānje āndārāt
pā lumi ām Hram dā la Dimizov
su rupt ām dovā, su rupt dā sus
pānām žos.

⁸ Pām morče aluj, Isus u dāsvākut
kalji pāntru lumi sā vijā la
Dimizov. Kānd u vāzut kātana
šje āl pāze pā Isus kutotu šje u
fost, jāl u zās: “Anume asta om
nu are duvinā. Jāl are fišjoru
alu Dimizov.”

⁹ Atunšje Josip ša Nikodem, doj
vođur alu Židovur kari ānkriđe kā
Isus āj Mesija, ur šjirut tela alu Isus
dā la Pilat. Jej ur ānvālit tela ām
col šā lu pus ām gropā dām petrā.

Atunšje ur pus mari petrā ām nenči
dā grope sā ānčigā ulazu.

41. Puvešči: Dimizov āl skolā pā Isus dām morc

*Puvešči dām Biblijā dām: Evandēlje
dā pā Matej 27,62–28,15;*

Evandēlje dā pā Marko 16,1–11;

Evandēlje dā pā Luka 24,1–12;

Evandēlje dā pā Ivan 20,1–18

41 ¹ Dā pā šje lur pus
kātānjilje pā Isus pā krušji,
vođurlje alu Židovur ur zās alu
Pilat “Ala mišjinos Isus u zās kā u
fi skulat dām morči dā pā tri zālji.
Šinjiva trābā sā pāzaskā gropa sā
bažji sama, daje kā učenici aluj sā
nuj furi tela sā atunšje sā nu zākā
kā u fost skulat dām morc.”

² Pilat u zās: “Jec orikiči kātānj
sā punjilji sā pāzaskā gropa kum
gāndešć.” Aša jej ur pus pečat pā
petrā la uša dā gropā sā u pus
kātānj sā pāzaskā sā njime sā nu
furi tela.

³ Zuva dā pā šje Isus are āngrupat
are sāmābāta. Šā Židovi nu are
slobud sā mergā la gropā pā zuve.
Aša dā điminjaca dā pā sāmābāta,
orikiči mujer sur gātāt sā mergā

la gropa alu Isus sā puajā uloj ku
miros pā tela aluj.

⁴ Dām turdatā, are mari potres.
Andaļu šje svitlāze tari ka skripala
su nāstāmit dām nor. Jāl u pus
petrā āndārāt kari are dasupra pā
gropā sā u šāzut pā je. Kātānjilje šje
pāze gropa as re ānfrikušac sā ur
kāzut pā pāmānt ka ominji morc.

⁵ Kānd mujerilje ur ažuns la
gropā, andaļu lju zās: “Nu vā fijā
frikā. Isus nuj ajišje. Jāl u fost
skulat dām morc, kum sā u zās kā
u fi! Ujtācāvā ām gropā sā viđec.”
Mujere su ujtāt ām gropā sā u
vāzut loku hunđi tela alu Isus are
pusā. Tela aluj numa are akulo!

⁶ Atunšje andaļu u zās alu mujere:
“Duči sā spunji alu učenici, ‘Isus
su skulat dām morc sā Jāl u meržji
ām nenči dā voj ām Galileja.”

⁷ Mujeriljelje as are pljinā dā
frikā ša mari fālušājā. Ur aljirgat
sā spujā la učenici bunā hir.

⁸ Kum asre mujerilje pā kalji sā
mergā sā spujā alu učenici bun
hir, Isus su arātāt la jelji, sā jelji
āl slavale pā Jāl. Isus u zās: “Nu
vā fijā frikā. Dušjec sā spunjec alu
učenici amej sā mergā ām Galileja.
Jej mur viđe akulo.”

42. Puvešči: Isus sā āntoršji ām Nor

*Puvešči dām Biblijā dām: Evāḡelje
dā pā Matej 28,16–20; Evāḡelje
dā pā Marko 16,12–20;
Evāḡelje dā pā Luka 24,13–53;
Evāḡelje dā pā Ivan 20,19–23;
Djelurlje alu Apostol 1,1–11*

42¹ Pā aje zuva Isus are skulat dām morc, doj učenici aluj māržje ām varušu dapropi. Kum jej umbla, jej svite dā aje šje u fost ku Isus. Jej sā nadale kā Jāl are Mesija, ali atunšje Jāl u fost amurāt. Ali aku mujerilje zāšje kā kustā. Jej nu šćije šje sā ānkradā.

² Isus lju vinjit apropi, šā su apukat sā umblji ku jej, ali jej nu lor kunuskut pā Jāl. Jāl u āntribat dā šje svite jej, šā jej jur spus dā kutotu šje u fost māndru dā Isus ām zāljlilje āmnapoj. Jej gāḡde kā svitešći ku om šje u vinjit sā vadā varušu kari nu šćije šje u fost ām Jeruzalem.

³ Atunšje Isus lju spus alor šje vorba alu Dimizov u zās dā Mesija. Jāl lju podsjetlit pā jej kā proroci ur zās kā Mesija u fi ām duremi šā kā u fi amurāt, ali šā kā u fi skulat āmnapoj dā pā tri zālji. Kāḡd ur ažuns ām varuš hundi sā gāḡde doj ominjišće sā rāmājā, mar are sara.

⁴ Doj ominjišće lur čimat pā Isus sā rāmāji ku jej, šā aša u rāmas. Kāḡd ās re gata sā mānāšji māḡkare dā sara, Isus u lot ām mānā dārab dā pitā, u dat hvalā alu Dimizov dā aje, šā atunšje u ruptu ām dovā. Dām turdatā, jej lur kunuskut kā āj Isus. Ali atunšje, Jāl u fužjit dām oči alor.

⁵ Doj ominji ur zās una alu alt: “Ala are Isus! Daje sufljičilje anoštri arde kāḡd nji spunje vorba alu Dimizov!” Dām turdatā, jej ur mers āmnapoj ām Jeruzalem. Kāḡd ur ažuns, jej ur spus alu učenici: “Isus āj ām kust! Noj lanj vāzut!”

⁶ Kum svite učenici, Isus dām turdatā su nāstāmit ām sobe ku jej šā u zās: “Putuljalā avovā!” Učenici gāḡde kā āj duh, ali Isus u zās: “Adišje vi frikā šā sumnjulec? Ujtācāvā la māḡnilje amelji, šā pišjorilje. Duhurlje nu ari telur ka kum am ju.” Sā areci kā nuj duh, Jāl u šjirut šjeva dā māḡkat. Jej jur dat dārab dā pešci fript, šā Jāl u māḡkat.

⁷ Isus u zās: “Ju vam zās kā kutotu šje āj skris dā minji ām vorba alu Dimizov trābā sā fijā aša.” Atunšje Jāl lju dāsvākut fire aša sā potā prišjepi vorba alu Dimizov. Jāl u zās: “Skris are dā mult majnti kā Mesija u fi ām duremi, u muri, šā u fi skulat dām morc dā pā tri zālji.”

⁸ “Isto aša are skris ām skriptur kǎ učenici amej ur spunji alu toc kǎ trābā sā sā ānkājaskā sā kapići jirtala dā grehurlje alor. Jej sur apuka asta sā spujā ām Jeruzalem, šā atunšje ur meržji la totā lume pašćitot. Voj šćec svedoci dā kutotu šje u fost.”

⁹ Ām četrdeset zālji, Isus sā arāta la učenici aluj ām mulći rāndur. Undatā, Jāl su arātat la maj mulc dā 500 lumi dām turdatā! Jāl u arātat alu učenici aluj mulći rāndur kǎ Jāl āj ām kust, šā lji ānvāca dā kraljevstva alu Dimizov.

¹⁰ Isus u zās alu učenici aluj: “Kutotu autoritetu ām nor šā pǎ pāmānt u fost dat mijā. Aša dušjecāvā, fāšjec učenikur dām tot narodu aša sā lji bučuzec ām numilje alu Tata, Fišjoru šā Duhu Svānt, šā ānvācālji sā puji ureći kutotu šje vam zās ju avovā. Āngāndecāvā kǎ ju uj fi ku voj dā erikeš.”

¹¹ Patru četrdeset dā pǎ šje u fost Isus skulat dām morc, Jāl u zās alu učenici aluj: “Rāmānjec ām Jeruzalem pān šje Tata amnjov mu da pučeri kǎnd Duhu svānt u vinji pǎ voj.” Atunšje Isus u mers ām

nor, šā oblaku lu askuns dā la oči alor. Isus u šāzut žos pǎ desna parći dā māna alu Dimizov sā vladalaskā pǎ kutotu šje āj stvorulit.

43. Puvešči: Kum u vinjit Biserika

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 2*

43 ¹ Dā pǎ šje su āntors Isus ām nor, učenici ur rāmas ām Jeruzalem ka kum lju zās Isus sā fakā. Eje kari ānkriđe sā afla una stalno šā sā aruga una.

² Ām tot anu 50 zālji dā pǎ Pasha, Židovi slavale zuva glavā šje sā čima Pentakost. Pentakost are vremi kǎnd Židovi slavale vreme kǎnd sā akuljiže plodurlje dā pǎ telek. Židovi ur vinjit dām totā parće dā pāmānt ām Jeruzalem sā slavalaskā una Pentakost. Asta an, vreme dā Pentakost u vinjit una sāptāmānā dā pǎ šje Isus u mers ām napoj am nor.

³ Kǎnd as re toc ominji šje ānkriđe una ām kasa, hunđi dām turdatā are pljinā dā zvuk ka vānt bālor. Atunšje dām turdatā su nāstāmit šjeva ka fokurlje sus la kap alu toc

kari ānkriđe. Jej as re toc umpljec ku Duhu Svānt šā sur apukat sā svitaskā ām alčilje ljimb.

⁴ Kānd ur auzāt lume ām Jeruzalem aje, gārmadā dā lumi ur vinjit sā vadā šje āj aje. Kānd ur auzāt lume kā ominji šje ānkređi spunje dā benji šā dā djelurlje alu Dimizov, jej as re āmirac kā jej auze ešće stvarur pā ljimbilje alor.

⁵ Šjeva ka lume ur pus skurnā pā učenici kā as bec. Ali Petar su skulat šā lju zās: “Punjecāmā ureći! Asta lumi nus bec! Asta ispunulešći šje u zās proroku Joel, hunđi Dimizov u zās: ‘Pā zadnjā zā, Ju uj vārsa Duhu amnjov.’”

⁶ “Ominji alu Izrael, Isus are om kari u fākut mulći bālori znakur šā čudur ku pučere alu Dimizov, ka šā kum ac vāzut šā šćijec. Ali voj ac pus pā krušji!”

⁷ “Makar kā Isus u murit, Dimizov lu skulat dām morc. Asta ispunulešći proroštvo kari zāšji: “Tu nu vi lāsa pā Svāntu Atov sā putruzaskā ām gropā.’ Noj šćenj svedoci kā Dimizov lu skulat pā Isus āmnapoj ām kust.”

⁸ “Isus āj aku rāđikat pā desna parći alu Dimizov Tatā. Šā Isus u mānat pā Duhu Svānt ka kum u

igirit kā u fašji. Duhu Svānt fašji stvarur kari kutotu voj aku viđec šā auzāc.”

⁹ “Voj ac pus pā krušji pā asta om, Isus. Ali šćijec benji kā Dimizov pā Isus lu fākut sā fijā Domnu šā Mesija.”

¹⁰ Lume šje punje ureći la Petar as re tari sastrane dā la stvarurlje šje u zās. Aša lur āntribat pā Petar šā pā učenici, “Fraci amej šje trābā sā fāšjenj?”

¹¹ Petar lju āntors vorba: “Toc dām voj ac trābuji sā vā ānkājec sā fijec bučuzac ām numilje alu Isus Krist aša Dimizov sā vā jerći grehurlje avoštri. Atunšje šā Jāl vu da dar alu Duhu Svānt.”

¹² Hunđiva 3.000 dā lumi ur ānkrizut šje u zās Petar šā ur fost učenici alu Isus. Jej as re bučuzac šā jej ās dio dā biserikā ām Jeruzalem.

¹³ Učenici stalno punje ureći la ānvācala alu apostolur, stalno as re una ku alt, mānka una, šā sā aruga una. Jej uživale, slavalala pā Dimizov una, šā jej sā āmpārce dām kutotu šje ave una ku alt. Toc sā gānde benji dā jej. Ām totā zā, majmult lumi ur fost sā fijā ominj šje ānkređi.

44. Puvešči: Petar ša Ivan iscjelile pā kuldužu

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 3,1–4,22*

44¹ Una zā, Petar ša Ivan mārže ām Hram. Kum vinje maj dapropi la ušā dā Hram, jej ur vāzut pā om njimurog kari kulduže banj.

² Petar su ujtat la omula njimurog šā u zās: “Ju nam banj sā ac dov. Ali cuj dā šje am. Ām numilje alu Isus, skolāci šā umblā!”

³ Dām turdatā, Dimizov u iscjelilit pā omu kari are njimirog, šā su apukat sā umblji, sāre pāšcitot, slavale pā Dimizov. Lume ām udvaru dā Hram as re āmirac.

⁴ Gārmadā ominji pāfriš u vinjit sā vadā pā om kari are iscjelilit. Petar lju zās: “Dā šje šcec āmirac kā omu sta āj iscjelilit? Noj nu anj iscjelilit ku pučere anostrā ili ku bunjeme, numa čar ku pučere alu Isus šā ku vjera kari dā iscjeljenje alu omusta.”

⁵ “Voj šcec eje kari ur zās alu upravitelju dā Rim sā āl amori pā Isus. Voj ac amurāt pā stvoritelju dā kust, ali Dimizov lu skulat pā jāl dām morc. Makar kā nac prišjiput šje fāšjec, Dimizov u iskoristilit lukrurlje avoštri sā

umplji prorošturlje kā Mesija u fi ām durumint šā kā u muri. Aša aku, ānkājecāvā šā ānturšjecāvā la Dimizov aša sā potā spāla grehurlje avoštri.”

⁶ Vođurlje dā Hram as re tari mirgiš dā aje šje Petar ša Ivan zāšje. Aša lJOR apukat šā lJOR bāgat ām čemicā. Ali multā lumi ur ānkrizut la vorba alu Petar, šā broju dā lumi kari ur ānkrizut ām Isus krišće hundiāva 5.000.

⁷ Una zuva dā pā aje, vođurlje alu Židovur lJOR adus pā Petar ša pā Ivan la popa mari, šā la alci duhovni vođur. Jej ur āntribat pā Petar ša pā Ivan: “Dā pā šje pučeri ac iscjelilit pā omusta njimurog?”

⁸ Petar lju āntors vorba: “Asta om stā ām nenće avostrā āntrimat dām pučere alu Isus Mesija. Voj ac pus pā krušji pā Isus, ali Dimizov lu skulat ām kust āmnapoj! Voj ac vārljit āndārāt, ali nuj alta kalji sā fijec spasalic numa čar ku pučere alu Isus!”

⁹ Vođurlje as re ām šok kā Petar ša Ivan svite aša āmbāluric daje kā ešće as re ominj neškolovani šā obični ominj. Ali atunšje sor āngāndit kā ešće ominj as re ku Isus. Dā pā šje šur pus dā lodā pā Petar ša pā Ivan, jej lJOR lāsāt sā fugā.

45. Puvešči: Stjepan šā Filip

*Puvešči dām Biblijā dām: Djelurlje
alu Apostol 6,8–8,5; 8,26–40*

45¹ Unu dām vođurlje am Biserika dā majnti are om kari sā čima Stjepan. Jāl ave bunā kunušćeri šā are pljin dā Duhu Svānt šā dā mārđuljemi. Stjepan u fākut mulći čudur šā benji svite ku lume kā trābā sā ānkradā ām Isus.

² Una zā, kānd Stjepan ānvāca dā Isus, šjeva ka Židovi kari nu ānkriđe ām Isus sor apukat sā sā raspravljalaskā ku Stjepan. Jej sor apukat sā fijā tari mirgiš šā mišjinje dā Stjepan la duhovni vođurlje. Jej ur zās: “Noj anj auzāt kā svitešći relji protiv dā popi mar šā alci duhovni vođur alu Židovur, šā mulc svjedoc svite mišjunj protiv dā Stjepan.”

³ Popa mari lu āntribat pā Stjepan: “Ās ešće vorbi đirepći?” Stjepan u āntors vorba šā lji āngānde dā mulći stvarur šje Dimizov u fākut ām vreme alu Abraham pānā ām vreme alu Isus, šā kum lume pā Dimizov nu āl punje ureči maj pādāpārći. Atunšje u zās: “Voj ominj ku kapičilje tar, šā ominj kari sā āntoršji protiv šā vārļješći āndārāt pā Duhu Svānt, ka kum šā bātārnji avoštři uvjek āl vārļje āndārāt pā Dimizov šā ur amurāt pā proroci aluj. Ali voj ac

fākut šjeva maj rov dā kit šje jej ur fākut! Voj ac amurāt pā Mesija!”

⁴ Kānd ur auzāt duhovni vođurlje ešće vorbi, jej as re aša da tari mirgiš dā šur astupat urečilje šā sor apukat sā mužjaskā tari. Jej lor tārājīt pā Stjepan afarā dām varuš šā vārļje petri pā jāl sā āl amori.

⁵ Kānd Stjepan mure, jāl u plāns la Dimizov: “Isuse apukā duhu amnjov.” Atunšje u kązut pā đinuc šā maj undatā u plāns: “Gospodaru, nu lji umāra asta greh protiv dā minji!” Atunšje u murit.

⁶ Om tānār šje sā čima Savao su ligizit ku lume kari lor amurāt pā Stjepan sā pāzaskā coljilje alor kānd vārļje petri pā jāl. Ām aje zuva, multā lumi ām Jeruzalem sor apukat sā progonulaskā pā lume šje umbla dā pā Isus, aša lume šje ānkriđe ur skāpat pām alčilje lokur. Ali makar kā are kutotu aje, jej pašćitot hundi māržje propovjedale dā Isus.

⁷ Šā unu dām učeniku alu Isus šje sā čima Filip are unu kari ānkriđe šā jāl u skāpat dām Jeruzalem kānd lji progonule. Jāl u mers ām Samarija hundi propovjedale dā Isus šā multā lumi sor spasalit. Atunšje ām una zuva, andalu alu Dimizov u zās alu Filip sā mergā la unu drik ām pustinjā. Kum umbla pā lāngā drik, Filip u vāzut pā om glavni dām Etiopija kum

zuvulje karu aluj. Duhu Svānt u zās alu Filip sā mergā šā sā svitaskā ku omula.

⁸ Kānd Filip u vinjit maj apropi la kar, jāl u auzāt pā Etiopljanin kum čitalešči dām aje šje prorok Izaija u skris. Omula čitale: “Jej lor dus ka pā birkā la amuralā, šā kum āj birkuca mirnā, aša njiš Jāl no zās vorba. Jej ur fost rej pālāngā Jāl šā nu āl poštivale. Šā ju lot kustu aluj.”

⁹ Filip lu āntribat pā Etiopljaninu: “Prišjep asta šje čitalešć?” Etiopljaninu u āntors vorba: “Nu. Ju nu pot prišjepi dakā šjinjiva nu mu objasnali. Mā arog la činji hajd šā šāz lāngā minji. Izaija skrije dā jāl sāngur ili dā šjinjiva alt?”

¹⁰ Filip u objasnalit alu Etiopljanin kā Izaija skrije dā Isus. Filip isto aša u koristilit alta skriptā sā āj spujā bunā vorba dā Isus.

¹¹ Kum Filip šā Etiopljanin umbla, jej ur vinjit la šjeva ka apa. Etiopljanin u zās: “Ujtāči! Akulo āj apā! Pot sā mā bučez?” Šā jāl u zās alu omu šje māna karu sā šće.

¹² Aša ur mers žos la apā, ša Filip lu bučuzat pā Etiopljanin. Dā pā šje ur vinjit afarā dām apā, Duhu

Svānt lu dus pā Filip āndārāt pā altu lok hundi maj pādāparči jāl spunje alu lumi dā Isus.

¹³ Etiopljanin maj pādāparči māržje kitrā kasa aluj, fālos kā Jāl šćije pā Isus.

46. Puvešči: Pavao su apukat sā fijā Krščanin

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 8,3;
9,1–31; 11,19–26; 13,1–3*

46 ¹ Savao are om tānar kari pāze coljilje alu lumi kari lor amurāt pā Stjepan. Jāl nu ānkriđe ām Isus, ša isto progonule pā eje kari ānkredi. Jāl māržje dā la kasa la kasa ām Jeruzalem sā apušji pā ominj šā pā mujer šā sā lji bažji ām čemicā. Popa mari ju dat dozvolā sā mergā ām varušu alu Damask sā apušji pā Krščani akulo ša sā lji adukā ām napoj ām Jeruzalem.

² Kānd Savao putuvule ām Damask, mari luminā dām nor u svitlāzit kutotu pā lāngā jāl, šā jāl u kāzut pā pāmānt. Savao u auzāt pā šjinjiva kā zāšji: “Savao! Adišje mā progonulešć?” Savao u āntribat: “Šjinji ješč

tu, Gospodaru?” Isus ju ăntors vorba: “Ju mes Isus. Tu pă minji mă progonulešč!”

³ Kănd su skulat Savao, jăl nu puće să vadă. Urtaşji aluj trăbuje să ăl dukă am Damask. Savao no mănkat njiş no but dă tri zălji.

⁴ Akulo are učenik ăm Damask şje să čima Ananija. Dimizov ju zăs aluj: “Dući la kasa hundî ăj Savao. Punji mănjlje pă jăl aşa să potă viđe ămnapoj.” Ali Ananija u zăs: “Gospodaru, ju am auzăt kum omusta u njirgilit pă eje kari ănkredi.” Dimizov ju ăntors vorba: “Dući! Ju lam akuljes pă jăl să spujă numilje ame alu Židovur şă alu lumi dăm alčilje gărmaður dă lumi. Jăl u păcă mulči stvarur ku duremi păntu numilje amnjov.”

⁵ Aşa Ananija u mers la Savao u pus mănjlje pă jăl, şă u zăs, “Isus, kari su arătat la činji pă kalje şje arej ajişje, mu mănat la činji aşa să poc viđe ămnapoj şa să fij umpljet ku Duhu Svănt.” Savao dăm turdată puće să vadă ămnapoj, şă Ananija lu bućuzat. Atunşje Savao u mănkat măn kari şa pućere aluj su ăntors.

⁶ Odma dă pă aje, Savao su apukat să propovjedalaskă alu Židovur ăm Damask, şă lji zăşje: “Isus ăj Fişjoru alu Dimizov!” Židovi as re ămirac kă omu şje ănşjirka să lji uniştilaskă pă eje

kari ănkredi ăm Isus! Savao să apuka ăm svat ku Židovi, şă lji arăta kă Isus are Mesija.

⁷ Dă pă mulči zălji, Židovi ur făkut plan să ăl amori pă Savao. Jej ur mănat pă lumi să ăl koči la uşa dă varuş să ăl potă amoră. Ali Savao u auzăt dă planu alor, şă urtaşji aluj jor aţutat să skepi. Una nopći jej lor slăbuzăt pă jăl žos pă falu dă varuş am koşară. Dă pă şje u skăpat Savao dăm Damask, Jăl u mers maj pădăparći să propovjedalaskă dă Isus.

⁸ Savao u mers ăm Jeruzalem să să aflji ku učenici, ali alor lji are frikă dă jăl. Atunşje om şje ănkride şje să čima Barnaba lu dus pă Savao la apostoli şă lju zăs kum Savao propovjedale ămbălurit ăm Damask. Dă pă aje, učenici lor prihvatalit pă Savao.

⁹ Orikic kari as re vjernici ur skăpat dă la progonur ăm Jeruzalem ur mers dăpărći ăm varuşu Antiohija şă propovjedale dă Isus. Multă lumi ăm Antiohija nas re Židovur, ali elşi sor kă tari mulc dăm jej u rămas vjerni. Barnaba şă Savao ur mers akulo să ănveci dă Isus şă să ămbăluraskă biserika. Ăm Antiohija are lumi şje ănkride jej ur fost elşi kari să čima “Krščani.”

¹⁰ Una ză, kănd Krščani ăm Antiohija postule, şă să aruga,

Duhu Svānt lju zās alor: “Loc āndārāt pā Barnaba šā pā Savao sā fakā lukru dā šje ljam čimat sā fakā.” Aša biserika ām Antiohija su arugat pāntru Barnaba šā dā Savao šā u pus mājilje pā jej. Atunšje lju mānat afarā sā propovjedalaskā hir fālos dā Isus ām mulči alčilje lokur. Barnaba šā Savao ur ānvācat pā lumi dā mulči felji dā gārmadā dā lumi, šā multā lumi ur ānkrizut ām Isus.

47. Puvešči: Pavao šā Sila ām Filipima

*Puvešči dām Biblijā dām:
Djelurlje alu Apostol 16,11–40*

47 ¹ Kum Savao putuvule pām Cara alu Rim, jāl su apukat sā koristilaskā numilje aluj dā Rim, “Pavle.” Una zā, Pavle šā urtaku aluj Sila ur mers ām varušu Filipi sā spujā hir fālos dā Isus. Jej ur mers la lok pā lāngā apa šje kurā afarā dām varuš hundi sā akuljiže lume sā sā arožji. Akulo sor aflat ku mujeri šje sā čima Lidija kari lukra ku vindālā. Je plāšje šā slavale pā Dimizov.

² Dimizov u dāsvākut sufljitu alu Lidiji sā ānkradā la vorba alu Isus, šā je šā familije alji ās re bučuzac. Je lu čimat pā Pavle šā pā Sila sā rāmāji la je ām kasa, aša jej ur rāmas ku je, šā ku familije alji.

³ Pavle šā Sila sā afla pā đes ku lume pā lokula dā aruguminči. Ām totā zā kum jej umbla akulo, fatā sluga šje are ku demon umbla dā pā jej. Kum spunje demonu ām je šje u fi ām nenči ku lumi, je fāšje mulc banj pāntru gazdurlje alji ka vračarka.

⁴ Kum jej umbla, Robinja tari mužje: “Ešče ominj ās slugurlje alu Hāl maj Mari Dimizov. Jej vā spunji kum sā vā spasalec!” Je tot svite aša pā đes dā alu Pavle are mar naporno.

⁵ Una zā, kānd robinja nu maj mužje, Pavle su āntors la je šā u zās alu demonula kari are ām je: “Ām numilje alu Isus, jašā afarā dām je.” Odma demonu u lāsatu.

⁶ Ominji kari as re vlasnici alu aje ropkinjā sur mirgišit tari! Jej ur prišjiput kā fār dā demonula, ropkinja nu maj puče sā spujā ām nenči šje u fi ku lume. Asta značale

kā lume majmult nor plăci alu gazdurlje ali je sā lji spuļā šje u fi ku jej ām nenči.

⁷ Aša vlasnici alu aje ropkinjā lјor dus pā Pavle šā pā Sila la vlasti alu Rim, jej lјor bātut šā lјor vārļjit ām čemicā.

⁸ Jej lјor bāgat pā Pavle šā pā Sila ām maj benj pāzāt lok dā čemicā šā lјor pus lancur pā pišјori. Kānd ām miržuku dā nopči, jej tot daje kānta kānčiš sā slavalaskā pā Dimizov.

⁹ Dām turdatā, akulo u fost tari potres! Toči ušālje dā čemicā sor dāsvākut, šā lancurlje alu toc šje as re ām čemicā ur kāzut žos.

¹⁰ Omu šje lukra ām čemicā, su skulat šā u vāzut kā ušālje as re dāsvākuči, jāl su ānfrikušāt! Jāl gānde kā toc šje as re ām čemicā ur skāpat, aša su lot sā sā amori (Jāl ščije kā autoriteturlje alu Rimljanilor lar vi amurāt dakā ar vi lāsāt pā ominj sā skepi dām čemicā) Ali Pavle u vāzut šā u mužjit: “Staj! Nu fā aje. Noj šcenj toc ejšje.”

¹¹ Omu šje pāze čemicā trāmura kānd u vinjit la Pavle šā la Sila šā u āntribat: “Šje trābā sā fak sā fјuv spasalit?” A Pavle u āntors vorba: “Ānkredi ām Isus, Gospodaru, šā tu šā familije ata vic fi spasalic.” Atunšje omula lјu dus pā Pavle šā pā Sila akasā la jāl šā lјor spālat

ranurlje. Pavle u propovjedalit hir fālos dā Isus alu toc ām kase aluj.

¹² Omula šā āntragā familije aluj ur ānkrizut ām Isus šā ur fost bučuzac. Atunšje u dat omula šje pāze čemicā alu Pavle šā alu Sila mānkari šā sor ānfālušāt una.

¹³ Alta zā vođurlje dā varuš lјor lāsāt pā Pavle šā pā Sila dām čemicā šā lјu šјirut sā fugā dām Filipi. Pavle šā Sila ur fost la Lidiја šā la alci urtašј šā atunšje ur fužjit dām varuš. Hir fālos dā Isus sā širile, a biserika maj pādāparči krišče.

¹⁴ Pavle šā alci vođurlje dā Kršćanj umbla ām mulči varušur, propovjedale šā ānvāca pā lumi dā vorba alu Isus. Jej isto aša ur skris mulči kārc sā ohrabralaskā šā sā ānveci pā eje kari ānkredi kari ās ām biserikā. Orikiči kārc ur fost sā fijā kenvije dā Biblijā.

48. Puvešči: Isus āj Mesija

Puvešči dām Biblijā dām: Stvaralala 1–3, 6, 14, 22; Jišala 12, 20; 2.

Samuel 7; Poslanica alu Hebreji

3,1–6, 4,14–5,10, 7,1–8,13,

9,11–10,18; Otkrivenje 21

48 ¹ Kānd u fākut Dimizov pāmāntu, kutotu are savršeno. Nu are greh. Adam šā Eva sā plāšje ša jej plāšje pā Dimizov. Nu are bičišug ili morči.

Aša are kum gānde Dimizov sǎ fijǎ pǎ pǎmǎnt.

² Sotona u svitit pǎšci šarpi ǎm gard sǎ u ǎnšiljaskǎ pǎ Eva. Atunšje je šǎ Adam ur zgrehšilit protiv dǎ Dimizov. Daje kǎ ur zgrehšilit, toc pǎ pǎmǎnt ǎmbičižešci šǎ mori.

³ Daje kǎ Adam ša Eva ur zgrehšilit, šjeva inka maj urǎt u fost. Jej ǎs aku dužmanji alu Dimizov. Daje totǎ osoba sǎ fatǎ ku greh ǎm jǎl, šǎ jǎl ǎj neprijatelju alu Dimizov. Ali Dimizov ave plan sǎ obnovulaskǎ asta odnos.

⁴ Dimizov u igirit kǎ unu dām nasljednici alu Eva ur zdrubi kapu alu Sotoni, šǎ Sotona šu ranali talpa aluj. Asta značale kǎ Sotona lu amurǎ pǎ Mesija, ali Dimizov lu skula ǎm kust ǎmnapoj, šǎ Mesija u zdrubi pučere alu Sotona dǎ erikeš. Mulc ej majǎnkulje, Dimizov u objavalit kǎ Isus ǎj Mesija.

⁵ Kǎnd Dimizov u uništilit pǎmǎntu ǎntreg ku poplava, Jǎl u dat kar pǎ apǎ sǎ spasalaskǎ pǎ lumi kari ǎnkride ǎm Jǎl. Aša isto, toc zaslužulešci sǎ fijǎ uništilit dǎ rǎnd dǎ grehurlje alor, ali Dimizov u dat pǎ Isus sǎ sǎ spasalaskǎ toc kari ǎnkredi ǎm jǎl.

⁶ Dǎ sto ej, popurlje maj pǎdǎparci ǎmbije žrtvur alu Dimizov pǎntu lumi sǎ areci kazna kari zaslužulešci grehurlje alor. Ali elje žrtvur nu puče sǎ je

grehurlje alor. Isus aj Maj Mari Popǎ. Nu ka alci popǎ, Jǎl ǎmbije pǎ jǎl sǎngur ka jedina žrtva kari poči sǎ je grehurlje alu totǎ lume ǎm carǎ. Isus ǎj savršen, Maj Mari popǎ kari u lot tot grehu kari lu fǎkut ikad šjinjiva.

⁷ Dimizov u zǎs alu Abraham: “Totǎ lume pǎ pǎmǎnt u fi blagoslovulit pǎntu činji.” Isus are nasljedniku alu Abraham. Toc pǎ pǎmǎnt ǎs blagoslovljeni pǎntu Jǎl, daje kǎ toc kari ǎnkredi ǎm Isus ǎj spasalit dām greh, šǎ ǎj duhovni nasljedniku alu Abraham.

⁸ Kǎnd u zǎs Dimizov alu Abraham sǎ ǎmbiji pǎ fišjoru aluj, Izak, ka pǎ žrtvǎ, Dimizov u dat birkǎ pǎntu žrtvǎ ǎm lok dǎ fišjoru aluj, Izak. Noj toc zaslužulenj sǎ murenj pǎntu grehurlje anoštri! Ali Dimizov u dat pǎ Isus. Birka alu Dimizov ka žrtva sǎ mori ǎm loku anostru.

⁹ Kǎnd u mǎnat zadnja kugǎ pǎ Egipat, Jǎl u zǎs alu totǎ familije alu Izraelcilor sǎ amori savršenǎ birkǎ šǎ sǎ puǎ sanžilje pǎ sus šǎ pum parci dǎ štokurlje dǎ ušǎlje alor. Kǎnd u vǎzut sǎnžjilje, Jǎl u trikut pǎšci kǎšǎlje alor šǎ nu u amurǎt pǎ elši fišjori alor. Asta sǎ čamǎ Pasa.

¹⁰ Isus ǎj birka dǎ Pasa. Jǎl are savršen šǎ fǎr dǎ greh šǎ u fost amurǎt ǎm vreme kǎnd sǎ slavale

Pasa. Kānd šjinjiva ānkredi ām Isus, sǎnzjilje alu Isus plāčešči pāntru grehurlje alu osobe, šā nu kađi kazna pā Jāl.

¹¹ Dimizov u fākut savez ku Izraelci, kari as re izabrani. Ali Dimizov u fākut aku Novi savez kari āj pāntru toc. Daje kā āj Novi savez, poči dām tot narodu sǎ fijā dio alu lume lu Dimizov kari ānkredi ām Isus.

¹² Mojsije are mari prorok kari spunje dā vorba alu Dimizov. Ali Isus āj maj mari prorok dām toc. Jāl āj Dimizov, aša kutotu šje Jāl u fākut šā u zās, as re lukrurlje šā vorbilje alu Dimizov. Daje pā Isus āl čamā Vorba alu Dimizov.

¹³ Dimizov u igirit alu Kralj David kā unu dām nasljednici aluj u vladali ka kralju pā lume alu Dimizov dā erikeš. Daje kā Isus āj Fišjoru alu Dimizov šā Mesija, Jāl āj ala nasljednik alu David kari poči sǎ vladalaskā dā erikeš.

¹⁴ David āj kralju dā Izrael, ali Isus āj kralju dā āntreg svemiru! Jāl u vinji āmnapoj šā u vladali pā kraljevstva aluj ku điriptači šā putuljalā, dā erikeš.

49. Puvešči: Novi savez alu Dimizov

Puvešči dām Biblijā dām: Poslanica alu Rimljani 3,21–26, 5,1–11; Evandjelje dā pā Ivan 3,16; Evandjelje dā pā Marko 16,16; Poslanica alu Kološani 1,13–14; 2. Poslanica alu Korinčani 5,17–21; 1. Poslanica alu Ivan 1,5–10

49¹ Andal u zās alu fatā ām pār šje sǎ čamā Marija kā u fāta pā Fišjoru alu Dimizov. Aša kānd are inka fatā ām pār, Duhu Svānt u vinjit pā je šā u fost gārjonā. Je u fātat fišjor šā ju pus numi Isus. Dām ala rānd Isus āj šā Dimizov šā om.

² Isus u fākut mulči čudur kari arāta kā Jāl āj Dimizov. Jāl umbla pā apā, putulje vānturlje, āntrima pā mulc bičež ominj, māna afarā pā demonur, skula pā ominj dām morc ām kust, šā u āntors šinšj dārābelji dā pitā šā doj pešč ām dāstul mǎnkari pāntru majmult dā 5.000 lumi.

³ Isus are mari učitelj, šā Jāl svite ku autoritet daje kā Jāl āj Fišjoru alu Dimizov. Jāl ānvāca kā trābā

sā plašj pā alci ka kum či plašj pā činji sāngur.

⁴ Jāl isto aša ānvāca kā trābā sā plašj pā Dimizov maj mult dā kit šje plašj bilo šjeva alt, isto šā gāzdāšije ata.

⁵ Isus u zās kā kraljevstva alu Dimizov āj maj vrednā dā kit bilo šje pā pāmānt. Maj glavnā stvar āj sā pripadalešč alu kraljevstva alu Dimizov. Sā tunji ām kraljevstva alu Dimizov, trābā sā fij spasalit dā grehurlje atelji.

⁶ Isus ānvāca kā šjeva ka lume lor prihvatali pā Jāl šā ur fi spasalit, a alci nu. Jāl u zās kā šjeva ka lume ās ka bun pāmāntu. Jej apukā bunā vorba alu Isus šā ās spasalic. Alci ās ka pāmāntu tari pā kalji, hundī sāmānca da vorba alu Dimizov nu tunā šā nu fašji njiš šefālĵ plod. Eje lumi vārļješčī vorba alu Isus šā nor tuna ām kraljevstva aluj.

⁷ Isus ānvāca kā Dimizov plašji pā grešnici tari mult. Jāl gāndeščī sā lji jerči šā sā fijā kupiji aluj.

⁸ Isus isto aša nju zās kā Dimizov mārzāleščī greh. Kānd Adam šā Eva ur zgrešilit, pā toc nasljednici alor ur pus znak. A rezultatu are, kā totā osoba pā pāmānt grešileščī šā āj lotā āndārāt dā la Dimizov. Dām ala rānd toc as re dužmanji alu Dimizov.

⁹ Ali Dimizov u plākut pā toc pā pāmānt aša tari dā u dat pā Fišjoru aluj aša šjinji gođ u ānkredi am Isus no fi kaznalit pāntu grehurlje alor, šā u ave kust ku Dimizov dā erikeš.

¹⁰ Dā rāndā dā grehurlje atelji tu ješč duvinā šā zaslužulešč sā mor. Dimizov ar trābuji sā fijā mirgiš pā činji, ali Jāl u vārsat mirgu aluj pā Isus ām lok pā činji. Kānd u murit Isus pā krušji, Jāl u kāpātāt kazna ata.

¹¹ Isus nikad no zgrešilit, ali u akuljes sā fijā kaznalit šā sā mori ka savršenā žrtva sā je āndārāt grehurlje atelji šā grehurlje alu totā osoba pā pāmānt. Daje kā Isus u žrtvoalit pā Jāl sāngur, Dimizov poči sā mujči tot grehu, čak šā maj urāči grehur.

¹² Lukrurlje bunji nu či poči spasali. Nuj njimika šje poc tu fašji sā aj odnos ku Dimizov. Numa Isus poči spāla grehurlje atelji. Tu trābā sā ānkrež kā Isus āj Fišjoru alu Dimizov, šā kā Jāl u murit pā krušji ām loku atov, šā kā Dimizov lu skulat ām napoj ām kust.

¹³ Dimizov u spasali pā toc kari ānkredi ām Isus šā kari lu puka pā Jāl ka pā Domnu aluj. Ali Jāl nu u spasali pā šjinji gođ kari nu ānkredi ām Jāl. Nuj baj dakā ješč

gāz dak ili sārak, om ili mujeri, bātārni ili tār, ili hundī kušć. Dimizov či plašji šā gāndešćī tu sā ānkrež ām Isus aša sā potā ave zajedništvo ku činji.

¹⁴ Isus či čamā pā činji sā ānkrež ām Jāl šā sā fij bučuzat. Ānkrež kā Isus āj Mesija, numa Unu Fišjoru alu Dimizov? Ānkrež kā tu ješć grešnik, šā kā tu zaslužulešć dā la Dimizov sā či kaznalaskā? Ānkrež tu kā Isus u murit pā krušji sā je āndārāt grehurlje atelji?

¹⁵ Dakā ānkrež ām Isus šā šje u fākut pāntru činji, tu ješć Krščānin! Dimizov ču lot afarā dām kraljevstva alu Sotona šā dām āntunjirešjimi šā ču pus ām kraljevstva alu Dimizov dā luminā. Dimizov u lot pā bātārni omu atov, grešni naravilje kum fāšjej stvarurlje šā cu dat nov, pravedan naćin dā kust.

¹⁶ Dakā ješć Krščānin, Dimizov cu jirtat grehurlje atelji dām ala rānd šje u fākut Isus. Aku, Dimizov či cānji sā fijā blizak urtak ām lok sā fijā dužman.

¹⁷ Dakā ješć tu urtaku alu Dimizov šā sluga alu Isus Domnu, tu vi gāndī sā puj ureći la aje šje Isus či ānvaćā. Makar kā tu ješć Krščānin, tu vi fi ānšjirkat sā grešilešć. Ali Dimizov āj vjeran šā zāšji kā dakā priznalešć grehurlje

atelji, Jāl cu jirta. Jāl cu da pućeri sā či burulešć protiv dā greh.

¹⁸ Dimizov ac zāšji sā či arož, sā proučavalešć vorba aluj, šā sā āl slavalešć pā Jāl ku alci Krščānj, šā sā spuj lu alci dā aje šje u fākut pāntru činji Isus. Kutotu ešće stvarur ac ažutā sā aj adānk odnos ku Jāl.

50. Puveščī: Isus sā āntoršji

Puveščī dām Biblijā dām: Evānđelje dā pā Matej 24,14; 28,18; Evānđelje dā pā Ivan 15,20, 16,33; Otkrivenje 2,10; Evānđelje dā pā Matej 13,24–30, 36–42; 1. Poslanica alu Solunjani 4,13–5,11; Poslanica alu Jakov 1,12; Evānđelje dā pā Matej 22,13; Otkrivenje 20,10, 21,1–22,21

50¹ Maj šjeva 2.000 dā ej, majmultā lumi okolo pā pāmānt ur auzāt hir fālos dā Isus Mesija. Biserika krišće. Isus u igirit kā Jāl su āntoršji na kraju svijeta. Makar kā Jāl inka nu su āntors, Jāl u cānje igirala aluj.

² Kum aščiptānj pā Isus sā sā āntorkā, Dimizov gāndešćī sā kustānj pā kalje šje āj svāntā šā šje dā slavā aluj. Jāl gāndešćī sā spunjenj alu alci hir fālos dā kraljevstva aluj. Kānd Isus kusta pā pāmānt Jāl u zās: “Ućenici amej ur propovjedali hir fālos dā

kraljevstva alu Dimizov alu lumi pašći tot pā pāmānt šā atunšje u vinji kraj.”

³ Mulc ominj inka nor auzāt dā Isus. Majnti dā šje su āntors ām nor, Isus u zās alu Krščani sā spujā pašćitot hir fālos alu lumi kari nikad nor auzāt. Jāl u zās: “Dušjec šā fāšjec učenikur dām lumi dām toči narodur!” šā: “Poljurlje ās spremni dā žetvā!”

⁴ Isus isto aša u zās: “Sluga nuj majmari dā kit gospodaru aluj. Kum autoriteturlje pā pāmānt mā mārzałe pā minji, jej vur činji šā vur amurā pā voj dā rāndu amnjov. Makar kā pā pāmāntusta voj vic pācā duremi, fijec āmbāluric daje kā Ju am pobjedilit pā Sotona, ala āj unu kari vladalešći pā pāmānt. Dakā vic rāmānje vjerni mijā pān šje nuj vinji, atunšje Dimizov vu spasali pā voj!”

⁵ Isus u zās alu učenici aluj puvešći sā lji objasnalaskā šje u fi ku lume kānd pāmāntu u fi gata. Jāl u zās: “Om u sāmānat bunā sāmānca ām polje aluj. Kum sā kulka, dužmanu aluj u vinjit šā u sāmānat sāmānca dā Drač pā lāngā gruv, šā u fužjit āndārāt.”

⁶ “Kānd ur kriskut flancurlje, slugurlje alu omuluj or zās, ‘Gospodaru, tu aj sāmānat bunā sāmāncā ām telek. Adāšje āj Drač akulo aku?’ Gospodaru u

āntors vorba: ‘Dužmanu u sāmānat dračula akulo.’”

⁷ Slugurlje ur āntors vorba alu gospodaru: “Sā skučenj draču afarā?” Gospodaru u zās: “Nu. Dakā ac fašji aje voj ac skoči šā bun gruv ku aje una. Aščiptāc pān šje no fi irit kutotu, šā atunšje akuljižec draču pum gārmadā sā sā acāci, ali gruvu adušjec ām skladišta ame.”

⁸ Učenici nor prišjiput šje značale puvešće, aša lor āntribat pā Isus sā lji objasnalaskā. Isus u zās: “Omu šje u sāmānat bunā sāmānca āj Mesija. Teleku āj pāmāntu. Bunā sāmānca ās lume alu kraljevstva alu Dimizov.”

⁹ “Draču ās lume kari ās alu Rovu. Dužmanu kari u sāmānat draču āj sotona. Irit gruvu āj kraj svijeta, lume šje akulježi irit gruvu ās andeji alu Dimizov.”

¹⁰ Kānd kraj u vinji, andeji ur akulježi una pā totā lume kari ās alu sotona šā lJOR vārlji ām foku mari, hundi ur plānzji šā ur astrānzji ku đinci ām tari mari duremi. Atunšje điriptače u vinji šā u svitlāze ka sorilje ām kraljevstva alu Dimizov alor Tatāsu.

¹¹ Isus isto aša u zās, kā Jāl su āntoršji pā pāmānt majnti dā šje u fi kraj svijeta. Jāl u vinji ām napoj kum šā u fužjit, aša ku ave telā šā u vinji pā oblak ām nor. Kānd su

āntoršji Isus, tot Krščānin kari u murit u fi skulat dām morc šā sor afla ku Jāl ām nor.

¹² Atunšje Krščāni kari ās inka ām kust ur fi rādikac ām nor šā ur fi ku hejalanc Krščānj kari ur fost skulac dām morc. Jej ur fi toc una ku Isus akulo. Dā pā aje, Isus u kusta ku asta lumi ām savršenā putuljalā šā zajedništvo dā erikeš.

¹³ Isus u igirit kā u da krunā alu toc kari ānkredi ām Jāl. Jej ur kusta šā ur vladali ku Dimizov ām savršenā putuljalā dā erikeš.

¹⁴ Ali Dimizov u suduli alu toc kari nu ānkredi ām Isus. Jāl lju vārlji ām pakao, hundi ur plānži šā ur kārciji ku đinci ām duremi dā erikeš. Fok kari nikad nu su aščinži maj pā dāparci lju arđi ša vermi nor sta sā lji mānāšji.

¹⁵ Kānd su āntoršji Isus, Jāl u uništili dā erikeš pā Sotona šā kraljevstva aluj. Jāl lu vārlji pā Sotona ām pakao hundi u arđi dā erikeš, ku toc kari umbla dā pā Jāl maj benj dā kitā sā puji ureči pā Dimizov.

¹⁶ Daje kā Adam šā Eva nor pus ureči la Dimizov šā ur adus greh pā pāmānt, Dimizov u blāstāmat šā su āngāndit sā idizaskā pāmāntu. Ali ām una zā Dimizov u fašji nov nor šā nov pāmānt kari u fi savršen.

¹⁷ Isus šā lume aluj ur kusta pā nov pāmānt, šā ur vladali dā erikeš šā pā kutotu šje āj. Jāl u aščerži totā lakrma šā maj mult no fi duremi, āntristalā, plāns, relji, ili bičišugur. Isus u vladali pā kraljevstva aluj ku putuljalā, šā điriptači, šā Jāl u fi ku lume aluj dā erikeš.

Evandjelje dă pă Luka

The Gospel of Luke

Published 2021 for the South Slavic Ardilean Bayash edition by Romska Biblija (RomBib)

www.rombib.com

Cover Design: OM EAST, east.om.org

eBooks for download:

east.om.org/ebooks

This is a joint production by Romska Biblija (RomBib) and OM EAST.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit
(English) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode#languages>
(hrvatski) <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.hr>
or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Evandjelje dă pă Luka

Asta Evandjelje u skris unu om Luka kari are doktor misionar kari u putovulit ku apostol Pavle (vejs Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11) kari nu are židov. Asta kenvijă opisilešči kum su avut Isus, kustu aluj, ânvăcăla, čudesur, morče pă krušji, uskrснуće dăm morc, unesenje âm nor. Una dăm mari temă dăm asta Evandjelje âj kă Isus ispunulešči obečanje kari Dimizov u dat alu Izrael âm Stari zavjet šă kă radosna vijest nuj numa dă židovur mar šă dă židovur kari nus. Âm asta Evandjelje Isus spunje dă mulči temur molitvur, Duh Svânt, fălușăjă, zahvalnost šă banj. Asta kenvijă arată kum Isus u izliječilit šă u jărtăt alu mulc ominj, alu ominj kari as re tari bičež ili opsjednuti ku demonur, sărašj, grešnici, mulči mujer. Luka asta u skris, 65. aj dă pă Krist.

Luka skrijă karči pântru Teofil dă kustu alu Isus

1 ¹ Ka kum ščijec mulc su apukat să skrijă dogăđajur šje Dimizov u obečalit a su dogodulit ântri noj. ² Orikic as re svedoci dăm kap dă šje ur skris šje ur văzut šă šje svite Isus, jej âs slugurlje alu vorba.^a ³ Aša šă ju mam ângăndit dăm elși pă rând să skruv kutotu pântru činji, glavni Teofile. ⁴ Aša să fij siguran šă să poc arăta šă să spuj

dă ânkriđală dă vorbilje dă šje u fost ânvăcat kă âj aje anume.

Ândalu spunji alu Zaharija kum su ave Ivan Krstitelj

⁵ Âm zăljiljelje kănd kralj Herod vladale âm Judeja, are unu popă šje să čima Zaharija dăm svečenički rodu alu Abiji,^b šă mujere aluj isto are dăm pleme alu Aron. Je să čima Elizabeta. ⁶ Amăndoje âs re âm oči alu Dimizov făr dă duvină, pravedni kă jej cănje toči

^a 1,2 jej âs slugurlje alu vorba Ili “služule alu Dimizov aša spunje alu ominj dă poruka aluj.” ^b 1,5 Abija are poglavar kari ave grupă dă pop a toc jej asre potomci alu Aron, kari are elși pop dă Izrael (vedi 2 Ljet 24).

zapovjedurlje šă pravilurlje alu Domnu anostru. ⁷ Jej asre făr dă kupij, daje kă Elizabeta nu puće să ajvi kupij, šă amăndoj asre tari bătărñj.

⁸ Kănd una ză, Zaharija služule ka popa alu Dimizov ăm Hram, u vinjit vreme pă grupa aluj să služulaskă. ⁹ Dă pă običaju ăntri pop lu izabralit ku kockă să mergă ăm svetište alu Domnu să prinusulaskă miomirosur.^a

¹⁰ Šă ăntreg narodu aščipta afară ăm udvar să să aruga ăm vreme dă mirosur.

¹¹ Atunšje anđalu alu Domnu su năstămit ăm Hram alu Zahariji dădănenći pă desna parći^b dă žrtvenik hunđi are miomiris.

¹² Zaharija kănd u văzut pă anđal tari su ănfrikušatăsă.

¹³ Daje anđalu ju zăs: “Nuči sprije, Zaharija! Arugală ata u fost auzătă. Mujere ata Elizabeta u ave fišjor, šă tu vi da numi Ivan.

¹⁴ Vi ave fălušaje šă slavlje šă mulc sur ăm făluša la fătala aluj.

¹⁵ Kă jăl anume u fi mari ăm oči lu Domnu anostru. Vin šă tari butură no be. Mar ăm injima alu mumăsa jăl u fi umpljet ku Duhu Svănt.

¹⁶ Mulc fišjori kari ăs Izraelci sur

ăntoršji dă rănd dă la jăl ăm napoj la Domnu Dimizovu alor. ¹⁷ Jăl u meržji ăm nenće alu Domnu ka vjesniku ăm duhu šă ăm pućere alu Ilija kari are dă kănva prorok să pomirilaskă pă kupiji ku tatusurlje, să ăntorkă pă eje kari ăs nevjerni să apušji mudrost dă la heje kari ăs pravednă, să pripremalaskă narod păntu Domnu.”

¹⁸ Ali u zăs Zaharija alu anđalu Gabrijel kari stăce ăm nenće alu Dimizov: “Dă pă šje uj šči kă aje ăj anume? Tu vejs kă mes aku om bătărñ šă băšăca ame ăj isto ăm aj.”

¹⁹ Anđalu ju ăntors vorba: “Numilje amnjov ăj Gabrijel šă ju mes ku Dimizov^c să askultă šje mu spunji, aša mes mănat să svitesk ku činji šă săc aduk Hir fălos.

²⁰ Punji mă ureci, kănd mar nu maj ănkrizut dă vorbasta šje cam spusu, tu njimika nu vi puće sviti păn šje no su dogoduli asta šje cam spus. Vorbilje šje cam spus ur fi ăm pravă vremi.”

²¹ Lume aščipta afară pă Zaharija, šă să čudule šje fašji atita dobă ăm svetište. ²² Kănd u vinjit afară nu puće să svitaskă. Jăl svite ăm znakovur šă nu puće să svitaskă

^a 1,9 Svećenici trăbuje să acăci tamjan kari are dulšji măndru miros, dăde prinos alu Dimizov ăm tota điminjaca šă dă sara pă poseban oltar ăm nontru ăm Hram. ^b 1,11 *desna parći* lok hunđi anđalu are pă lok dă čast ^c 1,19 *ju mes ku Dimizov* ăm original skrijă: “kari stă la Dimizov”. Asta ăj zăs ka ukor alu Zaharija. Prisutnostu alu Gabriel, kari vinji direktno dă la Dimizov, ar trăbuji să fijă dovoljan dokaz alu Zahariji.

njimika păn șje nu ju su ave kupilu. Șă atunșje ur prișjepi kă u avut vizijă ăm sveltște.

²³ Kănd u zavrșălit vreme dă sluzba aluj ăm Hram, Zaharija u fužjit akasă. ²⁴ Atunșje maj dă pă zăljlilje bășăca aluj u rămas gărjonă, șă nu jășă afară šinșj lunj.^a Elizabeta u zăs: ²⁵ “Domnu aj ala kari u făkut asta aku: Dimizov su ujtat pă minji ku milă șă u lot ăndărăt rușanje dăm oči alu ominj.”^b

Andalu spunji alu Marija kum su ave Isus, Fișjoru alu Dimizov

²⁶ Șasă lunj dă kănd Elizabeta are gărjonă, Dimizov u mănat pă andalu aluj pășci Gabrijel ăm varuș ăm Galileja kari să čamă Nazaret. ²⁷ Jăl u vinjit la fată ăm păr kă su zaručulit ku Josip kari are potomku alu Kralju David. Je să čima Marija. ²⁸ Gabrijel u vinjit șă u zăs: “Ănfălușeșci tu kari ješč izabralit! Domnu aj ku činji! Blagoslovulit ješč tu ăntri mujer!”

²⁹ Marija are uznemirenă dă pozdravu aluj șă je u ănșjirkat să să ăngăndaskă șje značalești.

³⁰ Andalu ju zăs alji: “Nuc fijă

frikă, Marija! Tu aj aflat la Dimizov milă.^c ³¹ Punji ureči, vi rămănje gărjonă, vi făta fișjoru șă tu ji punji numi Isus! ³² Jăl u fi mari, șă u fi čimat Fișjoru lu Hăl Maj Mari! Șă Domnu Dimizov ju da autoritet să vladalaskă ka kralju ka kum aj predaku aluj David. ³³ Șă jăl u vladalit ăm familija lu Jakov dă erikeș, șă kraljevstva aluj nu ave kraj!”

³⁴ Marija u ăntribat atunșje pă andal: “Kum poči asta fi kă ju mes fată ăm păr!”

³⁵ Andalu ju ăntors vorba: “Duhu Svănt u vinji pă činji, șă pučere dă Hăl Maj Mari cu astupa ku umbră. Dăm ala rănd Kupilu Svănt șje u fi fătat dă la činji u fi čimat Fișjoru alu Dimizov. ³⁶ Punji ureči: Rođakinja asta Elizabeta aj bătărnă șă isto u ave fișjor, kă je nu puče să ajvi majmult, ali aku aj mar ăm șasă lunj dă kănd aj gărjonă. ³⁷ Kă njimika nu nemoguče alu Dimizov!”

³⁸ Atunșje u zăs Marija: “Da ju mă ligizesk ku asta să fjuv ropkinja alu Domnu. Lasă fijă aša kum tu zășj.” Atunșje andalu u fužjit dă la je.

^a 1,24 Dă pă šinșj lunj, toc u vide kă aj gărjonă. Atunșje ominji nu su akăca dă Elizabeta kă inka aj nerotkinjă. ^b 1,25 Asta aj daje kă sămce rușanji kă je nu ave kupij.

^c 1,30 Tu aj aflat la Dimizov milă Idiom “află milost” značalești kă benji ješč apukat dă la šjinjiva: “Dimizov u odluclit kă cu da mila” ili “Dimizov cu arăta bunjeme aluj.”

**Elizabeta u kunuskut pã
kupilu alu Marija dãm
injimã kã jãl aj Mesija**

³⁹ Dovã tri zãlji dã pã aje Marija su gãtat šã u mers pã kalji, je su ãngribit ãm unu sat ãm Judeja pã đal. ⁴⁰ Akulo are kasa lu Zaharija. Je u tunat ãm nontru šã su pozdravalit ku Elizabeta. ⁴¹ Kum u auzãt Elizabeta pozdravu lu Marija u sãmçãt pã kupilu alji kum tari su miškat ãm injimã, šã Elizabeta are pljinã ku Duhu Svãnt. ⁴² Elizabeta tari u mužjit lu Marija: “Maj tari ješč blagoslovulitã tu ãntri mujer, šã blagoslovulitã aj kupilu atov! ⁴³ Adišje mes aša bitnã, kã tu mama lu Domnu amnjov vinji sã mã posjetilaskã? ⁴⁴ Kã dãm momentu šje am auzãt pozdravalala ata, kupilu amnjov tari su miškat dã fãlušãjã ãm injima ame! ⁴⁵ Blagoslovljenã daje kã tu aj ãnkrizut kã šje Domnu cu igirit sigurno u fi!”

**Marija slavalešçi
pã Dimizov ãm kãnçit**

⁴⁶ Atunšje Marija u zãs:
“Duša ame ãl slavalešçi pã maj
mari Domn,

⁴⁷ šã duhu amnjov sã
ãnfãlušešçi ãm Dimizov
Spasitelju amnjov,
⁴⁸ daje kã jãl su ujtat ku milã
pã minji pã poniznã
ropkinja aluj,
aku toçi generacijurlje mur
çimamã blagoslovljenã,
⁴⁹ daje kã svemoguçi Dimizov
u fãkut mari djelur
ku minji,
šã numilje aluj aj svãnt.
⁵⁰ Pãlãngã totã sãmãnca, Dimizov
aj milos
pãlãngã eje kari
ãl poštivalešçi.
⁵¹ Ku mãnã aluj jãl u fãkut
puçernjišji lukrur.
Jãl u arunkat afarã pã eje
kari asre ponosnã ãm
sufliçilje alor šã pã eje
kari asre umišljeni.
⁵² Pã heje bãlour vladar lju vãrlji
dã pã prijestolje,
a pã heje kari ãs ponizni
lju riðikatulji.
⁵³ U rãnjit pã flãmãnž ku
mãnkari bunã,
a pã gãzdašji lju mãna ku
mãnjilje golji.
⁵⁴ Jãl u ažutat pã Izrael sluga aluj
su ãngãnditusã dã milã aluj,^a

^a 1,54 Dimizov nu poçi ãmujsa. Kãnd ãš dušji ãm firi, Dimizov sã ãngãdešçi, aje znaçalešçi kã Dimizov djeluvulešçi dã pã obeçanje šje u dat. Asta svitešçi dã obeçanje aluj: “u obeçalit alu preci anoštri kã u fi milosrdan.”

⁵⁵ ka kum u obečalit alu preci
anoštri dă kănva
să fijă pljinj dă milă pălăngă
Abraham šă pălăngă
potomku aluj* dă erikeš.”

⁵⁶ Marija u rămas ku Elizabeta tri
lunj atunšje su ăntorsăsă akasă.

Ivan Krstitelj su avutăsă

⁵⁷ Kănd u vinjit vreme alu
Elizabeti să ajvi kupil, je u fătat
fišjor. ⁵⁸ Šă kănd ur auzăt susjedi šă
njamu kă Domnu are bun pălăngă
je, jej ur vinjit una la je šă să ăm
făluše ku je una.

⁵⁹ Kupilu trăbuje să fijă obrezalit
pă optă (8) zuva, šă kănd or vinjit
una să fakă asta, jej gănde să ăj
đe numi Zaharija dă pă tatusu.

⁶⁰ Mumăsa u odbijilit šă u zăs: “Nu,
jăl su čima Ivan.”

⁶¹ Ali jej ur zăs: “Njime dăm
njamuc nu u fost čimat dă pă
numiljala!” ⁶² Šă aša jej ăntriba ku
znakur pă tatusu alu kupilula, kum
su čima. ⁶³ Zaharija u šjirut pločică
dă skris šă u skris: “Ivan ăj numilje
aluj!” Toc asre ămirac. ⁶⁴ Šă dăm

ala šas Dimizov u dăsvăkut gura
alu Zaharija šă poči să svitaskă. Šă
jăl dăđe slavă alu Dimizov!

⁶⁵ Atunšje frika u vinjit pă tot
susjedu šă ăm totă parće dă
Judeja păm đalur šă spunje šje su
dogodulit. ⁶⁶ Toc kari ur auzăt dă
aje cănje ăm firi šă să ăngănde:
“Šje u fi dăm ala kupil? Anume
măna alu Domnuluj^a are ku
kupilula Ivan.”

Zaharija prorokuvulešči šjinji ăj Mesija šă Ivan

⁶⁷ Zaharija, tatusu alu Ivan are
pljin dă Duhu Svănt, atunšje
prorokovale šă zăšje:

⁶⁸ “Slava alu Domnu Dimizov
alu Izrael,

Kă jăl u vinjit šă să otkupilaskă
pă narodu aluj!

⁶⁹ Jăl u răđikat păntu noj pă
spasitelju silni!^b

Dăm potomstva lu sluga
amnjoj la kralj David.^c

⁷⁰ Asta nju fost spus
dăm gurălje dă proroci aluj
svănc dă kănva:

* **1,55** Gal 3,16 ^a **1,66** măna alu Domnuluj ăj pučere alu Domnu: “pučere aluj are ku jăl”. ^b **1,69** Ăm original skrijă: “rog dă spasenje păntu noj”. Rog dă životinjă are simbol dă pučere alji să să potă branalaskă. Dă Mesija să svitešči ka kum ar fi jăl rog kari ari pučeri să spasalaskă Izrael ka “šjinjiva ku pučeri să nji spasalaskă.” ^c **1,69** ăm original skrijă: “ăm kasa alu sluga aluj David”. Kasa alu David predstavalešči familija aluj, potomci aluj.

⁷¹ spasenje dă la dužmanji anoštri
 šă dăm mănja^a kari toc
 nji mărzălešci.
⁷² Are milosrdan pălăngă
 preci anoštri,
 šă u ispunulit savezu
 aluj svânt.
⁷³ Ăm zakletvă kari u dat
 lu Abraham, alu
 predaku anostru:
⁷⁴ să nji izbavalaskă dăm mănj
 alu dužmanj,
 să pučenj posluženj pă jăl
 făr dă frikă,
⁷⁵ šă să kustănj svânt šă dirept
 ăm toci zăljlilje dă
 kustu anostru.
⁷⁶ Šă tu Ivan fișjoru amnjov, tu vi
 fi čimat proroku alu Maj
 Mari Dimizov,
 kă tu vi meržji ăm nenće alu
 Domnuluj šă să ăj direš
 kalje aluj,
⁷⁷ Tu vi da alu lume lu Dimizov,
 Hir fălos dă spasalala
 šă dă jirtala dă grehurlje alor.
⁷⁸ Kutotu asta ăj dă rând
 dă sufljitu milos alu
 Dimizovu anostru,

ka sorilje kari svitlizešci u
 vinji afară dăm nor pă noj
 sus^b

⁷⁹ u da lumină alu eje kari šađi ăm
 tunjerik,^c šă ăm umbra
 alu morči.

Nju punji pișjorilje anoštri pă
 kalje dă putuljală.”^d

⁸⁰ Ivan u kriskut šă su ămbălurit
 ăm duh. Kusta ăm pustinjă păn šje
 nu su arătat javno alu Izraelc.

Isus su avut ăm Betlehem

(Mt 1,18–25)

2¹ Ăm aje vremi dă pă šje
 su avut Ivan, zapovjed u
 fost mănată dă la car August
 să fakă skritura dă stanovništvo
 ăm ăntragă cara. ² Aje are elși
 skritura dă stanovništvo kari u
 fost kănd Kvirinije are vladar
 dă Sirija. ³ Așa toc ur mers să să
 prijavalaskă ăm varușu hunđi preci
 alor u kustat.

⁴ Așa Josip dăm mik varuș
 Nazaret ăm Galileja, u mers ăm
 varuș Betlehem ăm Judeja hunđi
 su avut David dăje kă jej as re

^a 1,71 Vorba “măna” predstavalešci pučeri kari rej ominj koristilešci protiv dă ominji alu Dimizov. ^b 1,78 Asta ăj metaforă dă điriptači. Ajișje să svitešci dă duhovna điriptači kari Spasitelj u da ka kum sorilje vinji afară kari svitlizešci pă pământ. Vedei Mal 4,2. ^c 1,79 *eje kari šađi ăm tunjerik*asta ăj metaforă hunđi nuj duhovna điriptači. Alu heje ominj kari lji falalešci duhovna điriptači svitešci kă jej šađi ăm tunjerik: “ominji kari nu šciă điriptači”. ^d 1,79 *kalje dă putuljală* ăj metaforă dă kust kari osoba ari putuljală ku Dimizov: “să kustănj kust ku putuljală” ili “să umblănj pă kalji kari nji dușji la putuljală”.

njamu alu kralj David.^a ⁵ Josip u mers akulo sã sã jivaskã dã skritura una ku Marija zaručnica aluj, kari are gãrjonã. ⁶ Šã kum asre dãm Betlehem akulo vreme u vinjit sã sã ajvi kupilu. ⁷ Je u avut elši fišjor, lu ânvalitãlu šã lu pus ãm hištãlov^b daje kã nu are soba pãntru jej ãm fugadov.^c

Andalu najavalašči alu pastiri kã Isus Spasitelj su avut

⁸ ãm ala lok dã apropi dã Betlehem asre pastirur kari rãmãnje afarã pã otvoreno šã pãze stadurlje alor totã nopće. ⁹ Šã dãm turdatã su pojavalit andalu alu Domnuluj! Andalu u stat ãm nenće alor, šã slava alu Domnuluj lju svitlãzãt pã jej. Šã pastiri u gãlbãnjit ãm ubraz dã frikã. ¹⁰ Ali andalu lju zãs: “Nu vã fijã frikã! Ju vjuv sã vã aduk Hir fãlos, dã mari fãlušãjã pãntru totã lume. ¹¹ ãm varušu hundi su avut Kralj David, astãs su avut Spasitelj. Jãl are Krist, Domnu! ¹² Asta ãj znak dã pã kari sã ãl šćijec: voj vic afla pã kupilu ânvalit ãm hištãlov.”

¹³ Atunšje dãm turdatã lãngã parće dã andãl u vinjit mulc andej dãm nor kari hvalale pã Dimizov. Šã jej slavale:

¹⁴ “Slava alu Dimizov ãm nor šã pã pãmãnt putuljalã alu eje ominj kari lju izabralit.”

¹⁵ Dã pã šje ur fužit andeljji dã la pastir ãm nor, pastiri ur zãs una la alt: “Haj aku am Betlehem, šã sã viđenj aje dã šje Domnu nju spus!”

¹⁶ Aša sur ãngribit ãm Betlehem šã ur aflat pã Marija, šã pã Josip, a kupilu are ãm hištãlov. ¹⁷ Šã kãnd pastiri ur vãzut pã kupil, jej sur apukatãšã sã spujã šje lju fost spus dã la andej dã kupil. ¹⁸ Toc eje kari ur auzãt šje pastiri ur spus, jej toc asre ãmirac. ¹⁹ Ali Marija cãnje toći vorbilje alor ãm sufljičilje alor šã mult su gãndit dã jelji.^d ²⁰ Atunšje pastiri ur fužjit la stadurlje alor šã jej dãde hvalã šã slavã lu Dimizov dã kutotu stvarurlje šje ur auzãt šã šje ur vãzut, točno kum lju fost najavalit alor.

²¹ Osmã zuva kãnd kupilu su avut u fost obrezalit,^e šã u fost čimat Isus, numilje u datã aluj dã

^a **2,4** Betlehem are mik varuš, akulo David su avut, a u fost zãs kã akulo su ave šã Mesija (Mih 5,2). ^b **2,7** hištãlov are čist, molji šã uskat ka fãnu, sã fijã molji pãntru kupil mik. Marija šã Josip as re una ãm aje prostorijã hundi as re živadur. ^c **2,7** nu are soba pãntru jej ãm fugadovdaje kã ur vinjit mulc ominj ãm Betlehem sã sã prijavãlaskã pã skritura dã stanovništvo. ^d **2,19** Marija cãnje dã vorbilje alor šje ur spus dã kupilu alji, kutotu ji are dragocjeno: “ãm fãlušãjã cãnje aje”. ^e **2,21** obrezalit Zakonu kari Dimizov u dat alu židovski vjernici zãšji kã obrezanje dã fišjor ãj žrtva dã roditeljji kari trãbã sã adukã (Lev 12,1–4).

la andal majnti dă šje Marija u rămas gărjonă.

Isus šă Marija trăbă šă mergă ăm Hram

²² Šă kănd u vinjit vreme alu Marija obred dă čistilală kum are zapovjedălălă dă la zakonu alu Mojsije, Marije šă Josip ur dus pă Isus am Jeruzalem šă ăl posvetilaskă la Domnu, ²³ kă ăj skris ăm zakonu alu Domnu: “Tot elši fišjor u fi posvetilită la Domnu.”* ²⁴ Jej trăbă isto šă adukă žrtvă: “Dovă grlicur ili doj tănjiřă puromb,”* kum ăj zapovjedalit dă la zakonu alu Domnu anostru.

Šimun u prepoznulit pă Mesija

²⁵ Atunšje are om ăm Jeruzalem šje šă čima Šimun. Jăl are pravedan šă svet šă aščipta pă Mesija šă izbavalaskă pă Izrael^a šă Duhu Svănt are ku jăl. ²⁶ Šă Duhu Svănt majnti ju spus aluj kă no mori majnti dă šje no viđe pă Mesija alu

Domnu anostru. ²⁷ Aša Duhu Svănt lu dus pă Šimun ăm Hram^b kănd ur adus roditelji pă kupilu Isus ăm nontru šă šă fakă obred kum are običaju dă zakonu alu Mojsije.

²⁸ Šimun lu apukat ăm mănjlješ pă Isus, slavale pă Dimizov, šă u zăs:

²⁹ “Aku lasă pă sluga atov šă moră ăm putuljală, Domnu, kum tu aj zăs,

³⁰ kă oči amej ur văzut spasenje ata.^c

³¹ Asta tu aj făkut dă totă lume.

³² Asta ăj lumina dă ominj ^dšă lji svitlizaskă alu ominj kari nus Židov,

slava alu lume dă Izrael!”

³³ Tata šă mama alu Isus asre umpljec ku ămirală dă kutotu šje Šimun u zăs dă jăl. ³⁴ Atunšje Šimun u blagoslovulit pă jej šă u zăs lu Marija: “Dimizov u odredilit pă ala kupil kă păntu jăl mulc Izraelc ur kăđe šă su riđikasă.^e Jăl ăj odredilit šă fijă znaku alu Dimizov, ali mulc lur odbacalilă

* **2,23** Izl 13,2 * **2,24** Lev 12,8 ^a **2,25** pă Mesija šă izbavalaskă pă Izrael Ăm original skrija: “aščipta utjehă dă Izrael” ^b **2,27** ăm Hram “ăm udvaru dă Hram.”
Numa svećenici puće tuna ăm zgrada dă Hram. ^c **2,30** spasenje ata “Spasalala” spunji dă osobă kari u aduši spas–kupil mik kari ăj Isus–kum Šimun cănji: “Spasitelj kari tu aj mănāt”. ^d **2,32** lumina Asta metaforă značalešči kă kupilu u aźuta alu ominj šă vadă šă šă prišjepi pă ista način ka kum lumina aźută alu ominj benji šă vadă. ^e **2,34** ur kăđe šă su riđikasă Ešće vorbi značalešči: “asta kupil u fašji kă mulc ur kăđe ili ur vinji dă apropi la Dimizov”.

³⁵ aša u vinji pã luminã gãndurlje askunšã alu mulc, a maču či ămpunžji ăm duša ata.”^a

Ana u prepoznulit pã Mesija

³⁶ Are isto aša proročica Ana fatã alu Fanuel kari ăj dãm pleme alu Așer. Ana are tari bătãrnã mujeri, je are șapči aj ăm brak ³⁷ șã aku ăj vãdojã, mar hunđiva osamdeset patru aj.^b Ana nu fužje dãm Hram, nego služule akulo zuva șã nopće ăm post șã ăm aruguminči. ³⁸ Baș pã aje vremi Ana u vinjit, hvalale pã Dimizov, șã je spunje dã kupilu Isus alu toc kari așcipta pã Dimizov sã otkupilaskã pã Jeruzalem.^c

³⁹ Dã pã șje ur fãkut Josip șã Marije kutotu șje zakonu alu Domnu u șjirut dã la jej, jej ur mers ăm napoj ăm varušu alor Nazaret ăm Galileja. ⁴⁰ Kupilu u kriskut șã su ămbãluritãșã, are pljin dã mudrost, șã blagoslovurlje alu Dimizov asre ku Isus.

Isus sviteșci ku učitelji ăm Hram

⁴¹ Roditelji alu Isus măržje ăm tot anu ăm Jeruzalem sã fiğã akulo pã blagdan dã Pasha. ⁴² Așa kãnd are Isus dvanaest aj dã bătãrn jãl una ku jej u mers pã blagdan ka kum stalno măržje. ⁴³ Șã kãnd u trikut blagdanu jej sur gătatãșã akasã, ali fãr dã șcučilje alu roditelji, kupilu Isus u rãmas ăm Jeruzalem. ⁴⁴ Jej gãnde kã ăj hunđiva ăm grupã. Jej ur trikut mari kalji totã zuva, kapu sur apukatãșã sã ăl koči ăntri njamu șã ăntri hej kari ăl kunoșci. ⁴⁵ Kum nu lor aflat, jej ur mers ăm napoj ăm Jeruzalem șã ăl koči. ⁴⁶ Tri zãlji dã pã aje jej lor aflat. Isus are ăm Hram, șãde ăntri učitelji dã zakonu alu Mojsije, punje ureče șã lji ăntriba. ⁴⁷ Toc kari ăl punje ureče asre ămirac la fire aluj, șã la odgovurlje aluj.

⁴⁸ Roditelji aluj isto aša asre tari ămirac kãnd lor vãzutãlã akulo șã

^a 2,35 *Mač* Asta metaforã spunji dã tuga mari kari Marija u sãmcã: “Tuga ata u fi aša tari dã ču dure ka kum maču ăar ămpunžji ăm suflijit.” ^b 2,37 “osamdeset patru aj”: poči fi 1) aste are vãdoja 84 aj ili 2) are vãdoja kari are bătãrnã 84 aj. ^c 2,38 *sã otkupilaskã pã Jeruzalem* Asta značaleșci: “ala kari u otkupili Jeruzalem” ili “jãl kari u adușji blagoslov alu Dimizov a naklonost napoj ăm Jeruzalem”. (veđi Iz 52,9).

mumăsa ju zăs: “Fišjoru amnjov adăšje njaj făkut asta anovă? Tata atov šă ju as renj ăm mari brigur dă činji, păšci tot či kutanj!”

⁴⁹ Isus u ăntors vorba: “Ali adăšje mă kutac? Nu šćijec kă ju aš trăbuji să fjuv ăm kasa^a alu Tata amnjov?”^b ⁵⁰ Jej nur prišjiput šje gănde să lji spujă.

⁵¹ Ali Isus u mers ăm napoj ku roditelji ăm Nazaret, šă jăl lju u pus ureci. Šă mumăsa aluj u cănut kutotu vorbilje ăm sufljituș.^c ⁵² Šă ăm aje vremi Isus u kriskut ăm gănd šă ăm telă^d šă ku milă dă la Dimizov šă dă la lumi.^e

Služba alu Ivan šje bučază

(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Iv 1,19–28)

3¹ Kănd are vladavina alu car Tiberija, trajale skoro 15 aj,^f Poncije Pilat are upravitelj ăm Judeja, Herod vladale ăm Galileja a Filip, fračilje aluj dă pă tata alor, vladale ăm Itureja šă ăm Trahonitida a Lizanije vladale ăm Abilena,^g ² Ana šă Kaifa asre mar popur,^h Dimizov u mănăt porukă alu Ivan, fišjoru alu Zaharija, kari kusta ăm pustinjă. ³ Šă aša Ivan u mers ăm toci lokurlje pă lăngă rijeka Jordan să propovjedălaskă

^a **2,49** *kasa alu Tata* Isus svitešci dă Hramu alu Dimizov ^b **2,49** *Tata amnjov* Roditelji aluj trăbuje să šćiji dă svrha aluj kari Tata aluj lu mănăt. Ku 12 aj, Isus, Fišjoru alu Dimizov, šćije kă Dimizov ăj pravi Tata aluj (nu Josip, bărbatu alu Marija). ^c **2,51** *u cănut kutotu vorbilje ăm sufljituș* Dă kutotu šje Marija u auzăt, zăšji kă ăj ka blago kari je cănje tari ăm sufljitu alji, păze, šă cănje dă aje. ^d **2,52** *u kriskut ăm gănd šă ăm telăre* maj kufiri šă maj bălour. ^e **2,52** *ku milă dă la Dimizov šă dă la lumi* Asta svitešci kum krišće duhovno šă ăm telă: “Dimizov ăl blagoslovule maj mult šă maj mult a ominji ăl plăšje maj mult šă maj mult.” ^f **3,1** 27 ili 28 aj dă pă Krist ^g **3,1** Herod, Filip Lizanije as re “tetrarsi”. Izraz “tetrarh” are dužnosnik alu vladă kari re dio alu Rimsko carstvo. Tot tetrahu are pod autoritetom dă rimski car. Kraljevstvo dă Herod “Mari”, kari are kralj ăm vreme dă rodenje alu Isus, are podijeljeno pă patru djelur dă pă morče aluj a akulo vladale fišjori aluj ka “tetrarsi” ili “vladari četvrtine”. Tot kraju ave unu ili mišj djelovur kari să čima provincije ka kum as re Galileja šă Samarija. ^h **3,2** *Ana šă Kaifa asre mar popur* Ili “kănd Ana šă Kaifa služule una ka mari pop.” Ana are mari popă a Židovi ur nastavalit să ăl prepoznulaskă čak šă kănd Rimljani lu pus să fijă žinjiru aluj, Kaifa, să ăl zamjenilaskă ka pă mari pop.

daje kã toc kari u grešalit, a heje kari su pokajalit sã lji jarči Dimizov grehurlje a Ivan atunšje lju bučuza.

⁴ Ka kum Prorok Izaija svite ãm kenvije aluj dã ešće vorbi:^a

“Graju alu unu kari mužješči ãm pustinjã šã sã auze:

pripremilec kalje

pãntu Domnu;

ravnalecã kalje!^b

⁵ Lasã totã dolina sã fijã umpljetã

šã totã planina sã fijã ãm

tokmã ku alčilje,^c

šã kãljilje krivã sã fijã pravã,

šã kãljilje kari nus ravnã sã

fijã ravnã^d

⁶ atunšje totã lume u viđe

Spasenje dã la Dimizov.”^{*}

⁷ Alu gãrmaďã dã lumi kari ur vinjit la jãl sã sã bučazi, Ivan zãšje: “Voj leglo alu otrovni šarpi, šinji vu upozorult sã ãnšjirkãc sã skãpãc dãm kazna šje u vinji pã voj?”^e ⁸ Arãtãc plodur dã ãnkãjalã!^f Nu vã apukãc sã vã zãšjec una

lu alt: Abraham ãj tata anostru!⁸

Ju vã zãk: Dimizov poči dãm petrilješće rãďika pã kupij alu Abraham!” ⁹ Mar aku sãkure dã sudu alu Dimizov ãj pusã sus sã taji dãm korjen ljemnu.^h Tot ljemnu kari nu adušji bun plod u fi tijet ãndãrãt šã vãrljit ãm fok.

¹⁰ Gãrmaďã lu ãntribat pã jãl: “Šje sã fãšjenj atunšje?”

¹¹ Ivan u zãs: “Dakã avec dovã kãmašã atunšje ãmpãrcãcãvã ku ala kari nari njiš una. Dakã avec mãnkari isto aša trãbã sã vã ãmpãrcãc.”

¹² Akulo asre isto šã poreznici kari ur vinjit sã sã bučežã šã jej lor ãntribat: “Učitelju, šje sã fãšjenj?”

¹³ Ivan u ãntors vorba: “Nu maj akuljižec majmult dã kitã šje avec pravo sã locã!”

¹⁴ Šã kãtãnjilje isto lor ãntribat: “A noj? Šje trãbã noj sã fãšjenj?”

Alor lju zãs: “Nu loc ku sãla dã njime banj, njiš nu svedoçulec

^a **3,4** Ivan u ispunulit vorbilje kari prorok Izaija u skris ãm kenvija aluj. ^b **3,4**

Ominji asta fašji sã sã pokajalaskã dã grehurlje alor: “Pripremilecãvã sã auzec poruka alu Domnu kãnd vinji.” ^c **3,5** Ili “jej u maknuli tota gropa dã pã drik.” ^d **3,5** Kãnd

ominji pripremilešči driku pãntu kralj kari vinji, jej ravnalešči kutotu šje ãj ridikat ili šje ãj ãnžjos punji sus sã fijã kutotu ravno. ^{*} **3,6** Iz 40,3–5 ^e **3,7** Ivan fišje dã njimik pã ominj daje kã tražale pã jej sã lji bučazã sã lji kaznalaskã Dimizov a jej nur stat ku grehurlje: “Nu pućec sã skãpec dã la gnjevu alu Dimizov numa dakã vic fi bučuzac”.

^f **3,8** ãm original skrijã: “avec plodovur kari ãs vredni dã ãnkãjalã.” ãm asta usporedbã ponašanja alu om sã usporedulešči ku plod. Ka kum dã la biljkã sã ašçaptã sã ajvi plod kari ãj bun primjer dã aje biljkã aša dã la om kari zãšji kã su ãnkãjit, sã ašçaptã dã la jãl sã kušči kum Dimizov svitešči. ^g **3,8** Ili “Noj šcenj potomci alu Abraham daje Dimizov nu nju kaznali.” ^h **3,9** Sãkure ãj usporedba dã kazna kari maj šjeva su apuka:

“Dimizov ãj ka omu kari u punji sãkure pã korjenu dã ljemn.”

krivo protiv dă šjinjiva^a šă fijec zadovoljni ku plata avostră!”

¹⁵ Lume asre aku pljinj dă ašcriptalur, šă să antriba am sufljičilje alor, nar puće Ivan să fijă Mesija. ¹⁶ Ivan lju antors vorba alu toc: “Ju vă bučez ku apă, ali unu kari u vinji kari aj maj bălour da minji šă lu kari nu mes vredan să aj ljeg žnirancurlje aluj.^b Jăl vu bučuza ku Duhu Svânt šă ku fok.^c ¹⁷ Jăl cănji furka^d am măna aluj, šă jăl u čistili teleku^e temeljito. Jăl u akulježi făjna am skladišta aluj, ali jăl u arđi jarba uskată am fok šje nu să ašćinžji.”^f ¹⁸ Šă am mulći poticajur svite alu lume šă alu cară dă Hir fălos.

¹⁹ Ivan lu făkut dă njimik pă car Herod dă ränd kă jăl su lot una ku Herodijada băščă alu fračisuș^g isto aša šă dă alci stvarur relji šje u făkut Herod. ²⁰ La kutotu stvarurlje relji šje u făkut jăl u pus maj una: jăl u ankujet pă Ivan šje bučază am čemică.

Ivan bučuza pă Isus

(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)

²¹ Kănd asre totă lume bučuzac dă la Ivan, Isus isto are bučuzat. Kănd Isus su arugat su dăsvăkut noru, ²² šă Duhu Svânt u vinjit žos pă jăl am formă dă purombu šă graj dăm nor u svătit: “Tu ješč

^a **3,14** nu svedočulec krivo protiv dă šjinjiva Ili “nu optužulec pă njime ku mišjuna numa să kăpătăc banj dă la jej.” ^b **3,16** Dăzljigat žnirancurlje dă sandalur are lukru alu rob. Ivan svite kă ala kari vinji aj maj mari, dă Ivan nuj vredan să fijă robu aluj. ^c **3,16** ku fok “Foku” aj usporedba ili dă 1) sud ili 2) dă čistilala ^d **3,17** vijača. Asta aj alat dă arunkala dă pšenică am zrak a zrna dă pšenică su odvojuli dăm pljevă. Zrnurlje aš grełji šă kađi đos a pljeva kari nuj bună dušji vântu. Asta alat aj slično ka furka. ^e **3,17** “Teleku” aj lok hundi pšenică aj tari mult să să apușji šje trăbă. “Čistilala” teleku značalešči kă aj gata ku žito: “să završălaskă ku žito”. ^f **3,17** Ivan svitešči dă Krist kari u vinji să sudulaskă ka kum jăl ar fi lukroju pă pământ kari aj spreman să odvujskă zrnurlje dă pšenică dă la pljevă: “jăl cănji furka daje kă aj spreman” ili “jăl aj spreman să sudulaskă ka kum lukroju pă pământ aj spreman să vijalaskă pšenică”. ^g **3,19** car Herod dă ränd kă jăl su lot una ku Herodijada băščă alu fračisuș Herod Antipas su lăsat dă la elși mujer aluj, su lot una ku nečakinja aluj Herodias kari are mujere alu Filip fračilje mășčoj (vedi Mt 14,3; Mk 6,17). Zakonu alu Mojsije u Lev 18,16; 20,21 zabranalit alu om să fijă una ku mujere alu fračisu dakă jăl inka kustă.

Fišjoru amnjov plăkut! Tu ješč
fulušuja ame!”

**Isus fišjoru alu
Dimizov ša alu Adam**

(Mt 1,1–17)

²³ Aku Isus are hundiva trideset
aj dă bătărn kănd su apukat javno
să propovjedălaskă. Isus are cănut
dă fišjoru alu Josip.

Josip are fišjor alu Eli,

²⁴ Eli are fišjoru alu Matat,
Matat are fišjoru alu Levi,
Levi are fišjoru alu Malki,
Malki are fišjoru alu Janaj,
Janaj are fišjor alu Josip,

²⁵ Josip are fišjoru alu Matatija,
Matatija are fišjoru alu Amos,
Amos are fišjoru alu Naum,
Naum are fišjoru alu Hesli,
Hesli are fišjoru alu Nagaj,

²⁶ Nagaj are fišjoru alu Mahat,
Mahat are fišjoru alu Matatija,
Matatija are fišjoru alu Šimij,
Šimij are fišjoru alu Joseh,
Joseh are fišjoru alu Joda,

²⁷ Joda are fišjoru alu Johanan,
Johanan are fišjoru alu Resa,
Resa are fišjoru alu Zerubabel,
Zerubabel are fišjoru alu Šealtiel,
Šealtiel are fišjoru alu Neri,

²⁸ Neri are fišjor alu Malki,
Malki are fišjoru alu Adi,

Adi are fišjoru alu Kosam,
Kosam are fišjoru alu Elmadam,
Elmadam are fišjoru alu Er,

²⁹ Er are fišjoru alu Jošua,
Jošua are fišjoru alu Eliezer,
Eliezer are fišjoru alu Jorim,
Jorim are fišjoru alu Matat,
Matat are fišjoru alu Levi,

³⁰ Levi are fišjoru alu Šimun,
Šimun are fišjoru alu Juda,
Juda are fišjoru alu Josip,

Josip are fišjoru alu Jonam,
Jonam are fišjoru alu Elijakim,

³¹ Elijakim are fišjoru alu Meleja,
Meleja are fišjoru alu Mena,
Mena are fišjoru alu Matata,

Matata are fišjoru alu Natan,
Natan are fišjoru alu David,

³² David are fišjoru alu Jišaj,
Jišaj are fišjoru alu Obed,
Obed are fišjoru alu Boaz,

Boaz are fišjoru alu Sala,
Sala^a are fišjoru alu Nahšon,

³³ Nahšon are fišjoru alu
Aminadab,

Aminadab are fišjoru alu Admin,
Admin are fišjoru alu Arni,

Arni^b are fišjoru alu Hesron,
Hesron are fišjoru alu Peres,
Peres are fišjoru alu Juda,

³⁴ Juda are fišjoru alu Jakov,
Jakov are fišjoru alu Izak,
Izak are fišjoru alu Abraham,
Abraham are fišjoru alu Terah,

^a 3,32 Sala, Sala Orikic ave grčki rukopis kari skrije: “Salmon, Salmon”. ^b 3,33 Admin, Admin ... Arni, Arni Orikic ave grčki rukopis kari skrije numa “Aram, Aram”.

Terah are fišjoru alu Nahor,
³⁵ Nahor are fišjoru alu Serug,
 Serug are fišjor alu Reu,
 Reu are fišjor alu Peleg,
 Peleg are fišjor alu Eber,
 Eber are fišjor alu Sala,
³⁶ Sala are fišjoru alu Kenan,
 Kenan are fišjor alu Arpakšad,
 Arpakšad are fišjor alu Šem,
 Šem are fišjor alu Noa,
 Noa are fišjor alu Lamek,
³⁷ Lamek are fišjoru alu
 Metušalah,
 Metušalah are fišjoru alu Henok,
 Henok are fišjoru alu Jered,
 Jered are fišjoru alu Mahalalel,
 Mahalalel are fišjoru alu Kenan,
³⁸ Kenan are fišjoru alu Enoš,
 Enoš are fišjoru alu Šet,
 Šet are fišjoru alu Adam,
 a pã Adam Dimizov u stvorulit.

Draku ăňšjarkă pã Isus

(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

4 ¹ Isus, pljin dă Duh Svănt su
 ăntors dăm rijeka Jordan,
 šă ăl dušje Duhu pãm pustinjur^a
² četrdeset zălji, hundi u fost
 ăňšjirkat dă la draku. Ăm zăljljelje

nu u măňkat njimika, šă kănd u
 vinjit do kraja jăl are flămănd.

³ Draku ju zăs atunšje: “Dakă
 ješč tu Fišjoru alu Dimizov
 zapovijedalešči alu petrilješće să
 să fakă pită.”

⁴ Isus ju ăntors vorba: “Skris ăj
 ăm svăntă kenvija: ‘Lume nu kustă
 numa dăm pită.’”^{*}

⁵ Draku lu dus pã jăl pã planină
 naltă, šă ăm unu moment draku
 ju arătat aluj kutotu kraljevstvo
 dă svet. ⁶ Šă draku ju zăs aluj:
 “Ju cuj da kutotu pučeresta šă
 măndremesta kari ăj dată mijă, šă
 ju pot da alu šinji găndesk. ⁷ Kănd
 čaj klanjali la minji, ju caš da
 kutotu cijă.”

⁸ Isus ju ăntors vorba: “Skris ăj
 ăm svăntă kenvija: ‘Alu Domnu,
 Dimizovu atov numa klanjaleščiči
 šă pã jăl služulešči!’”^{*}

⁹ Dă pã aje draku lu dus ăm
 varuš Jeruzalem šă lu pusălă pã
 maj nalt lok dă Hram. Atunšje ju
 zăs aluj: “Dakă ješč tu Fišjoru alu
 Dimizov, seri žos! ¹⁰ Kă ăj skris ăm
 svăntă kenvija:

‘Jăl u zapovjedali alu anđelji
 aluj să či pázaskă’,^{*}

^a 4,1 “Pustinjă” ăj lok hundi nuj apă nus ljemnji; njime nu kustă akulo.

^{*} 4,8 Pnz 6,13 ^{*} 4,10 Ps 91,11–12

^{*} 4,4 Pnz 8,3

¹¹ šă ‘ču dušji pă mănă
să nu či luvešč ku pišjorilje âm
petră.””*

¹² Isus ântoršji vorba: “U zăs âj
âm svântă kenvija:

‘Nu ânšjirka pă Domnu
Dimizovu atov!””*

¹³ Atunșje kând u trikut draku ku
toči ânšjirkalurlje, lu lăsat pă jăl
pă una vreme.

Isus să ântoršji napoj âm Galileja

(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ Isus meržji âm napoj âm lok
dă Galileja âm pučere lu Duh,
șă vorbi dă jăl sor apukat să
kružulaskă păščitot âm aje regijă.

¹⁵ Jăl ânvăca âm sinagogurlje alor
șă toc âl slavale.

Isus are mănâat dăm sinagoga

(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Jăl u vinjit âm varuș dă
Nazaret, hunđi jăl u kriskut șă pă
običaju aluj, jăl u mers sâmbăta
âm sinagogă. Șă su skulat să
čitalaskă. ¹⁷ U dată la jăl svitak^a dă
la proroku Izaija, a jăl u dăsvkut
svitku șă u aflat lok hunđi skrijă:

¹⁸ “Duhu alu Domnuluj âj pă
minji dasupra.

Dăm ala rând jăl mu
izabralit^b pă minji să vă
propovjedalaskă Hir fâlos
la sârașj.

Jăl mu mănâat pă minji să spuj
alu hej șje âs ljigac kă
poči să fijă dăsvăkuc

șă lu orb kă poči să vadă
șă să đe slobodă alu
hej tlačalic,

¹⁹ șă să proglasalesk anu pljin dă
milă alu Domnuluj.”*

²⁰ Isus u ânčis svitku șă u dat âm
napoj la pomočniku șă u șăzut. Șă
toc ku oči âm sinagoga u mucăt pă
jăl. ²¹ Su apukat să ânveci: “Astăs
asta svântă karči, kari ac auzăt ku
urečilje avoștri, su ispunulitășă.”

²² Jej toc să âmira la toči vorbilje
dă milă șje kăđe dă pă gura aluj.
Șă jej su ântribat: “Nuj jăl fișjoru
alu Josip?”

²³ Jăl lju zăs: “Âj una izrekă kari
sigurno ac pripunji pă minji. A
șă meržji: ‘Doktoru, ântrămăci pă
činji sângur!’ Kutotu aj făkut, kum
anj auzăt, âm varuș dă Kafarnaum,
fă șă aișje, âm kraju atov!” ²⁴ Șă jăl
u zăs: “Anume, ju vă zăk niti unu
prorok nu u fost âm benji apukat
âm kraju aluj.

²⁵ Anume, ju vă zăk, kând âm
doba alu proroku Ilija âm Izrael,

* 4,11 Pnz 6,13 * 4,12 Pnz 6,16 ^a 4,17 “Svitak” značalešci kă âj skris karči pă pelji
dă vakă. ^b 4,18 Točno značalešci “pomazalit ku uloj”. * 4,19 Iz 61,1–2

noru are ăncis a ploje nu kăde tri aj šă šinșj lunj šă are mari fomi păm totă pământu šă asre mulči vădojur ăm Izrael. ²⁶ Tot Ilija nu u fost mănāt la njișj unu dăm jej osim la vădoja ăm Sarfata dapropi dă varușu Sidon. ^{*27} Isto așā ăm vreme dă prorok Elizeja asre mulc gubavcur ăm pământu dă Izrael. Šă njiș unu dăm jej nor fost čistilic osim Naamana Sirijaca.”*

²⁸ Kănd ur auzăt, toc ăm sinagogă asre tari mirgiș, ²⁹ jej sur skulat sus šă lur mănātulă afară dăm varuș. Jej lur dus pă jăl pă maj nalt đal pă kari are varușu făkut, ăm namjeră să ăl ămpingă žos să ăl amori.^a ³⁰ Ali jăl u fužjit ăntri jej šă u mers pă kalje aluj.

Isus u mănāt afară pă drak dăm omula

(Mk 1,21–28)

³¹ Jăl u mers žos ăm Kafarnaum ăm varuș dă Galileja. Šă akulo sămbăta ănvăca. ³² Lume asre ămirac la ănvăcală aluj daje kă vorba aluj asre pljinji dă pučeri.

³³ Unu dăm ominjije ăm sinagogă ave rov duh ăm jăl, aje are drak. Šă jăl u mužjit ku graju glasnik: ³⁴ “A! Tu Isus dăm Nazaret, šje

găndešči dă la noj? Aj vinjit să nji uništilec? Ju ščuv benji šjinji ješč tu, tu Svăntu alu Dimizov!”

³⁵ Isus lu lot pă frikă šă ju zăs: “Fi putuljit! Hajde afar dăm omusta odma!” Drakula lu vărľjit pă omula žos ăm nenče alu toc šă u jăšāt afară, šă njimik nu ju făkut.

³⁶ Eje kari ur vāzut asre tari ămirac šă zăšje una lu alt: “Šjefăldă vorba ăj asta? Ku autoritet šă ku pučeri šă relji duhovur jašā afară pă vorba aluj!” ³⁷ Hiru dă jăl u mers ăm tot kotu dă regijă ăntragă.

Isus ozdravalešči pă sokra alu Petar

(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)

³⁸ Kănd u fužjit dăm sinagogă jăl u mers la Šimun akasă. Akulo asre sokra alu Šimun ăm pat bičagă ku fok mari ăm je. Šă jej lor ăntribat pă jăl să ăj ažuči. ³⁹ Isus u mers la je u lot pă frikă pă foku šă foku u lăsatu. Je odma su skulatăsă šă su apukat să lji poslužulaskă.

Isus ozdravalešči pă mulc

⁴⁰ Mar kănd să slăbuze sorilje žos^b toc kari ave njam šă urtaš dăm mulči bičișugur lĳor adus la jăl. Šă jăl lĳu ăntrimat așā dă jăl

* 4,26 1 Kr 17,8–16

* 4,27 2 Kr 5,1–14

^a 4,29 Lume dăm Nazaret asre tari uvredľjivi daje kă Isus lĳi spunje dăm karče svăntă hundi Dimizov lĳi ažuata lu hej šje nu kunușči karče svăntă dă kit numa la židovur. ^b 4,40 Sămbăta să apukă dă jer kănd sorilje kadi žos pă năm adauza kănd sorilje kadi žos.

punje mǎnjilje aluj pǎ jej unu pǎ kići unu. ⁴¹ Mulc dǎm jej ave drašj ǎm jej šǎ kum jǎše afarǎ, drašjije dǎm jej mužje: “Tu ješč Fišjoru alu Dimizov!” Ali jǎl lju rǎspitǎ šǎ nu lji dǎde sǎ svitaskǎ kǎ jej šćije ka jǎl ǎj Krist.^a

Hir fǎlos sǎ širelešći pǎm Judeja (*Mk 1,35–39*)

⁴² Mar kum vinje zuva jǎl u fužjit dǎm kasǎ pǎ lok pustulot. Gǎrmadǎ dǎ lumi ǎl kuta, šǎ kǎnd lor aflatǎ gǎnde sǎ ǎl cǎjǎ sǎ nu fugǎ dǎ la jej. ⁴³ Ali Isus lju zǎs: “Ju trǎbǎ sǎ mǎ duk ǎm alčilje varušur sǎ spuj Hir fǎlos dǎ kraljevstva alu Dimizov.”^b Dǎm asta rǎnd am fost mǎnat pǎ pǎmǎnt.”^c ⁴⁴ Šǎ aša u mers sǎ propovjedalaskǎ pǎm sinagogur ǎm Judeja.

Isus u čimat pǎ Šimun, **Jakov šǎ pǎ Ivan**

(*Mt 4,18–22; Mk 1,16–20*)

5¹ Ǟm una zǎ Isus stǎće lǎngǎ Genezaretsko^d jezero, kǎnd gǎrmadǎ sǎ astrǎnžje la jǎl sǎ audǎ vorba alu Dimizov. ² Jǎl u

vǎzut doj čamcur kum asre pǎ mal rǎzǎmac, kari u lǎsat ribari kǎnd ǎš čistile mrežurlje. ³ Jǎl u tunat ǎm čamac kari are alu Šimun, šǎ lu ǎntribat sǎ ǎl ǎmpingǎ maj ǎm sus dǎ la mal. Atunšje jǎl u šǎzut žos šǎ su apukat sǎ ǎnveci pǎ gǎrmadǎ dǎ lumi.

⁴ Kǎnd u fost gata ku ǎnvǎcala, jǎl u zǎs alu Šimun. “Ǟmpinži ǎm maj adǎnkǎ apǎ šǎ slǎbuzǎc mrežurlje ǎm apǎ.” ⁵ Šimun ju ǎntors vorba aluj: “Domnu luj, ǎnj lukrat totǎ nopće šǎ njimik nanj apukat: ali pǎ vorba ata ju uj slǎbuzǎ mreža ǎm napoj ǎm apasta.” ⁶ Kǎnd u fǎkut aša jej u apukat mari boglǎ dǎ pešč, atit dǎ mreža kit nu puknje. ⁷ Jej ur mužjit la urtašji alor dǎ pǎ alčilje čamcur sǎ lji ažući; jej ur vinjit, šǎ umpljet dovǎ karur dǎ pešč dǎ maj šjeva sǎ ǎntupe.

⁸ Kǎnd u vǎzut Šimun Petar aje jǎl u kǎzut la pišjorilje alu Isus šǎ u zǎs: “Maknaleščići dǎ la minji, Domnu, kǎ ju mes grešnǎ om!”^e ⁹ Frikǎ delj svǎntǎ u kǎzut pǎ jej šǎ pǎ ominj šje ur vinjit sǎ lji ažući, kǎnd ur vǎzut kic pešč ur apukat. ¹⁰ Isto aša asre ǎmirac Ivan šǎ Jakov, jej asre Zebedejevi fišjori šǎ

^a 4,41 Točno značalešći “pomazalit ku uloj” šje značalešći “Izabralit”. ^b 4,43 Kraljevstvo značalešći pǎ asta lok ǎj hundi ominji ǎnkredi ǎm Dimizov. ^c 4,43 Dimizov u dat zadatak sǎ spuži dǎ jǎl šǎ lu mǎnat pǎ Isus pǎ pǎmǎnt ^d 5,1 Genezaretsko jezero ǎj isto šǎ Galilejsko jezero. ^e 5,8 Šimun u vǎzut ku Isus ǎj svǎnt.

urtašji alu Šimun. Ali Isus u zäs alu Šimun: “Nuc fijä frikä. Dä aku, maj menkulo tu vi apuka pä ominj!”^a

¹¹ Aša jej ur adus karurlje dä apä pä mal, ur läsat kutotu šä lor sljedilit pä jäl.

Isus ozdravalešči pä om ku gubä

(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

¹² Isus are äm unu däm varušurljelje. Om pljin dä gubä lu väzutulä pä jäl šä su arukänt pä äinučiš äm nenče aluj šä sä aruga la jäl: “O Domnu, dakä numa tu vuješć, tu mä poc čistili.”

¹³ Isus u mäcät mäna aluj šä lu taknilit, šä u zäs: “Ju gändesk. Fi čistilit!” Šä odmah guba lu läsat.

¹⁴ Atunšje lu purunšjitulä sä nu spujä alu njime, čar asta sä fakä: Elši sä mergä la popä šä sä sä areci, dä pä aje, dä dokaz dä vražä, vi träbuji sä adušj žrtvä dä čistilälä ka kum Mojsije u zapovijedälit.*

¹⁵ Svat dä jäl su širilit maj pä däparci, aša dä gärmadä dä lumi ur vinjit sä pujä ureci la jäl, šä sä fijä ozdravalic. ¹⁶ A jäl sä täräje pä lok pustulot šä sä posvetilaskä la aruguminči.

Pučeri alu Isus sä jerči grehurlje

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ Äm una zä, Isus änväca, ave äm nenči pä mulc farizej šä učitelj dä zakonu alu Mojsije kari ur vinjit däm toci kumpänjilje dä Galileja šä Judeja šä däm Jeruzalem.

Pučere alu Domnuluj are ku Isus sä ozdravalaskä pä bičež. ¹⁸ Atunšje šjeva ka ominji ur vinjit šä adušje pä om kari nu puće sä umblji. Šä jej gände sä äl adukä la Isus.

¹⁹ Ali nu are lok pä hundī sä äl adukä äm nontru dä gužva mari. Aša jej sur urkatäsä pä krov šä lor släbuzät äm nontru pä m krov ku pat dä tot la dä dä nenče alu Isus.

²⁰ Känd u väzut änkričäla alor, jäl u zäs aluj: “Omulji, grehurlje atelji äs jirtäci.”

²¹ Pä ešće vorbi farizeji šä učitelji dä zakonu alu Mojsije sä gände: “Šjinji äj omusta šje svitešči aša protiv dä Dimizov? Šjinji osim dä Dimizov poči sä jerči grehurlje?”

²² Isus šcije šje sä gändešči, šä jäl lju zäs: “Adäšje vä äntribäc ešće stvarur äm sufljičilje avoštři?

²³ Šje äj maj ušuri dä zäs: ‘Grehurlje cis jirtäci!’, ili sä zäšj: ‘Skoläci

^a 5,10 Šimun u sviti dä Isus la ominj.

* 5,14 Lev 14,2–32

šă umblă?’²⁴ Ali numa să šćijec kă Fišjoru alu Omu ari autoritet aišje pă pământ să jerći grehurlje. Dakă zăk alu fišjoru kari nu poči să umblji: ‘Skolăci, jec patu šă dući akasă!’”

²⁵ Šă odma su skulatăsă šu lot patu pă šje are pă košci, šă u fužjit akasă, šă pă kalji slavale pă Dimizov. ²⁶ Šă toc akulo asre ămirac, šă jej slavale pă Dimizov. Šă ku ămirală svite: “Astăs anj văzut šjeva tari mari!”

Levi (Matej) sljedilešći pă Isus

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

²⁷ Dă pă aje Isus u jišăt afară šă lu văzutulă pă carinik^a šje să čima Levi,^b jăl šăđe ăm carinarnică. Isus u zăs: “Sljedilešći mă pă minji!”

²⁸ Šă jăl su skulat u lăsăt kutotu, šă lu sljedilit.

²⁹ Atunšje Levi ăm kasa aluj u făkut mari slavălălă păntu jăl; ku jej šăđe mulc carinici šă alci la masă. ³⁰ Farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije, sur apukat să gumunjaskă kapu su apukată să svitaskă alu učenikurlje alor: “Adișje mănkcă šă bijec ku carinici šă ku greșnici?”

³¹ Isus u ăntors vorba: “Eje kari ăs sănătoș nu trăbă pă doktor, numa aluje kari ăs bičež. ³² Ju nam vinjit să čem šă să ăntork pă pravedni, nego pă greșnă.”

Usporedbur dă post

(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

³³ Jej atunšje jară u zăs: “Učenici alu Ivan šă alu farizejilor postulešći mulci răndur šă să arogă, ali učenici atej mănănkă šă be. Adășje ăj aša asta?”

³⁴ Isus u ăntors vorba: “Pučec să punjec pă gošč dă nuntă să postulaskă kănd ăj mladoženja ku jej? ³⁵ Ali u vinji ză kănd mladoženja u fi lot ăndărăt dă la jej, šă kănd u vinji vreme jej ur postuli.”

³⁶ Jăl lju spus dă una usporedbă: “Njime no rupi um dărab dă la novă colă šă su kărpaskă pă bătărnă, kănd ar fașji aje, pă haj novă colă ar ave gaură, a alu haj bătărnă nar pasali dărabu dă la novă col. ³⁷ Njime nu varsă nov vinu ăm bătărnă šă mari čuturica;^c nov vinu ar puknji ăm čuturica šă sar vărșa vinu, a čuturica ar propadnuli.^d ³⁸ Nov vinu trăbă

^a 5,27 Židovi mrzăle pă poreznici daje kă poreznici asre Židovi kari ăs izdajnici una ku Rimljani kari ur okupirilit pă Izrael. Ešće poreznici as re nepoșteni ur furat banj alu Izraelci. ^b 5,27 Levi ăj ista osobă šje ăj šă Matej. ^c 5,37 Čuturica ăj pelji dă la birkă ili dă la kecă hundi să bagă strugur šă atunșje să fașji vin. ^d 5,37 Kănd nov vinu su ănăkrit ar krișce, ar rupe bătărnji čuturicurlje kă nar puče maj să să măcaskă.

să fijă vârsat ăm novă čturica^a.
³⁹ Šă njime dă pă šje u be vin
 bătarn nu gândešci să be nov, kă
 zăšji: ‘Bătarn aj dăstul dă bun.’”^b

Isus aj Domnu dă sămbăta

(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

6¹ Un dată pă zuva dă sămbăta
 Isus trășje pām šjeva ka poljă
 dă pšenică. Učenici aluj ur skos
 pšenică šu u ribile ku mǎnjilje šă
 mǎnka. * ² Ali orikic dă farizej ljur
 zăs alor: “Adășje fășjec šjeva šje nu
 aj ku zakonu ăm tokmă pă zuva dă
 sămbăta?”^c

³ Isus ju ăntors vorba: “Nac čitalit
 ăm Svântă kenvija, šje u făkut
 David kănd are jăl šă učenici aluj
 flămănș?” * ⁴ Kum ur tunat ăm kasa
 alu Dimizov, David šă u lot pita
 kari are pusă ăndărăt dă žrtvă,
 kari čar poči popa šă mǎnășji, šă
 su umpărcăt dām pite ku urtašji?”*
⁵ Atunșje jăl lju zăs alor: “Fišjoru
 Omuluj aj Domnu dă sămbăta.”

Isus u ozdravalit mǎnă njimurogă

(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ Pă alta zuva dă sămbăta jăl u
 mers ăm sinagogă šă su apukat
 să ănveci. Akulo are om alu kari
 are mǎna njimurogă.^d ⁷ Šă učitelji
 dă zakonu alu Mojsije šă farizeji
 să ujta pă jăl să vadă dakă lu
 ăntrimală jăl pă zuva dă sămbăta.
 Šă jej dabe šjeva ašcipta să fakă
 krivo să potă să svitaskă protiv
 dă jăl. ⁸ Jăl šcije šje să gândešci,
 šă u zăs alu omuluje ku mǎna
 njimurogă: “Skolăci šă hajd dă dă
 nenči.” Jăl su skulat šă stăce akulo.

⁹ Isus atunșje u zăs alor: “Ju
 gândesk să vă ăntreb, aj benji să
 fašj benji pă zuva dă sămbăta, ili
 relji? Să spasalaskă kustu ili să
 uništilaskă?” ¹⁰ Atunșje su ujtat
 okolo pă tot omu, šă jăl u zăs alu
 omuluje: “Măcešcic mǎna!” Jăl u
 făkut aša, šă mǎnă ju fost sǎnătosă
 ka hajelantă. ¹¹ Ali jej asre tari

^a 5,38 Strugulje kănd să punji ăm čturica atunșje krešci una ku pelje dă životinjă šă
 atunșje să fašji ăm vin. ^b 5,39 Asta svat spunji dă ănvăcala kum bătarnji ănvăca ku
 hej kari vodulešci să ku Isus kum ănvăca. Aje aj kă ominji kari ăș ănvăcac pă ănvăcala
 bătarnă, nari vojă să să ănveci novi stvarur šje Isus ănvăcă. * 6,1 Pnz 23,25 ^c 6,2
 Farizeji cǎnje kă maj mik lukru ku mǎnjilje să trljăleşč fǎn ăm zuva dă sămbăta aj protiv
 zakon. * 6,3 1 Sam 21,1–6 * 6,4 1 Sam 21,1–7 ^d 6,6 Mǎna alu njimurog are desna.

mirgiš šă sur apukat să svitaskă šje
să fakă alu Isus.

Isus aš akulježi pă apostoli aluj

(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹² Una ză u mers pă planină să să
arozji, šă jăl u fost akulo totă nopće
ăm aruguminči la Dimizov. ¹³ Haje
zua jăl u čimat pă dvanaest (12)
učenikur la jăl pă kari lju akuljes
šă lju čimat apostoli. ¹⁴ Ešće asre:

Šimun pă kari lu čimat Petar, šă
fračisu Andrija,
Jakov šă

Ivan,
Filip šă
Bartolomej;

¹⁵ Matej šă
Toma,
Jakov fišjoru alu Alfej šă
Šimun čimat Revan,

¹⁶ Juda fračisu lu Jakov šă
Juda Iskariot, kari u fi izdajica.

Isus svitešći dă nagradur šje u fi

(Mt 4,23–25; 5,1–12)

¹⁷ Kum vinje ku jej ăm napoj žjos,
jăl u stat pă čistină dă đal hunđi
asre grupa dă učenici aluj šă mari
gărmadă dă lumi sur akuljesăsă, jej
ur vinjit dăm Judeja šă dăm varuš
Jeruzalem šă dăm Tir šă Sidon

varušurlje lăngă more. ¹⁸ Jej ur
vinjit šă ăl punje ureči, šă să fijă
ozdravalic dăm bičišugurlje alor.
Isto aša u ozdravalit pă heje kari
ave relji duhovur ăm jej. ¹⁹ Mulc
gănde să puğă măna pă jăl daje kă
pučeri fuğje dăm jăl šă puće pă toc
să lji iscjelilaskă.

²⁰ Atunšje su ujtat ăm oč pă
učenici aluj šă u svătit:

“Ănfălušăcăvă voj kari
ščec săraşj
kă kraljevstva alu Dimizov
aj avostră.

²¹ Ănfălušăcăvă voj kari
ščec flămănz,
kă vic fi sătuj.
Ănfălušăcăvă voj kari plănžjec,
kă voj vic răđi.

²² Ănfălušăcăvă voj kari ščec
mărzălic, ruşunac šă
mănac ku relji
dă răndu alu Fişjoru Omuluj.

²³ Kănd u vinji zue, ănfălušăcăvă
šă sărec păm sus dă făluşăjă.

Kă sigurno nagrada avostră u fi
mari ăm nor. Haleluja! Nus are
aša šă proroci tretiralică dă la
moşurlje alor!

²⁴ Ali jao avovă, kari ščec găzdaşj,
kă ac apukat utjehă!

²⁵ Jao avovă kari ščec sătulj,
kă voj vic fi flămănz.
Jao avovă kari aku rădec,

kă voj vic žalali šă plănžji!
²⁶ Jao avovă dă kari toc
 benji svitešci,
 aša isto fišjec pă mišjinjoš
 prorokur, mošurlje alor
 kari aša fišjec.”

**Isus ânvacă să plăšjenj pă
 dužmanji anoštri**
(Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “A voj kari mă punjec ureci,
 vă zăk: ‘Plăšjecăvă pă dužmanji
 avoštri. Făšjec benji alor kari vă
 mărzăleşci. ²⁸ Blagoslovulec pă eje
 kari vă blastămă! Arugăcăvă dă eje
 kari relji vă kivinješci. ²⁹ Hăl kari
 či luvešci păšci una parci dă ubraz,
 âmbijă šă haje parci atunšje. Šă
 alu hăl kari ac je šuba nuj branalec
 să ac je šă kămaša. ³⁰ Dă alu toc,
 šje šjeri dă la činji. Dakă je šjinjiva
 šjeva šje âj atov, nu šjire să ac
 đe âm napoj. ³¹ Aša maj, fășjec
 alu altora kum ac gândi să vă
 fakă avovă.

³² Dakă plăšjec numa pă eje kari
 vă plašji pă voj, šjefăldă hvală
 vic kăpăta? Ka šă čak šă grešnici
 plašji pă eje kari lji plašji pă jej.
³³ Šă dăkă fășjec numa benji alu
 eje kari fašji vovă benji, šjefăldă
 hvală vic kăpăta? Čak šă grešnici

fašji aje. ³⁴ Dakă dăđec kečinj
 alu alor dă la kari aščiptăc să vă
 ântorkă âm napoj, šjefăldă hvală
 vic kăpăta? Čak šă grešnici dă
 kečinj alu grešnici să potă âm
 napoj să kepiči kit lju dat.

³⁵ Plăšjec pă dužmanji avoštri,
 ažutăcălji šă dăđec kečinj, ali
 nu aščiptăc să vă ântorkă âm
 napoj. Atunšje voj vic kăpăta mari
 nagradă šă voj vic fi čimac fišjori
 alu Maj Mari^a Dimizov^b daje kă
 jăl aj bun alu nezahvalni šă alu
 ubraznjiš. ³⁶ Fijec miloš kă jăl Tata
 dăm nor âj pljin dă milă.”

**Isus nji ânvacă kum să
 izabralenj bun učitelj**
(Mt 7,1–5)

³⁷ “Nu sudulec pă njime, šă njime
 nu vu suduli pă voj. Nu osudulec
 pă njime, šă njime nu vu osuduli!
 Jirtăc šă vu fi jirtat. ³⁸ Dăđec šă
 vu fi dat bună meră astrănsă,
 zdrănsinată šă tari multă u fi
 vărsată âm saku avostru.^c Kă ku
 ista mjeră šje voj dăđec vu fi dată.”

³⁹ Jăl lju spus izrekă: “Poči unu
 orb să adukă dă mănă pă altu om
 orb? Nar kăđe jej amăndoj âm
 gropă? ⁴⁰ Učeniku nu poči fi maj
 mari dă učitelju. Jăl u fi ka učitelju

^a 6,35 Maj Mari Dimizov značalešci kă jăl âj tari mari šă glavni. ^b 6,35 voj vic fi čimac fišjori alu Maj Mari Dimizov dakă či ponašalešč ka Dimizov. ^c 6,38 Isus dă primjer kum kănd kumpir šjeva hăl kari vinđi cu da maj mult dă kit šje aj pălčit. Kit tu daj altora, Dimizov cu da maj mult.

aluj känd su vježbäli dästul dä benji.^a

⁴¹ Adäšje vā ujtāc tot la cupljigā ām oču alu urtaku, a ām oču atov nu ves dārab dä ljemn? ⁴² Kum poc zāšji alu urtaku: ‘Lasāmā sā skot cupljigā dām očuc’, känd nu ves dārābu mari dä ljemn ām oču atov? Licemjeru, elši skočec dārābu dä ljemn dām očuc, kapu vi puče maj benji sā skoc cupljigā dām oču alu urtaku.”

**Isus ānvacā šje
svitenj āj ām sufljit**

(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Tot bun ljemnu ari bun plod, šā tot ljemnu kari nuj bun, fašji nu bun plod. ⁴⁴ Tot ljemnu āj kunuskut dä pä plod šje fašji. Aša lume nu akulježi smokvur ili strugur dām māršunj.^b ⁴⁵ Om bun fašji bunji stvarur daje kā ari bunā sufljit, ali hej rov fašji stvarur relji daje kā sufljitu lji rov. Gura svitešći, dām šje ci sufljitu pljin.”

**Om kari āj mudar
askultā šje Isus ānvacā**

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Šā dāšje mā čimāc: ‘Domnu! Domnu!’, a nu fāšjec šje vā zāk? ⁴⁷ Ju vuj spunji kum āj om kari vinji la minji sā puji ureći la vorba ame, šā askultā: ⁴⁸ Jāl āj ka omu šje u gradalit kasa šā u kapalit adānkā sā pujā temeljurlje pä petrā. U vinjit poplava šā u luvit apa ām kasa šā njiš nu su zdrānšjinat daje kā are benji gradalitā. ⁴⁹ Ali ala kari auzāt šje am zapovjedalit a nu fākut aje ka omu šje u gradalit kasā pä pāmānt fār dä temelj. Atunšje u luvit apā ām kasā, su rāsāpit dām turdatā šā u fost rāstunatā dokraja šā čar gunojā u rāmas.”

**Isus u ozdravalit pä
sluga alu stotnik**

(Mt 8,5–13; Iv 4,43–54)

7 ¹ Känd u fost gata ku svatu šje svite alu lumi, jāl u mers

^a 6,40 Omu trābā sā fijā tari oprezan känd āš je pä učitelj, kā jāl u fi atunšje kā učitelju. Dakā učitelju krivo ānvacā daje kā āj duhovno orb, u fi prevaren šā učeniku. ^b 6,44 Ponašalala alu om aratā šjefāldā āj om, šjefāldā aj sufljitu aluj.

ăm varuș dă Kafarnaum. ² Akulo are stotnik^a kari ave sluga pă kari ăl cjenile șă kari are aša bičag dă are pă morči. ³ Stotnik u auzăt da Isus^b șă u mănăt pă orikic Židov^c kari asre glavni la jăl, șă să să arožji, să vijă să ăntremi pă sluga aluj. ⁴ Jej ur vinjit la Isus șă să aruga tari la jăl să vijă. Jej u zăs: “Omusta anume zaslužulešci să fašj aje păntu jăl ⁵ daje kă plašji pă narodu anostu, șă jăl ăj ala kari u făkut sinagogă păntu noj.”

⁶ Isus u mers ku jej. Șă jăl no mers dăparci dă la kasa, kănd stotnik u mănăt pă urtašji aluj să zăkă: “Domnu, nu či činji să vij ăm kasa ame kă ju nu mes vredan să vijă tu dăsup krovu amnjov!^d ⁷ Kă njiș ju nu mă smatralăsk kă mes vredan să vjuv la činji. Așa numa ză vorba dă pă loku hundi ješč șă sluga amnjov u fi ăntimat. ⁸ Kă șă ju mes kătănă kari trăbă să apukă zapovjedur dă la vođa amnjov, ka kum am kătănj dăsupă minji kari trăbă să mă askulči. Ju kănd zapovijedalaskă

alu unu: ‘Dući!’, șă jăl merži, șă alu aluje: ‘Hajdi!’, șă jăl vinji, șă alu sluga amnjov kănd ăj zăk: ‘Fă asta!’, șă jăl fašji.”^e

⁹ Kănd Isus u auzăt aje šje u zăs, jăl su ămirat, șă su ăntors la gărmaďă šje ăl sljedile șă jăl lju zăs: “Ju vă zăk kă njiș pă unu Židov dăm Izrael nam aflat ku dăstafel vjeră!”^f ¹⁰ Kănd heje mănac dăla stotnik su ăntors akasă, jej or aflat pă sluga sănătos.

Isus u skulat pă om mort

¹¹ Dă pă aje, Isus u mers ăm varuș šje să čamă Nain.⁸ Učenici aluj șă gărmaďă dă lumi umbla dă pă jăl. ¹² Ali kum ur vinjit dă apropi la ușa dă varuș, u văzut kum dușje pă om mort să ăl ăngropi. Mumăsa alu omula mort are vădoja, șă je ave čar unu fișjor. Șă la mărmanči măržje multă lumi. ¹³ Kănd u văzutu Domnu, jăl ave milă, șă ju zăs: “Nu plănžji.” ¹⁴ Atunșje jăl u pus măna pă kărpašo,^h șă ominji šje ăl dușje u stat. Atunșje jăl u zăs:

^a 7,2 Stotnik ăj rimski vojnik kari zapovijedalešci alu 100 vojn timer. ^b 7,3 Stotnik u auzăt kă Isus u iscjelilit pă mulc ominj, șă kă aj dapropi, kă să ăntors ăm Kafarnaum.

^c 7,3 Isus are Židov a stotnik nu are, a stotnik gănde kă Isus ar punji ureči la molbă dakă židovi lor ăntriba. Anume, židovi șă rimski vojn timer asre neprijateljji. ^d 7,6 Židovi nar tuna ăm kasa alu hej kari nus Židov să nu fiă neprihvatljivi la Dimizov. ^e 7,8 Așa ka stotnik kum ari autoritet să naredilaskă alu kătănjilor, Isus ari autoritet să naredilaskă alu bičișug să nestalaskă. ^f 7,9 Isus očekivăle dă la Židov să ajvi dăstafel vjeră alu nu ave. Jăl nu očekivăle dă la hej kari nus Židov să ajvi dăstafel vjeră a anume, asta om ave.

^g 7,11 Asta ăj lok dapropi hundi prorok Elizej u riďikat dăm morc pă unu fișjor alu una mamă majnti sto aj dă kănva (ujtăci la 2 Kr 4,8–37). ^h 7,14 Kănva kărpašo are dăsvăkut șă are tari ušuri.

“Fišjorulji, ju ac zăk: ‘Skolăci!’”

¹⁵ Šă omu mort su skulat šă su apukat să svitaskă šă Isus lu datălă la mumăsa.

¹⁶ Mari frikă u kăzut pă jej toc šă su apukat să hvalalaskă pă Dimizov, šă zăšje: “Mari prorok u vinjit ăntri noj! Dimizov u vinjit să ažuči alu lume aluj.”^a ¹⁷ Šă hiru dă asta u mers âm Judeja šă okolo.

Ivan Krstitelj ăntriba dakă u vinjit Mesija

(Mt 11,2–11)

¹⁸ Učenici alu Ivan^b aj spunje dă kutotu šje să dogadale. Kapu Ivan u čimat pă doj učenikur aluj ¹⁹ šă lju mănăt la Domnu să ăl ăntrebi: “Ješć tu ala kari Dimizov u zăs kă trăbă să vijă ili trăbă să ašćiptănĵ pă altu?”^c

²⁰ Kănd u ažuuns jej la Isus, jej u zăs kă Ivan šje bucăză nju mănăt să či ăntribănĵ: “Ješć tu ala kari Dimizov u zăs kă trăbă să vijă ili trăbă să ašćiptănĵ pă altu?”

²¹ Isus baš ăntrima atunšje pă multă lumi dăm bičišugur, mukur šă lji oslobodule dăm rov duh, šă alu mulc ominĵ orb lji dăde să vadă dăm tot suflĵitu. ²² Isus lju ăntors vorba: “Dušjec âm napoj la Ivan šă spunjecăĵ šje ac văzut šă ac auzăt, šje âm făkut: kă orbi ăs ăntrimac, šă poči viđe, šlagărzăci poči umbla, gubavci să čistilešči, šă surži poči să audă, morci să skolă âm kust, šă alu sărašĵ propovĵedalešči Hir fălos.”^d ²³ Šă blagoslovulit aj om kari nu află njimika âm minĵi šje poči uvredălaskă.”

Mudră ănvăcala alu Isus šă alu Ivan šje Bucăză

(Mt 11,12–19)

²⁴ Kănd u fužjit glasnici alu Ivan ănďărăt, Isus su apukatăsă să spujă alu gărmadă dă Ivan: “Šje ac mers să viđec âm pustinjă? Trskă kum să ljagăna pă vânt? Naravno kă nu! ²⁵ Ili šje ac mers să viđec? Atunšje ac mers să viđec kum aj

^a **7,16** Ominĵi gănđe kă Isus are mari prorok ka Ilija ili ka Elizej, numa doj ominĵ âm Kenvĵia bătrărnă u riđikat dăm morc (1 Kr 17,17–24; 2 Kr 4,18–37). ^b **7,18** Ivan Krstitelj u fost âm čemică. ^c **7,19** Židovi očkivăle kă Mesija u fi kralĵ kari u vinĵi să lji spasalaskă dă la rimska vladavina, a nu numa să fiĵă duhovni Spasitelj. Ivan kunušće proročanstva dă Mesija ka kum šćĵje šă Iz 42,7; 61,1–2 (ujtăči Lk 4,18–19). Aša u očkĵivalit Isus să fiĵă kralĵ, a pă Ivan šă pă alci ominĵ kari ăs pravedni să lji laši afară dăm čemică, a să lji kaznalaskă pă ominĵ kari u odbacalit pă Mesija (ujtăči kum Ivan propovĵedalešči âm Lk 3,9, 16–17), ali njimika inka nu su dogudulit. ^d **7,22** Ešće stvarur kari Isus u făkut, arăta kă jăl aj Mesija, kum aj âm kenvĵia alu proroku Izaija, poc viđe âm asta stih: Iz 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2.

ămbărkată ăm șjefelj colji delj mândri? Naravno kă nu!^a Eje kari ăs mândru ămbrăkak šă kustă ăm luksuz, pă eje lji pućec afla ăm palaćur dă kraljur. ²⁶ Atunšje šje ac mers să vićec? Pă prorok? Naravno kă da! Ju vă zăk, šă maj mult dă prorok! ²⁷ Jăl ăj om dă kari aj skris ăj ăm svăntă kenvija:

‘Ujtăcăvă, asta ăj amnjov
glasnik mănat să
pripremalaskă ăm nenci
kalje ata.’^{b*}

²⁸ Anume vă zăk, dăm toc ominj kari su avutăsă, nu are maj mari dă kit dă Ivan. Ali majmikă ăm kraljevstva alu Dimizov ăj maj mari dă jăl!”^c

²⁹ Toc kari u auzăt ur priznalit kă šje Dimizov ănvacă ăj benji, čak šă poreznici. Eje ăs kari Ivan lju bućuzat. ³⁰ Ali farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije ur odbjilit planu alu Dimizov šje ave păntu jej. Jej ur odbjilit să lji bućeži Ivan.

³¹ Isus u zăs atunšje: “Ku šje să usporedilenj pă ešće ominj ăm asta vremi? Kum samănă jej? ³² Jej ăs ka kupiji mišj šje njimik nu lji

pasalešći, kari šađi pă trg, šă să čamă una pă alt:

‘Kănd anj kăntat păntu voj,
voj nac žukat,
šă kănd anj kăntat trišč kănčiši
păntu voj,
voj nac plăns!’

³³ Aša kănd u vinjit Ivan šje bućază jăl nu mănka pită njiš nu bije vin,* mar voj ac zăs: ‘Jăl ari drak ăm jăl!’ ³⁴ Šă ju, Fišjoru alu Omu, am vinjit, šă ju mănkam šă bjem, ali voj zăšjec: ‘Ujtăcăvă! Flămănd šă butor, urtaku lu poreznici šă alu grešnici!’ ³⁵ Ali mudrostu alu Dimizov su arătăt kă ăj anume dă la toc kari u apukat.”^d

**Isus ănvacă: alu šinji ăj maj
mult jirtat, ala maj mult u plašji
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Iv 12,1–8)**

³⁶ Unu dăm farizej Šimun, lor čimatulă pă jăl pă večeră, aša Isus u mers la farizejula akasă šă šu aflatusă lok la masă.^e

³⁷ Dăm turdată u vinjit una tari grešnă mujeri, kari u saznalit kă jăl ăj akulo šă kă mănănkă la farizej,^f

^a 7,25 Ivan purta urăči colji (Mt 3,4). kari u pripremili kalje alu Isus ăj Ivan.

proroštvo kă jăl u pripremilit kalje alu Isus. Jăl nu văzut kă kraljevstvo su ispunulit, daje kă lu amurut majnti dă šje Isus u uskrsnulit, atunšje hej kari su obratalit dă pă šje Isus u uskrsnulit ari maj mari blagoslov dă kit Ivan. ^{*} 7,33 Mt 3,4 ^d 7,35 Hej kari u apuka pă Ivan šă pă Isus su arăta kă ănvăcala ăj mudră. ^e 7,36 Are običaj pă gozbă ka pă asta večeră numa bărbec šăđe đos kănd jej as re pă košći lji are mândru la masă.

^f 7,37 Are običaj ăm aje vremi kă alci puće să să ujči kănd jej asre la večeră a jej nu mănka.

šă je u vinjit akulo, u adus tari skumpă uloj ku miros ăm skumpă ujaĝă dăm petră. ³⁸ Je u stat dănapoju aluj, la pišjorilje aluj, šă su apukat să plăngă. Atunšje su apukat să ăj spelji pišjorilje aluj ku lăkrmilje alji, šă să aščargă pišjorilje ku păru alji. Je ăj săruta pišjorilje aluj, šă ku uloj mănže.

³⁹ Kănd u văzut aje farizeju Šimun kari lu čimatulă pă večeră, jăl să ăngănde ăm jăl săngur: “Să fijă omusta anume prorok, jăl ar šci kă je ăj tari grešnă mujeri.”

⁴⁰ Isus ju zăs: “Ju am šjeva să ac zăk cijă Šimun.”

Šă Šimun u zăs: “Učitelju ză.”

⁴¹ Isus u vorbit: “Are om kari dăđe kečinj šă jăl ave doj daturaš. Unu ji are dator petsto banj dăm aržjint a halalănt pedeset banj dăm aržjint.^a ⁴² Njiš unu dăm jej nu u dat a nu ave dăm šje să ăj ăntork, šă omula u jirtat alu amăndoj. Aku spunjec kari ar trăbuji să ăl plakă maj tari?”

⁴³ Šimun ju ăntors vorba: “Kă ar trăbuji să fijă ala alu kari ju jirtat maj mult.”

Isus ju zăs: “Benji aj prosudulit.”

⁴⁴ Atunšje su ăntors la mujere šă jăl u zăs alu Šimun: “U vejs pă mujeresta? Ju am vinjit ăm kasa

ata ali nu maj dat apă păntu pišjorilje amelji,^b a je mu lju spălat ku lăkrmilje šă lju aščers ku păru alji. ⁴⁵ Nu maj sărutatămă pă minji, ali je mu surătat pišjorilje dă kănd u vinjit ăm nontru, no stat să mă săruči. ⁴⁶ Tu nu maj unsă kapu ku uloj ali je mu unsă kapu amnjov ku uloj ku parfem. ⁴⁷ Dăm asta rănd ju ăc zăk cijă: ‘Mulci grehur jisă jirtaci, daje kă mu plăkut tari. Alu ala kari ari maj pucănj dă jirtat, ala maj pucănj mu arătat plăkătură.’” ⁴⁸ Atunšje u zăs alu mujere: “Grehurlje atelji ăs jirtaci.”

⁴⁹ Atunšje eje kari asre la masă ku jăl sur apukat să svitaskă una ku alt: “Šinji ar puče asta să fijă kari šă grehurlje jartă?”

⁵⁰ A jăl u zăs alu mujere: “Ănkriđala ata ću spasalit. Dući ăm putuljală.”

Isus propovjedalešci păm mulči lokur

8 ¹ Dă pă aje, Isus u mers păm alčilje varușur šă satur, să propovjedălaskă šă să svitaskă dă Hir fălos dă kraljevstva alu Dimizov. Dvanaest (12) učenikur umbla dă pă jăl, ² šă šjeva ka mujerilje kari Isus lju oslobodulit dăm rov duhur šă dăm bičișugur:

^a 7,41 Unu banj dăm aržjint = una dnevnică alu radnik. ^b 7,44 Ăm aje vreme kănd vij la domačin am kasa trăbuje să lji spelji pišjorilje kă jej umbla pă drikur kari asre pljin dă prașină.

Marija (kari are dăm varuș
Magdala, kari u mănăt sedam
drașj dăm je), ³ Ivana (bășăca alu
upravitelj Kuza a jăl are upravitelj
păntu Herod), Suzana, șă mulci
alčilje cângășj. Jelji lji sluzule ku
benjilje șje ave.

Om șje samănă

(Mt 13,1–17; Mk 4,1–12)

⁴ Mari gărmaďă șă akuljiže șă
lume inka vinje la Isus dăm tot
varușu. Isus u svătīt alor ku
usporēďă ⁵“Om șje samănă u
mers șă seminji sāmānca aluj.
Șă kum sāmāna orikiči dăm
sāmāncurljelje u kăzut pă kalji. Șă
sāmānce are kălkată, păn șje nor
vinjit vrabujilje șă lju mănkalji.
⁶ Șă orikiči ur kăzut ăntri petri șă
jelji ur kriskut friș, ali sur uskat
kă lji ibize vlagă. ⁷ Șă orikiči
sāmāncur ur kăzut ăntră mărșunj
șă u kriskut ku jej una, ali lji șăgușă
mărșunji. ⁸ Șă orikiči u kăzut pă
bun pământ, șă u kriskut șă u avut
sto rāndur majmult.” Kănd Isus u
fost gata ku usporēďa u mužjit:
“Punjec ureci voj kari avec ureci
șă auzăc!”

Isus objasnaleșči șje značaleșči usporēďa dă om kari samănă

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ Učenici aluj lor ăntribat pă Isus
atunșje, șje značale usporēďe.

¹⁰ Isus u zăs: “Avovă Dimizov u
dopustulită șă prișjipec tajnurlje dă
kraljevstva alu Dimizov, ali alu alci
trăbă șă șă spujă âm usporēďur;
ka kum u zăs prorok Izaija:

Ăs eje kari șă ujtă
ali nu veđi,
kari auđi
ali nu prișjepi.*

¹¹ Aku usporēďa značaleșci asta:
Sāmānca aj ka Vorba alu Dimizov.

¹² Sāmānca kari aj pă kalji, ăș
ka eje ominj kari auđi Vorba,
ali draku u vinji șă lji je vorba
ăndărăt dăm sufljičilje alor, șă nu
potă ănkradă șă nu șă spasalaskă.

¹³ Aje sāmānca ăntri petri ăș la
ominj kari auđi Vorba șă u apukă
ku fălușăjă ali nari korjen. Jej
ănkredī nu dă lungat șă atunșje
âm vreme dă ănșjirkală jej kađi
ăndărăt. ¹⁴ Sāmānca kari u kăzut
ăntri mărșunj șă ka ominji kari
auđi Vorba, ali kum vreme fužji
jej șă astrănži ku brigurlje âm

* 8,10 Iz 6,9

kust, šă dă găzdăšije, šă žăndur ăm kust, šă eje nu adușji bun plod.

¹⁵ Ali sămănce kari kađi pă bună pământ aje eje ominj ^akari auđi Vorba šă u cănji ăm sufljitu bun, jej ăs ustrajni šă u adușji bun plod.”

Kum prišjipenj istina alu Dimizov

(Mk 4,21–25)

¹⁶ “Njime nu acăcă lampă să u puja dăsup ter ili dăsup pat. Nu, jăl u punji pă sviječnjak aša toc u viđe lumină kănd vinji ăm nontru ¹⁷ atunșje kutotu šje ăj aku askuns, šă šje ăj pă askuns făkut, kutotu u jășă afară. ¹⁸ Daje păzec kum auzăc. Kă šinji ari ju fi dat maj mult, šă šinji gođe nari njimika, dă la jăl u fi lot čak šă aje cară šje samănă kă ari.”^b

Familija alu Isus ăs eje kari kustă vorba alu Dimizov

(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ Alu Isus u vinjit mumăsa šă fracı să ăl posjetilaskă pă Isus ali jej nu puće să vija apropi dă jăl

dă rănd dă gărmađă. ²⁰ Šinjiva u javalit alu Isus: “Mumăta ata šă fracı atej stă afară či aščaptă.”

²¹ Isus lju u zăs: “Mama ame šă fracı amej ăs eje kari auđi Vorba alu Dimizov, šă u kustă.”

Isus putulješči oluje

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² Una ză Isus šă učenici aluj ur tunat ăm čamac šă să mergă pă alta parči dă galilejsko jezero. Isus u zăs: “Hajd pă haje parči!” Aša sur maknulit dă la mal. ²³ Ali kum plovule jej, pă Isus lu furat somnu. Atunșje oluja ku vântu una su slăbuzăt pă jezero šă jej asre ăm opasnost, daje ka karu să umplje ku apă.

²⁴ Jej ur mers la Isus šă lor skulatulă ăm frikă šă muže: “Domnu, Domnu noj nji ăntupenj!”

Aša su skulat šă u zapovjedalit alu vântu šă alu valuvurljelje să să putuljaskă. Oluja su putuljit šă are putuljală. ²⁵ “Hunđi vi ănkriđala?”, Isus lju ăntribat pă jej.

Ali jej asre pljinj dă frikă šă ămirală, šă u zăs una la alt:

^a 8,15 Bun sufljit: ăj sufljit kari ăj spreman să audă vorba alu Dimizov, šă să u askulči.

^b 8,18 Jasno ăj dăm kontekst kă Isus svitešči dă prišjipală šă dă ănkriđală. Asta značalešči: “Šjinji gođ ari prišjipală šă ănkriđală ju su da maj mult prišjipală. Šjinji gođ nu ari prišjipală u zgubi šă haj šje ari šă prišjipala šje u ari u zgubi šă prišjipala šje jăl găndešči kă ari”, ili “Dimizov u fașji alu hej kari ănkredi ăm istină ur prișjipe šă maj mult. Dimizov u fașji dă hej kari nu ănkredi ăm istină, jej nu u prișjepi istina njiș haj pucun šje jej găndešči kă jej prișjepi.”

“Šinji aj asta čak ša vantu ša valuvurlje al punji ureci pa jal känd zapovijedalešci?”

Isus mănă pă drašj dăm om

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Jej ur plovulit păn la malu dă Gerasa, kari aj pă alta parci dă Galileja. ²⁷ Kum Isus u pus pišjorilje pă pământ, ju vinjit dădănenči om dăm varuš kari are mar da multă dobă ku drašj am jal. Jal nu purta colji, ša nu kusta am kasă mar am gropur. ²⁸ Känd lu văzutulă pă Isus, jal u mužjit tari ša u kăzut dădănenči la jal ša dăm tot graju u mužjit: “Šje găndešc dă la minji, Isuse Fišjoru alu Dimizov, Maj Mari? Ju mă arog la činji să nu mă mučulešc!” ²⁹ Draku al cănje mar multă vremi. Majnti ominji ku lancurlje al lji ga ša al păze, ali jal tod daje rupe lancurlje ša draku lu mănăt am pustinjă. Isus u dat zapovjed alu rov duhu să ješi afară dăm jal.

³⁰ Isus lu antribat: “Kum či cem?” Jal u zăs: “Legija”, daje kă mulc drašj asre am jal. ³¹ Ša jej sur arugat la Isus să nu lji de zapovjed să mergă am gropă făr dă dno.^a

³² Akulo are mari stadă dă poršj šje mănka pă parce dă đal, ša jej sur arugat să dozvolulaskă să

tunji am jej, ša Isus lju dazvolulit. ³³ Drašji dăm omula u fužjit am gărmađă poršj, ša stada dă poršj ur arljigată dă pă đal am jezero ša akulo sur antupit.

³⁴ Ominji šje păze stado u skăpat känd u văzut aje, ša jej ur dus hir am varuš ša am sat. ³⁵ Ša lume ur vinjit să vadă šje u fost aje. Känd ur vinjit la Isus, jej ur aflat pă omu šje are ku drašj am jal are ambrăkăt, ša šađe la pišjorilje alu Isus ku fire sântosă. Ša känd u văzut aje kutotu jej sur anfrikušat. ³⁶ Hej kari ur văzut or spus kum Isus u oslobodulešci pă omu ku drašj. ³⁷ Ali tota lume dăm lok am Gerasa ur zăs alu Isus să fugă dăm akulo kă asre tari anfrikušac. Isus u tunat am kar ša gände să fugă am napoj.

³⁸ Omu dăm kari Isus u mănăt afară dăm drašj să aruga la Isus: “Pot să fug ku činji?”, ali Isus lu mănăt ša ju zăs: ³⁹ “Duči am napoj akasă, ša spunji alu toc kutotu šje Dimizov u făkut dă činji.” Aša u mers akasă ša u širilit am varuš kutotu šje Isus u făkut păntru jal.

Mujere kari are bičagă u fost sănătosă

⁴⁰ Gărmađă are akulo să al pozdravalaskă pă Isus känd su antorsusă pă alta parci dă jezero,

^a 8,31 Gropă făr dă dno dă drašj

jej toc tari ăl ašcripta pă jăl.

⁴¹ Atunșje su pojavalet om kari să čima Jair vođa dă sinagogă. Jăl u vinjit la Isus šă u kăzut žos la pišjorilje aluj šă să aruga la jăl să vijă la jăl akasă daje kă ⁴² jedina fata aluj dă dvanaest aj (12) dă bătărnă are pă morči.

Isus u mers dă pă Jair kănd mulc să ămpinžje să fijă dapropi dă jăl. ⁴³ Ăm gărmake are mujeri kari kărvarale dvanaest (12) aj šă je u čiltit kutotu šje ave pă doktor ali no aflat pă njime kari ar puće să u ozdravalaskă. ⁴⁴ Je u vinjit pă dănapoj šă su apukat pus dă cola alu Isus, šă sănžilje u stat să kuri.

⁴⁵ “Šinji u pus măna pă minji?”, u ăntribat Isus.

Toc zăšje kă nu ur pus. Atunșje Petar u zăs: “Domnu, tu vejs kum să ămpinži toc ominji la činji!”

⁴⁶ Isus u zăs: “Šinjiva u pus namjerno măna pă minji kă am sămcăt pučere kum jašă afară dăm minji.” ⁴⁷ Kănd u văzut mujere kă majmult nu poči cănje ăm je, je u vinjit ăm nenči trămurănt dă frikă, u kăzut ăm njenće alu Isus šă u spus la toc adăšje u pus măna pă jăl, šă kum u fost ozdravalită

dăm turdată. ⁴⁸ Isus u zăs: “Fato, ănkriđala ata ću ozdravalit. Dući ăm putuljală!”

Isus u skulat dăm morči pă fata alu Jair

⁴⁹ Kănd Isus svite ku mujere, glasniku dăm kasa alu vladaru dă sinagogă u vinjit šă u zăs: “Fata ata ăj mortă. Nu ăl gnjavali pă učitelj!”

⁵⁰ Kănd u auzăt Isus aje, jăl u zăs alu Jair: “Nuc fijă frikă! Numa ănkređi mijă šă je u kusta!”

⁵¹ Kănd ur vinjit jej la kasa, Isus nu lăsă să mergă ăm nontru ku jăl osim Petar, Ivan, Jakov šă mumăsa šă tatusu alu fate haje. ⁵² Šă toc ăm kasa plănžje šă u žalale, aša jăl u zăs: “Nu plănžjec. Je nuj mortă, numa să kulkat!”^a

⁵³ Jej ăl răđe pă Isus, kă jej asre sigurni kă je ăj mortă. ⁵⁴ Isus atunșje u apukatu dă măna šă dăm tot graju u mužjit: “Skolăci kupilu amnjov!” ⁵⁵ Šă duhu alji su ăntorsăsă šă je su skulat dăm turdată. Isus u dat zapovjed atunșje să ăj đe šjeva să mănăšji. ⁵⁶ Roditelji alji asre ămirac a Isus lju purunšjit pă roditelji să nu spujă alu njime šje u fost.

^a 8,52 Isus ščije kă je ăj mortă ali jăl ščije kă ju da kust ăm napoj.

Isus mănă pă dvanaest (12) apostolur

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

9¹ Isus u čimat pă dvanaest apostolur la jăl šă jăl lju dat pučeri šă autoritet pă toc drašj, šă pučeri să äntremi bičišugur.
² Atunšje Isus lju mănät afară šă să proglasalaskă kraljevstva alu Dimizov šă să ozdravalaskă pă bičež. ³ Isus lju zăs alor: “Nu loc njimika ku voj pă kalje avostră, njiš botă, njiš taškă, njiš mänkari, njiš banj. Njime să nu je maj una kămašă ku jăl. ⁴ Äm kari gođe kasa măržjec, fijec akulo păn šje nu fužjec dăm varuš. ⁵ Hunđi gođe nu vă punji ureči, fužjec dăm ala varuš šă äm znak dă upozorenje kă äł laš la sudbina aluj, skutărăcävă prašina dă pă pišjori.”

⁶ Aša jej sur lot afară să mergă dăm sat äm sat să propovjedalaskă Hir fâlos šă ozdravalaskă pă bičež pă hunđi gođ meržji.

Herod gände să vadă pă Isus

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Vladar Herod^a u auzăt dă kutotu šje Isus u fäkut, šă are zăbunjît kă orikic zăšje kă Ivan Krstitelj u uskrnulit dăm morc. ⁸ Šă orikic

zăšje kă prorok Ilija su arătät pă pământ känd alci gände kă unu prorok dă kănva u vinjit äm kust.

⁹ Ali Herod u zăs: “Ju am tijet kapu alu Ivan, ali šinji äj omusta dă kari aud dăstafele vorbi?” Jăl da be ščipta să vadă pă Isus.

Isus u rănjit pă majmulc dă pet hiljada dă ominj

(Mt 14,13–21; Mk
6,32–44; Iv 6,1–13)

¹⁰ Känd sor äntors apostoli ur spus alu Isus kutotu šje ur fäkut. Atunšje Isus lju dus pă lok pustulot apropi dă varuš Betsaida. ¹¹ Lume ur saznalit šă ur sljedilit pă Isus. Aša lju apukat la jăl šă lju spus dă kraljevstva alu Dimizov šă u ozdravalit pă eje kari asre bičež. ¹² Mar kitră dă sara Dvanaest apostolur ur vinjit la Isus šă ur zăs: “Mănă pă lumi ändărät, aša să mergă să äš aflji lok dă kulkat šă dă mänkät kă noj ščenj äm pustinjă ajišje.”

¹³ Isus lju zăs: “Voj dădecälji šjeva dă mänkät.”

Jej ur äntors vorba: “Noj avenj čar pet darabur dă pită šă doj pešč. Noj sāngur să mărženj šă să kumpăränj mänkari dă totă lumesta?” ¹⁴ Jej ur umărat hunđiva

^a 9,7 Vladar Herod jăl vladale äm Galileja kari are una parči dă Izrael.

pet hiljada dă bārbec,^a Isus u zăs alu učenici aluj:

“Punjecălji să šadă ăm grupur po pedeset lumi să šadă una.”

¹⁵ Šă apostoli ur făkut kum lju zăs, lju pus pă toc să šadă žjos.

¹⁶ Atunšje Isus u lot pet dărabur dă pită šă doj dărabur dă pešč šă su ujtat sus ăm nor, Isus u blagoslovulit šă u ruptă ăm dărăbelji, atunšje u dat alu učenici aluj să puja dădănenці alu lumi.

¹⁷ Šă jej toc ur mănkat šă asre sătulj. Šă jej ur akuljes dvanaest košarur dă dărăbelji šje ur rāmas.

Petar priznalešči kă Isus ăj Krist

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ Undată kănd su ăntors Isus pum parci să să aroži, učenici asre ku jăl šă Isus u ăntribat: “Šje zăšji lume šinji mes ju?”

¹⁹ Jej ur ăntors vorba: “Ivan šje Bučază, makar orikic zăšji Ilija prorok a hejelanc kă ješč prorok dă kănva kari u uskrnulit dăm morc.”

²⁰ Isus u ăntribat: “A voj? Šje zăšjec voj, šinji mes ju?”

Petar u ăntors vorba: “Tu ješč Krist kari ăj mănāt dă la Dimizov!”

Isus lji spunji alu apostoli kă jăl u muri, šă u uskrsnuli

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

²¹ Isus u dat atunšje zapovjed mari, šje lji branale să spujă asta alu šjinjiva kă jăl ăj Mesija.

²² Atunšje Isus u zăs: “Ju, Fišjoru alu Omuluj trăbă să păc mulci patnjur. Bătărnji kari ăs glavni ăntri židovur, mari popur šă učitelju dă zakonu alu Mojsije mu odbacali. Jej mur amură, a ju treći zuă uj uskrsnuli.”

Kum să fijenj učenici alu Isus Krist

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ Atunšje Isus u zăs alu toc:

“Dakă šinjiva găndēšči să mă sljedălaskă pă minji, elši trăbă să odbijalaskă să kušci dă pă žăndurlje aluj, jăl săngur să ăš je krušje aluj totă zua šă să mă sljedălaskă pă minji.^b ²⁴ Šinji gođ găndēšči să ăš spasalaskă kustuš ala lu perđi do kraja, šă šinji gođe šu perđi kustuš pāntru minji ala su spasalisă vječno. ²⁵ Šje ari benji om dăm aje dakă kapătă celi svet,

^a 9,14 Nu asre numa bārbec, nego šă mujer šă kupij (vedi Mat 14,21) ^b 9,23 Zločinac kari are osudulit să mori pă krušji trăbuje să dukă krušje pān la lok hundi u fi amurāt. Ku asta svat, Isus gănde să zăkă dakă găndenj să fijenj učenici aluj, trăbujenj să fijenj morc la željurlje anoštri, la voja anostră, trăbujenj să fijenj poslušni šă spremni să punjenj ureci la Isus.

a jăl ăj uniștilit ili părdut? ²⁶ Dakă ăj alu šjinjiva rușunji dă minji ili dă vorbilje amelji, šă ju Fișjoru alu Omuluj ju fi rušanji dă ala om, kănd uj vinji ăm slava aluj, ăm slava alu tatusu šă ăm slava alu svănc anđeji. ²⁷ Anume ju zăk, ăs orikic kari stă ajișje kari nor muri majnti dă šje nor viđe kraljevstva alu Dimizov.”

Isus arată slava aluj

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

²⁸ Hundiva osam zălji dă pă eșce svatur Isus u lot pă Petar, Ivan šă pă Jakov ku jăl, šă u mers sus pă đal să să aroži. ²⁹ Atunșje kum să aruga, ubrazu aluj u ščimbat tari, šă coljilje aluj sur ščimbat am alb dă svitlăze. ³⁰ Doj ominj su pojavalet, svite ku Isus. Eje asre Mojsije šă prorok Ilija. ³¹ Jej su arătat ăm slavă šă jej svite dă morči^a aluj šje u fi ăm Jeruzalem.

³² Pă Petar šă pă urtașji aluj lju furat somnu ali jej sur skulat šă lor văzut pă Isus ăm slava aluj ku doj ominj šje stăce ku Isus. ³³ Kănd jej fužje, Petar u zăs alu Isus: “Domnu, anovă nji benji ajișe! Lasă fășjenj tri koljibur: unu pântru činji, šă unu pântru Mojsije

šă unu pântru prorok Ilija.” Jăl nu šcije šje sviteșci, sāmăna kă bulunzeșci. ³⁴ Šă kănd Petar svite, oblak u vinjit dasupra pă Petar šă pă urtașji aluj šă jej su ănfrikușat.

³⁵ Atunșje su ăuzăt graj dăm oblak: “Asta ăj Fișjoru amnjov, ju lam izabralit! Punjec ureci la jăl!” ³⁶ Kănd graju su auzăt, Isus are sângur. Učenici ur tăkut šă nor spus alu njime šje ur văzut.

Isus u mănāt afară pă drak dăm kupilula

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

³⁷ Hajelantă ză Isus šă učenici aluj ur vinjit žjos dă pă đal šă ăl așcipta gărmaďă dă lumi. ³⁸ Ăm gărmaďe are om kari mužje: “Učitelju, ju mă arog, ujtăci pă fișjorum daje kă jăl ăj jedini kupilu amnjov! ³⁹ Ujtăci, duh ăl napadaleșci šă jăl dăm turdată căpă, ăl skutără ăm gărčur šă fașji spumi la gură šă dabe fužji dă la jăl, ku mukă ăm ăl baći. ⁴⁰ Ju mam arugat la učenici atej kari as re ku noj dakă ar puće jej să măjă pă draku afară ali jej nu puće.”

⁴¹ Isus u ăntors vorba: “O voj nevjernă šă ubraznikă generacijă! Kită dobă trăbă să fjuv ku voj?

^a 9,31 *morči* Vorba kari ăj prevodilită “morči”, pă ljimba dă grčki ăj Jășală, šje arată kum Isus u muri. Ăm kenvija bătărănă “Jișala” značaleșci kum Dimizov u oslobodulit pă Izraelci dăm ropstvă ăm Egiptat. Morče alu Krist pă krușji ăj “Jășală” daje Dimizov nju otkupilit dăm ropstva dă grehur.

Kită dobă trăbă să vă trpălesk?
Adăl pă fišjoruc ajišje!”⁴² Kănd
kupilula u vinjit la Isus, draku lu
vărľjit žjos šă ăl skutura am gărčur.
Isus lu mužjit pă duhu rov šă pă
kupilu lu ozdravalit, šă ăm napoj
lu dat la tatusu.⁴³ Jej asre toc
ămirac la autoritetu aluj šă kit ăj
dă mari Dimizov.

Isus jară spunji dă morče aluj

(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)

Atunšje kănd inka toc să ămira
šje u făkut, Isus u svătit ku učenici
aluj: ⁴⁴“Zapamtalecă vorbilješće,
šă ăngăndecăvă dă jelji.” Isus u
zăs: “Ju, Fišjoru alu Omuluj uj
fi dat ăm mănjlje alu omuluj.”
⁴⁵ Jej nor prišjiput šje u găndit
jăl ku aje să zăkă. Značenje are
askunsă dă la jej, a alor lji are frikă
să ăl ăntrebi pă jăl dă aje.

Šjinji ăj maj mari ăm kraljevstva alu Dimizov

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ Učenici su apukat să
raspravľjalaskă šinji dăm jej
ar puće să fijă maj mari. ⁴⁷ Isus
lji šćije găndu ăm sufljičilje alor
atunšje Isus u lot pă kupil mik šă
lu pus lăngă jăl ⁴⁸ atunšje lju zăs:

“Šinji gođe apukă pă kupilusta
mik ăm numilje amnjov apukă
pă minji. Šă šinji gođe apukă pă
minji, apukă isto šă pă ala kari mu
mănat. Daje kă maj mik ăntri voj
ăj maj mari.”

Šjinji nuj protiv dă voj, ala ăj dă voj

(Mk 9,38–40)

⁴⁹ Ivan u zăs: “Domnu noj anj
văzut pă unu om kari ăm numilje
atov mănă drašj afară dăm ominj
šă noj anj zăs să nu fakă aje, daje
kă jăl nu ăj unu dăm noj.”

⁵⁰ Isus u zăs aluj: “Nu ăj branalec,
kă šinji gođe nuj protiv dă voj, ăj
dă voj.”

Samaritanci nu apukă pă Isus a jăl nu lji uništilešči

⁵¹ Vreme are apropi kănd Isus
trăbuje să fijă dus napoj ăm nor,
atunšje tari su odluĉulit să mergă
ăm Jeruzalem. ⁵² Isus u mănat
glasnišj ăm nenĉi la jăl a jej ur
vinjit ăm unu sat ăm Samarija
să pripremalaskă lok păntu jăl.
⁵³ Ali lume akulo nu lu apukat
ăm benji, daje kă are pă kalje
dă Jeruzalem.^a ⁵⁴ Kănd ur văzut
učenici Jakov šă Ivan ur ăntribat:
“Domnu, găndešĉ să ĉimănj fok

^a 9,53 Samaritanci šă Židovi jej dăm tri jej să mrzăle. Daje Samaritanci nu gănde să
ažuĉi alu Isus pă kalje aluj ăm Jeruzalem–glavni varuș alu židov.

dām nor sã lji uništãlaskã?”^a

⁵⁵ Isus su äntors la jej šã lju fãkut dã njimika pã Jakov šã pã Ivan.

⁵⁶ Šã jej ur mers äm altu sat.

Nuj lako sã fijenj učenici alu Isus

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ Kum måržje Isus šã učenici pã kalji, šjeva ka omu u zãs alu Isus: “Ju uj meržji ku činji hundi gođ vi meržji šã tu!”

⁵⁸ Isus u zãs: “Lisicurlje ari sklonište šã vrãbujilje ari gnjezdurlje alor, ali Ju Fišjoru alu Omuluj nam lok hundi sã äm pujã kapu.”^b

⁵⁹ Isus alu altuje u zãs:

“Sljedilešći mã!”

Omu u zãs: “Domnje, lasãmã elši sã mã dukã sã ängrop pã tata amnjov.”^c

⁶⁰ Isus u zãs aluj: “Lasã pã morc sã äš ängropi pã morc,^d ali tu dući šã propovjedalešći kraljevstva alu Dimizov!”

⁶¹ Akulo are inka unu om kari zãšje: “Ju čuj sljedili pã činji, Domnu ali elši lasãmã sã mã pozdravalesk ku toc akasã.”

⁶² Šã Isus ju äntors vorba: “Njime kari punji mãna pã plug šã sã ujtã äm napoj dã pã jãl,^e nuj bun dã kraljevstva alu Dimizov.”^f

Isus spunji alu sedamdeset doj učenikur kum sã spuji dã kraljevstva dã Dimizov

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

10 ¹ Dã pã ešće stvarur Domnu u odredilit sedamdeset doj učenikur šã lju mãnat äm nenći, doj pã doj la tot

^a 9,54 Jakov šã Ivan u dã osudã kã jej šćije kã jej äs proroci ka proroku Ilija kari u odbacalit pã Dimizov. 2 Kr 1,10–12

^b 9,58 Isus spunji ku izrekã sã äñveci pã om kum sã fijã učeniku aluj. Isus gãñdešći dakã ala om lu sljedili, njiš ala om nar ave domu aluj. ^c 9,59 Nuj jasno kã tata alu omula u murit, a jãl trãbã sã äñ angropi odma, ili omula gãñdešći sã rãmãji maj du lungat pãn šje omula no u muri kapu atunšje lu ungrupa. Poanta äj äm aje kã ala om gãñdešći elši šjeva sã fakã majnti dã šje u sljedili pã Isus. ^d 9,60 Isus nu gãñdešći doslovno kã morci ur ungrupa pã alci morc. Šje ar puće sã fijã “morc” äs: 1. asta äj metaforã dã hej kari maj šjeva u muri ili 2. asta äj metaforã dã hej kari nu sljedilešći pã Dimizov, kari äs duhovno morc. Poanta äj äm aje kã učeniku nu slobud sã dopustulaskã njimik šje lar zadržali sã nu sljedilaskã pã Isus.

^e 9,62 Njime kari sã ujtã dã napoj kãnd kapalešći, nu poći sã vadã plug hundi trãbã sã mergã. Aje osobã trãbã sã fijã koncentriranã sã sã ujči äm nenći sã potã benji kapali. Aša značalešći kã trãbã sã nji ujtãn ravno dã kraljevstva alu Dimizov. Nu slobud sã punjenj familija pã loku alu Dimizov. Nu značalešći kã trãbujenj sã nu nji brinulenj dã familija anostrã. ^f 9,62 Isus odgovaralešći ku izreka sã äñveci pã om kum sã fijã učeniku aluj. Isus podrazumijevãlešći kã osobe nuj bunã dã kraljevstvo alu Dimizov dakã nji ujtãn pã ominj äm prošlost äm lok sã sljedilenj pã Isus.

varušu ša lok la kari jāl isto aščipta sã mergã. ² Isus u zãs alor: “Žetva aj mari ali pucãnj as lukroj, dãm ala rãnd arogãci la stãpanu dã žetva sã mãji maj mulc lukroj am polja aluj.^a ³ Aku duçi ali punji ureçi. Ju vã mãj pã voj ka pã birkã mikã antri lup! ⁴ Nu loc ku voj đibularuš ili taškã ili cipiliš, šã nu sta dã lungat am svat ku ominji pã kalji sã nu zgubec vreme.

⁵ Elši stvar šje trãbã sã zãšjec kãnd vinjec la kasa aj: ‘Putuljalã fijã la kasasta!’ ⁶ Dakã om kari gãndẽšçi putuljalã kustã am kase putuljala u fi ku jãl, ali dakã nu, putuljala u vinji am napoj la voj. ⁷ Rãmãnji am aje ista kasa, mãnãnkã šã be šje ari jej, kã lukroju aj vredan dã šje u lukrat. Nu vã selilec dãm una kasa am alta.^b

⁸ Dakã mãržjec am bilo kari varuš šã jej vã apukã am benji voj mãnkãc šje vã punji dãdãnençi

⁹ šã ozdravalecã pã biçež kari ar fi

akulo, šã spunjecãlji kã Kraljevstva alu Dimizov aj apropi. ¹⁰ Ali dãkã vinjec am varuš hundi nu vã apukã, atunšje dušjecãvã pã ulicur šã zãšjec: ¹¹ Čak šã prašina dãm varušu avostru kari su apukat pã pišjorilje anoštri, brisãlec dã pã noj, protiv dã voj!^c Ali šã voj ac trãbuji sã šciyec kã kraljevstva alu Dimizov aj apropi. ¹² Ju vã zãk kã pã zuve dã sudulalã u fi maj ušuri lu varušu Sodoma dã kitã dã varušula.”^d

Isus lji fašji dã njimik pã heje kari nu askultã

(Mt 11,20–24)

¹³ Isus u zãs: “Jao avovã ominjilor dãm Korazine! Jao avovã ominjilor dãm Betsaido! Kã sã vi fost dastafel čudo am varuš Tira šã am Sidon^e ka kum su dogodulit la voj am varušu avostru, jej dã kãnva sar vi ankãjit, šãzut am colji dã kecã, šã am šjinuša znak dã ankãjalã.”^f

^a **10,2** Isus zãšji kã mulc ominj as spremni sã tunji am kraljevstvo alu Dimizov ali nus dovoljno učenikur kari u anvãca, šã sã ažuçi alu ominj. ^b **10,7** Isus nu svite kã jej trãbã sã rãmãji am aje kasa totã zua, mar trãbã sã sã kulši akulo am totã nopče, kit gođ as akulo; ku alčilje vorbi, nu vã kulkãc am alta kasa.

^c **10,11** Asta aj simbol sã nji areçi sã odbacalenj pã ominj dãm ala varuš; ku alčilje vorbi; “Aša kum voj ac odbacalit pã noj, aša Dimizov u odbacali pã voj do kraja pã voj.” ^d **10,12** Sodoma: varuš (veđi Stv 19,24–28)

^e **10,13** Ominji kari kusta am Korazin, am Betsaida as re Židovi kari trãbuje sã aščepçi pã Mesija. Ominji kari kusta am Tir, Sidon nus are Židovi jej nu očkivale pã Mesija kã u vinji. Šje Isus spunji ajišje svitešçi čak kã šã eje kari nus Židovi trãbã prepoznulaskã pã Mesija daje kã u fãkut kutotu čudurlje. ^f **10,13** Am aje kulturã, ominji trãbuje sã porçi colji kari as fãkuçi dãm kostrijet, kari are hrapav, tari are neudoban. Jej šãde am šinuša, sã areçi kã lji žalji, šje u zgrešilit protiv dã Dimizov.

¹⁴ Anume ăm zuve dă sudulală Tira
șă Sidonija maj benji ur treșji dă tu!

¹⁵ Șă voj ominji dăm Kafarnaum!
Pănăm nor voj vic rădika? Ăm
podzemlje vic fi arunkac.

¹⁶ Șinji gođe auđi pă voj, mă
auđi pă minji, a șinji odbacaleșci
pă voj, pă minji odbacaleșci, șă
șinji gođe odbacaleșci pă minji,
odbacaleșci pă Dimizov kari
mu mănăt!”

Dă šje să nji ănfălușanj

¹⁷ Sedamdeset doj učenikur su
ăntors ku fălușăjă. Jej ur zăs: “O
Domnje, čak șă drașji nji punji
ureci ăm numilje^a atov.”

¹⁸ Jăl lju zăs alor: “Ju mă ujtam
la Sotona kum kađi ka munje dăm
nor.^b ¹⁹ Aku punjec ureci! Ju vam
dat autoritet să kălkăc pă șarpi șă
pă škorpionur^c șă ku kutotu pučere
pă săla dă dužmanj, ^dșă njimik
nu vic păcă rov. ²⁰ Tot dăje nac
trăbuji să vă ănfălușăc kă duhovur

vă punji ureci. Fijec făloș la aje kă
numilje avoștri ăș skrișă ăm nor.”^e

Numa Fișjoru otkrileșci pă Dimizov

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ăm ala șas Isus su ănfălușăt ăm
Duhu svănt șă u zăs: “Tata, Domnu
pă pămănt șă pă nor, ju dov hvală
cijă dăje kă tu aj askuns eșce dă
la mărdoj șă dă la părșjipuc, șă aj
arătăt alu hej ‘mișj’^f pă pămănt.
Da, Tata, cijă asta că să veđi.”

²² Șă Isus u zăs: “Kutotu mu
fost dat ăm povjerenje dă la Tata
amnjov. Njime nu kunoști pă
Fișjoru șă njime nu kunoști pă
Tata, numa Fișjoru kunoști, șă
alu heje kari Fișjoru găndești u
kunoști pă Tata.”

²³ Atunșje kănd are jej săngur,
Isus su ăntors la učenici aluj șă u
zăs: “Blago avovă kă oči avoștri
asta veđi! ²⁴ Sigurno mulc proroș

^a 10,17 Ajișje “numilje” arătă pučere alu Isus șă autoritet. ^b 10,18 Isus koristilești
usporedbă să usporedilaskă kum Dimizov u pobjedilit pă Sotona kănd 72 učenikur aluj
u propovjedilit ăm varușur. Sotona u kăzut đos dăm nor, ka kum munja luvești đos.

^c 10,19 Șarpilje șă škorpioni ăș metaforă dă relji duhovur. ^d 10,19 Dușmanu ăj
Sotona. ^e 10,20 Dimizov u skris numilje alor pă skritura ăm nor, a aje značalești kă
jej ari vječni kust. ^f 10,21 Asta ăj dă ominj kari nari ișkulj, ali ăș spremni să apușji

ănvăcala alu Isus ka kum kupiji mișj apukă șă slușalești pă hej lu kari lji ănkredī.

šă kraljur dă kănva gănde să vadă stvarurlje kari voj viđec, ali jej no putut să vadă, šă să audă šje voj ac auzăt, ali nor auzăt.”

Isus svitešči dă maj mari zapovjed

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Šjeva ka učitelju dă zakonu alu Mojsije su skulat, să ăl iskušulaskă pă Isus šă lu ăntribat: “Učitelju šje trăbă să fakă să kapăt kust dă erikeš? Kum ăl pot kăpăta?”

²⁶ “Šje zăšji zakonu alu Mojsije? Kum prišjep aje?”

²⁷ U ăntors vorba: “Plaši pă Domnu Dimizovu ku tot sufljitu atov, ku duša ata, ku pučere, šă ku kutotu găndu atov, * pă susjedu atov kă pă činji săngur!”*

²⁸ Isus u zăs aluj: “Benji aj zăs, aša fă šă vi kusta.”

²⁹ Ali kum gănde să areči kă ăj pravedan, lu ăntribat pă Isus: “Ali šinji ăj susjedu amnjov?”^a

Usporedbă dă Samaritanac kari are milos

³⁰ Isus u zăs: “Are om kari are pă kalji dă Jeruzalem, are sus ăm varuš Jerihon kari are žjos u

fost pljačkalit šă lăpădat, bătut pă morči dă la pljačkaš šă lăsat pă drik.

³¹ Popa dă židov slučajno măržje pă kalje šă kănd lu văzut, u fužjit pă lăngă jăl numa pă alta parci.

³² Isto aša Levit, pomočniku alu popa u vinjit isto pă kalje haje. Kănd u vinjit pă lokula šă lu văzut, isto u mers pă alta parci dă kalji.

³³ Napokon ^bSamaritanac kum măržje pă kalji u vinjit pă lăngă jăl šă kănd lu văzut lu apukat mila dă jăl. ³⁴ Jăl u mers la jăl u vărsat uloj šă vin, šă ju ănvălit ranurlje. Atunšje lu pus pă magar šă lu dus ăm fugadov aša su brinulit dă jăl. ³⁵ Odma hajelantă điminjacă kum fužje ju dat lu gazda dă kasa šjeva ka banji^c šă u zăs: ‘Je sama dă jăl, šă dakă asta nu u fi dăstul banj, dă kutotu šje u čilti, ju cuj plăci razlika kănd mă ănțorkă ăm napoj.’

³⁶ Dă pă găndala ata šje găndešč kari dăm ešće tri su arătat ka susjedu alu omusta kari u fost pljačkalit šjinji maj benji u ațutat?”

³⁷ Jăl u ăntors vorba: “Ala pă kari lu apukat mila dă jăl.”

Atunšje Isus ju zăs aluj: “Dući šă fă šă tu isto ka jăl.”

* 10,27 Pnz 6,5 * 10,27 Lev 19,18 ^a 10,29 Ali šinji ăj susjedu amnjov Asta om gănde să ščiji pă šjinji jăl trăbă să plakă: “Pă šjinji trăbă să smatralesk pă bližnji amnjov šă să ăl plak ka pă minji săngur?” ^b 10,33 Samaritanci asre stranci kari Židovi lji mărzăle. ^c 10,35 Ăm original skrijă: “ăs doj denarur”

Dă šje trăbă sǎ nji brinulenj

³⁸ Kum ur mers maj menkulo, Isus u vinjit ǎm unu sat hundi are mujeri šje sǎ čima Marta kari lu apukat pǎ jǎl ǎm kasa alji. ³⁹ Marta ave sorǎ šje sǎ čima Marija kari u šǎzut la pišjorilje alu Domnu šǎ punje urecí la kutotu šje jǎl svite. ⁴⁰ Ali Marta are ǎm brigur dǎ kutotu šje trăbǎ sǎ fakǎ. Aša u vinjit la Isus šǎ ju zǎs: “Nu či dori Domnu, kǎ sora ame mu lǎsat pǎ minji sǎngur kutotu sǎ poslužulesk? Šjeva zǎj sǎ vijǎ sǎ ǎm ažući.”

⁴¹ Domnu ju zǎs: “Marta, Marta, tu či brinulešč šǎ ču uznemirilešč dǎ mulći stvarur. ⁴² U biti numa una stvar trăbujǎ, šǎ Marija maj benji u akuljes, šǎ aje no fi lotǎ dǎ la je.”

Primjer dǎ aruguminći

(Mt 6,9–13; 7,7–11)

11 ¹ Undatǎ kǎnd Isus u fost gata ku molitva, unu dǎm ućenici aluj u vinjit la jǎl šǎ ju zǎs: “Domnu, ǎnvacǎnji sǎ nji arugǎnj, kum ǎnvǎca Ivan Krstitelj pǎ ućenici aluj.”

² Isus lju zǎs alor: “Kǎnd vǎ arugǎc zǎšjec:

‘Tata, la sǎ fijǎ svǎnt numilje atov,
la sǎ vijǎ kraljevstva ata, ka kum ǎj pǎ nor la sǎ fijǎ pǎ pǎmǎnt!’

³ Pita^a anostrǎ kari ǎj ǎm totǎ zǎ, dǎ nji astǎs.

⁴ Šǎ jartǎnji grehurlje anoštri, ka kum noj jartǎnj alu eje kari grešilešću protiv dǎ noj. Nu nji da sǎ kǎđenj ǎm ǎnšjirkalur, mar skoćinji afarǎ dǎm rov.”

Isus nji ǎnvacǎ kum sǎ fijenj ustrajni ǎm molitvǎ

⁵ Isus u zǎs alor:^b “Haj sǎ zǎšjenj kǎ avec urtak la kari mǎržjec ǎm miržuku dǎ nopću šǎ ǎj zǎšjec: ‘Urtaku amnjov, dǎm kećinj tri dǎrabur dǎ pitǎ. ⁶ Urtaku u vinjit dǎ pǎ kalji la minji, šǎ nam šje sǎ ǎj puj dǎdǎnenću.’ ⁷ A jǎl ǎm nontru aj zǎšji: ‘O nu mǎ gnjavali! Uša ǎj mar ǎnkujetǎ, kupiji amej šǎ ju ǎščenj ǎm pat, šǎ jednostavno, nu mǎ pot skula sǎ ac dov pitǎ.’ ⁸ Ju vǎ zǎk: šǎ dakǎ nu u meržji dǎje kǎ ǎs urtašj, u fašji aje sǎ nu sǎ rušunji.

^a 11,3 Pita are dostupnǎ akulo tota zua kari ominji mǎnka, aje nuj čar pitǎ mar mǎnkari.

^b 11,5 Isus spunji asta puvešču sǎ objasnalaskǎ kǎ urtaku avostru sǎ nu vǎ odbilaskǎ mar sǎ vǎ ažuću dakǎ avec mari potrebǎ šǎ dakǎ ǎl ǎntreb maj mulću rǎndur. Aša njiš Dimizov pǎ noj nu nji odbili, mar nju da dakǎ unj fi uporni.

⁹ Šă ju vă zăk: Arugăcăvă, šă vu fi dat! Kutăc, šă vic afla! Kukunjec, šă vu fi dăsvkut. ¹⁰ Kă šjinji gođ să arogă, kapătă! Kari kotă, află! A šjinji gođ kukunješci aluje ju su dăsvašji.

¹¹ Kari aj tata antri voj: kănd kupilu šjeri pešci dali am lok dă pešci dă šarpi? ¹² Ili kănd šjeri să aj đe škorpion am lok dă ov? ¹³ Dakă voj grešni ominj šcijec să dădec bunji stvarur alu kupiji avoștri, kit maj mult vu da Tata avostru dăm nor Duh Svânt alu alor kari al antrabă!”

Isus u vârljit afară pă drak ku pučere alu Dimizov

(Mt 12,22–30, 43–45; Mk 3,22–27)

¹⁴ Isus undată u vârljit afară pă unu drak kari are mut, šă kănd u fost drakula vârljit afară dăm ala om kari are mut, puče să svitaskă, šă alčilje ominji kari u vâzut aje asre amirac. ¹⁵ A orikic dăm jej u zăs: “Jăl u vârljit afară pă drașj afară ku ațutala alu Beelzebul^a

princu dă demonur!” ¹⁶ Akulo asre alci kari anșjirka pă Isus, šă jej u šjirut znak dăm nor să đe.^b

¹⁷ Ali Isus šcije găndurlje alor, šă lju zăs: “Totă kraljevstva kari să borulešci una ku alt, jej ur uniștili kraljevstva alor. Dakă familija una ku alt să borulešci, jej šur uniștili familija alor. ¹⁸ Dakă Sotona să borulešci protiv dă jăl sângur, kum kraljevstvo aluj su cănje?,^c šje rământje dăm kraljestva aluj? Kum voj zășjec kă ju vârljesk afară pă drașji dăm lume ku ațutala alu Beelzebul. ¹⁹ Ali dakă ju vârljesk pă drașji afară dăm lumi ku ațutala alu Beelzebul, atunșje učenici avoștri vârlješci isto afară pă drașj ku ațutală alu Beelzebul? Jej sângur u dokazali kă nus točni. ²⁰ Ali dakă ju māj pă drașji afără ku žețtu alu Dimizov,^d atunșje u vinjit kraljevstva alu Dimizov la voj. ²¹ Kănd om bălour aj naoružan šă păzešci kasa hundî kustă, atunșje pământu aluj aj sigurnă. ²² Ali kănd bălour om al napadalešci šă al mănănkă

^a **11,15** *Beelzebul* Beelzebul aj altu numi dă Sotona ili dă drak. Unjer să skrijă “Beelzebub”. Asta anume značalešci “gospodar dă mușc”, šje značalešci “vladar pă drașj.” Asta numi aj povezano ku numilje dă lažni dimizov “Baal–zebuba” dăm Ekron (vedi 2 Kr 1,2, 3, 6). ^b **11,16** Ili “Jej gănde dă la Isus să areci kă autoritetu aluj aj dă la Dimizov.” ^c **11,18** Ajișje “Sotona” aj dă rând dă demonur kari sljedilešci pă Sotona ka pă jăl sângur. Ku alčilje vorbi: “Dakă Sotona šă članovi dă kraljevstva alor să borulešci una ku alt kraljevstvo aluj nu su cănje.” ^d **11,20** *žețtu alu Dimizov* sviteșci dă pučere alu Dimizov (vedi Izl 8,19).

ku bătăje, ăj je oružje dă kari ovisilešči, šă ăj ămparcă šje u furat dă la slab om.^a

²³ Kari nu ăj ku minji, ala ăj protiv dă minji šă šjinji gođe nu akulježi ku minji, ala răsăpă.^b

²⁴ Pă lok făr dă apă rov duhu fužji afară dăm om, să lutulaskă^c šă să koći lok să să odmaralskă. Dakă nu află njiš šjeřăl lok, zăšji: ‘Ju uj meržji ăm napoj ăm kasa ame dăm ala om hundi am fužjit.’ ²⁵ Kănd draku u vinjit ăm napoj u aflat kă aje kasa ăj čistilită, šă măturată. ²⁶ Atunšje meržji šă aduși maj šapči rov duhur maj rej dă jăl sângur, šă jej u vinji napoj ăm om šă kustă akulo. Aša alu omula are tari urăt dă kit dăm elși.”

Blagoslovu dă askultălă

²⁷ Kum Isus svite, mujeri ăm gărmaďă dă ominj u mužjit tari

dăm tot graju šă su apukat să svitaskă: “Blagoslovulită ăj aje kari ău purtat ăm injimă, kari ău rănjit šă ău păzăt!”

²⁸ Isus u ăntors vorba: “Anume, ali maj blagoslovulit ăs eje kari auďi vorba alu Dimizov šă u cănji!”

Isus ăj maj mari dă Jona šă dă Salomon a tot daje ominji nu punje ureči

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Kănd u vinjit tari mulc ominj akulo, Isus su apukat să svitaskă: “Voj ominj kari kustăc ăm asta vremi, voj ščec rej ominj. Kotă znak,^d ali njišj šjeřăl altu znak no fi dat ka kum u făkut Dimizov čudo păntru prorok Jona.^e ³⁰ Šje su dogodulit alu Jona aje are znak alu Ninivljanur kari kusta ăm varuš Niniva, kă Dimizov lu mănat.^f Aša

^a 11,22 Asta spunji dă Isus kari pobjedilešči pă Sotona šă pă demonurlje aluj. Isus ăj bălour om kari je kutotu dă la om bălour. ^b 11,23 šjinji gođe nu akulježi ku minji, ala răsăpă Isus svitešči dă akuljižala dă učenikur kari ăl sljedilešči “šjinji goď nu aduși pă ominj să vijă la minji să mă sljedilaskă, lji duși dă la minji.” ^c 11,24 “Lok făr dă apă” svitešči dă lok “lok pust” hundi draku lutalešči. ^d 11,29 Ku alčilje vorbi: “Jej găndešči dă la minji să fak čudo ka dokaz, kă ju am vinjit dă la Dimizov.” ^e 11,29 Jona Jona are prorok ăm Stari zavjet (vedi Jon 1,7; 2,10; Mt 12,40). Dă pă tri zălji, vju u vinjit afară dăm injima mari alu peščilje, ka kum Isus u vinji afară dăm gropă. ^f 11,30 Alu ominj, kari Jona lju propovjedilit jej as re tari rej. Kusta ăm Niniva, varuš Asirija, jej as re mari neprijatelj alu Izrael (vedi Jon 3).

šje mu su dogoduli, ju uj fi znak
kă pă minji, Fišjoru alu Om kari
Dimizov u mănāt alu asta narod.^a

³¹ Pă zuva kănd Dimizov u suduli,
kraljica kari dă kănva vladale pă
pămănt dă jug ăm Seba,^b su rădika
una šă je u suduli pă heje kari
kustă astăs. Je u vinjit dă pă
kraju dă svijet, să slušulaskă pă
Car Salomon kari are tari mudar.
A aišje ăj šjinjiva maj mari dă
Salomon a voj nu gănđec să punjec
ureči! ³² Ăm zua kănd Dimizov
u suduli, ominji kari kusta ăm
varuș Niniva su rădika šă ljur
suduli ominji kari aku kustă, kă
jej nu sur ănkăjit kănd Jona lji
propovijedale. A ajišje ăj šjinjiva
maj mari dă kit Jona a voj nu
vac pokajalit!”

Šje Isus ănvacă aje ăj lumina alu ominj

³³ Isus svitešči: “Njime nu acăcă
lampă šă atunšje u punji pă lok
hundī nu să veđi ili dăsup košară.
Nu, jăl u punji ăm sviječnjak aša
toc u viđe lumină kănd vinji ăm
nontru.^c ³⁴ Oču ăj ka lampa alu

telă. Dakă oču atov ăj sănătos,
atunšje tela ata ăntragă u fi ăm
lumină, ali kănd ci oču bičag,
tela ata ăntragă ăj ăm ăntunjerik.
³⁵ Bagă sama da aje šje smatralešć
kă ăj lumina ăm činji să nu fijă
făr dă lumină.” ³⁶ Dakă ăj ăntragă
tela ata ăm lumină, njiș unu dio dă
telă nu ăj ăm ăntunjerik, atunšje
ăj kutotu ăm lumină, ka kum čar
svitlăze lumina ata.

Isus fašji dă njimik pă farizeji šă pă učitelji dă zakon alu Mojsije

(Mt 23,1–36)

³⁷ Kănd Isus u svătit, unu farizej
lu čimat să mănănšji la jăl akasă.
Isus u mers, šă u lot lok la masă.

³⁸ Kănd farizeju u văzut kă nu
šu spălat mănjlje majnti ka kum
ăj običaj alu židov, su apukat să
mănănšji a farizeju su začudulit.^d

³⁹ Ali Domnu Isus ju zăs: “Aku
voj farizeji pă dă nă afară cănjec
kljištaru šă teru čișć, ali pă dă
nontru voj ščec pljinj dă pulkučală
šă relji. ⁴⁰ Voj făr dă firi! Nuj
Dimizov kari u stvorulit vanjština,

^a 11,30 Ăm original skrijă: “Ka kum Jona are znak alu Ninivljanur, aša Fišjoru alu Om u fi znak alu asta naraštaj.” ^b 11,31 Kraljica dă la Sabe (aku ăm Jemen) putuvule pășci 1.500 kilometrur să slușalaskă mudrostu alu Salomon. Kusta 1.000 aj majnti dă Krist (veđi 1 Kr 10,1–13; 2 Ljet 9,1–12). ^c 11,33 Stihurlje 33-36 ăj metaforă kari Isus svitešči dă ănvăcala aluj, ăj ka “lumina.” Jăl gănđeșči učenici aluj să puğ ureči šă să djelilaskă ku alci. Jăl sviteșči dă ominj kari nu ščijă ili nu prihvataleșči ănvăcala ka kum jej ar fi ăm “ăntunjerik.” ^d 11,38 Farizeji ave pravilo kă ominji trăbă să spelji mănjlje ka kum ar trăbui să fijă obredno čișć la Dimizov.

u stvorulit ša nutrina?^a ⁴¹ Maj benj dādec milostinja avostrā dām tot sufljitu alu heje kari lji potrebno šje voj avec, atunšje vu fi kutotu čist.

⁴² Ali jao avovā farizejilor! Kā voj tari vā trudulec sā dādec desetina dām tot začinurlje ša povrčur alu Dimizov, a nu bāgac sama dā pravdā ša ljubav alu Dimizov. Una trābā sā fašjec, a hajelantā sā nu propustulešč.^b

⁴³ Ali jao avovā, farizejilor! Kā voj plāšjec lokurlje glavnā pā sastankur ām sinagogā, ša pozdravalalā ku poštovanje ām varuš pā trgov. ⁴⁴ Jao avovā, kā voj šcec ka askunsā gropā pā kari ominji umblā a nu šćijā kā obredno ās atunšje nečisti.”^c

⁴⁵ A unu dām učitelj dā zakonu alu Mojsije u zās alu Isus: “Učitelju, känd svitešč aša, tu nji vředālešč ša pā noj.”

⁴⁶ Isus u zās: “Jao ša avovā učitelji dā zakonu alu Mojsije, kā punjec pā ominj maj mult teret dā pravilurlje alu vjera dā kit šje poči om purta, a voj nu gāndec njiš ku žježjitu mik sā ažutac dā teretula sā dukā. ⁴⁷ Jao avovā! Kā voj gradalec spomenikur pā gropā alu proroci ša gāndec kā ku aje fišjec benji, a preci avoštri lju amurāt.

⁴⁸ Aša voj svedočulec ša vā slagalec ku djela alu preci avoštri. Jej lju amurāt, a voj nastavalec ku lukru alor känd gradalec spomenikur.”^d

⁴⁹ Dimizov ām mudrostu aluj u zās: ‘Ju uj māna pā prorokur ša pā apostolur ša orikic dām jej ur fi amurac a alci u fi progonulic.’

⁵⁰ Daje dā la asta generacijā u fi tražalitā sänžilje dā la toc proroci kari u fost vārsatā dām elši dā känd su stvorulit svet: ⁵¹ su apuka dā la sänžilje alu Abel pānā la sänžilje

^a **11,40** Isus koristilešči āntribala numa sā fakā dā njimik pā farizej šje nu prišjepi kā haj šje āj ām sufljit āj bitno alu Dimizov. ^b **11,42** Trābā sā daj desetina alu nu slobud sā zamaralešč ša alčilje stvarur. ^c **11,44** Ešce grop as re kapaliči ām pāmānt hundi morči telurlje as re āmgrupači. Jej nu ave albi petri kum alci ominj punje pā gropur sā vadā alci sā nu umblji sus pā jej. Känd Židovi umbla sus pā grop atunšje jej as re obredno nečisti. Ešce grop fašje aje sā fijā aje slučajno. ^d **11,48** Isus fašji dā njimik pā farizeji ša pā učitelji dā zakonu alu Mojsije. Jej šćijā dā amurala dā prorok ali nu osudulešči pā preci daje kā lju amurāt. Ku alčilje vorbi: “ām lok sā lji osudulec, voj maj potvrdālec aje ša vā slagalec ku aje”.

alu Zaharija,^a kari u fost amurăt
 ăntri žrtvenik šă ăm sletinja dă
 Hram. Ju vă zăk: ‘Kă kutotu asta u
 fi tražalit dă la asta generacijă!’^b

⁵² Jao avovă učitelji dă zakonu
 alu Mojsije! Daje kă voj ac lot
 ăndărăt čejilje dă kraljevstva alu
 Dimizov.^c Voj sângur nac mers ăm
 nontru šă ac sprečilit pă alci să
 tunji ăm nontru kănd gănde.”

⁵³ Dă pă šje u fužjit Isus dă pă
 lokula, učitelji dă zakonu alu
 Mojsije šă farizeji sur ăngăndit să
 mergă dă pă jăl să ăl ispitivălaskă.

⁵⁴ Gănde să ăl apușji pă Isus ăm

zamkă šje ar puće să zăkă protiv
 dă jăl numa să ăl dukă pă sud.

Isus upozoravalešči pă učenikur

(Mt 10,26–27)

12¹ Aša mulc ominj su
 sakupilit dă mar kălka
 una pă alt kic as re pă lănga Isus.
 Ali Isus elși u zăs alu učenici aluj:
 “Loc sama dă kvascu alu farizej!
 Ala kvas ăj licemjerje.^d ² Njimika
 nuj akupirit šje no fi dăskupirit,
 njiș una tajnă kari no fi șcută.^e

³ Aša dakă ac zăs šjeva ăm tunjerik

^a **11,51** Abel are elși om kari are amurăt ăm Stari zavjet (Stv 4,1–16) šă Zaharija posljednji om kari are amurăt ăm Stari zavjet (2 Ljet 24,20–22). ^b **11,51** Jedini proroci kari poštivalešči ăs proroci kari u murit! Ka kum preci alor nu askulta pă prorokur ăm Stari zavjet, aša farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije nu askultă pă Isus šă nu askultă pă apostolur kari Isus u măna. Strpljenje alu Isus u fi gata, atunșje su suduli alu Izrael dă kutotu anjilje kănd jej odbacale poruka aluj. ^c **11,52** Isus sviteșči dă istina alu Dimizov ka kum ar fi ăm kasa hunđi učitelji odbijalešči să tunji ali nu lasă alu alci să ajvi čejilje să potă tuna ăm nontru. Asta značaleșči kă učitelji nu kunoșci benji pă Dimizov, a jej maj nu lasă pă alci să ăl upoznulaskă. ^d **12,1** Ka kum kvasu kreșči ăm alot, aša licemjerje kreșči ăm ăntragă zajednica. Ku alčilje vorbi: “Păzăcăvă dă la licemjerje alu farizej, kari ăj ka kvasu” ili “Fijec opreznî să nu fijec licemjernî ka farizeji. Reljilje alor ăm ponașanje, utjecaleșči pă toc, baș ka kum kvasu kreșči am alot.” ^e **12,2** Ku alčilje vorbi: “Ne fijec ka jej, kă Dimizov u duskupira kutotu šje ăj askuns. Dimizov u otrkili kutotu šje ominji aku askunđi. Ominji kutotu u saznali na kraju šje toc askunđi”.

su šći ăm lumină, šă dakă ac
šupunjit šjeva ăm soba avostră aje
isto u fi mužjit pă krovur dă kăš.”^a

Nu vă fiјă frikă

(Mt 10,28–33; 12,31–32;
Mk 3,28–29)

⁴ Isus u zăs: “Urtašji amej
lasăcămă să vă zăk, nu vă fiјă frikă
dă eje kari numa vă poći amură
tela šă nu poći njimika să vă fakă.
⁵ Ju vuj zăšji dă šjinji trăbă să vă
fiјă frikă. Fiјă vă frikă dă Dimizov
kari poći să amori, atunšje vă poći
vărļji ăm pakao. Da anume, dă jăl
vă trăbă să vă fiјă frikă.

⁶ Nus šinšj (5) vrăbuj vândući dă
doj banj? Dimizov nu mujtă pă
njime. ⁷ A avovă čak šă păru pă
kap vi umărat.^b Nu vă fiјă frikă!
Voj šćec maj vredni dă gărmađă
dă vrăbuj.”

Pă pămănt trăbujenj să priznalenj pă Isus

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ Isus u zăs: “Šjinji gođ pă pămănt
mu priznali pă minji ăm nenće alu
ominj, Ju Fišjoru Omuluj isto uj
priznali pă jăl ăm nenće lu anđelj
alu Dimizov. ⁹ Ala kari pă minji

nu mu priznali pă pămănt ju muj
odreknuli dă jăl la anđeljilje alu
Dimizov. ¹⁰ Dakă bilo šjinji svitešći
vorba protiv dă minji Fišjoru
Omuluj aluje poći fi jirtat; ali dakă
šjinjiva svitešći mišjunj dă Duhu
Svânt, grehula no fi jirtat.

¹¹ Dakă vu adušji la sud ăm
sinagogur šă la poglavicur šă
vladarur, nu vă brigalec kum šă
ku šje muj branali, ili šje să zăk.
¹² Kănd u vinji vreme, Duhu Svânt
ću ănvăca šje trăbă să zăšj.”

Isus svitešći alu ominj să nu fiјă pohlepănă

¹³ Unu dăm ominj ăm gărmađă
u zăs alu Isus: “Učitelju ză alu
fračilje amnjov să să ămperci ku
minji šje anj kăpătat.”

¹⁴ Isus u odbilit šă zăšje: “Omulji,
šinji mu pus pă minji dă sudac, să
ămpărc ăntri voj doj?” ¹⁵ Atunšje
kănd u svătit alu toc kutotu, Isus u
zăs: “Băgăc sama šă păzăcăvă dă
pulkučală! Dakă šjinjiva ari mult,
tod daje kustu aluj nuj siguran bez
obzira kă ari kutotu.”

¹⁶ Isus u spus maj una usporedbă:
“Are akulo om găzdak făr dă firi
kari ave tălek šă tălekula u adus
mult plod. ¹⁷ Šă jăl šu zăs săngur
aluj: ‘Šje să fak kă nam dăstul lok

^a 12,3 Kăşurlje alor ăm Izrael ave ravni krovur, a ominji să urkă sus šă šăde. ^b 12,7
Pučenj să ănkriđenj alu Dimizov. Jăl šćijă maj mult dă kit noj šćijenj. Nu šćijenj čak njiš
kit păr avenj pă kap, ali Dimizov šćiji asta kutotu.

să puĵ ăndărăt Ńje mu kriskut?’

¹⁸ AtunŃje, ĵăl u zăs: ‘AŃa uĵ faŃji: Ju uĵ răstuna skladiŃturlje amelji Ńă uĵ gradali maj mari, dăstul dă mari Ńă spremălesk kutotu Ńje mu kriskut.’

¹⁹ Ńă ju muĵ zăŃji alu duŃa ame: ‘Aj mulći bunji stvarur aku, Ńă dă mulc ej Ńje ur vinji. OdmoruleŃćići, mănănkă Ńă be, Ńă ănfuluŃeŃćići!’

²⁰ Ali Dimizov ju zăs aluj: ‘Tu omulje făr dă firi! Mar ăm asta nopći uĵ Ńjire ^aduŃa ata. AtunŃje Ńjinji u ave korist dăm stvarurlje Ńje caj pus ăndărăt?’

²¹ AŃa păce omu kari ăŃ akuljeŃi găzdăŃijilje păntru ĵăl săngur, a nu su găzdaŃjit ăm oći alu Dimizov.”

Isus ănvacă Ńă nji răzământj pă Dimizov

(Mt 6,25–34)

²² Kapu u zăs Isus alu ućenici: “Daje vă zăk: voj nu trăbă Ńă vă brigalec, dă kustu avostru, Ńă Ńă fijec ăm brigur Ńje vic mănka, ili Ńă vă brinulec ăm Ńje vic ămbrăka.

²³ Daje kă kustu ăĵ maj vrednă dă kit mănkar, Ńă tela maj mult dă kit colu.^b ²⁴ Numa uĵtăcăvă la găgărăŃc.^c Jej njiŃj nu samănă, njiŃj nu akuljeŃi. Jelji nari skladiŃte ili Ńupă, Ńă tod daje Dimizov lji rănjeŃći. Nu Ńćec voj maj vredni dă vrabujrljelje? ²⁵ Poći Ńjinjiva dăm voj ku brigurlje produŃuli kustu? ²⁶ Dakă, nu pućec Ńă făŃjec niti maj mākăćelji, adăŃje Ńćec ăm brigur dă kutotu ostalo?

²⁷ Numa uĵtăcăvă la flor ăm telek! Jelji niti Ńă truduleŃći niti faŃji colji ali ju vă zăk, kă njiŃ Car Salomon ăm găzdaŃije alor nu are ămbrăkat aŃa mândru ka florurlje ăm telek. ²⁸ Ali dakă Dimizov dă dastafel mândremi alu jarbă kari kustă astăs, Ńă Ńă bagă ăm fok, kit atunŃje maj mult u da ĵăl avovă. O voj avec mikă ănkriďală! ²⁹ Dăm ala rănd nu vă găndec Ńje vic mănka Ńă Ńje vic be. Nu vă uznemirilec! ³⁰ Dă kutotu aje Ńă brinuleŃći ominj făr dă Dimizov. Ăngăndecăvă kă Tata avostru dăm

^a 12,20 “DuŃa” ăĵ kustu alu aje osobă. Ku alćilje vorbi: “Vi muri asta nopći!” ^b 12,23 Daje kă Dimizov vu dat kust, Ńă telă avostră, sigurno pućec Ńă ănkriďec kă Isus vu da Ńje vi potrebnă dă kust. ^c 12,24 Jej kari sluŃaleŃći pă Isus, jej smatraleŃći pă gavranur kă ăŃ făr dă korist, daje kă Ńidovi nu puće Ńă mănăŃji eŃće Ńivadur.

nor šćijă šje vă trăbă. ³¹ Šă anume tražalec kraljevstva alu Dimizov^a elši šă kutotu ostalo vu fi dat.

³² O mikă stadă,^b nuc fijă frikă, kă Tata avostru să ănfălušešći să vă apușji ăm kraljevstva aluj.

³³ Vinđec kutotu šje avec šă dăđec alu sărașj. Așa adunăcăvă tăšč kari nu su puće rupi, šă găzdășijă să vă fijă ăm nor kari nu propadalešći, hundi lotri nor puće vinji, niti găndașji să mănășji! ³⁴ Daje kă suflijičilje avoștri u fi hundi ăj blago avostru.”

Trăbă učenici să fijă spremni să așčepci pă Dimizov

(Mt 24,45–51)

³⁵ Isus u zăs alu učenici: “Fijec spremni dă lukru, la să fijec opremilică^c šă ăm mănjiłje avoștri lasă fijă luminjiłje acăcaći. ³⁶ Așa u fi ka slugurlje kari u așćiptat pă gospodaru aluj să să ăntorkă dă pă nuntă, spremni să ăj dăsvăkă kum u kukunji pă ușă. ³⁷ Măndremi alu eje slugur kari u fi skulac, kănd u

vinji gospodaru! Anume ju vă zăk: Domnu šu punji săngur kintrinca să lji služulaskă šă lju punji să šadă la masă šă lju dvoruli. ³⁸ Šă kănd u vinji gospodaru ăm miržuku dă nopči ili dăspru zua šă lju afla așă, măndremi u fi alu ala slugur!

³⁹ Slușulecămă dă asta: ka să šćijă gazda ăm kari șas u vinji lotru, jăl ar păză šă nar lăsa să ăj fijă provalalit ăm kasă. ⁴⁰ Voj isto trăbă să fijec spremni, kă ju Fișjoru Omuluj uj vinji ăm vremi kănd nu či nadali.”

⁴¹ Petar atunșje lu ăntribat pă jăl: “Domnu spuj tu asta usporedbă păntu noj učenici, ili ăj păntu toc?”

⁴² Isus u zăs: “Šinji ăj ala vjernă šă kufiri upravitelj kari ăl postavalešći dă gospodar pă kasa, šă ăm pravă vremi u da mănkaru alu toc ăm kasa? ⁴³ Măndremi alu ala sluga kari kănd u vinji gospodaru, u fașji așă. ⁴⁴ Dă anume, ju vă spuj kă gospodaru u odredilit alu ala sluga să vodulaskă ku kutotu imanje kari ari. ⁴⁵ Ali dakă sluga șar zășji

^a 12,31 *tražalec kraljevstva alu Dimizov* Asta značalešći: “ujtăcăvă la kraljevstva aluj” ili “tari tražalec kraljevstvo alu Dimizov”. ^b 12,32 *mikă stadă* Isus čamă pă učenikurlje aluj, stado. Stado ăj grupă dă vașj ili kecur dă kari pastiru să brinulešći. Ka kum pastiru să brinulešći dă vașjiłje alor, așă Dimizov să brinulešći dă učenikurlje aluj. Ku alčilje vorbi, “Nu vă brinulec. Numa daje kă ščec mișj, slabi, ka stado delj mikă, tata dăm nor ju su văzut dă voj să kustăc ăm kraljevstva aluj.” ^c 12,35 Ăm original skrijă: “La coljiłje avoștri fijă ljiğată ku kurova.” Ominji purta lunžji haljinur. Jej punje kurovă să nu lji smetilaskă haljina kănd jej lukra. Ku alčilje vorbi: “Punjec haljina avostră ku kurova sus să fijec spremni să slușulec.”

ăm sufljituš: ‘Gospodaru, nu su ăntoršji aša păfriš’, šă atunšje să apušji să bată pă slugur šă să be, mănăšji šă să ambeci? ⁴⁶ Atunšje u vinji gospodaru alu sluga ăm šjas kari nu šćijec. Šă atunšje fărd dă milost lu kaznali, ju da sudbină ku alci una kari nus vjerni.

⁴⁷ Sluga kari šćijă šje gănđešci gospodaru, šă dakă nu fašji šă nu să pripremîlešci dă dolasku aluj, jăl u kăpăta mulci luvalur. ⁴⁸ Ali dakă sluga nu šćijă voje alu gospodaru, šă fašji šjeva šje zaslužulešci kaznă, atunšje u kăpăta pucănji luvalur. Kă alu toc kari mult u fost dat, mult su ašćipta dă la jej, šă alu eje alu kari u fost mult dat ăm povjerenje, dă la eje šă maj mult u fi šjirut.”

Ănvăcala alu Isus u adușji razdor ăntri ominj

(Mt 10,34–36)

⁴⁹ Isus u zăs: “Ju am vinjit să vărľjesk fok dă sud pă pămănt,^a šă kum aš gănđi să să apușji să ardă! ⁵⁰ Trăbă majnti să mă bučez ku mukur. Kum mă mučulesk

pă šje aje no treșji! ⁵¹ Gănđec kă am vinjit să vă aduk putuljală pă pămănt ăntri ominj? Nu, ju am adus podjelă! ⁵² Dă aku maj menkulo ăm kasa dă šinșj ominj ur fi ămpărcăc tri u fi pă parče ame šă doj protiv dă tri. ⁵³ Tatusu u fi protiv dă fișjoruș, šă fișjoru u fi protiv dă tatusu, mumăsa protiv dă fataș, a fata protiv dă mumăsa, šă sokra protiv dă njivastaș, šă njivasta protiv dă sokrăsa.”*

Isus lji spunji kă trăbă să fiји spremni kănd jăl u vinji napoj

(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Kum svite alu gărmadă, Isus u zăs: “Kănd viđec njegri oblakur kă să răđika dă pă more pă zapad, voj odma zăšjec: ‘Astăs u fi plojă’, šă voj šćec u pravu. ⁵⁵ Šă kănd să apukă să bată vântu dăm pustinja la jug, odma zăšjec: ‘U fi zuva tari kaldă’, šă ăj aša. ⁵⁶ Licemjerilor!^b Voj šćijec să čitalec znakurlje pă pămănt šă pă nor. Kum dă nu prișjipec šje aku să dogudulešci!^c

⁵⁷ Voj ac trăbuji dăm haje avostru să šćijec šje ăj benji. ⁵⁸ Dăkă

^a 12,49 Asta ar puće să fiјă: 1) Isus u vinjit să sudulaskă pă ominj, ili 2) Isus u vinjit să čistilaskă pă ominj kari ănkređi, ili 3) Isus u vinjit să adukă razdor ăntri ominj. * 12,53 Mih 7,6 ^b 12,56 *Licemjerilor* Eje ominj as re kuřir să prepoznulaskă znakovur kă vinji ploje ili kă u fi tari kald. Ali jej u odbilit să priznalaskă kă čudurlje alu Isus as re znakovur kari arată kă jăl ăj ala pă kari Dimizov lu mănăt să spasalaskă svetu. ^c 12,56 Ku alčilje vorbi: “Anume sigurno ac trăbuji să prișjipec šje značalešci šje Dimizov u făkut păšci minji ăm eșce zălji!”

šjinjiva či optužulešći pāntru dugu kari nac plāčit šā vā gāndešći sā vā adukā la sud, ānšjarkā inka pā kalji sā vij la ligizalā majnti dā sud! Ar puće sā či adukā la sudac, sudacu sā či dē la oficir, šā oficiru či poči bāgā ām čemicā. ⁵⁹ Ju vā zāk, kā akulo vi trābuji sā rāmāj pān šje no fi plāčit toc banji.”^a

Isus čamā sā nji ānkājenj ku maj majnti

13 ¹ Pā aje vremi orikic dām regija Galileja ur vinjit la Isus šā jur spus dā Galilejci, a Pilat kari are rimski upravitelj u dat zapovjed pā jej sā lji amori kānd jej prinosule žrtvur alu Dimizov ām Hramu alu Jeruzalem. ² Isus u zās: “Voj gāndec kā Galilejci ās maj grešni dā bilo kari alci Galilejc, numa dām ala rānd kā ur pācāt jej asta? ³ Nu, uopće nu! Šā punjec ureći! Dākā nu vic ānkāji voj toc isto aša vic fi duhovno morc. ⁴ Šā gāndec voj kā eje osamnaest lumi kari ur fost amurāc kānd u kāzut tornju alu Siloam asre maj duvinj ominj ām Jeruzalem? ⁵ Nu, uopće nu! Dakā nu vic ānkāji, aša toc vic fi duhovno morc.”

Isus ku usporedba dā neplodnā smokvā spunji kā avenj pucān vreme sā nji ānkājenj

⁶ Isus lji spus asta usporedbā: “Are akulo unu om kari ave sāmānat ām vinograd ljemn dā smokvā šā jāl tot vinje šā sā ujtā dākā āj plod pā ljemn ali nu afla njimika. ⁷ Šā aša u zās alu omula šje lukrā ām gard: ‘Ujtāci ajišje! Kā mar tri aj mā ujtā pā ljemnusta sā afllu plod šā nikad nu am aflat njimik. Tajāl āndārāt! Adāšje ar čālti pāmāntu?’

⁸ Pā aje, omu šje lukra ām gard u zās: ‘Domnu, lasā maj unu aj sā fijā. Ju uj kapali pā lāngā jāl šā uj punji gnoj. ⁹ Dar atunšje u ave plod. Dākā nu, poc sā āl taj āndārāt.’”

Isus pā zuva dā sāmbāta iscjelilešći

¹⁰ Pā zua dā sāmbāta, Isus ānvāca ām una dā sinagogur. ¹¹ Akulo are mujeri kari patale mar osamnaest ej, dā rov duh ām je kari izazavale bičišug. Je are apljikatā žjos šā nu sā puće uspravali. ¹² Isus u skužulitu, šā ju zās: “Mujeru,

^a **12,59** Isus u spus alu ominj asta usporedbā sā lji dē upozorenje kā toc ar trābuji sā sā pomirilaskā ku Dimizov majnti dā šje vinji sud pā jej.

slobodnă ješč dăm bičišugu atov.”

¹³ Atunșje Isus u pus mănjlje aluj pă je, șă je dăm turdata su uspravalit șă su apukat să đe hvală alu Dimizov.

¹⁴ Ali zapovjedniku dă sinagogă are mirgiș daje kă Isus u ăntrimatu pă zuva dă sâmbăta șă jăl su ăntors la eje ominj șă u zăs: “Ăs šinșj (6) zălji ăm una sâmpământă hundi trăbă să lukri! Dakă gândec să fijec sănătoș hajde pă una dăm elje zălji, a nu pă sâmbăta.”

¹⁵ A Domnu Isus u zăs: “Licemjerilor! Voj fișjec kând dăzljăgec pă vașjilje șă pă măgari avoștri pă zuva dă sâmbăta șă lji dușjec la apă? ¹⁶ Ali asta mujeri, sământa alu Abraham, kari Sotona u cănutu ljugată osamnaest ej șă nar ave pravo să fijă dizljigată dăm ala rând kă pă zuva dă sâmbăta?”

¹⁷ Pă asta, toc eje kari să protivile as re rușanac. Toc alci ăm gărmađa sur ănfălușăt la toci mândri șă bunji stvarulje șje Isus fășje.

Kraljevstvo alu Dimizov are ka sământa kari krešči ka kvasu kari să širileșči

(Mt 13,31–33; Mk 4,30–32)

¹⁸ Isus u ăntribat: “Alu šjinji are slično kraljevstvo alu Dimizov?

Kum samănă kraljevstva alu Dimizov? Ku șje să usporidălenj?

¹⁹ Kă kraljevstvo alu Dimizov aj ka gorușičino sământa kari aj tari mikă pă kari om u lotu șă u sământat ăm garduș șă u kreșči șă u fost mari ljemn șă vrăbujilje u făkut skujbur ăm granur.”

²⁰ Jară u ăntribat: “Ku șje să usporidălenj kraljevstvo alu Dimizov? ²¹ Kraljevstvo alu Dimizov aj ka kum mujere ari kvasac să misălaskă mari količină dă făjnă,^a așă kutotu să să potă răđika.”

**Isus nji ănvacă kă
aj teško să tunănj ăm
kraljevstva alu Dimizov**

(Mt 7,13–14, 22–23; 8,11–12)

²² Isus putuvule ăm Jeruzalem, prošule ăm mulci varușur șă satur șă pă akulo ănvaca ²³ Atunșje šjinjiva lu ăntribat pă jăl: “Domnu u spasali Dimizov čar pucănj ominj?”

Șă Isus u zăs alor: ²⁴ “Ușa dă nor aj uskă. Borulecăvă tari să tunăc ăm nontru. Ju vă pot zășji kă mulc ur ănșjirka să tunji ali nor puće. ²⁵ Vreme u vinji kând gospodaru dă kasa su riđika șă u ănčížji ușa atunșje. Voj pă alta parci vic apuka

^a **13,21** Ăm original skrijă: “tri merur” kari ari 40 kila.

să kukunjec šă vic aruga: ‘Domnu, dăsvă pāntru noj.’ Šă vorba aluj u fi: ‘Ju nu šćuv dă hundi šćec voj.’

²⁶ Voj vic apuka šă zăšjec pā aje: ‘Ali noj anj but šă anj mǎnkat ku činji kǎnd ǎnvǎcaj pā ulicurlje anoštri.’

²⁷ Šă jǎl u zăšji maj undatǎ: ‘Ju vam zǎs kǎ nu šćuv dă hundi šćec.^a Fužjec dă la minji, voj ominjilor rej!’

²⁸ Da akulo vic plǎnžji šă vic kǎrcǎji ku đinci šă vic fi mirgiš kǎnd vic viđe pā Abraham, Izak šă pā Jakov šă pā toc proroci ǎm kraljevstva alu Dimizov, ali voj vic fi vǎrljic afarǎ. ²⁹ Šă eje kari ur šǎđe la masǎ pā nuntǎ ǎm kraljevstva alu Dimizov ur vinji dǎ pā Istok, Zapad, Sjever, šă dǎ pā Jug.^b ³⁰ Bǎgǎc sama kǎ orikic kari ǎs aku maj pucǎn vǎžni ur fi maj mar, a hej kari ǎs aku maj mar ur fi maj mišj.”^c

Isus plǎnžji pā Jeruzalem

(Mt 23,37–39)

³¹ Orikic farizej ur vinjit la Isus ǎm aje ista zǎ, šă ǎl ǎmpurušjaskǎ. Šă ju zǎs: “Herod gǎndēšći šă či amori. Dǎm ala rǎnd lasǎ lokusta šă dući pā altu lok.”

³² Isus u ǎntors vorba: “Dušjecǎvǎ šă zăšjec alu lisicurljelje:^d ‘Ju mǎn pā drašj afarǎ šă ozdravalaskǎ pā bičež. Ju uj fašji aša astǎs, šă mǎnji šă tek ǎm treća zuva uj zavǎršǎli.’

³³ Ali ju trǎbǎ šă fjuv pā kalje astǎs, mǎnji šă treća zuva, izgledalešći kǎ nu slobut proroku šă mori afarǎ dǎm Jeruzalem.

³⁴ O Jeruzaleme, Jeruzaleme tu kari aj amurǎt pā proroc šă aj vǎrljit petri pā eje kari Dimizov vu mǎnat la činji! Kiči rǎndur am gǎndit sǎ branalesk pā kupiji atej ka gǎjna pā pujiš dǎsup haripilješ, ali voj nu gǎndec! ³⁵ Ujtǎći aku!

^a 13,27 nu šćuv dǎ hundi šćec Ku ǎlčilje vorbi: “Njiš urtašji njiš njamu nus čimac pā gozba ame.” ^b 13,29 Mulc Židovi kari pretpostavale kǎ jej ǎs dio alu kraljevstva alu Dimizov nas are uključenǎ. Ali mulc kari nu as re Židovi dǎm toči lokurlje dǎm svet

ur fi uključenǎ ǎm kraljevstva alu Dimizov. ^c 13,30 ǎm original skrijǎ: “Zadnji ur fi elši”. “Elši” predstavljalešći vǎžnost šă čast. Ku ǎlčilje vorbi: “ur fi najvǎžniji ... ur fi mišj vǎžni”, ili: “Dimizov u počastali ... Dimizov lju rušuna”. ^d 13,32 lisicurljelje ka lisica are, Herod are lukav, tari ubraznik ali šă kukavicǎ.

Kasa ata aj lăsată sângură golă.^a Šă nu mic viđe păn šje nu vic zăšji: ‘Blagoslovulit sã fiğã kari vinji ăm numilje alu Domnu!’”^{*b}

Isus iscjelile pã zuva dă sãmbãta

14¹ Undatã Isus u mers sã večeralaskã la kasa alu vođa dă farizej. Are pã zuva dă sãmbãta šã jej sã ujta pã jãl tari ku sama.^c ² Om ku bičišug dă umflalã dãm apã su pojavalet dădănenće aluj. ³ Isus u ăntribat pã učiteljur dă zakonu alu Mojsije šã pã farizeji šje asre akulo: “Ăj zakonito dă pã zakonu alu Mojsije sã ozdravalaskã pã zuva dă sãmbãta ili nu?” ⁴ Jej tãšje, Isus pã aje u pus mănjlje pã omula, šã lu ozdravalit šã lu lăsat sã fugã. ⁵ Isus lju ăntribat: “Dăkã šjinjiva dãm voj ari fišjor ili pã vakã kari u kăzut ăm bunar adănkã nac skoči odma afarã, šã pã zuva dă sãmbãta?” ⁶ Pã aje, jej nu puće sã uništilaskã vorba.

Isus ănvacã dă poniznost

⁷ Isus u băgat sama kum gošci kari asre čimac izabrale lokurlje helj maj ăm centrã la masã. Isus lji ănvacã ku usporedbã pã jej:

⁸ “Kănd ješč čimat dă la šjinjiva pã nuntã nu šăđec pã lok dă časni gošč. Domačinu ar puće sã vi čimat pã šjinjiva maj važni dă voj pã ala lok. ⁹ Domačinu ar puće sã vijã ku omula, šã sã ac zăkã: ‘Urtaku amnjov, elši lokusta aj pãntu jãl’, šã atunšje tu ješč ăm rušanji. Vi trãbuji sã či dušj pã zadnji lok.

¹⁰ Aša kănd ješč čimat, dući šã akulježjic zadnji lok. Atunšje Domačinu ar puće sã vijã šã sã ac zăkã: ‘Urtaku amnjov, hajd maj ăm sus.’ Atunšje ăm asta slučaj tu vi puće sã aj maj mult poštovanje ăm nenće alu urtašji atej šã gošč. ¹¹ A tot omu kari sã răđika sângur u fi ponizilit, ali eje kari u fi ponizni u fi răđikac.”

¹² Su ăntors la Domačin šã Isus u zãs: “Kănd pripremilešč večerã nu čima numa pã urtašjic, ili pã fračic, ili pã njamuc ili pã gãzdašj susjedur, kã jej sigurno čur čimaçi pã činji isto šã aša cu fi ăntors.

¹³ Maj benji kănd fašj feštã čamãlji pã sãrašj sã vij šã pã invaliž, šã pã ulož šã pã orb. ¹⁴ Tu vi fi blagoslovulit, kã jej nuc poçi ăntoršji ali Dimizov ču nagrãdali ăm nor pã zuva dă uskrsnuće dă pravedni ominj.”

^a 13,35 Ominji dãm Jeruzalem u odbacalit pã Isus kã jãl aj Mesija. Domnu lju odbacali šã nu lju zaštitali. Dă pã aje kătãnj dãm Rim u uništiti Jeruzalem (70. god. dă pã Krist).

^{*} 13,35 Ps 118,26 ^b 13,35 Isus su ăntoršji ăm napoj pã pãmănt. Atunšje ominji dãm Jeruzalem ur prepoznuli kã jãl aj Mesija. ^c 14,1 sã ujta pã jãl tari ku sama gãnde sã vadã dakã ăl poçi optužili dă šjeva kã aj duvinã.

Isus svitešči dā mari feštā ām kraljestva aluj

(Mt 22,1–14)

¹⁵ Kānd unu dām ominjije la masā u auzāt, Jāl u zās: “Blagoslovulit āj ala kari u mānka pitā ām kraljevstva alu Dimizov!”

¹⁶ Isus u āntors vorba: “Undatā are unu om kari u dat mari večerā. Multā lumi are čimat akulo.

¹⁷ Mar apropi dā večerā sluga u fost mānat la gošč sā lji čemi: ‘Hajdec’, u zās jāl: ‘kā kutotu āj spremno!’ ¹⁸ Ali jej toc dām jej sor apukat sā āš aflji izgovorur. Unu u zās: ‘Ju am kumpārat telek, šā trābā sā mā duk sā u vād. Mā arogā la činji, sā zāšj sām jerči.’ ¹⁹ Alci u zās: ‘Ju am kumpārat šinšj (5) perez dā bikan šā trābā sā mā dukā sā ānšjerkā. Mā arogā la činji, sā zāšj sām jerči.’ ²⁰ Treči om u zās: ‘Ju baš mam ānsurat šā dām ala rānd nu pot vinji.’^a

²¹ Sluga u mers ām napoj la gazda aluj šā ju spus kutotu. Asta lu mirgišit pā gazda šā jāl u zās

alu sluga aluj: ‘Āngribeščīci, dući pā ulicur šā ām centru dā varuš šā adālji pā sārašj, ulož, invaliž šā pā orb sā vijā.’ ²² Kānd u fākut aje, gazda u javalit kā u fākut aje ali inka are maj lok. ²³ Atunšje ju zās gazda alu sluga: ‘Aku dući ām kot pā ulicur šā čamā^b šā fā sā vijā, aša sā fijā kasa ame umpljitā. ²⁴ Kā njišj unu dām eje elši kari asre čimac nor gusta dām večera ame.’”

Učenici ar trābuji sā fijā tari predalic la Isus

(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Mulc ominj āl sljedile pā jāl. Isus su āntors ām napoj šā u svātit alor: ²⁶ “Bilo šinji dām voj kari plašji maj tari^c pā tatusu pā mumāsa pā bāšācaš, pā kupijiš pā fraci šā pā sorālješ šā čak pā kustu aluj maj mult dā kit pā minji, nu poći sā fijā učeniku amnjov. ²⁷ Dakā šjinjiva gāndešči sā fijā učeniku amnjov, trābā sā dukā krušje aluj sā mā sljedilaskā šā

^a **14,20** Eje ominj kari as re čimac pā nuntā jej fišje dā njimik pā kralj. Dā nuntā jej dā mult mar ščije, a kānd u vinjit vreme sā vijā, jej ur izmislilit mišjunj, šā izgovorur. Adāšje šjinjiva ar trābuji sā kumpiri telek kari nikad no u vāzut ili sā kumpiri bikan kari nu su ujtat ili ar trābuji sā rāmāji cjelo vrijeme akasā sā fiji ku mujere aluj? Jej cānje dā udvaru alor, dā familja alor maj tari dā kit dā gospodaru. Isus u upozorulit kā banji, udvaru šā familija nu slobud sā fijā maj bitni dā kit dā Dimizov (vejs retku 25-33 đos). ^b **14,23** ām kot pā ulicur ām original skrijā: “pā kalji ili la ogradā” ^c **14,26** ām original skrijā: “Dakā šjinjiva vinji la minji a nu mrzālešči pā tata aluj nu poći fi učeniku amnjov”. Ajišje āj “mrzālālā” preuveličavanje dā pucān ljubav kari ominji ar trābuji sā areči numa alu Isusu.

să fijă spremni să mori pântru minji.”^a

²⁸ “Gândecăvă aku dakă unu dăm voj gândešci să fakă toranj, nu ac šăde elši žjos šă să viđec dakă avec dăstul banj să ăl fășjec do kraja tornjula? ²⁹ Inače ar puće să fašj temeljurlje šă hej šje să ujtă la voj šar puće fašji šufă dăm voj daje kă nu avec dăstul banj să završalec. ³⁰ Jej ur zășji: ‘Asta om su apukat să gradalaskă ali no putut să završalaskă!’

³¹ Ili ka kum kralju su spremili să mergă ăm bătajă ku altu kralj. Šă să nu šadă elši šă să gândaškă dakă ku zešji (10) hiljada dă kătanj poči să ăl savladalaskă ku protivnikuš kari ari doj spešj (20) hiljada? ³² Atunšje dakă nu poči să ăl savladalaskă u măna pă pregovarać kită ăj inka neprijatelju dă parći să ăntrebi dă uvjetur dă putuljală. ³³ Šă aša toc dăm voj dakă nu vic lăsa kutotu šje avec, nu poči să fijă učeniku amnjov.”^b

Učenici alu Isus ăs ka sare

(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Isus u zăs: “Sari ăj bună stvar ali dăkă perđi izu, ku šje poc ăntoršji bălureme? ³⁵ Nuj bună atunšje njiš dă pământ njiš dă šrot. Lume numa u vărlejšci ăndărăt. Punjec ureći voj kari avec ureći să auzăc!”

Usporedbă dă birka kari su pirdut

(Mt 18,12–14)

15 ¹ Pălăngă Isus su okupulit tari mulc poreznici šă tari mari grešnici să puğă ureći la vorba aluj. ² Farizeji šă učitelji dă zakonu alu Mojsije sur apukat să ăl gumunjaskă, šă jej zășje: “Asta om să družulešci ku grešnici, šă mănănkă ku jej.”^c

³ Daje Isus lji spunji asta usporedbă: ⁴ “Dakă šjinjiva dăm voj ari sto birš šă să perđi una dăm

^a 14,27 Isus nu zășji kă krščanu ar trăbuji să fijă pă krušji. Rimljani stalno mănă pă ominj să dukă krušje aluj majnti dă kit as re sus pă krušji să fijă znak kă su pokorulit la Rim. Asta metaforă značalešci kă jej trăbă să să pokorulaskă la Dimizov să fijă spremni să patalaskă numa să fijă učenici alu Isus. ^b 14,33 Benji ăj să gândešc să fijă učeniku alu Isus, ali dakă šjinjiva gândešci să sljedilaskă pă Isus a să nu dukă krušje aluj, šă să nu odbacalaskă kustu, jăl ăj făr dă korist ka graditelju kari nu putut să završalaskă tornju ili ka kralju kari no putut să pobjedilaskă. ^c 15,2 šă mănănkă ku jej Farizeji nu mănka una ku eje ominj kari nu poštivale zakonurlje alor kari as re tari strogă, aje are kum su spăla, desetina, kum u mănka šjeva ka mănkar. Alor lji are frikă kă Farizeji pântru aje u fi nečisti a Dimizov nu lju apuka.

jelji, nac lăsa pă ešce devedeset devet ăm pustulot,^a šă ac meržji dă pă aje una su kutăc păn šje nac afla? ⁵ Šă kănd vic afla, aj dušji pă umirilje ku fălušăjă. ⁶ Atunšje ac meržji akasă, vic čima pă urtašjic šă pă susjedi avoštři šă ac zăšji: ‘Ănfălušăcăvă ku minji, kă am aflat pă birka ame kari are pirdută!’ ⁷ Ju vă zăk, ku fi maj mari fulušăjă pă nor kănd su ănkăji unu grešnik, nego dă devedeset devet (99) pravednikur kari nu lji trăbă ănkăjală, aša jej gănde.”^b

Usporedbă dă banji pirduc

⁸ Isus maj zăšji: “Ili haj să zăšenj kă una mujeri ari zešji (10) banj dăm aržjint^c šă atunšje unu dăm jej perđi. Nu acăcă lumina šă mătura podu šă u kuta banj, păn šje nu află? ⁹ Šă kănd u afla banj dăm aržjint părdut, je šu čima pă urtašjilje alji šă pă susjedurlje una, šă u zăšji: ‘Ănfălušăcăvă ku minji, kă ju am aflat banji kari am pirdut!’ ¹⁰ Ju vă pot zăšji kă ăj isto aša ăntră ăndelji alu Dimizov.

Dakă să ănkăješci unu grešnik, jej să ănfălušešci.”

Usporedbă dă fišjoru pirdut

¹¹ Isus u zăs: “Are unu om kari ave doj fišjor. ¹² Hăl maj tănăr u zăs alu tatusu: ‘Tată, dăm dio šje ăm pripadalešci.’ Aša tata aluj u ămpărcăt kutotu šje ave ăntri jej.

¹³ Dă pă dovă tri zălji, fišjoru hăl maj tănăr u akuljes kutotu šje ave šă su pus pă kalji să mergă dăparci šă akulo u čiltit kutotu šje ave, čilte făr dă gănd. ¹⁴ Kănd u čiltit kutotu, mari fomi u vinjit pă pămăntu hundi are jăl, šă su aflat ăm sărăšijă. ¹⁵ Aša u mers la unu om ăm pămăntula kari lu mănat ăm telek să aj rănăškă poršji.^d

¹⁶ Aluj ji are aša fomi dă šu kivinjit să mănăšji dăm ha šje^e mănka poršji, šă njime nuj dăde njimika.

¹⁷ Dă pă aje jăl šu vinjit ăm firi. Jăl u zăs: Tata amnjov ari mulci slugur šă jej ari um boglă dă mănkarı a ju ajišje mor dă fomi!

¹⁸ Ju muj skula šă uj meržji la tata amnjov šă ju zăšji: “Tata amnjov,

^a 15,4 Aje are pašnjaku dăsvăkut hundi as re birkur. Dă apropi as are alci pastirur kari lji păze. ^b 15,7 devedeset devet (99) pravednikur kari nu lji trăbă ănkăjală Isus koristilešci šodă numa să zăkă kă farizeji nus u pravo kă jej nu trăbă să să ănkăjaskă. Ku alčilje vorbi: “devedeset devet (99) ominj ka voj găndešci kă voj šcec pravedni šă kă nu trăbă să vă ănkăjec.” ^c 15,8 Ăm original skrijă: “deset drahmi”. Atunšje una drahma are una dnevnica. ^d 15,15 Zakonu alu Židovur zăšje kă poršj ăs nečistă životinjur. Păngălă asta zakonu, Židovi nu are slobud să mănăšji karnji dă pork. VejsLev 11,7. Židovi mărzăle poršj. ^e 15,16 dăm ha šje Ăm original skrijă: “ljuskur dăm rogač”. As re ljuskă dăm mahunur kari krešci pă ljemnu dă rogač.

ju am zgrešilit protiv dă činji, šă alu Dimizov ăm nor. ¹⁹ Ju nu mes maj mult vredan să fjuv čimat fišjoru atov. O lasămă să fjuv radniku atov!’

²⁰ Atunšje su skulat šă u mers la tatusu. Ali mar kănd are inka dăparci dă la kasa alu tata aluj, tatusu lu văzut šă lu apukat mila dă jăl. Tatusu u aljirgat la jăl, lu ăngărgăjet šă ăl surătat tari.

²¹ Fišjoru ju zăs: ‘Tata amnjov, ju am zgrešilit protiv dă činji šă alu Dimizovu ăm nor. Ju nu mes maj mult vredan să fjuv čimat fišjoru atov.’

²² Tatusu u zăs alu slugurlje aluj: ‘Dušjec friš šă aflăc maj bunji colji šă punjec pă jăl, dădecăj virigă^a dă măna aluj, šă cipiliš dă pišjorilje aluj.^b ²³ Šă apukăc pă maj mândru rănjită vakă šă amurăcu, atunšje lasă să mănkanj šă să fijenj făloš. ²⁴ Adăšje? Dăm ala rând kă astăs fišjoru amnjov are mort, a aku kustă ăm napoj! Jăl are pirdut šă aku su aflat!’ Aša jej sur apukat să să ănfăluškă.

²⁵ Maj bătărn fišjor are ăm telek. Jăl vinje akasă šă kum vinje maj apropi dă udvar, jăl puće să audă muzikă šă žok. ²⁶ Aša u čimat pă unu dăm slugur šă u ăntribat šje ăj aje. ²⁷ Šă ju spus: ‘Fračitu atov

su ăntors akasă šă tatusu u amurăt maj mândră rănjită vakă dăm ala rând kă su ăntors sănătos!’

²⁸ Ali jăl are mirgiš šă nu gănde să tunji ăm nontru. Šă aša u mers afară, a tatusu să aruga la jăl să vijă ăm nontru. ²⁹ Ali jăl u ăntors vorba alu tatusu: ‘Numa găndešciči kă mulc ej šje am lukrat dă činji ka robu, šă uvek am făkut šje maj zăs šă tot nu maj dat njiš mikă kecă să pot ave slavalala ku urtašji amej. ³⁰ Ali kănd astăs fišjoru atov u vinjit akasă kari u mănkat kutotu šje aj dat găzdăšije, ku bludnicur, atunšje tu či dušj šă amor rănjită vakă păntru jăl!’

³¹ Tatusu u zăs aluj: ‘Fišjoru amnjov, tu ješć uvjek ku minji, šă kutotu šje am ju ăj atov. ³² Isto aša benji ăj aku să slavalenj šă să nji ănfălušanj kă astăs fračilje atov are mort šă su ăntors ăm kust ăm napoj, šă jăl are pirdut šă aku su aflat!’”

**Isus nji ănvacă kum să
koristilenj găzdăšije
mudro šă đirept**

16 ¹ Asta usposedbă isto Isus u spus alu učenici: “Are om găzduk kari u dat lukru alu unu upravitelj, šă ju fost spus aluj kă upravitelju čăltešci šă răsăpă

^a 15,22 *virigă* Viriga ăj znak dă čast šă dă autoritet. ^b 15,22 *šă cipiliš dă pišjorilje aluj*. Kănd porc sandalur aje arată kă ala om ăj slobodan a nuj rob.

găzdășije alu gazda aluj. ² Așa lu
 čimat pă jăl șă ju zăs: ‘Șje aj asta
 șje audă dă činji? Dăm računu dă
 kutotu șje aj făkut, kă tu maj mult
 nu poc fi upravitelj!’

³ Upravitelju u zăs atunșje aluj
 sāngur: ‘Șje să fak, aku kănd gazda
 je āndărăt lukru dă la minji? Nu
 am pučeri să kapalesk? U fi rušanji
 să mă duk să kuldujesk. ⁴ Ščuv
 șje uj fașji! Ju uj đirežji aša dă
 kănd mur mănă dăm lukrusta tot
 uj fi apukat ām benji la kăšălje
 ominjistora.’^a

⁵ Așa jăl u mănāt dă pă ominji șje
 as re dator alu gazda aluj, unu pă
 kići unu. Jăl u āntribat pă elși om:
 ‘Kit ješč dător alu gazda amnjov?’

⁶ Jăl u āntors vorba: ‘Sto bačvur^b
 dă uloj dăm maslinur.’ Upravitelju
 u zăs: ‘Șăz žjos, jec računu șă pă
 friš skrijă pedeset.’

⁷ Șă jăl u āntribat pă altu om:
 ‘Kit ješč tu dător?’ ‘Sto merur^c dă
 pšenică.’ Șă jăl ju zăs aluj: ‘Jec
 računu șă skrijă osamdeset.’

⁸ Atunșje gospodaru u āmărit pă
 nu đirept upravitelj kari ām oči
 aluj nu are bun upravitelj, kă u
 arătāt dăstafelă mărđuljiđă kari nuđ
 bună. Asta arătă, kă ominji dă asta
 svet^d ās maj mudri ām stvarurlje
 alor dă kit dă ominji dă lumină.^e

⁹ Șă ju vă zăk: ‘Koristilec găzdășije
 șje fužji daje kă aj nepravednă ku
 aje vă fășjec urtașj pă lăngă voj,
 aša kănd nu maj u fi găzdășijă,
 atunșje voj vic fi apukac ām nor dă
 erikeš.’^f

¹⁰ Ala kari aj vjeran ām maj
 mișj stvarur, aj isto aša vjeran
 ām stvarurlje mar; șă ala kari nuđ
 vjeran ām stvarurlje mișj aj isto nu
 vjeran ām stvarurlje mar. ¹¹ Șă aša
 dakă nac fost vjerni ām svetovno
 găzdășijă šjinji vu ānkređi ku
 pravă găzdășijă să upravljaiec?

¹² Șă dakă nu šćijec upravljalı ku
 altora benjilje, šjinji vu da aje șje
 pripadalešci avovă?

¹³ Njiș una sluga nu poći să
 služulaskă pă doj gazdur dăm

^a **16,4** *uj fi apukat ām benji la kăšălje ominjistora* Asta značalešci kă alci ominj cu da lukru, șă alčilje stvarur șje ac trăbă dă kust. ^b **16,6** *Sto bačvur* Ām original skrijă: “Sto bata”. Aje are oko 3.000 litara. ^c **16,7** *Sto merur* Ām original skrijă: “Sto kôrova”. Aje are oko 20.000 kilograma. ^d **16,8** *ominji dă asta svet* Asta aj dă ominj kari ās ka nu đirept upravitelj kari nu kunošci pă Dimizov. Ku alčilje vorbi: “Ominji dă asta svet ili svjetovni”. ^e **16,8** *ominji dă lumină* “Lumina” asta svitešci dă Dimizov ili dă đirept ponașalală. Ku alčilje vorbi “Ominji alu Dimizov” ili “ominji kari kustă ām svetlă”. ^f **16,9** *voj vic fi apukac ām nor dă erikeš*. Asta značalešci kă Dimizov aj zadovoljan kă koristilec banji să ažutac alu ominj ili alu urtașj kari ažutac. Dimizov șă andelji vu așčipta ām domu alor ām nor.

turdată, kă pă unu u zamrzăli a pă altu u plaşji, ili u fi vjeran alu unu a pă halalânt nu u puće viđe ăm oč. Nu pućec sluţuli şă alu găzdăşijă şă alu Dimizov istovremeno.”

¹⁴ Kutotu aje auze farizeji, kari asre lukumic dă banj, şă jej su apukat să aş fakă şjuf. ¹⁵ Atunşje Isus u zăs: “Voj vă fişjec pravedni ăm oči alu lume, ali Dimizov şćijă sufljičilje avoştri. Şje lume tari cenileşci, skărbă ăj ăm nenće alu Dimizov.”

Zakonu alu Mojsije şă kraljevstvo alu Dimizov

(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

¹⁶ Isus zăşji: “Zakonu alu Mojsije şă kenvijurlje alu proroci kari jej ur skris vridile păn şje no vinjit Ivan kari buçuza şă dă atunşje spunje Hir fălos dă kraljevstva alu Dimizov a noj trăbujenj să nagovurelenj să mergă ăm kraljevstva alu Dimizov.

¹⁷ Nu znaćaleşci kă zakonu

alu Mojsije nuj bun. Majnti u treşji noru şă pământu, kită să propadalaskă zakonu ili să kadă una slovă dăm zakon.

¹⁸ Kari să lasă dă la băşăcaş să să ănsori ku alta băşăca faşji preljud. Şă tot omu kari u ănsura pă mujeri kari ăj lăsată dă la bărbat isto faşji preljud.”

Usporedbă dă om găzdak şă dă Lazar

¹⁹ Isus zăşji: “Are om găzdak kari să ămbrăka ăm colji skumpi^a şă ăm totă ză mănka skumpă mănkari.

²⁰ Akulo are isto aşa om sărak kari să čima Lazar kari are astupat ku čirevur pă jăl şă are pă koşci la uşa la ala găzdak. ²¹ Jăl aş kivinje să fijă rănjit ku mrvicurlje şje kăđe dă pă masa alu omuluje găzdak. Kănji delj divljă čak vinje la jăl şă ăj ljinže čirevur. ²² U vinjit vreme kănd u murit kuldužu, şă ăndeji lor dus ăm bracă la Abraham.^b

Omu găzdak isto u murit şă u fost ăngrupat. ²³ Ăm mari mukă ăm

^a **16,19** Ăm original skrijă: “kari să ămbrăka ăm ljubićastă măndri colji”. Ljubićastă farbă şă tkanină dăm măndru lan as re tari skumpi. ^b **16,22** ăm bracă la Abraham

Ăm original skrijă: “pă čeptu alu Abraham” ili “ăm bracă alu Abraham”. Asta sviteşci kă Abraham şă Lazar as re una lăngă alt pă aje feştă, pă grčki stil kănd mănka pă feştă. Făluşăjă ăm nor are mulči răndur ka vorba alu Dimizov ka slika kum ăj feştă.

podzemlje,^a găzdaku su ujtat sus šă u văzut pă Abraham dă dăparcî šă pă Lazar kari are lăngă Abraham.

²⁴ Šă jăl u plăns ăm muŝjală: “Tata, Abraham fiŝac milă dă minji! Mănăl pă Lazar la minji lasăl să ăntupaskă ŝjeŝjitu ăm apă šă săm răŝjaskă llimba, kă mari mukur ăs pă minji ăm fokusta.”

²⁵ Abraham u ăntors vorba: “Fiŝjoru amnjov, tu trăbă să či ăngăndeŝc dă aje kănd arej pă pămănt tu avej mulcî bunji stvarur, kănd Lazar ave mulcî relji stvarur. Ali jăl ăj aku ăm utjehă, kănd jeŝc tu ăm mukă. ²⁶ Šă dă kutotu asta, ăntri noj šă ăntri voj ăj mari gropă făr dă kraj. Eje kari ar găndi să mergă dă ajiŝje la voj nu poći, šă njiŝ njime nu poći dă la voj să vijă la noj.”

²⁷ Atunŝje omu ŝje are găzdak u zăs: “Mă arog la činji să ăl măj pă Lazar la kasa alu tata amnjov. ²⁸ Ju am ŝinŝj frac kari akulo kustă. Lasă să lji upozurulaskă să nu vijă pă ista lok pljin dă mukăl’

²⁹ Abraham u ăntors vorba: “Jej ari kenvijur kari Mojsije šă proroci ari skris dă jej să lji opozurulaskă! Lasălji să puŝă ureći la jej!”

³⁰ A jăl u zăs: “O nu, Tata amnjov Abraham. Alor lji trăbă să lji

vijă ŝjinjiva dăm morc, šă jej sur ănkăji.”

³¹ Abraham u ăntors vorba: “Dakă no punji ureće la Mojsije šă la prorokur, nur ănkredî njiŝ să să skolji ŝjinjiva dăm morc.”

Kum să jărtenj šă să fijenj vjerni sluga

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

17 ¹ Isus u zăs alu ućenici aluj: “Napadajur dă relji trăbă să vijă ali jao alu ala om pă kari vinji. ² Aluj jar fi maj benji să ajvi petră dăm mlin lligată la găt šă să să vărľjaskă ăm apă, dă kit să puji pă grehur pă hej miŝj. ³ Fijec ăm samă! Dakă fraćitu ac viteŝci ămpuriŝeŝcil; atunŝje dakă su ănkăji, jartăj. ⁴ Makar să zgřeŝilaskă protiv dă činji ŝapći (7) răndur ăm una ză, dakă vinji la činji ŝapći (7) răndur să priznalaskă dă aje ŝje u făkut, jartăj.”

⁵ Apostolu u zăs alu Domnu: “Dănji maj mult ănkriďală!”

⁶ Domnu anostru u ăntors vorba: “Să vi avut ănkriďală makar aŝa dă mikă ka sămăncia dă goruŝićino zrno voj ac puće zăŝji alu ľjemnusta: ‘Skoćići dăm vănj

^a 16,23 *podzemlje* Ăm original skriŝă: “Had”. Numurlje “Had” šă “Šeol” k koristile ăm Bibliŝă kum ăj morće šă lok hunďi duŝa alu ominj fuŝji kănd jej mori.

šă sāmănăci ăm more!’, šă voj vic punji ureci.

⁷ Šjinji dăm voj zăšji alu sluga aluj, dă pă šje u lukra ăm telek ili păze pă biršj, să ac zăkă kănd vinji dăm lukru: ‘Hajd jec lok?’

⁸ Mar ju zăšji am lok dă aje: ‘Dući šă fă šjeva dă mănkă, ščimbăc coljilje, šă aščaptămă să mănănk šă să bjov, dă pă aje poc tu să šăs šă să mănăšj!’ ⁹ Šă ar kăpăta sluga šjeva ka posebnă zaslugă dă aje dă šje u făkut? Ju găndesk kă nu. ¹⁰ Šă voj isto făšjec kutotu šje am zapovjedalit, trăbă să zăšjec: ‘Noj ščenj numa obični slugur. Noj numa anj făkut lukru anostru!’”

**Ozdravalic ăs zešji (10)
ominj ku gubă, a numa
Samaritanac su zahvalalit**

¹¹ Aša pă kalje dă Jeruzalem, Isus u mers pă kalje kari sljedile granicurlje ăntri Samarija šă Galileja. ¹² Are aje să tunji ăm unu dăm saturljelje šă jăl u aflat pă drik zešji (10) ominj ku gubă. Jej ur stat pă dăparci ¹³ šă ur mužjit la jăl: “O Isuse Domnu! Fijăc milă dă noj!”

¹⁴ Kănd u văzut pă jej, Isus u zăs: “Dušjec šă arătăcăvă la pop să vadă dakă ščec sănătoš.” Jej lur pus ureci, šă pă kalji jej ur fost čistilic.

¹⁵ Atunšje unu dăm jej kănd u văzut kă u fost čistilit su ăntors ăm napoj šă dăm tot graju slavale pă Dimizov. ¹⁶ Jăl u kăzut žjos pă ubrazu la pišjorilje alu Isus šă ju zahvalalit. Ali omula are Samaritanac.

¹⁷ Isus u ăntribat: “Nas re zešji (10) ominj kari as re čistilic? Hunđi ăs heščelanc novă (9) ominj? ¹⁸ Nu su ăntors njime ăm napoj să đe slavalala alu Dimizov, čar strancusta?” ¹⁹ Atunšje jăl u zăs: “Skolăci šă dući pă kaljec. Ănkriđala ata ću spasalit!”

**Kraljevstvo alu
Dimizov ăj dapropi
(Mt 24,23–28, 37–41)**

²⁰ Kum u fost ăntribat dă la farizeji kănd u vinji Kraljevstvo alu Dimizov, Isus u ăntors vorba:

“Kraljevstvo alu Dimizov nu vinji, aša să potă ominji să promatralaskă dă pă znakovur. ²¹ Aša lume să nu potă să zăkă: ‘Ujtăci! Ajiše ăj.’ Ili: ‘Akulo ăj!’ Nu! Kraljevstvo alu Dimizov ăj ăntri voj!”

Isus spunji kă u vinji ăm napoj

²² Jăl u zăs lu učenici aluj: “U vinji vremi kănd vic kivinji să viđec una dăm zăljljelje kănd

ju, Fišjoru Omuluj, uj vladali ka kralju, ali kivinjala avostră no fi ispunulită. ²³ Orikic ur zăšji: ‘Ujtăci akulo aj! Ajišje aj!’ Nu fužjec ăm njikere nu vă maknalec! ²⁴ Kănd ju uj vinji Fišjoru alu Omuluj, ju uj vinji ka skripala pljin dă svetlă svitlăzânt dăm unu kap dă nor păn la altu kap dă nor. Aša u fi šă ku Fišjoru Omuluj ăm zua aluj. ²⁵ Ali majnti dă aje, ju trăbujesk să patalaskă mult šă ju uj fi odbacalit dă la asta generacijă.

²⁶ Kum are ăm zăljlje kănd Noa kusta, * aša u fi ăm zăljlje kănd ju Fišjoru Omuluj uj vinji. ²⁷ Atunšje jej mănka šă bije, să ănsura šă să ămirita pănă ăm zuve kănd Noa u tunat ăm arkă. Šă poplava u vinjit šă u uništilit pă toc kari nas re ăm arkă.

²⁸ Isto aša are ăm zăljlje kănd Lot kusta. * Jej mănka šă bije, kumpăra šă vinđe, šă sământa šă gradale. ²⁹ Ali pă zuva šje Lot u fužjit dăm Sodoma u kăzut fok šă sumpor dăm nor šă u uništilit pă jej toc. ³⁰ Isto aša u fi dăm turdată pă zuve kănd ju, Fišjoru alu Omuluj muj ăntoršji. ³¹ Dakă aj ăm aje zuva omu pă krovuș dă kasa^a a stvarurlje aluj

ăs ăm kasa, nu mergă žjos dă pă jelji să ăș je ku jăl. Isto aša dakă aj om ăm telek, nu mergă akasă. ³² Ăngăndecavă dă bășăca alu Lot šje ju su dogodulit!^b ³³ Šinji gođe ănșjarkă să ăș spasalaskă kustuș ala lu perđi a kari lu perđi ala u ave kust. ³⁴ Ăm aje nopci ju vă spuj ur fi doj ominj ăm ista pat šă unu dăm jej u fi lot, halalânt u fi lăsat. ³⁵ Dovă mujer una ur meljali făn, šă una u fi lotă, hajelantă u rământje.” ^{36 c} *

³⁷ Učenici ur ăntribat pă Isus: “Hunđi u fi aje Domnu.”

Jăl u odgovorulit: “Hunđi ăs ominj morc akulo u vinji leșinari.”^d*

Usporedba dă sudacu hamiș

18 ¹ Isus u spus usporedba să areci alu učenikur kă om ar trăbuij uvjek să să aroži šă nikad să nu odustulaskă. ² Jăl u zăs: “Ăm unu varoș are unu sudac. Omusta nu ave frikă dă Dimizov, njiș nu să brigale dă njime šje jej zăšji. ³ Šă akulo are una vădojă ăm varușula kari stalno vinje akulo la jăl, šă să aruga: ‘Apără mă dă dužmanu amnjov.’ ⁴ Una vremei

* **17,26** Stv 19,1–29 * **17,28** Stv 19,1–29 ^a **17,31** Krovurlje alor as re ravnă a ominji puće să umblji sus ili să šadă. ^b **17,32** Je su ujtat ăm napoj la Sodoma a Dimizov u kaznalit una ku ominji dăm Sodoma. * **17,32** Stv 19,16 ^c **17,36** Orikic rukopisur ari asta stih: “Doj ominj ur lukra ăm telek šă unu u fi lot, halalânt u rământje.” * **17,36** Mt 24,40 ^d **17,37** Kănd ominji veđi pă leșinarur kum ăs una, jej šcijă kă akulo ăs ominj morc. Aša toc u šci kănd u vinji sudu alu Dimizov. * **17,37** Job 39,30

nij ažuata. Dă pă aje su apukat sã sã ăngăndaskã:

‘Nu am njiš šefãlj frikã dă Dimizov, ili brigã pã lăngã ominj. ⁵ Kum gođe, ju uj ažuata alu asta udovicã kã mult mã dosadalešci. Uj apăra, inace mu dosadali ku vinjala šã ku ăntribalurlje alji.’”

⁶ Atunșje Domnu Isus u zãs: “Ac băgat sama šje šu zãs săngur aluj sudacu hamiș?^a ⁷ Šã atunșje nu da Dimizov điriptači šã zaštitã alu lume akuljesã aluj kari plănži la jãl zuva šã nopce šã jãl are strpljiv ku jej. ⁸ Ju vã zãk kã jãl u ažuata ku điriptači šã ku zaštitã pã friš. Ali uj afla Fișjoru alu Omuluj dăstafelã ănkriđalã ăm ominj kănd ju muj ăntorșji pã pãmănt?”

Usporedba dă farizej šã dă poreznik

⁹ Isus u spus alta puvešci, alu orikic ominj kari asre tari uvjerilicã ăm pravednostu alor, a jej pã alci sã ujtã ku măržnjã. ¹⁰ Jãl u zãs: “Doj ominj ur mers sus ăm Hram sã sã aroži. Unu dãm jej are farizej, šã altu om are poreznik. ¹¹ Farizeju su skulat sus šã u zãs asta aruguminči pãntu dă jãl: ‘O Dimizolje, ju dov hvalã cijã kã nu mes ju ka

heščelanc ominj: pulkućic, hamiș, preljubnik, ili čak ka asta poreznik.

¹² Ju postulesk dovã răndur pã săptământã; dov desetina cijã dă kutotu šje zaradalesk.’

¹³ Porezniku pã haje parci, u rămas dă parci, šã nu su ăndura sã răđiși očiš ăm nor, numa ăș bâce čeptu dă žalji šã zășje: ‘Dimizolje aj milã dă minji grešnik!’ ¹⁴ Ju ăc zãk kã ala poreznik u mers akasã opravdan la Dimizov, a farizej nu. A tot omu kari sã răđika săngur u fi ponizilit, ali eje kari u fi ponizni u fi răđikac.”

Isus blagoslovulešci pã kupij (Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Jej ur adus isto aša šã pã mișj kupijiš, sã pužã Isus mănjlje pã jej sã lji blagoslovulaskã. Ali kănd ur vãzut aje učenici jej ljur svătit sã ăj đe uđinã. ¹⁶ Isus lju čimat atunșje la jãl šã u zãs: “Lasãlji pã kupiji sã vijã la minji šã nu lji branalec, kã kraljevstva alu Dimizov pripadalešci alu dastafel ka jej. ¹⁷ Anume, ju vã zãk: ‘Kã kari gođe no fi ka kupiji mișj ponizni nor puće sã tunji ăm kraljevstva alu Dimizov.’”^b

^a 18,6 Ku alčilje vorbi: “Asta sudac are nepravedan, ali ujtăcăvã šje jãl u odlučilit!”

^b 18,17 Dimizov zahtijevalešci dă la ominj sã apușji vlast dă la Dimizov ku pouzdanje šã ku poniznost. Ku alčilje vorbi: “šjinji god găndešci sã tunji ăm kraljevstvo alu Dimizov trăbã sã apușji ku pouzdanje šã ku poniznost ka kupilu.”

Teško aj alu găzdaşj sã tunji ăm kraljevstvo alu Dimizov

(Mt 19,1–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ Are unu vladar akulo kari u ăntribat pã Isus: “Bun Učitelju, şje trãbã sã fak sã kapãt kust dã erikeş?”

¹⁹ Ju zãs Isus aluj: “Adãşje mã cem pã minji bun?^a Njime nuj bun čar unu Dimizov.

²⁰ Zapovjedurlje alu Dimizov şcijã: ‘Nu fã preljub’, ‘Nu amurã’, ‘Nu fura’, ‘Nu svedočuli ăm mişjunã’, ‘Poştivãleşćic pã tatusu şã pã mumãta.’”^{*}

²¹ Jãl zãs: “Da şã asta am pãzãt dãm tãnjireme ame.”

²² Kãnd u auzãt Isus aje, jãl ju zãs: “Ali ac ibizeşći una stvarã: dući şã vindic kutotu şje aj, ămparcã banji alu sãraşj, şã tu vi ave găzdaşijã ăm nor. Atunşje hajd şã sljedileşćimã pã minji.” ²³ Ali kãnd u auzãt aje, tari su ăntristat kã jãl are găzduk şa nu gãnde kutotu sã vãndã.

²⁴ Kãnd u vãzut Isus kitã dã tari su razočaralit, jãl u zãs: “Kitã dã grov aj dã eje kari ăs găzdaşj sã

tunji ăm kraljevstva alu Dimizov!

²⁵ Maj uşuri aj alu devi sã tunji pãm urečilje dã ak, dã kitã alu găzduk sã tunji ăm kraljevstva alu Dimizov.”

²⁶ Hej şje punje ureći ur zãs pã aje: “Şinji atunşje poći fi spasalit?”^b

²⁷ Isus u ăntors vorba: “Şje aj nemoguće alu om, aj moguće alu Dimizov.”

²⁸ Atunşje Petar u zãs: “Benji noj anj lãsat kutotu, şã čanj sljedilit pã činji.”

²⁹ Isus u ăntors u alor vorba: “Anume, ju vã zãk, kã şinji gođe ăş lasã kasaş, ili pã bãşãcaş, ili pã fraciş, ili pã mumãsa şã pã tatusu, ili kupijiş pãntru kraljevstva alu Dimizov, ³⁰ a sã nu kapići dã aje maj mult ăm asta kust dã kit ave, a u kãpãta pã altu svet kari vinji kustu dã erikeş.”

Isus jarã spunje dã morće aluj

³¹ Isus u čimat pã dvanaest apostolur la jãl, şã u zãs: “Punjec ureći, noj mărženj ăm Jeruzalem şã kutotu akulo şje u fost skris dã la proroş ăm kenvija svãntã dã minji,

^a **18,19** *bun* Isus postavale vorba sã vadã dakã omu are bunã razumijevanje dã identitetu alu Isus, dakã Isus aj Dimizov. Dakã omu ăl prihvataleşći ka pã Dimizov atunşje jãl u prihvatali pozivu alu Isus sã vãndã kutotu şje ari şã sã ăl sljedilaskã. ^{*} **18,20** Izl 20,12–16; Pnz 5,16–20

^b **18,26** Židovi gãnde kã ala om are găzduk daje kã Dimizov lu blagoslovilit daje kã ala om are pravedan. Jej gãnde kã ominj sãraşj nus pravedni. Atunşje kãnd ominji punje ureći la Isus, jej ur zãs kã aj nemoguće omu găzduk sã tunji ăm kraljevstvo alu Dimizov, jej gãnde kã ominji sãraşj nu poći sã sã nadalaskã kã Dimizov lju spasali kãnd u fi sudu.

Fišjoru Omuluj a aje su dogoduli:
³² Jej mu predali ăm mănjiľje alu ominj kari nus Židovi šă dăm minji šor faşji şuf, uj fi bătut, jej mu skipa, ³³ šă dă pă şje uj fi bičevălit šă uj fi amurăt, ali dă pă aje ju uj uskrsnuli treća zuva.”

³⁴ Učenici nu ščije njimik dă asta. Elje vorbi ľjur fost askunşă, šă jej nor prişjiput njimika şje să ăngănde Isus.

Isus ozdravalit pă orb om dă apropi ăm Jerihon

³⁵ Kum ăs re apropi ăm Jerihon, şjeva ka omu orb şăde pă drik šă kulduže. ³⁶ Kănd omu orb u auzăt kă gărmaďă treşji pă akulo, jăl su ăntribat şje ăj aje. ³⁷ Aşă jur spus kă Isus dăm Nazaret u trikut pă akulo. ³⁸ Pă aje u muşjit: “Isuse Fişjoru alu David,^a mă arog la činji aj milă dă minji!” ³⁹ Lume kari umblă ăm nenči ăj zăşje să takă, ali jăl su apukat šă maj tari să muşjaskă la jăl: “O Fişjoru alu David aj milă dă minji!”

⁴⁰ Atunşje Isus u stat šă u dat zapovjed să ăl adukă la jăl. Jăl lu ăntribat: ⁴¹ “Şje găndeşć să fak păntru činji?”

Šă jăl u ăntors vorba: “O Domnu, ju găndesk să văď!”

⁴² Isus ju zăs: “Ujtăci! Ănkriďala ata ću ozdravalită.” ⁴³ Šă jăl odma u kăpătat să vadă. Šă lu sljedilit pă Isus, šă slavale pă Dimizov. Šă totă lume kari ur văzut dăde slavă alu Dimizov.

Zakej să ănkăjeşći

19 ¹ Isus u vinjit ăm Jerihon šă u trikut ăm ala varuş.

² Šă akulo are om şje să čima Zakej. Jăl are glavni poreznik, šă are găzďak. ³ Jăl ănşjărka să vadă pă Isus šă să saznalaskă şjinji ăj jăl. Ali nu ăl puće să ăl vadă akulo asre mulc ominj daje kă jăl are niskă om. ⁴ Dăm ala rănd jăl u aljărgat ăm nenči šă su urkat pă ľjemn dă divľja smokvă ăm nadă kă lu viďe daje kă Isus vinje pă aje kalje.

⁵ Kănd u vinjit Isus pă lokula, jăl su ujtat sus šă lu văzut pă jăl, šă ju zăs: “Zakej, păfriş haj žjos, kă ju trăbă astăs să vju la činji akasă.”

⁶ Šă jăl su ăngribit să vijă žjos šă lu apukat ku făluşăjă. ⁷ Kănd ur văzut lume aje, jej toc gumunje: “Jăl u merţji la om kari ăj greşnik!”^b

^a 18,38 Ili “Isus are potomku alu David, kralju dă Izrael. Fişjoru alu David are numilje dă Mesija.” ^b 19,7 Židovi mrzăle pă poreznici šă jej gănde kă njiş una osobă nu trăbă să să družulaskă una.

⁸ Zakej su skulat šă u zăs:
 “Domnu, ujtăci! Ju dov žămătaći
 dăm găzdăşije ame alu săraşj.
 Šă dakă am ăńşjăljit pă şjinjiva,
 ăntork patru răndur majmult.”

⁹ Isus ju zăs aluj: “Astăs spasenje
 u vinjit la asta kasa,^a kă šă asta
 ăj fişjoru alu Abraham.^b ¹⁰ Kă ju
 Fişjoru alu Omuluj am vinjit să
 kotă šă să spasalaskă pă ominj kari
 u fost pirdut.”^c

Slugurlje alu Dimizov ar trăbuji să rămăji vjerni

(Mt 25,14–30)

¹¹ Mulc ominj ur auzăt elje vorbi,
 kum are dapropi dă Jeruzalem,
 šă ominji să gănde kă kraljevstva
 alu Dimizov odma su apuka.^d
 Isus daje su apukat să lji spuji
 maj una usporedbă. ¹² Jăl u zăs:
 “Unu găzdak om su gătăt să
 mergă ăm dăparci pămănt să
 kapići kraljevstva šă atunşje să
 să ăntorkă. ¹³ Jăl u čimat pă zeşji

(10) slugur, šă lju dat pola kila dă
 aržjint^e,^f šă u zăs: ‘Făşjec korist aje
 păn şje nu mă ăntork.’ ¹⁴ Ali ominji
 dăm lokula aluj ăl mărzăle, šă u
 mănat pă predstavnişj dă pă jăl să
 zăkă: ‘Noj nu găndenj asta om să
 nji fijă kralj.’

¹⁵ Ali jăl su ăntors ku autoritet dă
 kralj šă u dat zapovjed să ăj adukă
 pă slugurljelje alu kari u dat banj
 să vijă dădănenći să đe izvještaj şje
 ur făkut ku banji. ¹⁶ Elşi sluga kari
 u vinjit, u zăs: ‘Domnu, banji atej
 mu adus dă zeşji (10) majmult.’
¹⁷ Šă jăl u zăs aluj: ‘Măndru! Tu
 jeşć bun sluga. Daje kă are vjeran
 ku mik, aku aj autoritet pă zeşji
 (10) varuşur.’

¹⁸ Altu om u vinjit, šă u zăs:
 ‘Domnu, banji atej su răđikat dă
 šinşj (5) răndur.’ ¹⁹ Šă jăl u zăs isto
 astuje: ‘Ju cuj da autoritet pă šinşj
 (5) varuşur.’

²⁰ Šă treći (3) u zăs: ‘Domnu,
 ajişje ăj banji atej, ju am păzăt
 păntu činji, am pus ăm maramică.

^a 19,9 *spasenje u vinjit la asta kasa* Ku alčilje vorbi: “Dimizov u spasalit pă ominj kari
 kustă ăm asta kasă.” ^b 19,9 *asta ăj fişjoru alu Abraham* Ku alčilje vorbi: “om kari
 ari vjeră ka kum ave Abraham.” ^c 19,10 *kari u fost pirdut* Asta značaleşçi: “ominj
 kari u fužjit dă la Dimizov daje kă ur greşilit.” ^d 19,11 *kraljevstva alu Dimizov*

odma su apuka Židovi ănkriđe kă Mesija u uspostavali kraljevstvo odmah kănd u vinji
 ăm Jeruzalem. Ku alčilje vorbi: “Isus odmah su apuka să vladalaskă ăm kraljevstva alu
 Dimizov.” ^e 19,13 ^f 19,13 *pola kila dă aržjint* “mina”. Una mina are 600 grama,
 najvjerojatnije aržjint. Tota mina are ka plata dă 100 zălji, aje şje ominji as re pălčic dă
 patru (4) lunj, daje 10 mina ar fi tri aj dă plată.

²¹ Mijă mi are frikă dă činji daje ka ješč strog om: Tu jej šje naj ulagalit šă akuljež šje naj sămănat.’

²² Šă u zăs kralju ăm ănturşjală dă vorba: ‘Dăm gura ata cuj suduli, njiş korist sluga! Tu šcijej kă mes om strog, šă jov šje nuj amnjov, šă akuljeg šje nam sămănat.’^a

²³ Atunşje adişje naj pus banji ăm bankă? Să vi putut şjeri banji ku kamaturlje kănd maş ăntorşji.’

²⁴ Atunşje kralju u zăs alu hej šje stăce akulo: ‘Loc banji dă la jăl šă dădecăl alu ala kari ari zeşji (10).’

²⁵ Jej ur zăs: ‘Ali Domnu, jăl mar ari şinşj (5) kilă dă arşjint!’

²⁶ Ju vă zăk: Kari ari u ave majmult, a heje kari nari čak šă haj pucăn šje ari u fi lot dă la jăl.^b ²⁷ A alu dužmanji amej kari nu gănde să fjuv kralju alor,

aduşjecălji ajişje šă amurăcălji ăm oči amej!”

**Isus tună ăm
Jeruzalem ka Kralju**

(Mt 21,1–11; Mk
11,1–11; Iv 12,12–19)

²⁸ Kănd Isus u spus usporedbe, u mers maj pă dăparci pă kalje dă Jeruzalem. ²⁹ Kănd Isus vinje mar apropi dă lok ăm Betfaga šă Betanija la planina dă maslinur, jăl u mănăt pă doj učenikur aluj ăm nenči. ³⁰ Jăl u zăs: “Duşjec ăm sat ăm nenči. Kum vinjec ăm lok, voj vic afla pă magari pă kari njime no şăzut.^c Dăzljigăcăl šă aduşjecăl la minji. ³¹ Dakă vu ăntriba şjinjiva: ‘Adişje ăl dăzljež?’, numa zăj: ‘Alu Domnu ăj trăbă.’”

^a **19,22** *şă jov šje nuj amnjov, şă akuljeg šje nam sămănat.* Asta are numa izrekă. Osoba kari je dăm bankă kutotu ili akulježji šje alci sămănă ăj metafora dă alci kari să koristileşci ku benjilje alor šje alci tari u lukrat. ^b **19,26** Ku alčilje vorbi: “Toc kari koristileşci benjilje šje ari, ju fu dat maj mult, şă dă la om kari nu koristileşci benjilje šje ari alor ju su lo šje ari”. ^c **19,30** *pă kari njime no şăzut* Numa životinjurlje kari nikad nu asre korištenă dă lukru ar fi benji alu Dimizov ili alu Kralj, (vejs Br 19,2; Pnz 21,3; 1 Sam 6,7).

³² Šă kari u fost mănătă ur aflat
točno kum jăl u zăs. ³³ Čak šă känd
dăzljiga pă magar, gazdurlje u
ăntribat: “Adišje dăzljigăc?”

³⁴ Šă ănturşjala dă vorba are:
“Alu Domnu ăj trăbă.” ³⁵ Šă lu dus
la Isus šă ur pus haljinurlje alor pă
magar šă u pus pă Isus sus pă jăl
să šadă.

³⁶ Kum măržje jăl ăm nenći, lume
punje haljinurlje alor pă driku
hunđi pruşule să đe čast alu Isus.

³⁷ Šă baş kum vinje jăl apropi dă
varuš hunđi planina dă maslinur
să slăbođi žjos, toc učenici aluj
sur apukat să kănci ăm mari
făluşăjă, šă dăm tot graju slavale
pă Dimizov dă kutotu mari čudur
šje ur văzut. ³⁸ Jej mužje:

“Blagoslovulit să fijă
kralj kari vinji ăm numilje
alu Domnu!

Putuljală ăm nor,
šă slava alu Dimizov!”*

³⁹ Orikic dă farizej ăm gărmadă
jur zăs: “Učitelju, zălji alu učenici
atej să nu svitaskă aje.”

⁴⁰ A Isus lju zăs: “Dakă jej ur tăşje,
petrilje sur apuka să mužjaskă
ăm slavă.”

Isus plănži pă Jeruzalem

⁴¹ Känd u vinjit Isus maj apropi
la varuš su apukat să plăngă pă
jej dasupra. ⁴² Atunşje jăl u zăs:
“Să vi šcut numa ăştăs šje aduşji
putuljala ata!^a Aku ăj askunsă dă
la oči atej. ⁴³ Daje kă vinji vreme
känd dužmanji atej ur riđika falur
pălăngă činji, jej čur opkululi šă
čur ănkuje dăm totă parće. ⁴⁴ Šă jej
čur uniştili pă činji do kraja šă
kutotu šje kustă akulo šă no maj
rămănje ăm činji njiş una petră

* 19,38 Ps 118,25–26; 148,1 ^a 19,42 Isus arată tuga aluj daje kă ominji ăm Jeruzalem
ur propustilit prilika alor să fijă pomireni ku Dimizov.

pă alta petră, kutotu pântru aje
kă nu aj prepoznulit vreme kând
Dimizov u vinjit la činji.”^a

Isus mănă afară dăm Hram pă ominj kari vinđi

(Mt 21,12–17; Mk
11,15–19; Iv 2,13–22)

⁴⁵ Isus u mers ăm Hram, šă su
apukat să lji măji afară pă eje
kari vinđe šă kumpăra ăm nontru.

⁴⁶ Jăl u zăs alor: “Skris ăj ăm
svântă kenvija: ‘Kasa ame u fi kasa
dă aruguminčí’^{*} ali voj ac făkut
‘špiljă dă pljačkaš!’”^{*b}

⁴⁷ Dă zuva Isus ănvăca ăm Hram,
a mar popur šă učitelji dă zakonu
alu Mojsije šă alci vođur kari as re
židovur planărze să ăl amori pă
jăl. ⁴⁸ Ali jej nor aflat njimika kum
ar fašji aje, daje kă lume să cănje
apropi dă jăl, šă punje tari ureci la
vorbilje aluj.

Isus ari vlast dă la Dimizov

(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

20 ¹ Mar popur, učitelji dă
zakonu alu Mojsije šă
alci vođur kari as re židovur ur
vinjit la Isus ăm una ză kând
ănvăca pă lumi ăm Hram šă
propovjedale Hir fălos. ² Jej lor
ăntribat pă jăl: “Pă alu šinji
autoritet fašj stvarurlješće? Šinji
cu dat asta autoritet?”

³ Jăl u zăs: “Lasăcămă pă minji
să vă ăntreb una stvar šă ăj
dă voj să ăm ănturšjec vorba:

⁴ Anume Dimizov u zăs alu Ivan să
bučuzaskă pă ominj, ili ominji u
zăs aje să fakă?”

⁵ Jej ur svătit una ku alt šă zăšje:
“Dăkă anj zăšji ‘dă la Dimizov’,
u ăntriba: ‘Adăšje atunšje nu
ănkriđec?’ ⁶ Ali dăkă anj zăšji noj:
‘Dă la ominj’, totă lume u vărłji
petri pă noj să nji amori. Kă jej

^a **19,44** Ešće stihovur opisilešči opsadă hundi kătănjlje u opkolulit varušu kari ari falur.
Kând kătănjlje u opkoluli, ominji nu poči să mergă afară šă njime nu poči să lji ažuči.
Isus ščije aje kă su dogoduli alu Jeruzalem ăm budučnost. 70. god. dă pă Krist, kătănjlje
dă Rim u opkolulit Jeruzalem šă akulo u amurăt pă mulc ominj ^{*} **19,46** Iz 56,7

^{*} **19,46** Jr 7,11 ^b **19,46** Isus u făkut dă njimik pă prodavač daje kă jej ur uništavalit
svrha dă Hramu alu Dimizov. Dimizov gănde ominji să să arogă ăm Hramu aluj, ali
prodavači aje koristile ka pă plac. Jej varale pă ominj daje kă lji naplatale maj mult dă
rând dă žrtvă

ăș uvjerilic kă Ivan are prorok.”

⁷ Așa jej u ăntors vorba kă jej nu šćije dă hundi u vinjit autoritet să bučuzaskă.

⁸ Šă Isus u zăs: “Njiș ju nu vuj spunji ku alu šinji autoritet fak stvarurljeșće.”

Isus fașji usporedbă ku židovski voður ku rej vinogradarur

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Isus su apukat să spujă usporedbă alu lume: “Are unu om kari u sămănat vinograd să u lăsut ăm najam vinogradu alu šjeva ka ominji, să jăl atunșje u fužjit dăm pământula pă maj lungă vremi.

¹⁰ Kănd u vinjit vreme, jăl u mănat pă sluga la ominj ăm vinograd să ăj đe parće aluj dăm plodur kari jej duguvule aluj, ali ominji lor bătut să lor mănat ku mănjlje golji.

¹¹ Atunșje u mănat pă altu sluga ali să pă jăl lor bătut, vredălit să lor mănat ku mănjlje golji. ¹² Jăl u ănșjirkat să măji pă treći sluga, ali să pă jăl lor ranalit să lor arukănt.

¹³ Gazda dă vinograd u zăs pă aje: ‘Šje să fak? Ju uj măna pă fișjoru amnjov plăkut. Dar kănd lu viđe pă jăl, pălăngă jăl ur ave respekt.’

¹⁴ Ali ominjije kănd lor văzut sur ligizit ăntri jej: ‘Jăl ăj nasljednik. Hajc să ăl amurănji așă nasljedstva

aluj să nji rămăji anovă.’ ¹⁵ Atunșje lor dus afară dăm vinograd să lor amurăt.

Aku šje u fașji gazda dă vinograd? ¹⁶ Jăl u vinji să u uniștili pă ominjije. Šă u da ăm najam vinogradu alu alci.”

Kănd u auzăt jej aje kum ominji urăt să ponașaleșçi, jej ur zăs: “Nu đe Dimizov!”

¹⁷ Jăl su ujtat pă jej, să u zăs: “Skris ăj svântă kenvija:

‘Petră kari graditelji u vărłjit ăndărăt

u fost aku petră zaglavnă?’*

Šje značaleșçi asta? ¹⁸ Toc kari kađi pă petre u fi zdrubit pă dărăbelji, să toc pă kari kađi u fi zdrubic.”

¹⁹ Učitelji dă zakonu alu Mojsije să mar popur ur ănșjirkat să pujă mănjlje pă jăl ăm ala șas ali alor lji frikă dă lumi. Jej ur prișjiput kă jăl u spus dă asta usporedbă protiv dă jej.

Popi ănșjarkă să prevaralaskă pă Isus kănd ăl ăntriba dă porez

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

²⁰ Popi să alci voður ăl pratala pă Isus să or mănat pă špijunj, ominj kari trișje ka ominj đirepc kari ar trăbuji să ăl optužulaskă pă Isus ăm šjeva sje ar zășji krivo așă să ăl adukă pă Isus ăm mănjlje

* 20,17 Ps 118,22

dă upravitelj alu Rim. ²¹ Aša lor ăntribat pă jăl: “Učitelju, noj ščijenj kă aje šje zăšj šă ănvec ăj točno, šă kă nu arec njiš šefălǵ parci, ali tu ănvacă anume kalje lu Dimizov. ²² Aku ăj benji dă noj židovur să plăčenj porez lu car ili nu?”^a

²³ Isus u shvatalit kum jej as re lukavi šă lju zăs alor: ²⁴ “Arătam banji ku kari plăčešc porezu.^b Aku alu šjinji ăj ubrazu šă numilje sus?”

Jej ur zăs: “Alu car.”

²⁵ “Atunšje plăcec alu car šje ăj pripadalešci lu car šă dădec lu Dimizov šje pripadalešci alu Dimizov!” ²⁶ Jej nu puće să aflji njimika rov ăm svatu aluj ăntri toc lumi, šă jej asre ămirac la ănturšjala dă vorba aluj, šă u tăkut.

Saduceji ăntrabă pă Isus dă uskrsnuće

(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

²⁷ Aku orikic saduceji^c kari zăšji kă njime nu su skula dăm morc ur vinjit la jăl, ku trik ăntribală: ²⁸ Jej ur zăs: “Učitelju, Mojsije u pus žos zakon păntru noj kă dakă

fračisu omuluj ar muri šă lasă pă băšăcaš făr dă kupij, atunšje fračisu aluj trăbă să u ămirići šă să rădišji familija păntru fračisu mort.”^d ²⁹ Undată asre šapci frac. Elši u lot băšăcă šă u murit făr dă kupij. ³⁰ Šă drugi u lotu pă je, šă jăl u murit făr dă kupij. ³¹ Šă treći u lotu pă je. Maj toc šapci ur lotu šă ur murit, šă njiš unu no avut kupij ku je. ³² Pă zadnji šă mujere u murit. ³³ Aku lu šjinji u fi băšăce kănd or uskrsnuli morci? Ăngăndešcići kă toc šapci ur avutu dă băšăcă.”

³⁴ Isus u ăntors vorba alor: “Ăm asta svet lume să ămirită šă să ănsoră. ³⁵ Ali eje kari ur fost smatralic vredni să uskrsnulaskă dăm morc njiš nu su ănsura, njiš nu să ămirită. ³⁶ Šă jej nu poći maj mult nikad să mori, kă jej ăs kupiji alu Dimizov daje kă ăs riđikac dăm morc. Jej ăs ka andeji. ³⁷ Atunšje dă uskrsnuće šă Mojsije u arătat aje ăm svedočulala aluj dă grmu šje arđe. Akulo jăl čamă pă Domnu alu Dimizovu lu Abraham, Dimizovu lu Izak, šă Dimizovu lu Jakov, multă dobă dă pă šje

^a 20,22 Jej să nadale kă Isus u zăšje “da ili nu”. Dakă u zăšji “da”, atunšje Židovi ar fi mirgiš pă jăl kă lji zăšji să plăčăskă porez la alci kari ăs pă vlast. Dakă zăšji “nu” atunšje vjerski vođur ar puće să zăkă alu Rimljani kă Isus ănvacă să kršălaskă zakonu alu Rim.

^b 20,24 Ăm original skrijă: “denar”. ^c 20,27 saduceji grupa dă židov kari ăs vjernici šă političari jej numa prihvatalešci elši šinšj kenvijur dăm stari zavjet šă jej nur ănkritzut ăm kust dă pă morci. ^d 20,28 Pnz 25,5–6 20,28 Ăm original skrijă: “răđika familijă păntru fračisu aluj.”

jej ur murit.* ³⁸ Anume, Dimizov nuj Dimizovu alu hej morc, mar alu hej kari kustă, kănd toc kustă păntu jăl.”^a

³⁹ Șjeva ka učitelji dă zakonu alu Mojsije u priznalit: “Učitelju, tu aj svitit benji!” ⁴⁰ Dă pă aje jej nu sor maj ăndurat să ăl ănsjerșji ku ăntribalur.

Mesija ăj maj mari dă kit Car David

(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

⁴¹ Isus u ăntribat: “Șje găndeșci jej kum sviteșci dă Mesija kă ăj numa Fișjoru lu Car David?

⁴² David dă jăl săngur ăm kenvije dă Psalmur zășji:

‘Domnu u zăs alu

Domnu amnjov:

Șăz pă desna parce ame.

⁴³ Șă ju uj vărli pă dužmanji atej dăsup pișjorilje atelji.”^{*}

⁴⁴ David jasno ăl čamă: ‘Domnu’, atunșje kum poči jăl să ăj fijă fișjor?”^b

Isus upozoravaleșci pă učenici aluj să să păzaskă dă učitelji dă zakonu alu Mojsije

(Mt 23,1–36; Mk
12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Isus svite lu učenici aluj a totă lume punje ureci. ⁴⁶ Jăl u zăs: “Je sama dă učitelji dă zakon alu Mojsije. Jej uživaleșci să să șetalaskă ăm haljinur lunž șă să fijă pozdravalic ku poštovanje ăm varuș pă trgur șă jej plașji să šadă lokurlje časni ăm sinagogur șă pă nuntur. ⁴⁷ Jej pljačkaleșci pă udovicur ăm kășălje alor, kănd fașji lunž aruguminči dă predstavă. Ali jej ur kăpăta maj gre kaznă.”

Udovica dă kutotu șje ari alu Dimizov

(Mk 12,41–44)

21 ¹ Kum su ujtat ăm sus Isus u văzut pă ominj găzdașj kum bagă banj ăm škatulă kari are ăm Hram. ² Jăl u văzutu isto aša

* **20,37** Izl 3,6 ^a **20,38** Daje kă eșce ominj ur murit fizički, jej trăbă să fijă duhovno ăm kust. Ku alčilje vorbi: “Dimizov alu eje lu kari duhu alor kustă, makar kă tela alor ur murit daje kă duhu alor kustă ăm prisutnostu alu Dimizov.” * **20,43** Ps 110,1

^b **20,44** Daje kă David u čimat pă Mesija kă ăj Domnu aluj, aje značaleșci kă Krist ăj maj mari dă kit David șă nuj numa potomku alu David.

pă mujere vădojă kum u pus ăm nontru doj mișj banj dăm aržjint. ³ Isus u zăs: “Ju vă zăk anume, kă asta sarakă vădojă anume u dat maj mult dăm toc jej. ⁴ Adișje? Daje kă toc alci or dat dobrovoljni prilog lu Dimizov dăm aje šje ave mult kănd mujere u dat dăm sărăšijă šă kutotu šje ave dă kust.”

Znakur dă ănturșjala lu Krist

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Kănd učenici svite dă Hram, šă zăšje kă ave mândri mar petri, šă are ukrasalit ku ukrasur kari ur dat ominji alu Dimizov, Isus u zăs: ⁶ “A dă eșce stvarur la šje vă ujtăc aku, zuva u vinji, kănd njiș una petră no rământje ajișe una pă alta. Jelji ur fi toci vărliji žos.”

⁷ Jej lor ăntribat pă jăl: “Učitelju kănd u fi aje? Šă šefălji znakuvur ur fi kari ur zăšji kănd u fi?”

⁸ Jăl u zăs: “Ujtăcăvă šă nu fijec zăbunjic. Multă lumi ur vinji ăm numilje amnjov šă ur zăšji: ‘Ju mes Mesija’, šă ‘Vreme ăj apropi.’ Ali nu băgăc sama la jej. ⁹ Šă kănd auzăc dă tabărur šă dă nemirur

nu fijec frikoș, kă eșce dogăđajur trăbă šă fijă elși ali kraj no vinji aša pă friș.” ¹⁰ Jăl isto aša lju zăs: “Nacija sur boruli protiv dă nacija, šă kraljevstva protiv dă kraljevstva. ¹¹ Šă u fi potresur pă različită lokur isto ka šă fome šă kugur. Šă pă nor ur fi frikoși stvarur dă văzut šă urăci znakur.

¹² Ali majnti dă šje u fi kutotu asta, šă vor apuka. Jej vur adușji ăm sinagogur la sud šă vor băga ăm čemicur. Jej vur trăje la kraljur šă la alci vladar daje kă šcec učenici amej. ¹³ Kutotu asta vu da šansă šă svedočulec. ¹⁴ Ali nu vă brigalec šje ac zăšji ăm nenči dă obrană. ¹⁵ Kă ju voj da ăm vreme firi šă mărđuljiș ăm aje meră dă njime no puće šă šă obranalaskă dă aje, ili šă šă bată protiv dă aje. ¹⁶ Šă voj vic fi izdalic, da čak šă dă la roditelji avoștri šă dă la frac šă dă la njam, urtașj, šă orikic dăm voj ur fi amurăc. ¹⁷ Toc vor mărzăli daje kă šcec učenici amej. ¹⁸ Tot njiș unu păr^a dă pă kapičilje avoștri nu vu piri. ¹⁹ Šă dăkă nu odustanalec vic kăpăta kust dă erikeș.”

^a 21,18 unu păr Isus sviteșči dă maj mik dio la aje osobă. Jăl sviteșči kă ăntragă osoba nu u propadali. Isus mar spunje kă orikic ur fi amurăc, a šjinjiva prișjepi kă duhovno alor nu lju fi njimika.

**Proroštvo dă uništenje
dă Jeruzalem**

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

²⁰ Isus spunje: “Voj vic viđe Jeruzalem opkolulit dă kătănj, atunșje voj ac šci kă u fi uništen.

²¹ Atunșje eje ăm regija Judeja trăbă să skepi ăm planinur, eje kari kustă ăm varuș trăbă să fugă dă akulo șă heje păm satur să nu mergă ăm varuș. ²² Kă ăm elje zălji dă osvetă kutotu stvarurlje dăm Kenvija svăntă sur umplje.

²³ Jao alu elje kari ăs gărjonji ili rănjeșci pă cacă kupij ăm zăljlje kă bjeda șă mirgu protiv dă eje ominj u fi mari! ²⁴ Orikic ur muri pă șpica dă mač șă ostali ur fi zarobulic ăntră mulci nacijur. Jeruzalem u fi kălkat dă la ominji kari nus židovi păn șje nu lji treșji vreme dă vladalală.”*

**Isus svitești kum su ăntorșji
napoj pă pămănt**

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

²⁵ Isus spunje: “Akulo ur fi znakur, pă sori, lună șă pă șcevilje, șă ominji pă pămănt ur fi ăm mari nevoljur, dă graju mari dă valovur.

²⁶ Suflijičilje ominjilor lu lăsa dă frikă dă ha șje tek u vinji pă svet kă silurlje dăm nor sur zdrănsjina.

²⁷ Șă atunșje jej ur svedočuli kă ju am vinjit Fișjoru Omuluj pă oblak* ku mari pučeri șă ku slavă.

²⁸ Kănd u fi asta ujtăcăvă sus șă răđikac kapičilje kă Dimizov vinji să vă oslobudulaskă.”

Usporedbă dă ljemnu dă smokvă

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Isus lju spus usporedbă: “Băgăc sama la ljemnu dă smokvă, șă

* 21,24 Iz 63,18; Dn 8,13

* 21,27 Dn 7,13

alčilje ljemnji! ³⁰ Kit sã punji listur, voj viđec kã vara aj apropi. ³¹ Isto aša kãnd vi viđe asta kã u fi voj ac šci kã kraljevstva lu Dimizov aj apropi. ³² Anume, ju pot zãšji: asta ominj kari kustã no fužji åndãrãt majnti dã šje kutotu asta no fi.^a ³³ Norurlje šã pãmãntu u trešji åndãrãt, ali vorbilje amelji nikad nor trešji.”

Fijec spremni dã Isusov dolazak

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ Isus u zãs: “Nu lãsa brigur åm sufljituc dã mãnkari, buturã šã brigur dã asta kust, sã nu vã dukã dã la Dimizov kã zuve poçi sã vijã ³⁵ dãm turdatã. Kã u vinji pã toc bez obzira hunđi kustãc pã pãmãnt. ³⁶ Pãzãc dãm ala rãnd pã toçi vremilje. Šã arugãcãvã sã fijec spremni sã skãpãc dã kutotu asta šje u fi, šã sã pućec sã fijec åm nenće ame la Fišjoru Omuluj fãr dã frikã.”

³⁷ Åm totã zã Isus ånvãca åm Hram, ali nopće jãl fužje afarã šã åš fãšje lok la planina dã maslinur. ³⁸ Ali dã điminjaca rãkori, totã lume vinje sã pujã ureçi la jãl åm Hram.

Juda su ligizit sã izdãlaskã pã Isus

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Iv 11,45–53)

22 ¹ Are apropi Pasha, kari are elši zã dã blagdan dã pita fãr dã kvas. ² Mar popur šã ućitelji dã zakonu alu Mojsije planãrže kum ar puće sã amori pã Isus ali alor lji are frikã dã lumi.

³ Atunšje Sotona u tunat åm Juda Iskariot, kari are unu dãm dvanaest (12) apostola. ⁴ Jãl u mers šã su ligizit ku mar popur šã ku stražari dã Hram kum ar puće sã ål izdãlaskã pã Isus. ⁵ Jej asre fãloš dã aje šã sor ligizit ku Juda sã aj đe banj. ⁶ Juda su ligizit šã

^a **21,32** *asta ominj kari kustã* Åm original skrijã: “asta generacijã”. Postojulešçi različitur naćinur kum sã prišjipenj asta redak: 1. asta generacijã znaćalešçi pã heje kari kusta åm vreme kãnd Isus svite a aje znaćalešçi kã u fi uništenje dã Jeruzalem šã alći znakovur kari u adušji la povratku alu Krist su apukat kãnd jej u kusta; 2. asta generacijã znaćalešçi alta vrstã dã ominj kari ås rej šã sã suprotstavljalešçi lu Isus, a aje znaćalešçi kã uvijek u fi nevjernici kari sã suprotstavljalešçi lu Isus pãn la trenutak kãnd jãl su vratali pã pãmãnt; 3. asta generacijã znaćalešçi “asta rasã” odnosuleši pã židovur, šje znaćalašçi kã židovska rasa nu u prošuli majnti dã šje Isus su åntoršji pã pãmãnt, ili 4. asta generacijã znaćalešçi kã ominji u kusta pãn do kraja a aje znaćalešçi kãnd su dogoduli događajur su spomenuli åm stihovur 25–26, Isus su åntoršji pã pãmãnt kãnd aje generacijã u kusta.

atunșje su ujtat dă prilikă sǎ ăl izdalaskă pǎ jǎl afară pǎ askuns fǎr dă lumi.

Priprema dă Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Zuva dă Pita fǎr dă kvas, u vinjit pǎ kalji birkuca pǎ Pashă a aje trǎbuje sǎ fijă žrtvovalitǎ.

⁸ Așa Isus u mǎnat pǎ Petar șǎ pǎ Ivan șǎ lju zǎs: “Dușjec șǎ pripremilec večera dă Pashă pǎntru noj sǎ mǎnkǎnj.”

⁹ Jej lor ăntribat pǎ jǎl: “Hunđi gǎndeșc sǎ pripremilenj?”

¹⁰ Jǎl lju zǎs alor: “Punjec ureci, kum vinjec ăm varuș, voj ac afla pǎ om kari dușji mari bukal dă apǎ. Sljedilecǎl pǎn la kasa hunđi meržji. ¹¹ Atunșje zǎșjec lu kapu dă kasă: ‘Učitelju ăntrabǎ, Hunđi ăj soba ăm kari pot mǎnka večera dă Pashă ku učenici amej?’¹² Jǎl cu arǎta atunșje soba sus pǎ kat mari șǎ opremilitǎ ku kutotu. Fǎșjec pripremurlje akulo.” ¹³ Așa jej ur mers șǎ ur aflat stvarurlje kum Isus lhor zǎs, șǎ jej ur fǎkut priprema dă večera pǎ Pashă.

Zadnja večera lu Domn

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Iv 13,21–30; 1 Kor 11,23–25)

¹⁴ Kǎnd u vinjit vreme sǎ mǎnășji una, Isus șu lot lok la masă, șǎ ku jǎl asre dvanaest (12) apostolur.

¹⁵ Jǎl u zǎs: “Ju am avut mari vojă sǎ am večera dă Pashă ku voj majnti dă șje uj patali ku morče.

¹⁶ Ju vǎ zǎk kǎ nikad maj mult nu uj mǎnka večera dă Pasha majnti dă șje nu su ispunuli ăm kraljevstva lu Dimizov.”^a

¹⁷ Atunșje u lot kljiștaru ku vin șǎ u dat hvalǎ alu Dimizov, șǎ u zǎs: “Loc asta șǎ ămpărcăc ăntri voj. ¹⁸ Ăm napoj, ju vǎ zǎk, ju noj be dă plodu dă strugur pǎn șje no vinji kraljevstva lu Dimizov.”

¹⁹ Isus u lot pita, șǎ u dat hvalǎ alu Dimizov, u rupt ăm dovǎ șǎ u dat la učenici aluj șǎ u zǎs: “Asta ăj tela ame, kari u fost datǎ pǎntru voj. Fǎșjec asta ăm ăngăndalǎ dă minji.” ²⁰ Șǎ isto așa dǎ pǎ mǎnkari, jǎl u lot kljiștaru dǎm kari toc ur be șǎ u zǎs: “Asta kljiștar ăj novi zavjet ăm sǎnžilje amnjov, kari ăj vǎrsat pǎntru voj.

^a 22,16 Pasha u podsjetilit pǎ izraelski narod kum Dimizov lju izbavalit dǎm ropstvo dǎm Egipt kǎnd u žrtvovalit birkă a jej u pus sǎnžji pǎ ușa alu kasa alor. Pǎ sličan način, Isus u mǎnat pǎ birka alu Dimizov șǎ ku sǎnžilje alu Isus sǎ oslobodulaskă pǎ narodu alor dǎm grehurlje alor. Isus ăm napoj u vinji u vladali ka kralju, a atunșje vjernici ur ave mari feștǎ, jej ur slavali kǎ Dimizov lju izbavali.

²¹ Ujtăcāvă kă izdajica ame aj la masă apropi dă minji! ²² Ju Fišjoru Omuluj uj muri kă aša are skris am nenči ali jao lu omula kari mu izdalit!” ²³ Pă aje jej sor apukat să să ăntrebi una pă alt kari ar fašji aje.

Ponizni aš maj mari am kraljevstva alu Dimizov

(Mt 20,25–28; 19,28;
Mk 10,42–45)

²⁴ Isto aša su apukat apostoli unu svat antri jej, ka šjinji ar trăbuji să fijă maj mari antră jej. ²⁵ Aša Isus u zăs: “Kraljevi dă asta svet vladalešči ku narodu pă koristu alor šă ari pučeri pă jej, šă jej sāngur zăšji kă fašji benji. ²⁶ Ali nu aj aša ku voj! Lasăc pă maj mari dām voj să fijă hăl maj ponizni, a hăl maj bătarn ka sluga. ²⁷ Aku šjinji aj maj mari, gostu la masă ili poslužitelju kari aj sluga? Hăl kari aj la masă da nu? Ali ujtăci, ju mes ajišje ku voj ali ka sluga avostru. ²⁸ Voj ac rămas ku minji pām anšjirkalurlje amelji. ²⁹ Kum mu dat Tata amnjov kraljevstva mijă, aša isto, ju voj da avovă, ³⁰ pravo să mănkcă šă să bijec la masa ame am kraljevstva

ame, šă să šădec pă prijestolje, să sudulec pă dvanaest plemurlje dă Izrael.”

Isus spunji alu apostolur dă kušnjur šă dă pretnjur šje vinji

(Mt 26,31–35; Mk
14,27–31; Iv 13,36–38)

³¹ Isus u zăs: “Šă tu Šimun, Šimun, punji ureči! Sotona u šjirut dopuštenje să vă iskušulaskă ka pă pšenică am sito.^a ³² Ali ju mam arugat pāntru činji, dă ankriđala ata să nu kadă. Šă tu trăbă să ambălurec am vjeră pă fracī atej känd vij am napoj la minji.”

³³ Petar u zăs: “Domnje ju mes spreman să mă duk am čemică šă să mor ku činji!”

³⁴ Isus u antors vorba: “Lasă mă să ac zăk kă kukošu no kukuruzu astās majnti dă šje tu mi tăgădi am tri rāndur kă nu mă kunošč.”

³⁵ Isus jară lju antribat: “Känd vam mānat afară făr dă đibularuš šă făr dă tăšč, ili cipiliš, arec am šjeva ka potreba?”

Jej u zăs: “Nu.”

³⁶ Ali jăl u svătīt: “Maj mejnkulo, dakă avec đibularuš jec ku voj, šă isto aša šă taška šă dakă nu aj mač vinđi šubac šă kumpără

^a 22,31 Đavao gānde să lji odvojulaskă dă la Isus ka kum seljak odvajalešči pšenică dă la ljuskă.

mač.^a ³⁷ Kă sigurno trăbă să să ispunulaskă šje are skris dă minji, anume: ‘Jăl are smatralit dă zločinac’*–isto šje u zăs proroci dă minji trăbă să să ispunulaskă.”

³⁸ Atunšje jej ur zăs: “Ujtăci Domnje, noj avenj doj mačur.”

Jăl u ăntors vorba: “Aku ăj dăstul ku asta svat.”^b

Muka alu Isus ăm gardu dă Getsemanija

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Isus u mers aku la Planina dă maslinur, kum ave jăl običaj să fakă, šă učenici aluj ur vinjit ku jăl. ⁴⁰ Kănd u vinjit jăl pă lok, jăl u zăs alor: “Arugăcăvă dă aje să nu kăđec ăm kušnjă!”

⁴¹ Jăl su maknulis ăndărăt dă la jej aša dă parči ka kum aj vărli petră, šă u kăzut pă đinuc, šă să aruga. ⁴² Jăl u zăs: “Tata, dakă tu găndešć je kljištarusta dă patnjă dă la minji! Jară nu fijă ame vojă mar ata fijă făkută!” ⁴³ Atunšje ađalu

dăm nor u vinjit šă lu ămbălurit pă jăl. ⁴⁴ Kum are ăm mari mukur jăl šă maj tari să aruga. Šă znoju aluj su făkut ăm kapljicur, dă sănži kura pă pământ.^c ⁴⁵ Atunšje Isus su skulat dăm aruguminči šă u mers ăm napoj la apostoli aluj. Jăl lju aflat kum să kulka činjic dă žalji. ⁴⁶ Aša jăl lju zăs: “Adăšje vă kulkăc? Skulăcăvă šă arugăcăvă să nu kăđec ăm kušnjă!”

Isus ăj apukat

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Iv 18,3–11)

⁴⁷ Isus inka svite kănd ur vinjit mulc ominj. Jej ur vinjit dă pă jăl. Unu dăm jej are šă Juda unu dăm dvanaest (12) apostolur. Jăl u vinjit dă apropi la Isus šă lu surutat ăm ubraz. ⁴⁸ Ali Isus ju zăs aluj: “Juda, izdalešć pă minji, Fišjoru alu Omuluj, ku surutala?”

⁴⁹ Apostoli kănd u văzut šje su dogodulit jej ur ăntribat: “Domnu, să nji băčenj ku mačurlje?”

^a **22,36** Kănd učenici majnti ur krenulit să propovjedălaskă, Isus are tari popularan a ominji ur arătat gostoprimstvo lu heje kari propovjedale poruka alu Isus. Stvarurlje să promjenule aku a mulc ominj su suprotstavalu lu Isus a učenici trăbă să să păzaskă să fijă spremni să să osigurulaskă šă să zaštitilaskă. * **22,37** Iz 53,12 ^b **22,38** *Aku ăj dăstul ku asta svat* Asta ar puče să fijă: 1. jej ari dovoljno mačur, ku alčilje vorbi: “aku avenj dovoljno mačur” ili 2. Isus găndešći jej să šće să svitaskă dă aje kă ari mačevur: “Dăstul ăj asta svat dă mačevur”. Kănd Isus svite kă ar trbuji să kumpiri mačevur, jăl lji svite dă opasnost ku kari su afla. Jăl anume nu gănde să kumpiri jej mačevur šă să borulaskă. ^c **22,44** Ăm orikic starogrčki rukopisur nu ari 43. i 44. redak.

⁵⁰ Šă unu dăm jej u luvit ku maču pă sluga lu popa mari, šă ju tijet ureče.

⁵¹ Isus u zăs: “Dăstul, nu maj vă băcec!” Jăl u pus măna pă ureci šă lu iscjelilit.

⁵² Atunšje Isus u zăs lu mar popur šă lu straža dă Hram, šă lu bătărnji kari ur vinjit afară protiv dă jăl: “Ac vinjit ku mačur šă ku palicur ka pă buntovnik? ⁵³ Nikad nac rădikat njiš žježijtu protiv dă minji kănd arem ku voj ăm totă ză ăm Hram. Ali aku ăj vreme avostră šă să vladalaskă tama.”^a

Petar tăgădešci pă Isus

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Iv 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ Atunšje jej lor apukat pă Isus, lor dus ăndărăt šă lor dus la kasa la maj mari popă. Petar sljedile pă dăparci. ⁵⁵ Fok ur făkut ăm sredina dă udvar, šă kum šăde lume akulo, Petar u vinjit ăntri jej. ⁵⁶ Una tănără sluškinja lu văzut kă šădi ăm lumina dă fok, u mucăt pă jăl tari šă u zăs dă pă aje: “Omusta are ku jăl isto.”

⁵⁷ Ali jăl u tăgădit šă u zăs: “Nu, ju nu mes. Ju nu ăl kunosk pă jăl!”

⁵⁸ Nu mult dă pă aje altu om lu văzut šă u zăs: “Spunji! Tu ješč unu dăm jej!”

Ali Petar u ăntors vorba: “Ju nu mes!”

⁵⁹ Hundiva unu šas dă pă aje altu om uporno tvrdăle: “Sigurno, asta om are ku jăl, kă jăl ăj Galilejac!”

⁶⁰ Ali Petar u zăs: “Ju nu šćuv dă šje svitešč!” Šă točno atunšje kănd inka svite, kukošu u kukuruzăt.

⁶¹ Domnu su ăntors šă su ujtat pă Petar. Šă vorbilje lu Domnuluj ur vinjit ăm napoj la Petar, kum u zăs jăl: “Majnti dă šje kukošu u kukuruză astăs tu mi tăgădi pă minji ăm tri răndur.” ⁶² Šă Petar u mers afară šă plăngănt tari.

⁶³ Ominji kari ăl păze pă Isus ăš făšje šjuf dăm jăl šă ăl băce.

⁶⁴ Jej ur pus fljancă pă oč, ăl luve ăm ubraz šă să akăca dă jăl: “Ajde prorokulešci! Spunji nji šjinji ču luvit ăm ubraz?” ⁶⁵ Šă jej alu Isus ur zăs maj mulci urăci vorbi.

Isus ăj la maj mari sud

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Iv 18,19–24)

⁶⁶ Dă răkori ăm alta ză, bătărnji, una ku mar popur šă učitelji dă zakonu alu Mojsije, ur adus pă Isus ăm nenće dă sudu alor. ⁶⁷ Jej ur zăs: “Spunjinji dakă ješč tu Krist.”

Jăl u ăntors vorba: “Să vă spuj nu mac ănkređi, ⁶⁸ šă să vă ăntreb pă voj dă Krist, voj nu ac ăntoršji

^a **22,53** *vladalaskă tama* Aje ăj vreme kănd Sotona lukră.

vorba. ⁶⁹ Aku maj menkulo ju, Fišjoru alu Omuluj, uj fi am pučeri pă desna parci dă măna lu Dimizov.”*

⁷⁰ Šă jej toc ur zăs, “Atunšje tu ješč Fišjoru alu Dimizov?”

Šă jăl u ăntors vorba: “Da baš kum zăšjec! Ju mes!”

⁷¹ Atunšje jej or zăs: “Šefăl dokazur maj mult nji trăbujă? Noj sāngur anj auzăt dām gura aluj!”

Isus la Pilat kari are upravitelj šă rimljanin

(Mt 27,11–14; Mk
15,1–5; Iv 18,28–37)

23 ¹ Toc kari as re dio dă sud sor skulat šă lor adus pă Isus la Pilat. ² Šă jej sor apukat să adukă optužbur protiv dă jăl: “Noj anj aflat kum strikă pă lumi. Jăl u zabranalit să să plăčaskă porezu lu Caru dă Rim. Jăl tvrdălešci kă jăl ăj Krist Car.”

³ Pilat lu ăntribat: “Ješč tu Car dă Židov?”

Isus u ăntors vorba: “Da kum aj zăs tu.”

⁴ Pilat u zăs atunšje lu mar popur šă lu gărmaďă dă lumi, “Ju nam

aflat njimika dă šje laš optužuli šă suduli.”

⁵ Ali jej šă maj tari navalale: “Jăl bunulešci pă toc pă pământu anostru.^a Su apukat să ănveci ăm Galileja šă u vinjit ăm Jeruzalem.”

Isus ăm nenće lu Car Herod

⁶ Kănd u auzăt Pilat kă să svitešci dă Galileja, jăl u ăntribat: “Ăj omusta dām loku Galileja?”

⁷ Kum are informiran Isus pripadale alu autoritetu lu Herod, Pilat lu mănāt la Herod kari are ăm Jeruzalem atunšje.

⁸ Herod are fălos kă veďi pă Isus. Kă dă mult gănde să ăl vadă pă Jăl daje kă u auzăt mult dă jăl, šă Herod să nadale kă lu viďe să fakă čudur. ⁹ Herod svite mult, ăntriba mulci, ali nu ju fost ăntorsă njiš una vorba. ¹⁰ Mar popur šă učitelji dă zakonu alu Mojsije asre isto akulo šă jej ur zăs tari mar optužbur protiv dă Isus. ¹¹ Atunšje Herod šă stražurlje aluj ăš fășje šodă dām Isus šă ăl fășje bulănd. Jej lor ămbrăkat pă jăl ăm haljinur dă Car šă lor mănāt la Pilat. ¹² Šă ăm aje ză Pilat šă Herod kari asre dužmanj aku asre urtaš.

* **22,69** Ps 110,1 ^a **23,5** *toc pă pământu anostru* Ăm original skrija: “păm ăntragă Judeja”. Ali ajišje să odnosulešci pă rimska provincija “Judeja”, pă cijela domovina alu Židov.

Isus ăm napoj la Pilat

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Iv 18,39–19,16)

¹³ Atunșje Pilat u čimat una pă mar popur șă pă alci voður kari as re židovi șă pă gărmaďă ďă lumi. ¹⁴ Jăl lju zăs: “Voj ac adus pă omusta kă bunule pă lumi ali ju vă uvjerălesk kă kănd ăl ispičem nam aflat njiș șefălj krivică am jăl. Jăl nu ăj duvină njiș ďă una krivică ďă șje ac optužulit. ¹⁵ Njiș Herod nu aflat njimik ăm jăl, kapu lu mănăt ăm napoj la noj. Jăl no făkut njimika șă zavredilaskă kaznă ďă morči. ¹⁶ Ju uj da șă ăl bičalaskă benji benj șă luj slăbuză.”

Da li Pilat u slăbuză pă Isus ili pă Baraba?

^{17 a 18} Ali jej ur muźjit ăm grupur tari, “Ăndărăt ku omusta! Noj gănđenj șă ăl slăbož pă Baraba!” ¹⁹ (Baraba are ăm čemică kă bunule pă lumi ăm Jeruzalem șă u amurăt.) ²⁰ Pilat daje gănďe șă slăbodă pă Isus șă așă lju svătıt alor ăm napoj, ²¹ Ali jej tot ur muźjit maj tari: “Punjecăl pă krușji! Punjecăl pă krușji!” ²² Atunșje po treći rănd, jăl lju svătıt alor: “Adișje? Spunjecăm șje

rov u făkut omusta? Ju nu pot afla njimik rov șă zaslužulaskă morči. Așă luj ďă șă ăl bičalaskă șă atunșje lăsa șă fugă.”

²³ Ali jej muźje șă maj tari, șă zahtjevale șă ăl puďă pă krușji. Șă napokon jej ur kăpătăt șje gănďe. ²⁴ Pilat u dat zapovjed șă șă fakă kazna șje ur zahtjevalit jej. ²⁵ Așă ăm tokmă ku zahtjevula, jăl u slăbuzăt ďăm čemică pă om șje u răďikat bună șă u amurăt ali jăl u ăntors pă Isus la jej șă ăl puďă pă krușji.

Pă Isus ăl punji pă krușji

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Iv 19,17–27)

²⁶ Șă kum lor dus ăndărăt pă Isus, jej ur apukat pă om șje șă čima Šimun, ďăm varușu Cirena, kari vinje akasă ďăm sat. Jej ur pus krușje pă jăl șă dukă ăm loku lu Isus. ²⁷ Multă lumi ăl sljedile pă Isus șă mujer kari plănžje șă žalale pă jăl. ²⁸ Isus su ăntors la jej șă lju zăs: “Mujerilje ďăm Jeruzalem, nu plănžjec păntu minji, mar plănžjec păntu voj șă păntu kupiji avoștri. ²⁹ Kă anume u vinji vremi^b kănd ur zășji lume, ‘Blagoslovuliči ăș elje kari nikad

^a 23,17 Ăm bătărnji grčki rukopisur ăj: ¹⁷ “Jej ave običaj pă festival kă are obavezalit pă unu ďăm zatvoreniș șă slăbodă afară.” Vejs Mt 27,15; Mk 15,6. ^b 23,29 Asta vremi u vinjit 70 aj ďă pă Krist. Kătănjilje ďă Rim u opkolulit șă uniștilit Jeruzalem șă u murit pă mulc židovur.

no ar avut ša injimilje kari nikad nor purtat kupij ša cäcälje kari nikad nor avut lapci äm jelji!^a

³⁰ Lume sor apuka atunšje ša zäkä lu planinur: ‘Käđec žos pä noj!’ ša lu đalur: ‘Astupäcänji!’^{* 31} Kä dakä fašji dastafelji stvarur lu ljemnjilje verž, šje nar puće ša peci uskat?^b

³² Akulo asre isto doj alci, amändoj kriminalci kari träbä ša fijä pus pä krušji ša mori ku Isus una. ³³ Känd ur vinjit pä loku šje ša čima osu dä kap, jej lor apukat ša lor pus pä krušji, una ku doj kriminalci, unu pä desna, unu pä ljeva parće aluj.

³⁴ Ša Isus u zäs: “Tata Dimizovu amnjov, jartälji kä jej nu šcijä šje fašji.”^c Ša vojnici ur skos kockä ša ša ämperci däm coljilje aluj äntri jej.^{*}

³⁵ Lume stäće ša ša ujta; ša vladarur asre akulo ša älä räđe: “Jäl u spasalit pä alci. Aku dakä äj Krist, akuljes dä la Dimizov, lasä ša ša spasalaskä sängur!”

³⁶ Kätänjilje isto äš fäšje šjuf däm jäl. Ša jej ur vinjit ša u ämbijet aluj ucät.^d ^{*37} Jej ur zäs: “Dakä ješč tu Caru dä Židov, spasaleščici pä činji sängur!” ³⁸ Sus la kap are skris: “Asta äj Caru dä Židov.”

Doj kriminalc una pä krušji ku Isus

³⁹ Unu däm eje kriminalc kari äs re puš pä krušji ku Isus älä vředile ša jäl u zäs: “Dakä ješč tu Krist, atunšje spasaleščici, ša pä noj isto!”

⁴⁰ Altu kriminalac lu mužjit pä elši ša u zäs: “Nu ci frikä dä Dimizov? Tärpälešč ista kazna ka jäl. ⁴¹ Tu ša ju šcenj ista pravedno kaznalic. Noj anj kăpätat kaznä dä lukrurlje relji, ali omusta no fäkut njimika.” ⁴² Atunšje ju zäs lu Isus: “Isuse, ängändeščici tu dä minji känd vi vinji äm kraljevstva ata.”

⁴³ Isus ju zäs äm änturšjalä dä vorba: “Anume, ju äc zäk: astäs vi fi ku minji äm Raj!”

^a **23,29** Äm aje vremi kupiji äm Jeruzalem ur trpäli tari urät. Atunšje ominji ur gändi kä äj maj benji dä ominj ša nu ajvi kupij. Nuj tugä maj mari känd vejs kum kupiji alor patalešči ili mori. ^{*} **23,30** Hoš 10,8 ^b **23,31** Uskat ljemnu maj tari arđi dä kit verđi ljemnu. Arđala značalešči patalalä ili kaznä. Isus are pä krušji ka verđi ljemnu daje kä jäl nu zaslužilit ša ardä (šä trpälaskä). Ominji kari u odbacalit pä Isus as re ka uskat ljemnu. Zaslužilit ša ardä (šä patalaskä) dä grehurlje alor. ^c **23,34** Ša Isus u zäs: “Tata Dimizovu amnjov, jartälji kä jej nu šcijä šje fašji.” Äm orikic grčki rukopisur nuj asta skris. ^{*} **23,34** Ps 22,18 ^d **23,36** Ocät are jeftinä buturä kari obični ominj bije. Vojnici fäšje šjuf däm Isus ša äj däđe jeftinä buturä alu šjinjiva kari äj kralj. ^{*} **23,36** Ps 69,21

Morče lu Isus

(Mt 27,45–56; Mk
15,33–41; Iv 19,28–30)

⁴⁴ Känd are hundiva dămnjaza, are ăntunjerik ăntreg pământu păn ăm tri (3) šasur. ⁴⁵ Sorilje are ăntunjerik, šă feringa ăm Hram^a su tijet pă pola. ⁴⁶ Atunšje Isus u plăns ăm graj tari šă zăšje: “Tata ăm mănjlje atelji ju puj duhu amnjov.” Känd u zăs Isus asta, jăl u murit.

⁴⁷ Känd u văzut asta kapetanu šje u fost, jăl u slavalit pă Dimizov kum u zăs: “Omusta are sigurno pravedan!” ⁴⁸ Šă totă lume kari sor akuljes šă vadă kum lor punji pă krušji, känd ur văzut šje u fost, ur mers akasă šă ăš băče dă žalji čepturlje. ⁴⁹ Ali toc kari ăl kunušće pă jăl una ku mujerilje kari ur vinjit ku Isus dăm Galileja stăće šă să ujta dă dăparci.

Josip punji ăm gropă pă Isus

(Mt 27,57–61; Mk
15,42–47; Iv 19,38–42)

⁵⁰ Are om šje să čima Josip. Jăl are član dă mari sud dă židov. Bun om šă pravedan ⁵¹ kari no dat pă prav la odlukurlje šje ur făkut ku

Isus. Jăl are dăm Arimateja, unu varuš la Judeja šă are dăm unu kari aščipta šă vijă kraljevstvo lu Dimizov. ⁵² Omusta u mers la Pilat šă lu ăntribat dakă poči kăpăta tela lu Isus. ⁵³ Josip u lot žos pă Isus dă pă krušji šă lu ănvălit ăm plahtă. Šă lu pus ăm gropă šje are sklesalită dăm petră ăm kari inka njime no fost ăngrupată. ⁵⁴ Zuva dă pripremă are šă zuva dă sămbăta vinje.

⁵⁵ Mujerilje kari ur vinjit ku Isus dăm Galileja isto ăl sljedile. Jelji ur văzut grupa, šă kum are tela aluj postavalită. ⁵⁶ Aša ur mers ăm napoj šă ur pripremilit uloj šă parfemur să ungă tela alu Isus, ali pă zuva dă sămbăta jej să odmarale dă pă zapovjed alu Mojsije.

Isus nuj maj mult ăm gropă

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Iv 20,1–9)

24 ¹ Elši zuva dă săptămănă, are duminjika, tari dă điminjaca mujerilje ur mers la gropă, šă adușje uloj ku miros šje ur pripremilit. ² Jej ur aflat petră^b kă u fost ăntorsă ăndărăt dă la gropă. ³ Känd ur tunat jej nor aflat tela lu Domnu Isus. ⁴ Šă atunšje, känd inka stăće akulo ăm šok,

^a 23,45 *feringa ăm Hram* Asta feringă are 25 metara dă nalt šă odvajale svănt loku dă la Hram. ^b 24,2 *petră* Asta are mar, isklesan okruglă petră dovoljno mari să askundă ulaz dă mărmanči. Trăbuje maj mulc ominj să maknalaskă petra.

ujtáci! Doj ominj stáče lăngă jelji ăm colji šje svitlăze. ⁵ Mujeilje sur ănfrikušat tari, kapu sur poklonulit păn la pămănt ku ubrazu šă ominji ljeor zăs: “Adiše kutăc pă om ăm kust ăntră ominj morc? ⁶ Jăl nuje ajiše. Jăl u uskrsnulit! Ăngăndecăvă šje vu zăs jăl kănd are inka ăm Galileja: ⁷ “Trăbă ju Fišjoru Omuluj să fjuv dat ăm mănjlje lu ominji rej šă să mă puji pă krušji daje să uskrsnulaskă pă treća (3) ză.”*

⁸ Atunšje jej sor ăngăndit dă vorbilje aluj. ⁹ Kănd sor ăntors dă la gropă kutotu asta ur spus alu jedanaest (11) apostolur šă alu toc. ¹⁰ Jelji as re Marija dăm varušu Magdala, Ivana šă Marija, mumăsa lu Jakov, kari u adus hiru la apostolur. ¹¹ Ali puvešče alu mujeiljelje lju su văzut alu apostolur kă svite bulunzemi, dă aša nu ljeor ănkrizut. ¹² Ali Petar su skulat šă u aljirgat la gropă. Akulo u stat să să ujci ăm nontru, šă u văzut numa plahtă. Atunšje u mers ăm napoj hundi are šă să ăntriba šje u fost aje.

Isus să arată la učenikur pă kalje ăm Emaus

¹³ Ăm aje ista zuva doj (2) učenikur măržje ăm lok Emaus, jedanaest (11) kilometara dăm

Jeruzalem. ¹⁴ Jej svite una ku alt šje u fost. ¹⁵ Atunšje kănd svite šă kănd să ăntriba dă kutotu aje, Isus săngur u vinjit šă umbla ku jej. ¹⁶ Ali alu oči alor are uskratalit să nu ăl kunoskă pă Isus.

¹⁷ Isus lju ăntribat pă jej: “Šă šje raspravljalec aša iskreno kănd umblăc?” Šă jej or stat trišč.

¹⁸ Unu dăm jej, unu kari să čima Kleofa, ju ăntors vorba: “Ješč tu jedini stranac ăm Jeruzalem kari nu šcijă šje u fost ajiše ăm zadnji par zălji?”

¹⁹ Isus u ăntribat: “Šje u fost?”

Jej ur ăntors vorba: “Dă kutotu šje su dogodulit ku Isus dăm Nazaret. Jăl are Prorok, om bălour ăm djelur, šă ăm vorbi ăm njenće lu Dimizov, šă la lumi.

²⁰ Mar popur šă anoštri poglavarur lor dat să sudulaskă pă Isus pă morči, šă jej lur pus pă krušji!

²¹ Noj nji nadalenj kă ăj jăl ala unu kari u otkupili Izrael. Šă astăs ăj treća (3) zuva dă atunšje. ²² Ali pă aje kutotu orikiči muje dăm grupa anostră nju iznenadalit benji benj. Dă răkori dă điminjacasta jelji ur mers la gropă. ²³ Jelji nu ur aflat tela aluj, mar ur vinjit ăm napoj să nji zăkă kă ur văzut vizijă dă andelj dă kari ur zăs kă Isus ăj ăm kust. ²⁴ Orikič dăm grupa anostră ur mers la gropă să vadă šă ur aflat

* 24,7 Lk 9,22

kum ur spus mujerilje ali nu lor vâzut pã jãl.”

²⁵ Šã Isus lju zãs: “O voj ominj bulãnz šã ãm sufljičilje avoštři nu šcec spremni sã ãnkriðec šje ur zãs proroci! ²⁶ Nar trãbuji Krist sã patalaskã dã toçi stvarurlješce šã atunšje Dimizov sã ãl proslavalaskã?”^a ²⁷ Jãl u spus maj menkulo šje are zãs dã jãl, ãm toçi svãnti kenvijur; su apukat ku Mojsije šã pãm toc Proroci.

²⁸ Kãnd ur vinjit dapropi ãm lok hunði mãržje, Isus su arãtat ãm namjerã sã mergã maj menkulo. ²⁹ Ali jej lor nagovorulit sã rãmãji. “Rãmãnji ku noj; mar ãj kasno. Zuva ãj mar gata.” Atunšje jãl u mers ãm nontru sã rãmãji ku jej. ³⁰ Atunšje kãnd are ku jej la masã, Isus u lot pitã, u blagoslovolitu šã u rupt ãm dovã šã lju dat alor. ³¹ Aku oçi alor puçe sã vadã, šã jej lor kunuskut, šã dã pã aje Isus u nestalit.

³² Šã jej ur zãs una la alt: “Nu nji arðe sufljičilje anoštři kãnd svite jãl ku noj pã kalji, šã kãnd nji objasnale jãl svãntã kenvijã?” ³³ Atunšje jej sor skulat šã ur mers ãm napoj ãm Jeruzalem. Akulo ur aflat pã jedanaest (11) apostolur una pã kupã, šã pã orikic alci ku jej. ³⁴ Ešce lJOR spus: “Domnu

anume u uskrsnulit, šã su arãtat la Šimun.” ³⁵ Doj (2) učenikur ur spus šje ur pãcãt pã kalji, šã kum lor kunuskut kãnd u rupt pita.

Isus sã aratã la učenikur

(Iv 20,19–23)

³⁶ Čak šã kãnd svite dã aje šje ur pãcãt, Isus stãce akulo ãntrã jej šã jãl lju zãs: “Putuljalã fijã ku voj!” ³⁷ Jej as re zubunjic šã ãnfrikušac kã jej gãnde kã veði duh. ³⁸ Ali Isus u zãs: “Adišje vi frikã? Šã adãšje vinji sumnjur ãm sufljičilje avoštři?” ³⁹ Ujtãcãvã la pišjorilje amelji šã la mãnjilje amelji! Ujtãcãvã ju mes! Punjec mãnjilje šã uvjerilecãvã, kã duh nari karnji šã osã kum viðec kum ju am.” ⁴⁰ Kãnd u zãs asta jãl lju arãtat mãnjilje šã pišjorilje.

⁴¹ Ali dã fãlušuja mari, jej inka nu ãnkriðe, šã sã čudule. Jãl lju zãs: “Avec ajiše šjeva dã mãnkat?” ⁴² Jej jur dat aluj dãrab dã pešçi fript. ⁴³ Isus u lot šã u mãnkat ãm nençe alor.^b

⁴⁴ Isus lju zãs: “Asta ãj aje šje ju vã svitem avovã kãnd arem inka ku voj: kutotu stvarurlje kari dã minji as re skrišã ãm zakonu lu Mojsije, šã ãm kenvijurlje dã prorokur šã ãm Psalmur trãbuje sã sã ispunulaskã.” ⁴⁵ Atunšje jãl

^a 24,26 Asta svitešçi dã vremi kãnd Isus u kãpãta čast šã slava kãnd jãl u fi car. ^b 24,43 Asta u fãkut sã lji areçi kã nuj duh, kã duhovur nu mãnãnkã.

lju dăsvăkut găndurlje alor să potă să prišjepi svântă kenvija.
⁴⁶ Jej u zăs: “Asta aj skris am svântă kenvijă: kă Krist trăbă să patalaskă šă să uskrnulaskă dăm morc pă treća (3) ză. ⁴⁷ Isto aša ankăjală šă jirtala dă grehur ar trăbuji să fijă propovjedalići am numilje aluj alu toći nacijurlje aša Dimizov lju jirta grehurlje alor, šă să să apuši elši ku propovjed am Jeruzalem. ⁴⁸ Voj šcec svedoci dă stvarurlješće.

⁴⁹ Šă ju uj mănă žos pă voj Duh svânt šje Tata amnjov u igirit. Ali

rămănjec ajiše am varuš păn šje nu vic fi ambrăkcac ku pučeri dă sus!”^a

Isus să antoršji am nor

(Mk 16,19–20; Dj 1,9–11)

⁵⁰ Isus lju dus dă apropi am lok Betanija. Jăl u răđikat mănjlje am sus šă lju blagoslovulit pă jej. ⁵¹ Šă kănd lji blagoslovule pă jej, jăl u fost răđikat šă dus sus am nor. ⁵² Jej să klanjale la jăl, šă ku fulușuje mari sur antors am Jeruzalem, ⁵³ šă am Hram cijelo vreme al blagoslovule pă Dimizov.

^a **24,49** *ambrăkcac ku pučeri dă sus* Sila alu Dimizov u astupa isto ka kum coljlje astupă pă osobă, ku aje u kăpăta sila dă Svânt duhu să svjedočulaskă lu alci dă Isus.

Rječnik

1

amen, anume “Amen” aj vorba kari sã koristilešči sã trãji pažnjã pa šjeva šje omu u zãs. Često sã koristilešči na kraju ãm arugalã a atunšje sã poçi prevoduli “la sã fijã aša”, “la sã sã dogodulaskã aje” ili “aša aj”, spunji kã sã slagalešči ku arugala ili aratã željã sã sã audã arugala. ãm ãnvãcala aluj, Isus koristile “amen” jãl naglasale istina dã šje svite. Često dã pã aje zãšje “ju vã zãk” kãnd sar vi apukat ku ãnvãcala kari are povezano ku haje majnti una dã šje svite atunšje sã poçi prevoduli ka: “da, anume ju vã zãk” ili “asta aj istina a ju vã zãk”. Vorba “anume, anume vã zãk” sã poçi prevoduli ka “asta anume iskreno vã zãk” ili “asta šje vã zãk aj anume”.

2

andãlu, arkandëo, glasnik

Andãlu aj tari balour duhovno biće pã kari lu stvorulit Dimizov. Andëji postojulešči sã služulaskã numa alu Dimizov, sã lukri numa šje lji zãšji. Vorba “arkandëo” aj andãl kari vladalešči ili vodulešči pã alci andëj. Vorba “andãl” doslovno značalešči “ala kari

dušji vorba”. Vorba “arkandëo” doslovno značalešči “glavni kari dušji vorba”. Jedini andãl kari sã spominjelešči ka “arkandëo” ãm Biblijã aj Mihael. ãm Biblijã, andëji alu ominj adušje porukur dã la Dimizov. Elje porukur ave uputur šje Dimizov kotã dã la ominj. Andëji svite alu ominj dã događajur kari tek sur doguduli ãm budućnost ili dã događajur kari mar su dogodulit. Andëji ari dã la Dimizov autoritet ka predstavnici aluj, a unjer ãm Biblijã svite ka kum Dimizov ar vi svitit. Andëji služule alu Dimizov aša sã štitilaskã šã pučeri alu ominj. Posebnã vorbã, “andãlu Jahvin” ari maj mulči značenjur: 1. poçi fi “andãlu kari predstavljalešči pã Jahve” ili “glasnik kari služulešči alu Jahve”; 2. poçi fi numa pã Jahve, kari izgledale ka andãlu kãnd svite ku ominj. Bilo kari dãm elje značenjur objasnale kum andãlu sã koristilešči. “Andãlu” sã poçi prevoduli pã maj mulči naćinur. Na primjer, “glasnik dã la Dimizov” ili “dã la Dimizov dãm nor sluga” ili “dã la Dimizov duhovni glasnik”. Vorba “arkandëo” sã poçi prevoduli ka

“glavni anđal” ili “anđal kari aj glavni” ili “vođa anđal”.

3

apostoli, apostolstvo “Apostoli” as re ominj kari Isus lju mnanat sã propovjedãlaskã dã Dimizov šã dã kraljevstva aluj. Vorba “apostolstvo” položaj dã autoritet alor kari as re izabrani ka apostoli. Vorba “apostol” znaãalešã “šjinjiva kari aj mnanat ku određeni cilj”. Apostol ari ista autoritet ka ala kari lu mnanat. Isus dvanaest maj bliski uãenikur ur rãmas elši apostolur. Alci ominj, ka kum as re Pavao šã Jakov, jej isto as re apostolur. Dã pã puãere alu Dimizov, apostoli puãe sã propovijedalaskã evanđelje šã sã ãntremi pã biãež ominj, ãak sã mãji afarã pã demonur dãm ominj.

4

arka “Arka” aj kutijã dãm ljemn sã sã potã cãnje ãm nontru šjeva ili sã sã zaštitilaskã. Arka poãfi mari šã mikã, ovisno dã šje sã koristilešã. Vorba “arka” sã koristilešã dã mari brod dãm ljemn kari Noa lu fãkut dã rãnd dã potop. Arka ave ravan pod šã falur. Asta sã poãfi prevoduli ka “mari brod”, “lađa”, “teretni brod” ili “mari brod ka kutija”. Hebrejska vorba kari ajišje sã koristilešã aj ista vorba dã košarã ili kutijã hundi Mojsije are ka kupilu mik,

kãnd mama lu lãsat pã rijeka Nil sã ãl askundã. Obiãno sã prevodilešã ka “košara”. ãm izraz “kovãeg dã savez” koristilešã alta vorbã. Asta sã poãfi prevoduli ka “kutija” ili “škrinjã” ili “lavor”.

5

autoritet, puãere, vlast Izraz “vlast” aj moã, kontrolã ili autoritet pã ominj, pã životinjur ili pã pãmãnt. Dã Isus Krista sã zãšji kã ari vlast pã pãmãntu ãntreg ka pã prorok, sveãenik šã car. Vlast alu Draku zauvijek aj poraženã ku morãe alu Dimizov pã krušji. Kãnd sã stvarale, Dimizov u zãs kã omu u ave vlast pã pešã, vrãbuj, pã kutotu stvorenje pã pãmãnt. Ovisno dã kontekst, altu naãin dã prevodulalã asta izraz ar puãe ukljuãuli “autoritet” ili “moã” ili “kontrolã” ili “puãere”. Izraz “sã avenj vlast pã” sar puãe prevoduli ka “vladalenj ku šjinjiva” ili “upravljalenj”.

6

ãnkãješã, ãnkãjala Spunji “sã nji ãnkãjenj” šã “ãnkãjala” kãnd sã ãntoršji dã la grijeh šã nji ãntoršjenj la Dimizov. “Sã nji ãnkãjenj” znaãalešã sã nji ãntoršjenj dã la grešni ljudski naãin kum jej sã gãndẽšã šã avenj ponašanje ka kum ari Dimizov. Kãnd ominji anume sã ãnkãješã dã la grehurlje alor, Dimizov anume

jartă, nji ažută să fijenj poslušni aluj. Izraz “să nji ânkăjenj” sar puče prevoduli ka “aje să nji ântoršjenj dă la grehur”.

7

ânkriđala, vjera Općenito, izraz “vjera” spunji dă ânkriđala, pouzdanje ili sigurnost âm šjinjiva ili âm šjeva. “Să avenj vjeră” âm šjinjiva značalešči kă ânkriđenj kă šje spunji šă fašji anume šă vredno pouzdanja. “Avenj vjeră âm Isus” značalešči să ânkriđenj âm ânvăcala alu Dimizov dă Isus, posebno ominji să să pouzdulaskă âm Isus šă âm žrtva aluj să lji očistilaskă dăm grehurlje alor, să lji spasalaskă dăm kaznur kari zaslužulešči dă ränd dă grehurlje alor. Prava vjera ili ânkriđala âm Isus u fašji âm aje osobă să ajvi bunji plodovur ili ponašalala daje kă âm jăl kustă Svânt Duh. Unjer “vjera” âj ânvăcala dă Isus, ka âm izraz “istina dă vjeră”. Âm kontekst ka kum âj “să cănjenj vjera” ili “să lăsănj vjera”, izraz “vjera” ânkriđala âm ânvăcala dă Isus. Âm orikiči kontekstur, “vjera” sar puče prevoduli ka “ânkriđala” ili “uvjerenje” ili “pouzdanje” ili “sigurnost”.

8

ânkrizut, ânkriđala, uvjerenje Spunji “ânkrizut” šă “ânkrizut” âs blisko povezani, ali ari različită

značenjur. “Ânkrizut” să poči prevoduli ka “ščijenj šje âj istina” ili “ščijenj šje âj točno”. “Ânkrizut” sar puče prevoduli ka “do kraja să nji pouzdalenj” ili “să nji pouzdalenj šă să askultănj” ili “să nji oslanjalenj šă sljedilenj”.

9

Beelzebul Beelzebul are numi dă Sotona ili drak. Unjer să skrije “Belzebub”. Asta numi doslovno značalešči “gospodar dă mušč”, šje značalešči “vladar pă demonur”. Asta numi âj povezano ku numilje alu lažni dimizov “Baal–zebuba” dăm Ekron (vejs 2 Kr 1,2, 3, 6).

10

blagoslovulešči, blagoslovulit, blagoslov “Blagoslovulit” pă šjinjiva ili šjeva značalešči kă să dogoduli šjeva benji ili să să dogudulaskă benji alu aje osobă ili alu stvarur kari să blagoslovulešči. Blagoslovulit pă šjinjiva značalešči să izrazalenj kă gândenj benji să să dogudulaskă alu aje osobă. Kând ominji “blagoslovulešči” pă Dimizov jej izrazalešči alu Dimizov să fiěj blagoslovljen, aje značalešči kă âl hvalalešči šă slavalešči. Izraz “blagosloviti” unjer să koristilešči dă posvečenje dă mănkarı majnti dă šje nji apukănj să mănkanj dăđenj zahvală šă slavă alu Dimizov dă mănkarı. “Blagosloviti” să

poči prevoduli ka “obilno sã nji pobrinulenj dã” ili “sã fijenj tari ljubazni pãngãlã šjinjiva”. “Dimizov tari u blagolsovulit” sã poči prevoduli “Dimizov u dat tari bunji stvarur” ili “Dimizov obilno su pobrinulit dã” ili “Dimizov u fãkut tari mulči benji stvarur”. “Jãl ãj blagoslovljen” sã poči prevoduli “jãl u ave mari korist” ili “jãl u sãmcã bunji stvarur” ili “Dimizov u da sã napredãlaskã”. “Blagoslovulitã ãj aje osobã kari” (“Blažen ãj ala kari”) sã poči prevoduli ka “kum ãj benji kãnd osoba kari!” Izrazi ka “blagoslovljen ãj Domnu” sã poči prevoduli ka “la fijã Domnu blagoslovljen” ili “slava alu Domnu” ili “ju slavalesk pã Domnu”. Æm kontekst kãnd blagoslovulešč mãnkare, asta sã poči prevoduli ka “u zahvalalit alu Dimizov dã mãnkari” ili “u slavalit pã Dimizov daje ku lju dat mãnkari” ili “u posvetilit mãnkare, slavale pã Dimizov dã je”.

11

bučez, bučuzala Æm Novi zavjet, izraz “bučez” šã “bučuzala” obredno spãlala dã kršćani ãm apã sã areči kã jej ãs čisti dãm grehur šã una ku Krist. Osim bučuzala ku apa, Biblija spunji dã “bučuzala ku Duhu Svãnt” šã ku “bučuzala ku foku”. Vorba “bučuzala” sã

koristilešči ãm Biblijã kum sã nji aflenj kãnd tari patalenj. Kršćani ari različitur mišljenjur kum ar trãbuji šjinjiva sã sã bučezi ku apa. “Bučuzala” sã poči prevoduli ka “čistilala”, “vãrsat pã”, “uronulala”, “spãlat” ili “duhovno čistilit.” Na primjer, “vã bučez ku apa” sã poči prevoduli ka “uronulala ãm apã”.

12

čimala, poziv, čimat, čimãnj

Izrazur “čimat” šã “čimala” doslovno značalešči kãnd zãšjenj šjeva glasno alu šjinjiva kari nuj dã apropi. “čimala” pã šjinjiva značalešči sã nu mužjenj glasno sã svitenj alu šjinjiva kari ãj dã parči. Isto aša pučenj mužji la Dimizov sã nji ažuči. Često ãm Biblijã, “čimat” ari značenje “sã okupilenj” ili “zapovjedilenj sã vijã” ili “tražalenj sã vijã”. Dimizov čamã pã ominj sã vijã la jãl šã fijã narodu aluj. Aje ãj “poziv”. Izraz “čimat” koristilenj ãm Biblijã ku značenje kã Dimizov u odredilit ili izabralit pã ominj sã fijã kupiji aluj, sã fijã slugur šã heje kari adušji porukur dã spasenje dã pã Isus “čimat dã pã šjinjiva” Dimizov zãšji kã jãl u čimat narodu aluj dã pã jãl. Altu izraz “dã pã numi čam čimat” znači kã Dimizov šcijã numilje alu aje osobã šã kã posebno u izabralit. Izraz “čimala” sar puče

prevoduli ka “să nji arugănj dă pomoć” ili “să nji arugănj hitno”. Kând Biblija spunji kă Dimizov nju “čimat” să fijenj slugurlje aluj, aje sar puče prevoduli ka “posebno nju izabralit” ili “nju odredilit” Izraz “atov poziv” sar puče prevoduli ka “namjera ata” ili “namjera alu Dimizov pântru činji” ili “poseban lukru pântru činji”. “Să čimănj numilje alu Dimizov” sar puče prevoduli ka “să čimănj numilje alu Domnu să ovisilenj dă jăl” ili “să nji pouzdalenj ăm Domnu să ăl askultănj”. “Čimat dă” sar puče prevoduli ka “tražalenj” ili “zahtijevalenj” ili “zapovjedilenj”. Izraz “să nji čimănj ku numilje amnjov” sar puče prevoduli ka “dăđenj numilje amnjov, să areči kă pripadalec a mijă.” Kând Dimizov spunji: “Čimănj dă pă numilje aluj” sar puče prevoduli kă “šču numilje amnjov, ju čam izabralit”.

13

čist, čistilala, pročistiti Fi “čist” značalešči kă nu aj mană ili nu aj njimik šje nu trăbă fīj ajišje. Čistilit značalešči să maknulenj šje zagadalešči. Ăm Stari zavjet dă zakon, “čistilala” dăm stvarur kari fašji aje stvar ili pă osobă ka kum ăj bičišug, ili fătală. Stari zavjet ave zakon kari svite alu ominj kum să să čistilaskă ominji

kum să očistilaskă dăm grehur dă pă žrtvă alta životinjur. Asta are privremeno. Ăm Novi zavjet, să fīj čist značalešči să fīj čist dăm grehur. Jedini način kum ominji să poči očistili do kraj dăm grehur ăj să či pokajalešč šă să apušj pokajanje šă Božji oprost ăm pouzdanje ăm Isus šă ăm žrtva aluj. Izraz “pročistiti” să poči “fišjenj čisti”. Drugi način dă prevodulală “să fijenj čisti” poči uključuli “čistilala” ili “duhovno spălală”.

14

čist, očistiti Izraz “čist” doslovno značalešči kă nu ari njimik imos. Ăm Biblijă, često să koristilešči ăm preneseno značenje ka “svânt” ili “slobodan dăm grehur”. “Očistiti” ăj proces kând fășjenj šjeva “čist”. Să poči prevoduli ka “spălala”. Ăm Stari zavjet, Dimizov u zăs alu Izraelci kari životinjur u odredilit ka obred “čist” kari ăs “nečisti”. Čar čistă životinjur poči koristili dă măn kari ili dă žrtvă. Ăm asta kontekst, izraz “čist” značalešči kă aje životinjšă alu Dimizov are prihvatljivo dă upotrebă dă žrtvă. Osoba kari ave bičišigur pă pelji ar fi nečistă kând pelje nu sar izlječili šă nu are zarazna. Uputur kum să să koristilaskă să čistilenj pelje ar trăbuji să să poštilaskă atunšje aje osobă sar puče proglasali “čist”. Unjer “čist” să koristilešči

ăm preneseno značenje känd
să svitešči dă moralna čistoća.
Asta izraz sar puče prevoduli dă
moralna čistoća.

15

Domnu, gospodaru Izraz
“domnu” ăj šjinjiva kari ari
vlasništvo ili autoritet pă alci
ominj. Asta vorbă unjer să
prevodulešči ka “gospodar”
känd să obratalešči la Isus ili känd
svitešči dă šjinjiva kari ari robovur.

16

**drak, demon, rov duh, nečist
duh** Toči ešće nazivur opisilešči
kă jej ăs demonur šă rej duhovur
anđeji kari u kăzut. Dimizov u
stvorulit anđelur să služulaskă
aluj. Känd draku su pobunulit
protiv dă Dimizov, orikic anđej
isto su pobunilit protiv dă Dimizov
aša Dimizov lju arunkat afară dăm
nor. Ānkriđenj kă jej ăs demonur,
rej duhovur, “anđej kari u kăzut”.
Unjer ešće demonur să čamă
“nečisti duhovi”. Izraz “nečist”
značalešči “rov” ili “nu svănt”.

17

ari drak ăm jăl Osoba kari ari
drak ăm jăl ari demon ili rov duh
kari upravljalešči ku găndurlje alor
šă ku djelurlje alor. Isus u izliječilit
pă ominj kari as re ku demonur,
zapovjedale alu demonur să
ješi afară dăm jej. Asta să čamă
“istjerivanjem” pă demonur.

18

duh, duhovan Izraz “duh” ăj dio
dă om šje nu să veđi. Känd osoba
mori, duh alji lasă tela. “Duh”
poči fi stav ili emocionalno stanje.
Izraz “duh” poči fi biće kari nu
ari fizički telă, posebno rov duh.
Duh lu aje osobă ăj dio kari poči
kunošči pă Dimizov šă să ănkradă
ăm jăl. Općenito, izraz “duhovan”
opisilešči bilo šje ăm nu fizički
svet. Ām Biblijă skrijă kutotu dă
Dimizov, a posebno dă Duhu Svănt.
Na primjer, “duhovnă mănkarı”
dă pă ănvăcala alu Dimizov kari
dă mănkarı alu duhu dă osobă, šă
“duhovna mudrost” đe znanje šă
pravedno ponašanje kari vinji dă
pă săla alu Duhu Svănt. Dimizov ăj
duh šă jăl u stvorulit altă duhovnă
bića kari nari fizičkă telă. Anđeli
ăs duhovna bića, uključujuči pă
eje kari să pobunulešči protiv
dă Dimizov a jej ăs rej duhovur.
Izraz “duh (šjeva ili šjinjiva)” poči
značali “kari ari osobinur (šjeva ili
šjinjiva)” ka izraz “duh mudrosti”
ili “ăm duhu alu Ilije”. Primjerur
“duhovur” ka stav ili emocijur kari
uključulešči “duh dă frikă” ili “duh
dă ljubomoră”. Ovisno dă kontekst,
orikiči načınur dă prevodulală
“duhovur” ar puče uključuli “nu
fizičko biće” ili “unutarnji dio”
ili “unutarnje biće”. Izraz “duh”
sar puče prevoduli ka “rov duhu”

ili “rov duhovno biće”. Unjer izraz “duh” koristilenj sã arãtãnj osjećajur alu aje osobã ka ãm slućaj “duhu amnjov su ãntristat ãm minji pã dã nontru”. Asta sar puće prevoduli ka “am fost ãntrist ãm duhu amnjov” ili “am sãmcãt mari žalost”. Izraz “duh (šjinjiva ili šjeva)” ka “karakter (šjinjiva ili šjeva)” ili “utjecaj (šjinjiva ili šjeva)” ili “stav (šjinjiva ili šjeva)” ili “razmišljanje (šjinjiva ili šjeva)”.

19

duša, kustu Duša ãj unutarnji kari nu sã veđi šã vjećni dio alu aje osobã. Aje ãj nefizićki dio osobe. Vorba “duša” šã “duh” ãs dovã razlićitur ili poći fišje dovã nazivur kari ãj ista. Kãnd osoba mori, duša alji lasã tela. Vorba “duša” unjer sã koristilešći ãm preneseno znaćenje. Na primjer, “duša kari grešilešći” znaćalešći “osoba kari grešilešći” šã “duša ame ãj umornã” znaćalešći “ju mes umoran”. ãm ista kontekst, “duša ame” sar puće prevoduli “ju” ili “pã minji”. ãm Heb 4,12, fraza ãm preneseno znaćenje “odvajalala duša šã duh” ar puće znaćali “duboko pronicanje ili razotkrivanje osoba pã dã nontru”.

20

farizej Farizeji as re važnã šã moćna skupinã dã židovur vjerski vođur ãm vreme alu Isus. Mulc

ãntri jej as re poslovni ominj srednjeg staleža, a orikic as pop. Dãm toc židovski vođur, farizeji as re maj strognã ãm zakonu alu Mojsije. Lji are bitno dã židovski narod sã rãmãji odvojulit dã la poganski utjecaj. Numilje “farizej” vinji dã la vorba “odvajalala”. Farizeji ãnkriđe ãm kustu dã pã morći, šã maj ãnkriđe kã postojulešći andej šã alci duhovnur bića. Farizeji šã saduceji aktivno sã suprotstavljale alu Isus šã lu elši kršćani.

21

fãlos hir, bun hir, evandjelje

Izraz “evandjelje” znaćalešći “bun hir” aje ãj porukã ili objavã kari zãšji alu ominj šjeva šje ãj benji dã jej. ãm Biblijã, asta naziv obiće ãj poruka dã spasalala dã ominj dã pã žrtva alu Isus pã krušji. Razlićitã naćinur dã prevod asta izraz poći ukljućuli “buna poruka” ili “bunã objavã” ili “poruka dã spasalalã dã la Dimizov” ili “bunji stvarur kari Dimizov ãnvacã dã Isus” ili “bunji stvarur dã Dimizov” ili “šje Dimizov spunji kum sã spasãlaskã pã ominj”.

22

Fišjoru alu om Naslov “Fišjoru alu Om” Isus u koristilit dã pã jãl sãngur. Često u koristili asta izraz umjesto sã zãkã “ju” ili “pã minji”. ãm Biblijã, “fišjoru alu

om” poči fi način kum jej svitešči ili obraćenje alu om. Poči fi “ljudsko biće”. Pă mulči lokur ăm starozavjetnă kenvijă alu Ezekiel, Dimizov su obratalit alu Ezekiel ka la “fišjoru lu om”. Na primjer, u zăs: “Tu, fišjoru lu om, trăbă să prorokovalešč.” Prorok Daniel u avut vis dă “Fišjoru alu Om” kum vinji pă oblakur. Vinji pă oblakur aje ăj Mesija kari vinji. Isus u zăs kă Fišjoru alu Om ăm una ză su ăntoršji pă oblakur. Asta arată kă Mesija ăj Isus Dimizov. Kand Isus koristilešči izraz “Fišjoru alu Om” să poči prevoduli ka “Ala kari u rămas ljudsko biće” ili “Om dăm nor”.

23

frači Izraz “frači” ăj muška osoba kari djelilešči barem pă unu dăm roditelji ku altă osobă. Ăm Stari zavjet izraz “frac” să koristilešči dă njam, jej ăs članovi dăm ista sămănca. Ăm Novi zavjet apostoli često koristile izraz “frac” una ku muški šă ku mujer, daje kă jej ăs Kristovi vjernici, članovi dă una duhovnă obitelj, ku Dimizov ka ku tata dăm nor. Mulči rändur ăm Novi zavjet apostoli koristilešči vorba “sora” kand svite alu una krščankă ili să naglaselenj kă ăs uključeni ominj šă mujer. Na primjer, Jakov naglašavalešči kă svitešči alu vjernici känd

spunji dă “frac šă sor alu kari lji potrebnă colji”.

24

guba Asta frază prevodulešči grčka vorbă kari să koristilešči känd označalenj orikiči bičišigur dă pelji. Tradicionalno ăj aje gubă. Om kari ari una dăm ešče bičišigur are ritualno nečist. Pă ala om trăbuje să cănjej odvojeno dă la alci să nu ajvi kontakt ku alci să nu prenosulaskă bičišug (vejs Lev 13,45–46).

25

Hram Hram are zgradă okruženă ku falur pregrađen ku udvar hundi Izraelci sar aruga šă să prinosulaskă žrtvur alu Dimizov. Să afla pă goră Morija ăm varuš Jeruzalem.

Vorba Hram “ăj hramski kompleks”, kari uključulešči udvaru kari okružulešči glavna zgrada. Hramska zgrada ari dovă prostorijur delj mišj: Svetište šă svetinja nad svetinjama. Dimizov dă Hram svite ka dă prebivalište aluj. Salomon känd vladale u izgradalit Hram, kari are lok dă štovanje ăm Jeruzalem. Ăm Novi zavjet, izraz “Hram dă Duhu Svănt” koristilenj dă eje kari ănkredi ăm Isus daje kă jej ănkredi ăm Isus a ăm jej ăj Duhu Svănt. Känd tekstu svitešči kă ominji as re “ăm Hram”, svitešči dă udvar păngălă zgradă. Načinur dă prevodulală

“Hram” kari uključulešči “svāntā kasa alu Dimizov” ili “svānt lok dā štovanje”. Hram ām Biblijā sā čamā “kasa alu Jahve” ili “kasa alu Dimizov”.

26

hula, huliti, svitešči mišjunj

Ām Biblijā naziv “hula” svat kari aratā mari nepoštovanje pāngālā Dimizov šā pāngālā ominj. “Huliti” pā šjinjiva značalešči protiv dā aje osobā aša ostali sā ānkradā ām mišjunj dā aje osobā. Uvijek huliti pā Dimizov značalešči känd āl ogovaralenj ili āl vředālenj, svitenj šjeva urāt dā aje osobā a nuj istina, nji ponašalenj tari urāt sā āl rušunānj. Hula āj dā ljudsko biće känd tvrdālenj kā Dimizov nu postojulešči ili kā āj altu Dimizov. “Huliti” sā počī prevoduli kā “svitešči relji stvarur protiv” ili “obeščastiti pā Dimizov” ili “svitešči mišjunj”. Načinur dā prijevod “huliti” ar puče sā fijā “svat krivo dā alci” ili “svitenj mišjunj” šā “širilenj lažnā glasinur”.

27

ispuniti Izraz “ispuniti” značalešči känd završālenj ili postignulenj šje očekivalenj. Känd sā ispunulešči proročanstvo, asta značalešči känd Dimizov u fākut sā sā dogudulaskā šje sā spunje ām proročanstvo. Dakā asta osobā

ispunulešči obečanje ili zavjet, značalešči kā fašji aje. Načini dā prevođenje “ispunulala” ka izraz “ispuniti služba ata” počī uključuli “fijā gata”, “služulenj lu alci ominj kum Dimizov nju čimat sā fāšjenj”. Izraz “ispunjen ku Duhu” āj figurativan izraz kari značalešči kā Svānt Duhu fašji pā osobā sposobnā sā fakā voje alu Dimizov. Izraz “ispunjen” āj izraz kari često značalešči “ku kontrolā”. Ominji “ispunjeni ku Duhu” känd sljedilešči vodstvo dā Svānt Duhu, potpuno sā oslanjalešči pā jāl sā lji ažuči sā fakā šje Dimizov gāndešči. Asta izraz sā počī prevoduli ka “bālor ku Duhu Svānt” ili “ku kontrolā dā Duhu Svānt”. Vorba kā “are ispunjen ku Duhu Svānt” sā počī prevoduli “kari kusta pā sila alu Duhu Svānt” ili “āl vodule Duhu Svānt”. Asta izraz ari isto značenje ka izraz “kust dā pā Duh”, ali “ispunjen ku Duhu” naglašavalešči potpunost ku osoba kari dopustulešči alu Duhu Svānt sā vodulaskā kustu alji ili sā utjecālaskā pā jāl.

28

Isus, Isus Krist, Krist Isus Isus āj Fišjoru alu Dimizov. Numi “Isus” značalešči kā “Jahve spasalešči”. Izraz “Krist” āj naziv kari značalešči “pomazanik” a alta vorba āj dā Mesija. Elje dovā numi

aj una ka “Isus Krist” ili “Krist Isus”. Ešče numur naglasalešči ka Isus aj Fišjoru alu Dimizov kari u vinjit sã spasalaskã pã narod dãm vječna kazna dã grehurlje alor. Ku čudesan način, Svãnt Duhu u fãkut dã Fišjoru alu Dimizov su avut ka ljudsko biće. Alu roditelji aluj pã pãmãnt andalu u zãs sã aj đe numi “Isus” kã jãl are pus sã spasalaskã pã ominj dãm grehurlje alor. Isus u fãkut mulči čudur, kari u otkrilit kã jãl aj Dimizov, Krist ili Mesija.

29

izabranik, izabрати, izabrani narod, Izabranik, izabrani Izraz “izabrani” doslovno značalešči “eje kari ãs izabrani” kari Dimizov u izabralit sã fijã narodu aluj. “Izabranik” ili “Izabranik alu Dimizov” titula kari aj dã Isus, kari aj izabrani Mesija. Izraz “izabрати” značalešči sã odabralenj šjeva ili pã šjinjiva ili sã odlučenj. Fijã “izabran” značalešči “izabralit” ili “postavalit” sã fašj šjeva. Dimizov u izabralit pã ominj sã fijã sveti, sã fijã odvojeni sã adukã bun duhovni rod. Daje sã čamã “izabrani” ili “izabranici”. Naziv “izabranik” sã koristilešči unjer ãm Biblijã ka kum ãs Mojsije šã kralj David kari Dimizov u postavalit sã fijã vođur alu narodu alor. Fraza “izabrani” aj bãtãrn naziv kari doslovno značalešči “izabranici” ili “izabrani

narod”. “Ju čam izabralit” sã poči prevoduli ka “ju čam postavalit”.

30

Judeja Asta aj rimska provincija ãm južna Palestina, ili općenito ãm pãmãntu ãntreg hunđi kusta Židovi.

31

kãđenj pã đinuc, nji klanjalenj, štovati “Štovati” značalešči sã dãđenj, slavalenj sã askultãnj pã šjinjiva posebno pã Dimizov. Asta izraz često značalešči “sã nji klanjalenj” ili “sã kãđenj pã đinuc sã dãđenj ponizno čast”. Noj slavalenj pã Dimizov Boga kãnd služulenj dãđenj čast, slavalenj, ãl askultãnj. Kãnd Izraelci slavale pã Dimizov, stalno uključule žrtvovanje životinjur pã na žrtvenik. Izraz “štovati” sar puče prevoduli ka “sã nji klanjalenj” ili “dãđenj čast šã služulenj” ili “poštavalenj šã askultãnj”. ãm orikiči kontekstur, sar puče prevoduli ka “ponizno slavalenj” ili “dãđenj čast šã slavã”.

32

kostrijet Kostrijet are tari hrapavã tkaninã kari sã fašji dãm pãru dã la kecã ili dãm pãru alu devã. Colji dãm kostrijet are neudobnã dã aje osobã kari portã. Sã dušje ka znak dã tugã, ili kãnd anume nji kajalenj. Izraz “kostrijet šã šjinuša” are običan

izraz känd sã svite tradicionalno dă bol šă dă ânkăjală. Asta izraz sar puče prevoduli ka “kordă dă la colji alu životinjă” ili “colji dăm păru alu keca” ili “kordă, aspră colji”. Fraza “känd šăs ăm kostrijet šă ăm šjinușă” sar puče prevoduli ka känd “arec žaljenje šă poniznost känd porc kordî colji šă šăs ăm šjinușă”.

33

kraljevstvo alu Dimizov,
kraljevstvo dăm nor Izrazi “kraljevstvo alu Dimizov” šă “kraljevstvo dăm nor” aj känd Dimizov vladalešči ku autoritet ku narodu aluj. Židovi često koristile izraz “nor” sã nu zăkă Dimizov sã izbjegăvălaskă numilje aluj. Ăm NZ kenvija kari u skris Matej, kraljevstvo alu Dimizov u čimat “kraljevstvo dăm nor” daje kă u skris elši alu Židovi. Kraljevstvo alu Dimizov aj känd Dimizov vladalešči duhovno ku ominj šă känd vladalešči Dimizov ku svetu. Starozavjetni proroci ur zăs kă Dimizov ur măna pă Mesija sã vladalskă pravedno. Isus, Fišjoru alu Dimizov, aj Mesija kari do kraja u vladali ku kraljevstvo alu Dimizov. “Kraljevstvo alu Dimizov” sã poči prevoduli ka “Božja vladavina (ka caru)” ili “känd Dimizov vladalešči ka caru” ili “vladavina alu car pă toc”.

Izraz “kraljevstvo dăm nor” sã poči prevoduli ka “vladavina dăm nor alu Dimizov ka pă car” ili “Dimizov pă nor vladalešči”.

34

Krist, Mesija Izrazi “Mesija” šă “Krist” značalešči “Pomazanik”, Fišjoru alu Dimizov šă Isus. “Mesija” šă “Krist” koristilenj ăm Novi zavjet kari Dimizov u postavali sã vladalskă ka caru ku narodu aluj sã lji spasalaskă dăm grehur šă dăm morči. Ăm Stari zavjet, proroci skrije proročanstvo dă Mesija stotinur aj majnti dă šje u vinjit pă pământ. Često asta vorbă kari značalešči “pomazanik” koristilenj ăm Stari zavjet sã označalenj känd u vinje Mesija. Isusu ispunulit mulči proročanstvur šă ur făkut mulči čudesnur djelur kari ur dokazalit kă jăl aj Mesija, a ostatak dă proročanstvur sur ispunuli känd su ăntoršji ăm napoj. Vorba “Krist” sã koristilešči ka naslovu ka “Krist Isus”. Ku vreme “Krist” sã koristile ka dio alu lume aluj: “Isus Krist”. Asta izraz sã poči prevoduli känd koristilenj značenje aluj “Pomazanik” ili “Božji Pomazani Spasitelj”.

35

kupil, kupij Ăm Biblijă, izraz “kupil” sã koristilešči sã svitaskă dă šjinjiva kari aj tănăr, kupil mik. Ăm Biblijă učenici ili sljedbenici

unjer sã čima “kupij”. Primjerur dã asta ari fi: kupij dã luminã, kupij kari askultã, kupij alu draku. Asta izraz poči fi dã ominj kari ãs ka duhovno kupij. Na primjer, “kupiji alu Dimizov” kari pripadalešči alu Dimizov dã pã vjerã ãm Isus. Izraz “kupij” sã poči prevoduli ka “potomci” kãnd svitenj dã pra unošj ili pra–pra unošj. Izraz “kupiji alu Dimizov” ar trãbuji sã prevodulenj doslovno dã oćinstvo alu Dimizov ãj vãznã temã. Prijevod ar fi “ominj kari pripadalešči alu Dimizov” ili “duhovni kupij alu Dimizov”. Kãnd Isus čamã ućenikur aluj “kupij”, asta sã poči prevoduli ka “bunj urtašj” ili “plãkuc ućenici”. Kãnd Pavao šã Ivan svitešči dã vjernici ka dã “kupij”, asta sã poči prevoduli ka “fraci šã sorilje kari ãs vjernici”. Sintagma “kupiji dã obećanje” sã poči prevoduli ka “ominji kari ur apukat šje Dimizov lju obećalit”.

36

kust, kustat, kustãnj, ãm kust

Toći ešće izrazur ãj fizički kust, kari stã nasuprot dã morći. Sã koristilešči ãm preneseno znaćenje dã duhovni kust. Sã raspravljalešči kum prišjipenj izrazur “fizički kust” šã “duhovni kust”. Ovisno dã kontekst, “kust” sar puće prevoduli ka “postojanje” ili “osoba” ili

“duša” ili “biće” ili “iskustvo”.

Izraz “kustat” sar puće prevoduli ka sã “fijenj” ili “nastavalenj” ili “postujulenj”. Izraz “kraj dã kustu aluj” sar puće prevoduli ka “kãnd stã sã kušči”. Izraz “lju poštedilit kustu” sar puće prevoduli ka “lju dopustulit sã kušči” ili “nu lju amurãt”. Izraz “riskirilit kustu alor” sar puće prevoduli ka “izlagalenj la opasnost” ili “fišjenj šjeva šje ljar puće amorã”. Kãnd Biblija svitešči sã fijenj duhovno ãm kust, “kust” sar puće prevoduli ka “duhovni kust” ili “vjećni kust”, ovisno dã kontekst. Koncept “duhovni kust” sar puće prevoduli ka “Dimizov nji fašji sã fijenj ãm kust ãm duhu anostru” ili “novi kust dã pã duhu alu Dimizov” ili “kust ãm anostru unutarnji om”. Ovisno dã kontekst, izraz “dat kustu” sar puće prevoduli ka “sã fišjenj sã kušči” ili “dat vjećni kust” ili “sã fišjenj sã kustãnj vjećno”.

37

licemjer, licemjerstvo Izraz “licemjer” ãj osoba kari fašji stvarur pravednã ali pã askuns fašji relji stvarur. Izraz “licemjerstvo” ãj ponašanje kari navodulešči pã ominj kã jej ãs pravedni a nuj aša. Licemjeri gãndešči kã sã veći kum jej fašji benji stvarur sã vadã ominji kã jej ãs bunj. Licemjeri u kritizirali pã alci ominj kã fašji

šjeva krivo a jej isto aje fašji. Isus čima pã farizeji licemjeri daje kã fašji religioznur stvarur kãnd jej portã colji šã mãnãnkã određenã mãnkaru ali jej nus ljubazni njiš pravedni pãngãlã alci ominj. Licemjeri aratã manurlje alu alci ominj, ali nu priznalešči kã jãl sãngur ari. Orikiči jezikur poput “dvoličan” sã odnosulešči pã licemjerur ili pã djelurlje alor. Altu naćin dã prijevod “licemjer” ar puće ukljućili “ãnšjiljitor” ili “šjinjiva kari sã pretvaralešči” ili “bahat”. Izraz “licemjerstvo” sar puće prevoduli ka “prijevora” ili ka “lažnã djelur” ili “pretvaranje”.

38

mari svećenik Izraz “mari svećenik” ãj posebñã svećenik kari are pus dã služba ka vođa dã alci izraelski svećenikur. Mari svećenik ave posebnã odgovornost. Jãl are jedini kari puće sã tunji ãm svãnt Hram sã adušenj posebñã ųrtvã undatã godišnje. Izraelci ave mulc svećenikur, ali undatã mari svećenik puće. Kãnd Isus are apukat, Kajfa are službeno mari svećenik. Sokru alu Ana, Kajfa are bivši maj mari svećenik kari ave mari moć pã ominj. “Mari svećenik” sar puće prevoduli ka “vrhovni svećenik” ili “maj mari svećenik”.

39

milã, milosrđe, milosrdan

Izrazur “milosrđe” šã “milosrdan” kãnd ažutãnj alu alci ominj kari ãs ãm potrebã, posebno kar ãs tari sãrašj. Izraz “milosrđe” ar puće ukljućili znaćenje dã nekažnajvanje dã ominj kari ur fãkut šjeva krivo. Moćna osoba kari are kralj opisilešči ka “milosrdna” kãnd sã ponašalešči pãngãlã ominj blago dã kit okrutno. Milosrdan znaćalešči kãnd jerc kari u naudulit alu šjinjiva. Aratãnj milosrđe kãnd ažutãnj alu alci ominj kari ãs ãm potrebã. Dimizov ãj milosrdan pãngãlã noj, gãnděšči šã noj sã fijenj milosrdni pãngãlã alci. Ovisno o kontekstu, “milosrđe” sã poći prevoduli ka “bunjeme” ili “suosjećanje” ili “samilost”. Izraz “milosrdan” sar puće prevoduli ka kum aratã “kari aratã samilost” ili “bun pãngãla” ili “kari jartã”. “Aratã milosrđe” ili “smilovati alu šjinjiva” sar puće prevoduli ka “nji ponašalenj ljubazno” ili sã “fijenj suosjećajni pãngãlã šjinjiva”.

40

milã, pljin dã milã, suosjećanje, suosjećajan Izraz “suosjećanje” osjećaj kãnd nji brinulenj una dã alt posebno dã eje kari patalešči. “Suosjećajna” osobã vodulešči briga una dã alt šã lji ažutã. Vorba “suosjećanje” ukljućulešči brigã dã ominj ãm potrebã ka

ša djelovanje kum sa lji ažutānj. Biblija spunji ka Dimizov aj suosjećajan, pljin da ljubav ša da milosrđe. Am karči alu Kološani, jāl lji zāšji sa sa “āmbrešj am suosjećanje”. Doslovno značenje da aje vorba “suosjećanje” aj “injima da milosrđe”.

41

nada, nji nadalenj Izraz “nada” aj očekivanje ili tari mari želja sa sa dogudulaska šjeva. Am Biblija, izraz “nada” ari značenje “pouzdanje” ka am izraz “nada ame aj am Domnu”. Sigurno očekivanje sa apukānj da aje šje Dimizov u obećalit alu narodu aluj. Izraz “sa punjenj nadā am” sar puče prevoduli ka “punjenj pouzdanje am” ili “jej sa pouzdale”. Izraz “aflenj nadā am vorbilje atelji” sar puče prevoduli ka ju mes “siguran ka vorba ata aj istinitā” ili “vorba ata ažutā mijā sa mā pouzdaesk am činji” ili “kānd askult vorba ata, sigurno uj fi blagoslovljen”. Fraza ka “nada am Dimizov” sar puče prevoduli ka “pouzdanje am Dimizov” ili “sa ščijenj ku sigurnošću ka Dimizov u fašji šje u obećalit” ili “fijenj sigurni ka Dimizov aj vjeran”.

42

napadalešči, ānšjirkat, ānšjirkala Napadalenj pa šjinjiva značalešči sa navodulenj pa šjeva

loše. Napast aj šjeva šje poticilenj pa osobe sa fakā šjeva pogrešno. Pa ominj napadalešči naravu alor ša alci ominj. Sotona napadalešči pa alci ominj sa fijā neposlušni alu Dimizov sa sagriješālaskā protiv da jāl sa fakā relji. Sotona napadale pa Isus al punje sa fakā šjeva loše, ali Isus sa izborulit protiv alu Sotona, ša nikad nu sagrešilit. Izraz “napadalit” koristilenj kānd napadalenj pa Dimizov, šje značalešči tvrdoglavo sa fijenj neposlušni atite da trābujenj sa kaznalenj pa eje kari as neposlušni. Asta sa čamā “ānšjirkala” pa Dimizov. Izraz “napastovati” sar puče prevoduli “ānšjarkalā da grijeh” ili “potaknuti” ili “uzrokovati vojā da grijeh”. Am kontekst napastovanja pa Dimizov asta sar puče prevoduli ka bi se moglo prevesti “sa punjenj pa Dimizov pa kušnjā” ili “testirilenj pa Dimizov” ili “sa ānšjārkānj strpljenje alu Dimizov” ili “sa fašenj Dimizov trābā sa kaznalaskā” ili “tvrdoglavo sa ustrajalenj am neposlušnost alu Dimizov”.

43

neporočan, fār da duvinā Naziv “neporočan” doslovno značalešči “fār da prorok”. Koristilenj pāntru ominj kari as re ku sufljitu āntreg poslušnā alu Dimizov Bogu, ali

nu značalešči kã aje osobã nuj grešná. Abraham šã Noa as re “neporočni” la Dimizov. Osoba kari ari ugled “neporočnosti” sã ponašalešči naćin kari adušji ćast alu Dimizov. Dã pã unu stih, osoba kari are “neporoćná” aje osobã kari lji frikã dã Dimizov. Asta sar puće prevoduli ka “fãr dã manur ãm karakter” ili “do kraja sã fijã poslušan alu Dimizov” ili “kari izbjegavalešči grijeh” ili “kari sã cãnji dã parći dã la relji.”

44

numi ãm Biblijã, vorba “numi” koristilenj ãm preneseno znaćenje. Na primjer, “sã kãlkãnj numi alu idol” značalešči sã uništilenj idolur a njime sã nu sã gãndaskã dã aje, sã nu sã arožji la jej. Kãnd svitenj ãm “numilje alu Dimizov” značalešči sã svitenj ãm sila aluj ku autoritet ili “ka predstvaniku aluj”. Nuj altu numi pã nor ili pã dã pã kari nji spaselenj. Izraz “bun numilje aluj” sar puće prevoduli ka “bun ugledu aluj”. Kãnd fišjenj šjeva ãm “numilje aluj” sar puće prevoduli ka ku “autoritet” šjinjiva ili sã dopustulenj pã šjinjiva “ka pã predstvanik” dã aje osobã. Izraz “sã ãc fãšj numi” sar puće prevoduli “sã fãšjenj mulc ominj sã saznalaskã dã noj” ili “sã fãšjenj a alci sã gãndaskã kã as važni”. Izraz “heje kari plašji numilje atov” sar

puće prevoduli ka “heje kari nji plašji”. Izraz “sã kãlkãnj numilje la idol” sar puće prevoduli ka “sã nji rešilenj dã la idolur, njime sã nu sã gãndaskã dã jej”.

45

obrezati, obrezanje Izraz “obrezati” znaći sã tijenj prepucij alu om ili kupil mik. Obred obrezanja sã poći fãšji aša: Dimizov u zapovjedalit alu Abraham sã obrezãlaskã pã tot omu ãm familija aluj, slugurlje aluj ãm znak dã savez ku Dimizov ku jej. Dimizov u dat zapovjed alu potomkurlje alu Abraham sã nastavalaskã sã fakã aje ku tot mik kupil kari su ave ãm familija aluj. Fraza “obrezanje dã sufljit” Duhovno, “obrezani” sã odnosulešći ãm preneseno znaćalalã ka “tijala” ili sã maknulenj greh dãm aje osobã. Duhovno “obrezani” ãs ominj kari Dimizov u oćistilit dãm grehur dã pã sãnzilje alu Isus kari as re narodu aluj. Izraz “neobrezani” ãs eje kari nu as re tjelesno obrezani. Isto poći fi eje kari duhovno nus obrezani kari nu ari odnos ku Dimizov.

46

otkupiti, otkupljenje, otkupitelj, sã otkupilaskã, sã oslobodulaskã Izrazi “otkupiti” šã “otkupljenje” sã plãćenj šã sã ãntoršjenj ãm posjed šjeva šje are zarobljeno ãm posjed

ām vlasništvo la alci. “Otkupitelj” are osoba kari otkupile pā šjinjiva ili šjeva. Dimizov u dat alu Izraelci zakonu kum sã otkupilaskã pã ominj ili stvarur. Na primjer, šjinjiva ar puče otkupili pã osobã kari are âm ropstvo sã plãčaskã cijena sã potã robu fiiji slobodan. Izraz vorba “otkupnina” Dakã alu šjinjiva pãmãntu are vãndutã, njamu alu aje osobã ar puče sã “otkupilaskã” ili “sã kumpiri âm napoj” numa sã rãmãji pãmãntu âm familija aluj. Asta aratã kum Dimizov otkupile pã ominj dãm ropstvo dã grehur. Kãnd u murit pã krušji, Isus u pãlçitãntragã cijena dã grehur, u otkupilit pã toc eje kari sã pouzdalešçi âm jãl dã spasenje alor. Ominji kari Dimizov u otkupilit às slobodni dãm grehur šã dãm kazna alor. Izraz “otkupiti” sar puče prevoduli ka “sã kumpãrenj âm napoj” ili “sã plãčenj sã sã oslobodulaskã”.

47

otkupnina Izraz “otkupnina” às banj ili altã vrstã dã otkupninã kari sã isplatalešçi ka plata dã oslobađanje osobur kari às zarobljenã. Ka glagol, “otkupiti” znaçalešçi kãnd plãçešç alu šjinjiva požrtvovno sã spasalešç pã šjinjiva kari are zarobljen iliãnçis. Asta značenje “sã kumpir âm napoj” aj isto ka asta značenje “otkupiti”.

Isus u dopustulit sã ãl amori ka pã otkupninã dã oslobađanje dãm zarobljenost dãm grijeh. Asta çin šje Dimizov aratã kumpãrã âm napoj pã narodu aluj plãçešçi kazna dã grehu alor, âm Biblijã sã çamã “otkupljenje”. Izraz “otkupiti” sar puče prevoduli ka “sã plãčenj cijena dã oslobađanje” ili “sã kumpãrãnj” âm napoj. Fraza “sã plãčenj otkupnina” sar puče prevoduli “plãčenj cijena”.

48

pakao, ognjeno jezero Pakao are lok hunði aj durumint sã patnjã hunði Dimizov u kaznali pã toc kari sã bunulešçi protiv dã jãl, odbacalešçi planu aluj dã spasenje dã pã žrtva alu Isus. Maj sã spomenulešçi “ognjeno jezero”. Pakao sar opisili ka lok hunði aj fok šã mari patnjã. Sotona šã rej duhovur kari ãl sljedile ur fi arunkac âm pakao, hunði ur apuka vjeçnã kaznã. Ominji kari nuãnkreði âm žrtva alu Isus dã grehurlje alor, nu sã oslanjalešçi pã jãl dã spasenje, zauvijek ur fi kaznalic âm paklã. Izraz “pakao” sar puče prevoduli ka “lok dã patnjã” ili “lok dã tamã šã dã durumint”. Izraz “ognjeno jezero” sar puče prevoduli ka “mari fok” ili “tari mari fok (durumint)” ili “lok dã fok”.

49

Pasha, Prošulit “Pasha” aj naziv dā vjerski blagdan kari Židovi slavalešči am tot anu, sã sã gãndaskã kum Dimizov u spasalit pã Izraelci dãm ropstvo dãm Egipat. Naziv dã asta blagdan vinji dãm aje kã Dimizov u “prošulit” pãngãlã kasa lu Izraelci šã nu ur amurãt pã fišjori alor kãnd amore pã fišjori alu Egipcãnur. Pashalna proslava ukljuçule posebnã mãnkari ku janjetinã fãr dã manã kari ur amurãt šã ur friptu. Aje mãnkari lji podsjetile pã mãnkari kãnd Izraelci mãnka nopçe majnti dã šje jej nu ur skãpat dãm Egipat. Dimizov u zãs alu Izraelci sã mãnãšji mãnkari am tot sã sã gãndaskã šã sã slavalaskã alu Dimizov “prošulit pãngãlã kasa alor” sã lji oslobodulaskã dãm ropstvo dãm Egipat.

50

podzemlje, Had, Šeol “Had” šã “Šeol” sã koristilešçi am Biblijã hunði svitešçi dã morçi hunði duša meržji kãnd mori. Hebrejski izraz “Šeol” sã koristilešçi am Stari zavjet kãnd sã svitešçi dã morçi. Am Novi zavjet, grčki izraz “Had” lok hunði as ominj kari su pobunulit protiv dã Dimizov. Ešçe dušur svitešçi kum meržji “ðos” am Had. “Sus” am nor, hunði as ominj kari kustã ominj kari ankredi am

Isus. Vorba “Had” aj una ku vorba “morçi” am kenvijã Otkrivenje. Am posljednja vremena, morçe šã Had ur fi vãrljic am Ognjeno jezero, kari aj pakao. Starozavjetni izraz “Šeol” sar puçe prevoduli ka “lok dã morc” ili “lok dã morçi dušur”. Orikiçi prijevodur asta prevodulešçi ka “gropa” ili “morçi”. Novozavjetni izraz “Had” sar puçe prevoduli ka “lok dã nevjernã morçi dušur” ili “lok dã mukur dã morc” ili “lok dã ominj kari nu ankredi”.

51

poganin, nuj Židov, nacija, narod Naziv “poganin” aj bilo šjinji kari nuj Židov. Pogani as ominj kari nus Jakovljevi potomci. Am Biblijã, naziv “neobrezani” sã koristilešçi am preneseno značenje pãngãlã poganinur daje kã jej nur obrezalit pã fišjor mišj kum Izraelci fašji daje kã Dimizov i izabralit pã Židov sã fijã poseban narod, jej sã gãnde dã pogani kã as autsajderi kari nikad nu poçi fi Božji narod. Židovi sã çima Izraelci ili Hebreji. Pã alci ominj çima pogani. Poganin sar puçe prevoduli ka “nuj Židov” ili “nuj Izraelac” (Stari zavjet) ili “nu–židov”. Tradicionalno, Židovi nu mãnka ku pogani, nu sã družule ku jej, daje kã dãm kap fišje problemur am elši biserikã.

pomazati, pomazan, sã unžjenj ku uloj, izabralit Izraz “pomazati” značalešči sã fij uns ku uloj ili sã vãrsenj uloj pã aje osobã ili pã predmet. Unjer uloju sã mješale ku začinur, dãm aje sã kãpãta dulšji miros. Åm Stari zavjet, svećenici, kraljevi šã proroci as re uns ku uloj sã lji potã razdvojuli dã posebñã služba alu Dimizov. Predmeti ka žrtvenik ili šatrã dã sastanak sã unžjenj ku uloj sã sã areçi kã su koristili dã štovanje šã dã veličanje dã Dimizov. Åm Novi zavjet, bičež sã pomazalenj ku uloj sã ozdravalaskã. Novi zavjet dovã rãndur skriřã kã pã Isus lu uns mujere ku parfem sã areçi kã ãl štovalešçi. Undatã Isus u zãs kã je lu pripremilit sã ãl ãngropi. Dã pã šje Isus u murit, urtašji aluj ur pripremilit tela aluj, lu uns ku uloj. Nazivur “Mesija” (hebrejski) šã “Krist” (grčki) značalešçi “Pomazani(k)”. Mesija Isus ãj ala odabran šã pomazan dã Prorok, Mari popã šã Kralj. “Sã fij pomazan” sar puče prevoduli ka sã fijenj “posvećeni ku uloj” ili “sã fijenj postavljeni” ili “fijenj posvećeni”.

popa, svećenik, svećenstvo Åm Biblijã, svećenik are šjinjiva kari ãj izabran sã prinosulaskã

žrtvur alu Dimizov ãm numilje alu narodu aluj. “Svećenstvo” ãj numi dã dužnost ili položaj alu svećenik. Åm Stari zavjet, Dimizov u izabralit pã Aron pã potomci aluj sã lji fijã svećenici dã izraelski narod. “Svećenstvo” are anume šã odgovornost kari prelazale dã pã tatã pã fišjor ãm levitski klan. Izraelski svećenici as re odgovorni sã adukã žrtvur alu narodu alu Dimizov, una ku alčilje dužnostur ãm Hram. Popur adušje molitvur alu Dimizov ãm numilje alu narodu aluj sã objavalaskã alčilje vjerskur obredur. Svećenik izgovarale službeno blagoslovur pã narodu aluj šã ãnvãca la zakonurlje alu Dimizov. Åm vreme alu Isus, postujule različitur razinur dã svećenikur, pã glavari alu svećenik šã mari svećenik. Isus anostru “mari svećenik” kari posreduvule dã noj ãm kraljevstva alu Dimizov. Jãl sãngur pã jãl sã pus sã fijã žrtva dã grijeh, šje značalešçi kã žrtvur kari adušji ljudski svećenici nus maj potrebnã. Åm Novi zavjet, tot vjerniku dã Isus sã čamã “svećenik” kari poçi vinji direktno la Dimizov ãm molitvã sã posredulaskã dã jãl sãngur šã dã alci. Åm drevna vremena dã kãnva as re poganski svećenici kari prinosule žrtvur alu lažni dimizov ka kum are Baal. Izraz “svećenik”

să poći prevoduli ka “osoba dă žrtvur” ili “Božji posrednik” ili “žrtveni posrednik” ili “osoba kari Dimizov u postavalešči să al predstavljaskă”. Orikiči prijevodur zăjši maj benji “izraelski svećenik” ili “židovski svećenik” ili “Jahvin svećenik” ili “Baalovi svećenici” să fijă jasno kă să odnosulešči pă suvremenă vrstă dă svećenikur.

54

pouzdan, pouzdanost, vjeran, să nji pouzdalenj Izraz “să nji pouzdalenj” să odnosulešči pă vjeră kă šjiniva ili šjeva aj istinito šă kă či poc oslonuli pă jăl. “Să nji pouzdalenj” pă aje osobă či poc naslonuli kă u fašji benji, u spunji šje aj benji šă anume. Pouzdanje aj povezano ku vjera. Dakă nji pouzdalenj am šjeva, noj avenj vjeră am aje osobă kă u fašji šje u zăs. “Să nji pouzdalenj am” Isus značalešči să ankreš kă Dimizov u murit pă krušji să plăčaskă grehurlje anoštri šă nji oslanjalenj pă jăl să nji spasalaskă. Izraz “pouzdan” sar puče prevoduli ka “pă šjinjiva kari nji pučenj oslonuli” ili “alu kari pučenj să ankrăđenj”.

55

pravedan, pravda, pravedno, dirept Asta izraz aj pošteno ponašanje pängălă alci una ku Božji

zakon. Ljudski zakon kari cănji alu Dimizov ispravno ponašalala pängălă alci as pravedni. Să fij “pravedan” značalešči să lukrij ispravno pängălă alci. Să lukrij ispravno am oči alu Dimizov. Djelovati “pravedno” značalešči kă tretirelenj pă ominj ispravno, bun naćin kari aj ispravan, prikladan pängălă zakonu alu Dimizov. Să apukănj “pravdă” značalešči kă apukănj pravedan tretman dăsup zakon. Unjer izraz “pravedan” ari maj mari znaćenje pă ala kari sljedilešči zakonurlje alu Dimizov.

56

pravedan, pravednost, dirept Izraz “pravedan” šă “pravednost” aj alu Dimizov bunjeme, pravda, vjernost šă ljubav. Dimizov aj pravedan šă jăl trăbă să osudulaskă grijeh. Asta izraz često să koristilešči dă opisivanje osobă kari aj poslušnă alu Dimizov, kari aj moralno bună. Toc ominji ur sagriješilit šă njime osim Dimizov nuj pravedan. Primjer dă ominj kari Biblija čamă “kă as pravedni” jej as Noa, Job, Abraham, Zaharija šă Elizabeta. Kănd ominji să razămă pă Isus dă spasenje alor, Dimizov lji čistilešči dăm grehurlje alor, lji proglasalešči pravedni daje kă Isus aj pravedan. Kănd svitenj dă Dimizov, naziv “pravedan” sar puče prevoduli ka “savršeno

bun, pravedan” ili “kari uvijek lukrǎ ispravno”. Alu Dimizov “pravednost” sar puče prevoduli ka “savršena vjernost, bunjemi.” Känd svitenj dā ominj kari ās poslušni alu Dimizov, izraz “pravedan” kari fašji savršeno benji.

57

preljub, preljubnički, preljubnik, preljubnica Izraz “preljub” āj ām kari osoba ām brak ari spolni odnos ku šjinjiva kari nuj partneru aluj. Izraz “preljubnički” aratǎ ponašanje ili osobā kari fašji grijeh. Izraz “preljubnik” aratǎ osobā kari fašji preljub. Preljub kršālešči obećanje kari omu šā mujeri dā una la alt ām bračni savez. Dimizov zapovjedilit alu Izraelci sā nu fakā preljub. Izraz “preljubnički” koristilenj ām preneseno značenje dā opis alu izraelski narod känd ās nevjerni alu Dimizov, pogotovo kari sā aruga la alci dimizej.

58

prorok, proročanstvo, proricati, vidjelac, proročica “Prorok” āj om kari svitešči porukurlje dā la Dimizov alu narod. Izraz ām preneseno značenje “zakon šā proroci” sar puče prevoduli ka “kenvija dā zakon šā dā prorok” ili “kutotu šje āj skris dā Dimizov šā dā narodu aluj, uključulešči zakonurlje alu Dimizov šā šje

proroci propovjedale”. Mujere kari aje fašji sā čamā “proročica”. Proroci upozoravale ominj sā sā āntorkā dā la grehurlje alor, sā askulči pā Dimizov. “Proročanstvo” āj poruka kari prorok svitešči. “Proricati” značalešči sā svitenj porukurlje alu Dimizov. Mulči proročanstvur ām Stari zavjet sur ispunulit. Ām Biblijā kenvija kari ur skris proroci sā čamā “Proroci”. Bātarn naziv dā prorok are “vidjelac” ili “kari veđi”. Unjer izraz “vidjelac” āj lažni prorok ili šjinjiva kari sā bavalešči ku vračalala. Izraz “prorok” āj “Božji glasnogovornik” ili “om kari svitešči dā Dimizov” ili “om kari svitešči porukur alu Dimizov”. Spunji ām preneseno značenje “zakon šā proroci” sar puče prevoduli ka “kenvijurlje dā zakon šā dā proroci”.

59

rov, ubraznik, ubražnjišemi Izrazur “rov” šā “ubraznik” āj bilo šje sā suprotstavljalešči alu svānt karakteru alu Dimizov. A “rov” opisilešči karakteru alu aje osobā “ubraznik” āj ponašalala alu aje osobā. Dovā izrazur ās tari slični ām značenjur. Izraz “ubražnjišemi” stanje kari ominji fašji ubraznjiš stvarur. Relji sā veđi ām elje kum ominji sā ponašalešči una pāngālā alt känd amorā, furā,

punji skurnă, urăt sǎ ponašalešči. Ovisno dǎ kontekst, izrazi “rov” šǎ “ubraznik” sar puče prevoduli “nu bun” ili “grešan” ili “nemoralan”.

60

saduceji Saduceji as re politička skupina dǎ židovski svećenikur ǎm vreme kǎnd are Krist kari podržavale vlastu alu Rim nu ǎnkriđe ǎm uskrснуće. Mulc saduceji as re imućni Židovi pǎ vodeći položaj ka mar svećenikur ili svećenički glavari. Saduceji šǎ farizeji tari utjecali pǎ rimskǎ vođur sǎ puǎ pǎ krušji pǎ Isus. Isus svite protiv dǎ dovǎ vjerskur skupinur dǎ sebičnost šǎ licemjerje. Apuka elši šinšj kenvijur ǎm Stari zavjet šǎ jej nu ǎnkriđe ǎm kust dǎ pǎ morči.

61

savez, zavjet Savez ǎj službeni, dogovor ǎm dovǎ strankur, kari una ili dovǎ strankur kari trǎbǎ ispunulit. Asta odgovor ǎj ǎntri pojedincur, grupǎ dǎ ominj ili ǎntri Dimizov šǎ ǎntri ominj. Kǎnd ominji fašji savez una ku alt, obećavalešči kǎ šjeva u fašji. Primjer savez dǎ ominj uključulešči braćni savez, poslovni dogovorur šǎ ugovorur ǎntri državur. Pǎ mulči lokur ǎm Biblijǎ, Dimizov u fǎkut orikiči različitur savezur ku narodu aluj. ǎm orikiči savezur, Dimizov u obećalit dio aluj fǎr dǎ

uvjet. Na primjer, kand Dimizov u uspostavalit savez ku ominj u obećalit kǎ pǎmǎntu nu u uništiti ku potop, ominji nu trǎbuje sǎ ispunulaskǎ njiš šjefelj uvjet sǎ sǎ ispunulaskǎ.

62

sǎmbǎta, Šabat Izraz “Šabat” ǎj sedmi dan ǎm sǎptǎmǎnǎ, dǎ kari Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ odvojulaskǎ aje zuǎ dǎ odmor šǎ sǎ nu lukri. Kǎnd Dimizov u završalit ku stvaralala ǎm šasǎ zǎlji, sedmǎ zǎ Dimizov su odmaralit. Pǎ ista naćin Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ fijǎ posebnǎ zǎ dǎ odmor šǎ dǎ štovanje. Zapovjed sǎ “pǎzaskǎ Šabat ka pǎ svǎnt” una ǎj dǎm zešji zapovijedur kari Dimizov u skris pǎ ploćur dǎm petrǎ kari Mojsije u dat alu Izraelci. Kum židovski sustav umǎrǎ zǎljilje, Šabat sǎ apukǎ kǎnd jašǎ sorilje vinjire, a trajalešči pǎnǎm sǎmbǎta kǎnd fužji sorilje. Asta sar puče prevoduli ka “zua dǎ sǎmbǎta” ili “zua dǎ odmor” ili “zua sǎ nji odmaralenj” ili “zua kǎnd njimika nu lukrǎ” ili “zua alu Dimizov”.

63

sinagoga Sinagoga ǎj zgradǎ hundi Židovi ǎs una slavalešči pǎ Dimizov. Židovi gradale sinagogur dǎ lok dǎ molitvur šǎ slavalala pǎ Dimizov pǎm varušur, daje

mulc kusta dă parči dă la Hram
 ăm Jeruzalem. Isus ănvăca păm
 sinagogur šă akulo ăntrima pă
 ominj. Vorba “sinagoga” să
 koristile ăm preneseno značenje
 ku skupina dă ominj kari as re
 akulo una.

64

služba, să služulenj Ăm Biblijă,
 izraz “să služulenj” šă “služba”
 služulala lu alci să lji ănveci
 dă Dimizov, să brinulešči dă
 duhovnă potreburlje alor. Ăm
 Stari zavjet, svećenici ar trăbuji
 “služuli alu” Dimizov ăm Hramu
 să ăj adukă žrtvur. Pučenj să
 služulenj šă fizički, să služulenj alu
 ominj kari ăs sărașj šă bičež. Alor
 “služba” uključule brigă dă Hram
 naprimjer să adușjenj mănkarı,
 să adușjenj molitvur alu Dimizov
 ăm numilje alu ominj. Ăm Novi
 zavjet, “službenik” evanđelje are
 kari ănvăca pă alci dă spasenje dă
 pă vjera ăm Isus. Unjer službenik
 să čima “sluga”. Lukră să služulenj
 alu ominj uključulešči duhovno
 služulală kănd ănvacă dă Dimizov.
 Isto aša pučenj să nji brinulenj dă
 alci ominj fizički ka kum ăj briga
 dă bičež, să adușjenj mănkarı alu
 bičež šă sărașj. Kănd “služulenj”
 alu alci ominj să poči prevoduli
 să nji “brinulenj” ili “ispunulenj
 potrebur”. Kand să svitešči
 dă služulală ăm Hramu, izraz

“služulala” sar puče prevoduli kă
 “služulenj alu Dimizov ăm Hram”
 ili “să adușjenj žrtvur alu Dimizov
 păntur ominj”.

65

smirna Smirna ăj uloj ili začin
 kari să fașji dăm smolă dăm ljemn
 smirna kari krešči ăm Afrika šă ăm
 Azija. Una ăj ku tamjan. Smirna
 să koristilešči dă miros, parfem,
 tabletur, priprema dă mort kănd
 mori dă ăngrupală. Smirna are unu
 dar kari učenici ur dat kănd Isus su
 avut. Isus u ponudulit vin una ku
 smirna să să ublažălaskă durumint
 kănd lu pus pă krușji.

66

Sotona, drak, Rov Drak are
 duhovno biće kari Dimizov u
 stvorulit, ali kari su pobunilit
 protiv dă Dimizov, jej u rămas
 protiv dă Dimizov, šă ur rămas
 neprijateljı alu Dimizov. Draku
 să čima “Sotona” ili “Rov”.
 Đavao mrzălešči pă Dimizov šă
 kutotu šje Dimizov u stvorulit,
 daje kă găndešči să je loku alu
 Dimizov, să ăl slavalaskă ka pă
 Dimizov. Sotona ănșjarkă pă
 ominj să să pobunulaskă protiv dă
 ominj. Dimizov u mănat fișjoru
 aluj pă Isus să să spasalaskă
 pă ominj dă la neprijatelju alu
 Sotona dă la kontrola aluj. Numi
 “Sotona” značalešči “protivnik”,
 ili “neprijatelj”. Vorba “đavao”

značalešči “optužitelj”. Vorba “drak” sã poči prevoduli ka “optužitelj” ili “Rov” ili “kralj dã rov duhovur”, ili “glavni rov duh”. “Sotona” sar puče prevoduli ka “Protivnik”, ili “Neprijatelj”, ili ku altu numi kari aratã kã jãl aj đavao. Asta izraz trãbã sã prevodulenj efãldã dã kit demon ili rov duhovur.

67

spasalala, siguran Izraz “spasalala” sã odnosulešči sã pãžãnj pã šjinjiva dã la relji. “Fij siguran” značalešči sã fij zaštičen dãm relji ili dã la opasnost. Fizičkom, ominji sã poči spasali ili skoči dãm relji šã dãm morči. Åm duhovnom smislu, dakã osoba aj “spašenã”, značalešči kã pã kalje alu Isus kãnd u murit pã krušji, Dimizov u jãrtat šã u spasalit dãm kaznã dã pakao dã grehurlje alor. Ominji poči spasali pã ominj dãm opasnost dãm vječna kazna dãm grehurlje alor. Načini dã prevodulalã “spasalala” sar puče uključuli ili “izbavali” ili “pãže dãm relji” ili “maknuli dãm opasnost” ili “sã nji pãzenj dãm morči”. Åm izraz, “šjinji god gãndešči spasali kustu aluj”, izraz “spasalala” sar puče prevoduli ka “sã pãžãnj” ili “zaštićenj”. Izraz “siguran” sar puče prevoduli ka

“zaštičen dãm opasnost” ili “pã lok hundĩ njime nu nji poči nauduli”.

68

suditi, sud, pravda Izrazi “suditi” šã “sud” sã adušji odlukur dakã aj šjeva moralno anume ili krivo. “Sudu alu Dimizov” aj odluka sã osudulenj šjeva ili pã šjinjiva kãnd aj šjeva krivo. Sudu alu Dimizov obično uključulešči kaznalala dã ominj dã rãnd dã grehurlje alor. Izraz “suditi” poči značali sã “osudulenj”. Dimizov aratã alu narodu aluj sã nu osudulenj pã alci. Alta značenje aj “presuditi ãntri” ili “sudulala ãntri”, ka kãnd odlučenj kari osobã aj ãm spor, kari ari pravo. “Sudu alu Dimizov” aj šje jãl u odlučit kã aj ispravno šã pravedno. Osoba kari ari nuj bun “sud” nari mudrosti sã adukã mudri odlukur. Izraz “sud” sã poči prevoduli ka “kazna” ili “odluka” ili “presuda” ili “odredbã” ili “osudã”.

69

sufljit Åm Biblijã, izraz “sufljit” stalno koristilenj ãm preneseno značenje, spunji dã gãndurlje alu alci, osjeçaji, željur šã vojã. Sã avenj “tari sufljit” izraz kari značalešči kã osoba tvrdoglavo odbijalešči sã askulči pã Dimizov. Izrazi “ku ãntreg sufljitu aluj” ili “ku sufljitu” značalešči fãr dã

rezervă, predano ili spremno. Izraz “lot la sufljit” značalešči ozbiljno sã nji odnosulenj pãngãlã šjeva ãm kustu anostru. Izraz “rupt sufljit” aratã osobã kari ãj tari ãntristã. Je ãj emocionalno tari povrijedilitã. Orikiçi jezikur koristilešçi tela aluj ka kum ãj “injima aluj” ili “fikatu” kãnd svitenj dã ešçe idejur. Dakã “sufljitu” ili drugi dio dã telã nari asta značenje, orikiçi jezikur ari potrebã sã nji izrazalenj ku “gãndurlje” ili “osjeçajur” ili “željur”. Izraz “tari sufljit” sar puçe prevoduli ka “tvrdoglavo buntovan” ili “kari odbijalešçi sã askultãnj” ili “kari stalno nu askultã pã Dimizov”.

70

svãnt, svetost Izrazi “svãnt” šã “svetost” aje ãj Božji karakter. Dimizov ãj odvojen šã razdvojen dã la kutotu šje ãj grešno šã nesavršeno. Numa Dimizov ãj svãnt. Jãl fašji pã ominj šã pã stvarur svãnt. Osoba kari ãj svãntã pripadalešçi alu Dimizov šã odvojenã sã služulaskã alu Dimizov sã adukã slavã. Objekt kari Dimizov u proglasalit svãnt ãj odvojen dã slava šã dã uporaba aluj, ka kum ãj žrtvenik kari služulešçi sã prinosulenj žrtvur aluj. Daje kã Dimizov ãj svãnt, ominji nu poçi vinji osim dakã jãl lasã, daje kã ãs ominji grešni

šã nesavršeni. ãm Stari zavjet, Dimizov u odvojulit pã svećenikur ka pã sveti dã određenã služba aluj. Trãbuje obredno sã nji oçistilenj dãm grijehur sã vinjenj la Dimizov. Dimizov u odvojulit svãnt lok šã stvarur kari pripadalešçi ili kari u objavalit, ka kum are Hramu aluj. Načinur dã prevodulalã “svãnt” poçi ukljuçuli “odvojen dã Dimizov” ili “kari pripadalešçi” ili “savršeno ÷ist” ili “savršeno fãr dã greh” ili “odvojen dã la grehur”. “Sã fijenj svãnc” ÷esto sã prevodulešçi ka “posvetiti”. Sã poçi odvojuli lok ili “odvojulit pã šjinjiva dã slava alu Dimizov”.

71

Svãnt Duh, Duhu alu Dimizov, Duhu alu Domnu Ešçe izrazur ãj dã Svãnt Duh, kari ãj Dimizov. Unu anume Dimizov postojulešçi vječno ka Tata, Fišjoru šã Svãnt Duh. Svãnt Duh sã çamã “Duh” šã “Duhu alu Jahve” šã “Duh dã istinã”. Svãnt Duhu ãj Dimizov, jãl ãj svãnt, tari ÷ist šã moralno savršen ãm naravu aluj ãm kutotu šje fašji. Anume ku Tata aluj ku Fišjoru, Svãnt Duhu are aktivan ãm stvaralala dã svet. Kãnd Fišjoru alu Dimizov Isus su ãntoršji ãm nor, Dimizov u mãnat pã Svãnt Duhu alu narodu aluj sã lji vodulaskã, ãnveci, tješile, sã lji pujã sã fakã voje aluj. Svãnt Duhu vodule

pă Isus a jăl vodule pă toc kari
ănkređi ăm Isus.

72

svedočanstvo, svedočiti,
dokaz Izrazi “svedočanstvo” šă
“svedočiti” aku kănd dăđenj izjavă
dă šjeva šje ščij kă ăj anume. Mulči
răndur “svjedočulenj” dă šjeva
šje ščijă dăm măna aluj. Svjedok
kari dă “lažno svedočanstvo” nu
spunji istină dă šje anume su
dogudulit. Izraz “svedočanstvo”
ăj proročanstvo kari u izjavalit
prorok. Ăm Novi zavjet, asta izraz
koristilenj kum sljedbenici alu
Isus svedočule dă dogadajurle
ăm kustu aluj, dă morči, šă dă
uskrснуće. Izraz “svedočiti” ili
“să dăđenj svedočanstvo” anj
puče prevoduli ka “spunjenj
činjenicur” ili “spunjenj šje anj
văzut ili auzăt” ili “spunjenj dăm
iskustva anostru” ili “dăđenj
svedočanstvo” ili “spunjenj šje su
dogodulit”. Načinur dă prjevodur
“svedočanstvur” pučenj uključuli
“izvještaj dă šje su dogodulit”
ili “izjava dă aje šje ăj anume”
ili “dokaz” ili “šje ur zăs” ili
“proročanstvur”. Fraza “alor dă
svedočanstvo” sar puče prevoduli
“să lji arătănj šje ăj anume” ili
“dokazalenj šje ăj anume”. Fraza
“ka svedočanstvo protiv dă jej”
sar puče prevoduli ka “šje lju
arăta grijehu alor” ili “să otkrilenj

licemjerstvo alor” ili “kari u
dokazali šjinji ăs u krivo”. “Dăđenj
lažno svedočanstvo sar puče
prevoduli mišjunj” ili “izjavă kari
nuj anume”.

73

svet, svjetovno, pămănt, ominj
făr dă Dimizov Izraz “svet” obično
să odnosulešči pă svemir hundi
kustă ominj pă pămănt. Izraz
“svjetovan” ăs relji vrijednostur
šă ponašalală dă ominj kari
kustă pă ala svet. Izraz “svet”
odnosulešči pă nor šă pă pămănt,
ka pă kutotu šje akulo ăj. Ăm
mulči kontekstur, “svet” anume
značalešči “ominj ăm svet”. Unjer
ščijenj kă eje ăs rej ominj kari
nus poslušni la Dimizov. Apostoli
koristile “svet” kănd svite dă
sebično ponašalala ku iskvarenur
vrijednostur dă ominj kari kustă
pa asta svet. Ominj šă stvarur
kari ăs okarakterizirani ku elje
vrijednostur să čamă “svetovni”.
Ovisno dă kontekst, “svet” să poč
prevoduli ka “svemir” ili “ominj dă
asta svet” ili “pokvarenur stvarur
pă asta svet” ili “relji stvavovur
dă ominj pă svet”. Izraz “kutotu
svetu” često značalešči “mulc
ominj”, ominj kari kustă ăm šjeva
ka loku. Na primjer, “kutotu loku
u vinjit ăm Egipt”, sar puče
prevoduli ka “mulc ominj dăm
alčilje pămăntur kari u vinjit ăm

Egipat” ili “dām kutotu pāmāntu oko Egipta kari u vinjit”. Maj unu način kum sā prevodulenj “āntreg svetu u vinjit ām rodni grad sā sā zapisilaskā ām rimski popis” poči fi “mulc ominj kari kustā ām lok hundi vladalešči rimsko carstvo a jej u fužjit”.

74

svetinja, svetinja pā svetinjur
 Ām Biblijā, izraz “svetinja” šā “svetinja pā svetinjur” odnosulešči pā doj djelur dā šatrā dā sastankur ili hramskā zgradur. “Svetinja” are elši soba, ām kari are kadioni žrtvenik šā masā ku posebnā “pitā ku prisutstvo”. “Svetinja nad svetinjama” are altā unutarinja sobā šā ave kovčeg dā savez. Gre zavjesā odvajale pā dānā afarā soba. Mari popā are jedina osoba kari puče sā tunji ām svetinja nad svetinjama. Unjer izraz “svetinja” āj zgrada ili udvar dio dā šatrā dā sastankur dā Hram. Isto are bilo kari lok kari are odvojulit dā Dimizov. Izraz “svetinja” sā poči prevoduli ka “soba odvojenā dā Dimizov” ili “posebnā sobā sā nji aflenj ku Dimizov” ili “lok rezervirano dā Dimizov”. Izraz “svetinja nad svetinjama” sar puče prevoduli ka “soba kari āj maj tari odvojenā dā Dimizov” ili “najposebnija sobā dā susret ku Dimizov”. Ovisno dā kontekst, načinur dā prevođenjur

dā općenito izrazur “svetinja” ar uključuli “posvećenā lok” ili “lok kari Dimizov u odvojulit” ili “lok ām Hram kari Dimizov u posvetilit”.

75

svetište Izraz “svetište” doslovno značalešči “svānt lok” šā āj lok kari Dimizov u posvetilit ili fākut svānt. Isto spunji dā lok kari pružulešči zaštitā šā sigurnost. Ām Stari zavjet, izraz “svetište” sā koristilešči dā šator dā sastankur ili zgradā Hram hundi “āj svānt lok” ili “svetinja nad svetinjama”. Dimizov u svitit dā svetište ka dā lok hundi jāl kustā ku narodu aluj ku Izraelci. Dimizov pā jāl sāngur su čimat kā āj “svetište” ili sigurnā lok dā narodu aluj hundi poči afla zaštitā. Asta izraz ari osnovno značenje “svānt lok” ili “lok kari āj odvojen”. Ovisno dā kontekst, izraz “svetište” sar puče prevoduli ka “svānt lok” ili “svāntā zgradā” ili “svānt lok” ili “svānt lok hundi dā zaštitā” ili “svānt lok dā sigurnost”. Fraza “šekel svetište” sar puče prevoduli ka “vrsta šekela kari āj dā šator dā sastankur” ili “šekel kari sā koristilešči ka porez dā održavanje Hrama”.

76

učenik Izraz “učenik” āj osobā kari āj mult ku učitelju, sā ānvačā dā la karakteru aluj kum ānvačā.

Ominji kari sljedilešči pã Isus askultã ánvãcala aluj šã jej sã čamã “učenici”. Ivan Krstitelj isto učenikur. Kãnd trajale služba alu Isus, as re mulc učenikur kari ál sljedile šã askulta ánvãcala aluj. Isus u izabralit dvanaest učenika šã fijã maj bliski sljedbenici aluj. Eje ominj as re kunuskuc ka “apostoli”. Dvanaest apostola alu Isus as re “učenici” ili “dvanaestorica”. Majnti dã šje Isus u mers napoj ãm nor, u dat zapovjed alu učenici aluj sã ánveci pã alci ominj kum sã fijã jej učenici alu Isus. Bilo kari ánkredí ãm Isus, askultãnj la ánvãcala aluj sã čamã učeniku alu Isus. Izraz “učenik” sar puče prevoduli ku una vorbã ili ku izraz ãm značenje “sljedbenik” ili “student” ili “ala kari ánvãcãnj dã la jãl”.

77

učitelj dã zakonu alu Mojsije, književnik, stručnjak alu židovski zakon Književnici are službenici kari as re odgovorni ku mãna sã skrijí ili sã prepisilaskã bitnã dokumentur. Drugo ime dã židovski književnik are “zakonoznanci” ili “stručnjaci ãm židovski zakon” ili “učitelji dã zakonu alu Mojsije”. Učitelji dã zakonu alu Mojsije as re odgovorni dã prepisivilala dãm kenvijur dãm Stari zavjet. Jej

ur prepisivilit, u cãnut vjerska mišljenja šã komentarur pã zakonu alu Dimizov. Unjer učitelji dã zakonu alu Mojsije as re glavni alu vlada. Glavni biblijski učitelji dã zakonu alu Mojsije as re Baruha šã Ezra. ãm Novi zavjet, učitelj dã zakonu alu Mojsije as re obiçni dio dã vjerska skupina kari sã čamã “farizeji” šã elje dovã skupinur ãs una.

78

uskrsnulit, ráðãkiçi, skolãci

Izraz “uskrsnulit” ãj čin kã ješć ãm kust kãnd aj murit. Uskrsnulit značalešçi kãnd ánturšjenj pã osobã ãm kust. Numa Dimizov ari puçeri aša sã fakã. Vorba “uskrsnulit” ãj povratku alu Isus dãm more ãm kust. Kãnd Isus u zãs “ju mes uskrsnuće šã kust”, jãl are izvor uskrsnuća hãl kari fašji sã sã ántorkã ominji ãm kust. Vorba “uskrsnuće” sar puče prevoduli ka “sã nji ánturšjenj ãm kust” ili “sã rãmãnjjenj ãm napoj ãm kust” ili “rãmãnjjenj ãm kust dã pã šje anj fost mort”. Doslovno značenje dã asta vorbã ãj “ráðãkiçi” ili “skolãci”.

79

usporedba, izreka, puvešçi Izraz “usporedba” sã odnosulešçi ka skurtã puvešçi kari sã koristile sã nji areçi moralnã istinã. Isus koristilešçi usporedbã numa

să ănvenci pã učenikurlje aluj.
Usporedba sar puče koristili să
otkrilenj alu učenici aluj, kănd
aje istinã u rămas askunsă dă la
ominj ka kum as re farizeji, kari
nu ănkriđe ăm Isus. Prorok Natan
u zăs alu David numa să ăj areči
kă u făkut mari greh. Puvešće dă
bun Samaritanac primjer ăj dă
usporodbă kari ăj puvešči.

80

vječan, vječit, vječnost, dă erikeš
Izrazi “vječan” šă “vječit” ave tari
ista značalală kă šjeva u fi ili trajali
zauvijek. Izraz “vječnost” ăj kănd
ăj šjeva šje nari njiš početak njiš
kraj. Aje poči fi kust kari nikad nu
stă. Dă pã asta kust pã pământ,
ljudska bića ur fi vječno ăm nor
ku Dimizov ili ăm pakao făr dă
Dimizov. Izraz “vječni kust” šă
“vječit kust” koristilenj ăm Novi
zavjet kănd usporidilenj ku vječni
kust ku Dimizov ăm nor. Fraza “ăm
vijeke vjekova” dušji vremi kănd
nikad nu sta, aje arată šjevăldă
ăj vječnost ili šje ăj vječno. Altu
način dă prevodulală “vječan” ili
“vječit” ar puče uključuli “făr dă
kraj” ili “kănd să nastavalešči”.
Izrazi “vječni kust” šă “vječit kust”
sar puče prevoduli ka “kust kari
nikad nu stă” ili “kust kari să
nastavalešči făr dă kraj” ili “tela
anostră să răđikă să kušči vječno”.
Ovisno dă kontekst, različiti

načinur dă prevodulală “vječnost”
poči uključuli “kari ăs afară dăm
vremi” ili “kust kari nikad nu stă”
ili “kust ăm nor”.

81

vjeran, vjernost Fijenj “vjerni”
alu Dimizov značalešči să kustănj
kum Dimizov ănvacă să fijenj
poslušni aluj. Stanje dă aje osobă
kari ăj vjernă să čamă “vjernost”.
Osoba kari ăj vjernă să poči
ănkredi kă u ispunuli obećanja šă
obavezurlje pângălă alci ominj.
Vjerna osoba ustrajalešči ăm
zadatkur kănd ăj lung šă gre.
Vjernost alu Dimizov kănd fišjenj
do kraja šje Dimizov găndēšči.
Ăm mulči kontekstur, “vjeran”
să poči prevoduli ka “odan”
ili “predan” ili “pouzdan”. Ăm
alčilje kontekstur, “vjeran” să poči
prevoduli ku una vorbă ili frază
ku značalala “kari nastavelšči
să ănkradă” ili “kari ustrajelešči
ăm vjeră šă ăm poslušnost alu
Dimizov”. Načinur kum sar puče
prevoduli “vjernost” uključulešči
“ustrajnost ăm vjeră” ili “odanost”
ili “pouzdanost” ili “ănkriđala šă
poslušnost alu Dimizov”.

82

**zakon, zakonu alu Mojsije,
zakonu alu Dimizov, zakonu
alu Domnu** Ešče izrazur să
odnusušči pã zapovjedur šă
uputur kari Dimizov u dat alu

Mojsije, a Izraelci trābuje sǎ askulči. Izrazi “zakon” šǎ “zakon alu Dimizov” koristilenj općenito kum Dimizov gǎndešči narodu aluj sǎ askulči. Ovisno dǎ kontekst, “zakon” poči fi: Deset zapovjedi kari Dimizov u skris pǎ pločur dǎm petri pǎntru Izraelci kari u kǎpǎtat Mojsije; elšji šinjš kenvijur dǎm Stari zavjet (kari sǎ čamǎ “karči” ǎm Novi zavjet); ili kutotu puturlje šǎ voje alu Dimizov. Izraz “zakon šǎ proroci” koristilenj ǎm Novi zavjet ku hebrejsko svǎntǎ karči (ili “Stari zavjet”). Ešče izrazur sar puče prevoduli kǎnd anj koristili množina, ka “zakonu” kǎ aje ǎs mulči uputur. “Zakonu alu Mojsije” sar puče prevoduli ka “zakonu kari Dimizov u zǎs alu Mojsije sǎ lji đe alu Izraelci”. Ovisno dǎ kontekst, “zakonu alu Mojsije” sar puče prevoduli ka “zakon kari u dat alu Mojsije” ili “zakonu kari Mojsije kari u skris”. Načini dǎ prevodulalǎ dǎ “zakon” ili “zakonu alu Dimizov” ar puče uključuli: “zakonu dǎ Dimizov” ili “zapovijedurlje alu Dimizov” ili “zakon kari u dat Dimizov” ili “kutotu šje Dimizov u zǎs” ili “uputurlje alu Dimizov”. Izraz “Zakonu alu Jahve” sar puče prevoduli ka “zakonurlje alu Jahve” ili “zakon kari Jahve u zapovjedilit sǎ sǎ skulči” ili “zakon

dǎ la Jahve” ili “stvarur kari Jahve u zapovjedilit”.

83

znak, dokaz, podjsetnik Znak ǎj predmet, događaj ili kǎnd fǎšjenj šjeva kari svitešči šje ari posebno značenje. Znakovur poči fi podjsetnici pǎ šjeva šje nji obećano. Duga kari Dimizov u stvorulit pǎ nor are znak kari podsjetile pǎ ominj kǎ nikad maj mult nu maj u uništili ǎntreg svetu ku potop. Dimizov u zapovjedilit alu Izraelci sǎ obrezǎlaskǎ pǎ fišjori alor ǎm znak dǎ savez ku jej. Znakovur poči otkrili ili sǎ nji areči šjeva. Anđalu u zǎs alu pastiri dǎ znak kari ljar trābuji sǎ lji ažuči sǎ ščiji kari kupil mik ǎm Betlehem ǎj šjeva ǎj anume. Čudur kari u fǎkut proroci šǎ apostoli as re znakur kari dokazale kǎ jej svite porukur kari Isus fišje as re znakur kari u arǎtat kǎ jǎl anume ǎj Mesija. Ovisno dǎ kontekst, “znak” sar puče prevoduli ka “signal” ili “simbol” ili “oznakǎ” ili “dokaz”.

84

žrtvenik “Žrtvenik” are riđikatǎ strukturǎ hundi Izraelci arđe životinjur šǎ žitaricur ka prinosurlje alu Dimizov. ǎm biblijskǎ vremenur, gradale jednostavnǎ žrtvenikur oblik dǎm humka pǎn la pǎmǎnt, jej pažljivo punje mar petri una

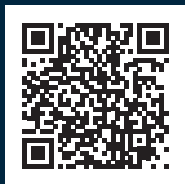
lăngă alt să să fakă mari dă
boglă. Alčilje skupinur dă ominj
kari kusta lăngă Izraelci gradale

žrtvenikur să prinosulaskă žrtvur
alu dimizeji alor.

CC BY-SA

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

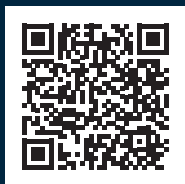
50 PUVESČ DĂM BIBLIJĂ

openbiblestories.org

EVANĖELJE DĂ PĂ LUKA

rombib.com

